

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ISSN 3088-1056 (Print) ISSN 3088-1129 (Online)

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน 2569

Vol.15 No.1 January – June 2026

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน 2569

Vol.15 No.1 January – June 2026

ISSN 3088-1056 (Print) ISSN 3088-1129 (Online)

วัตถุประสงค์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย
- เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ
- เพื่อเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ

เจ้าของ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ผศ.ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง

อธิการบดี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บรรณาธิการ

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)

ศ.ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ศ.ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกษียณอายุราชการ)

ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง

กระทรวงศึกษาธิการ (เกษียณอายุราชการ)

รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)

รศ.ดร.ภารดี อนันต์นาวิ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

รศ.ดร.มนสิข สิริสมบุญ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (เกษียณอายุราชการ)

ผศ.ดร.เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (เกษียณอายุราชการ)

ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.ดร.อนันต์ ธรรมชาลัย

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.สุรเดช บุญลือ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

ผลงานที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนบุคคลของผู้เขียน
ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้
และไม่มีผลต่อบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน 2569

Vol.15 No.1 January – June 2026

ISSN 3088-1056 (Print) ISSN 3088-1129 (Online)

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review) ประจำฉบับ

ศ.ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ณกมล ปุณฺณเขตต์ทิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.เทียน ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
รศ.ดร.พงศ์ หรดาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (เกษียณอายุราชการ)
รศ.ดร.มนสิข สิริสมบุญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.รัตนา วงศ์รัมย์เดือน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (เกษียณอายุราชการ)
รศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
รศ.ดร.สุรพล บุญลือ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รศ.ดร.อนิรุทธิ์ สติมัน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร	สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ
ผศ.ดร.ประณต มีสอน	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผศ.ดร.ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (เกษียณอายุราชการ)
ผศ.น.ต.ดร.พงศ์เทพ จิระโร	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ผศ.ดร.รัตน์ชนก พรหมณศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
ผศ.ดร.สายวรุณ จำปาวัลย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)
ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เรืออากาศโท ดร.สุจิต ห่วงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
ดร.สุพร เข้มแข็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ฉบับนี้ เป็นวารสารปีที่ 15 ฉบับที่ 1 ยังคงมุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของอาจารย์ นักการศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งนับว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย แนวคิด หลักการ ข้อคิดเห็นทางวิชาการ องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นับเป็นแหล่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน อีกทั้งยังสามารถเป็นสื่อทางความคิดระหว่างท่านกับสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

1	รูปแบบและแนวทางการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล	ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์
มีนมาส พรานป่า
ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ |
|---|---|---|

บทความวิจัย

11	แนวทางการพัฒนาการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหารเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย	กมล วรรณคณิน
จรัญ มะลูลีม
23	การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการส่งเสริมความเข้าใจต่อประชากรสัตว์ป่า: กรณีศึกษาแนวเชื่อมรอยต่อสัตว์ป่าทางหลวงหมายเลข 304 (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-ทับลาน)	กฤษฎา วงศ์วัฒนเกียรติ
กิตติมา สุรสนธิ
ตรัยรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล
30	การพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทยที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ	ศราวุธ ศรียา
มัทนา แวงวรรณ
ศุภณัฐ นุตมากุล
41	การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม	จักรพันธ์ จันทรเจริญ
ขอบฟ้า จันทรเจริญ
พิทักษ์ พลคชา
51	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	จิรพร มหาอินทร์
มุสสดี วัฒนเมธา
ปาริชาติ ช้วนรักธรรม
ปัทมณัสร์ เลิศวิรัชกุล
พิเชษฐ์ หาดิ
ทัศนัย ฉุนชื่นจิตต์
66	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบภาวะผู้นำด้านการสอนของอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในเมืองซีอาน มณฑลส่านซี	เซาถึง
สุธิดา หอวัฒนกุล
สมศักดิ์ จันผ่อง

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

77	การจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย	ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิश्य์
พิศมัย จารุจิตติพันธ์
88	ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้าน
ผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง	ดวงเดือน ศรีสอาด
วิศนันท์ อุปรมัย
นฤบดี วรรณาคม
98	ผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพัน
ทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล โดยมีความสามารถ
ในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ	ประภาพร กิจดำรงธรรม
108	การพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย: กรรมวิธีการผลิต	ปริญญา คุ่มมา
117	แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชน
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง เพื่อเป้าหมาย
แห่งความยั่งยืนทางธุรกิจและชุมชน	ปัญญาวัฒน์ จุฑามาต
130	กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่าย
ของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้	พจณีย์ ภัคศิริสัย
ชนะเกียรติ สมานบุตร
140	การประเมินความพึงพอใจและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
เพื่อพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงิน
และการลงทุนให้ตรงตามสมรรถนะยุคดิจิทัล	ศิริภรณ์ ศิลพานิช
กรรณิการ์ กลิ่นสุคนธ์
พีรณัฐ ยาทิพย์
154	ผลการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีต่อความสามารถ
ในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย	สรวงกมล สุเทวี
อัญชลี ไสยวรรณ
เชวง ช้อนบุญ
163	การพัฒนาไมโครวิดีโอตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
วิชา นาฏศิลป์จีน เพื่อส่งเสริมความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สถาบันวิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยีเจียงซี	หยุนหลง จ้าว
ธิดารัตน์ กุลณัฐรวงศ์

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

176	รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก
สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ไอศวรรค์ บุญสังข์
นิษฐวัดี จิรโรจน์ภิญโญ
สมศักดิ์ จันท่อง
189	การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ
ในน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ	อมรเทพ อินทศร

รูปแบบและแนวทางการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล

Models and guidelines for developing educational innovations

in the digital age

ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (Chonnakan Suwannasub) ¹ มีนมาส พรานป่า (Meanmas Pranpa) ²ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ (Panya Teerawithayalert) ³

Received: November 26, 2025

Revised: February 2, 2026

Accepted: February 7, 2026

¹ Corresponding author, Email: Chonnakan.s@chandra.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาคนให้เจริญงอกงามในทุกด้าน ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่คนในชาติจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกประเทศชาติในโลกนี้ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในโลกยุคดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงมากมาย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การจัดการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจึงต้องมีการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ โดยเฉพาะนวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ และนวัตกรรมด้านการจัดการความรู้สู่ผู้เรียน ในการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมทั้งสามประเภท จะมีหลักการและรูปแบบการพัฒนาที่คล้าย ๆ กัน คือ ขั้นแรก ต้องมีการสำรวจข้อมูล/วิเคราะห์เบื้องต้นที่จำเป็นต่อการพัฒนา ขั้นที่สอง เมื่อได้องค์ความรู้เพียงพอแล้วสามารถนำมาสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมและรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้สามารถใช้แก้ปัญหาทางการศึกษา และขั้นที่สาม มีการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อปรับปรุงให้นวัตกรรมหรือต้นแบบที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและขั้นตอนสุดท้าย มีการทดลองใช้จริงในกลุ่มเป้าหมาย

ขนาดเล็ก เพื่อความมั่นใจว่าสิ่งที่พัฒนาขึ้นมาสามารถนำไปใช้จริงได้กับกลุ่มทั่วไป

คำสำคัญ: นวัตกรรม, การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

Education is the learning development tool for human development. Therefore, Educational management for all Thais is an essential point that every country has to operate seriously. Digital Age has various changes, especially the rapid advancements in digital technology so that educational management has aligned with technological sciences progress. The effective educational management has to develop new educational innovations like innovations in curriculum, administrative management, and knowledge management to learners. There are four steps to construct or develop three types of innovation above; firstly, to survey an essential data for development; secondly, to construct or develop innovation from adequate knowledge for solving educational problems; thirdly, to correct the appropriateness for improvement the innovations or model to apply efficiently; and last, to try out on small sampling group to assure the innovations can be applied for all learners.

Keywords: Innovation, Educational development, Digital age

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Chandrasakorn Rajabhat University

² มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Phranakhon Rajabhat University

³ นักวิจัยอิสระ Independent Researchers

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน การจัดการศึกษาต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคม และตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาโดยการสร้างและพัฒนานวัตกรรมใหม่ขึ้นมาใช้เพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา ผู้สอนต้องมีเครื่องมือใหม่และวิธีการใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมีส่วนร่วมและเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเก็บข้อมูล การประเมิน การสื่อสาร ทำให้การตัดสินใจแม่นยำ รวดเร็ว และโปร่งใส นวัตกรรมที่นำมาใช้เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางการศึกษา เช่น นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ และ นวัตกรรมด้านจัดการเรียนรู้ บุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบในการสร้างนวัตกรรมด้านหลักสูตร คือ ฝ่ายวิชาการ ผู้รับผิดชอบการสร้างนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และสำหรับผู้รับผิดชอบในการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้หรือการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ครูผู้สอน แต่ละฝ่ายต่างรับผิดชอบในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้การปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา ทำงานเป็นทีม และใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมฐานความรู้และเศรษฐกิจดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

การนับช่วงเวลาในยุคดิจิทัลตามสากล คือ ค.ศ. 2000 ถึงปัจจุบัน เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ และข้อมูลข่าวสารที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จำเป็นที่มนุษย์จะต้องสร้างนวัตกรรมให้กับ การเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการศึกษา โดยเฉพาะทางการศึกษา ที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง โดยสร้าง นวัตกรรมที่ส่งเสริมทักษะ การคิดวิเคราะห์

การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่เป็นทักษะที่จำเป็นของพลเมืองยุคใหม่ นวัตกรรมการศึกษามุ่งเปลี่ยนแปลงจาก “การสอน” สู่ “การเรียนรู้” การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในห้องเรียน

นวัตกรรม

นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายนวัตกรรมว่าหมายถึง แนวคิด วิธีการ การกระทำ กระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใครใช้มาก่อน หรือการดัดแปลง ปรับปรุงพัฒนาจากความคิดสิ่งประดิษฐ์เดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและสามารถใช้เพื่อทำให้การทำงานในองค์กรหรือหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยประหยัดเวลาและแรงงาน

นวัตกรรมทางการศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง แนวคิด รูปแบบ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่มีการปรับปรุง ดัดแปลงหรือสร้างขึ้นใหม่ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการในสถานศึกษาและการเรียนการสอน ในชั้นเรียน

นวัตกรรมด้านหลักสูตร

การให้การศึกษาแก่ประชาชนและเยาวชนในประเทศเพื่อให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาเล่าเรียนไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ เป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาทุกระดับ แต่เนื่องจากตลาดแรงงานภายในประเทศอยู่ในภาวะค่อนข้างเปราะบางตามทิศทางเศรษฐกิจที่ปรับตัวจากผลกระทบจากเหตุต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเกิดโรคระบาด ภัยพิบัติทางธรรมชาติ วิกฤตทางการเมือง ภาวะที่เกิดสงคราม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด การจัดการศึกษาจึงต้องปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานที่กำลังมุ่งสู่เศรษฐกิจดิจิทัล จึงต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่อย่างต่อเนื่องให้ทันสมัย

หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะหลักสูตรที่ดี จะช่วยให้ผู้สอนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ถูกทิศทาง

นวัตกรรมด้านหลักสูตรที่เป็นทั้งหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรระยะยาวของสถานศึกษา หลักสูตรที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ใช้เวลาพัฒนา 9 ปี ตั้งแต่มี พ.ร.บ. การศึกษา 2542 ใช้บังคับและใช้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 ดำเนินการมา 14 ปี เมื่อสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายในประเทศและทางสากลเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จึงเป็นเหตุให้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้ทันสมัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เป็นหลักสูตรสมรรถนะ ปี 2565 การพัฒนา นวัตกรรมด้านหลักสูตรนี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาขึ้น โดยมีการวิจัยรองรับเพื่อทำให้หลักสูตรมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ดังตัวอย่างรายชื่อหลักสูตรต่าง ๆ ต่อไปนี้ ที่พัฒนาขึ้นจากการทำวิจัยรองรับและสนับสนุน เช่น

นวัตกรรมด้านหลักสูตรที่ 1 หลักสูตรออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม (จริยา ทองหอม และสิริวรรณ ศรีพหล, 2560) การวิจัยนี้มีกระบวนการวิจัยที่สร้างนวัตกรรมหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนา (ร่าง) หลักสูตรออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด และมีคะแนนทักษะนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

นวัตกรรมด้านหลักสูตรที่ 2 หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ญาณิฐา ราชคม และมนสิข ลิทธิสมบุญ, 2567, น. 48–59) การวิจัยนี้มีขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น 2) สร้างหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินหลักสูตร โดยผลการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตร พบว่า หลังการใช้หลักสูตร ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดีเยี่ยม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

นวัตกรรมด้านหลักสูตรที่ 3 หลักสูตรรายวิชา ความฉลาดรู้ในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (พงศ์พิทักษ์ รัตนภักดี และสิทธิพล อาจอินทร์, 2566, น. 102–108) ขั้นตอนการพัฒนาประกอบ ด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตรความฉลาดรู้ในยุคดิจิทัล 3) นำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และ 4) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

นวัตกรรมด้านหลักสูตร ที่ 4 หลักสูตรเสริม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาและพะเยา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ลัดสะหมี พอนไซ, 2565) การวิจัยนี้มีกระบวนการวิจัยเพื่อให้ได้นวัตกรรมหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดดิจิทัลของนักศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตรเสริม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตร โดยนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยหลักสูตรเสริม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่เรียนด้วยหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล มีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุด

นวัตกรรมด้านหลักสูตรที่ 5 หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ได้จากงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (สมพร หลิมเจริญ, 2552, น. 158–159) ในการวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและวิเคราะห์

ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร
2) การพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลคุณภาพของ
หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3) การตรวจสอบประสิทธิภาพ
ของหลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุง
หลักสูตร ผลการวิจัยต้องประกอบของความคิด
สร้างสรรค์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
ในครั้งนี้ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 2 มิติ คือ 1) มิติด้าน
การคิด ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น
และความคิดริเริ่ม และ 2) มิติด้านจิตใจและบุคลิกภาพ
ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น และความเชื่อมั่นใน
ตนเอง หลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เป็น
หลักสูตรที่ไม่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก มีสาระสำคัญ
ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง
ของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้
และการวัดและประเมินผล ในการตรวจสอบ
ประสิทธิภาพของหลักสูตร ใช้การวิจัยทดลองกับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ
30 คน ผลการประเมินหลักสูตรพบว่า มีประสิทธิภาพ
ตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังการทดลองได้มีการปรับปรุง
แผนการสอนด้านระยะเวลา และด้านภาษาในคำชี้แจง
ในแผนการสอนบางหน่วย เพื่อให้มีความเหมาะสม
ยิ่งขึ้น แล้วจัดทำเป็นหลักสูตรเสริมสร้างความคิด
สร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์

จากตัวอย่างงานวิจัยทั้ง 5 ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้
เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร มีกระบวนการพัฒนา
ในขั้นตอนต่าง ๆ สอดคล้องกับข้อเขียนของ (มนสิข
สิทธิสมบูรณ์, 2562, น. 31) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนา
นวัตกรรมด้านหลักสูตรจะต้องมีการสำรวจความคิดเห็น
หรือความต้องการของผู้ใช้หลักสูตรก่อน เพื่อให้สามารถ
จัดทำหลักสูตรเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้
หลักสูตร มีการทดลองใช้หลักสูตร และประเมินผลการ
ทดลองโดยรูปแบบการพัฒนา สรุปได้ดังนี้

การวิจัยและพัฒนาประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักคือ
ขั้นที่ 1 R1 (สำรวจ) สำรวจความต้องการของ
ผู้ใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 2 D1 (พัฒนา) เป็นการสร้างหลักสูตรให้มี
โครงสร้างและเนื้อหาสอดคล้องความต้องการของผู้ใช้

ขั้นที่ 3 R2 (ทดลอง) มีการจัดอบรมหรือนำ
หลักสูตรไปใช้สอนกับผู้เรียนจริงในบางกลุ่มและมีการ

ทดสอบวัดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เป็น
กลุ่มทดลอง

ขั้นที่ 4 D2 (ปรับปรุง) นำข้อบกพร่องหรือ
จุดด้อยของหลักสูตรที่พบ มาทดลองซ้ำ ปรับปรุง
เนื้อหาในหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป

การพัฒนาหลักสูตรที่ครบถ้วนตามหลักการ
พัฒนานี้ จะทำให้นวัตกรรมหรือหลักสูตรที่ได้มีความ
น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้จริงได้

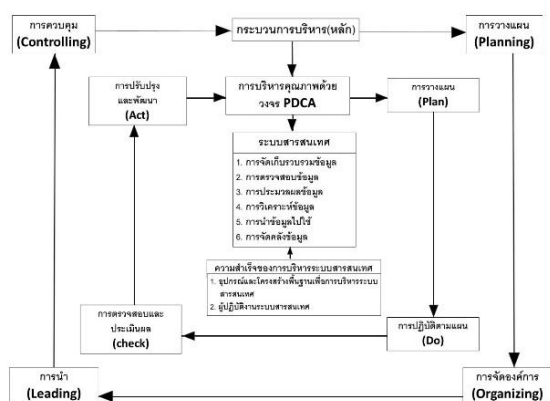
นวัตกรรมด้านการจัดการบริหารการศึกษา

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล มีความสลับ
ซับซ้อนมากขึ้น เพราะความเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง
และการกำหนดเป้าหมายที่หลากหลายทำให้ผู้บริหาร
ในยุคใหม่ต้องมีทักษะ ความรู้ความสามารถหลายด้าน
ทั้งด้านการพัฒนานวัตกรรม ด้านการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการบริหารทางการศึกษา นวัตกรรม
ด้านการบริหารจัดการทางการศึกษา เป็นการศึกษาหา
ความรู้ ความจริงด้วยวิธีการที่เป็นระบบ เพื่อนำความรู้
ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม วิธีการดำเนินงานของ
สถานศึกษาครอบคลุมทั้งด้านผู้บริหาร ครู นักเรียน
วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้
การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งการ
บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ
การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหาร
อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และการบริหาร
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การพัฒนา
ปรับปรุงงานบริหารในทุกด้านเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้งาน
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของ
องค์กร การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการบริหารงานต่าง ๆ
อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าใช้กระบวนการวิจัยช่วยให้การ
แก้ปัญหาเป็นไปอย่างมีระบบ มีทิศทางเป้าหมาย
ที่ชัดเจน จะช่วยให้การบริหารงานมีโอกาสบรรลุ
เป้าหมายอย่างดียิ่ง

ตัวอย่างการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ
ทางการศึกษา

นวัตกรรมด้านการบริหารการศึกษา ที่ 1 รูปแบบ
การบริหารระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา
ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยของ อนงนาฏ

อินกองงาม (2566, น. 1033–1058) จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยได้รูปแบบการบริหารสารสนเทศ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการบริหารระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากรูปแบบการบริหารงานประกันคุณภาพในลักษณะนี้ จะช่วยให้สำนักประกันคุณภาพทางการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือท่าทียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการประกันคุณภาพทางการศึกษา และพัฒนาความร่วมมือกับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมในการจัดทำข้อมูลที่ใช้ในการประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นวัตกรรมด้านการบริหารการศึกษา ที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากการวิจัยของ ศศิธร ศรีวงษ์ญาติดี (2566, น. 729–754) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยการศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้วยการศึกษารายงาน สถานภาพและความต้องการจำเป็น โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบฯ ด้วยการนำข้อมูลที่ได้นำมาร่างและประเมินความถูกต้องความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ที่มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ขอบข่ายงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 5 ขอบข่าย คือ โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร งานข้อมูลสารสนเทศและเก็บรวบรวมข้อมูล งานพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร งานตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล และงานประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านการศึกษา 2) การดำเนินงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การลงมือ

ปฏิบัติ การควบคุม ติดตาม และประเมินผล การปรับปรุง การบูรณาการ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บทบาทของบุคลากรที่สนับสนุน และกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จากผลประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในยุคดิจิทัล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้วยการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย พบว่าด้านความเป็นไปได้ในทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก การนำรูปแบบการบริหารงานการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ ช่วยให้นักศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียน

นวัตกรรมด้านการบริหารการศึกษา ที่ 3 ระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษาสำนักงานการศึกษา จากการวิจัยของปนัดดา หมอยา และธรินธร นามวรรณ (2561, น. 52-61) งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษาสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบของระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 และ 2) เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเขต 24 โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบระบบการนิเทศแบบสอนแนะโดยสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารสถานศึกษา ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์นิเทศ จำนวน 55 คน พัฒนาระบบการนิเทศแบบสอนแนะโดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ตรวจสอบและประเมินรูปแบบและได้ระบบที่มีความเหมาะสมระดับมาก การปรับเปลี่ยนระบบการนิเทศของสถานศึกษาตามรูปแบบการนิเทศแบบ

สอนแนะนี้ จะช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาประสิทธิภาพในการสอนของครูและเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียน

นวัตกรรมด้านการพัฒนาการศึกษาเรื่อง ที่ 4 รูปแบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศเป็นนวัตกรรมที่ได้มาจากผลงานวิจัยของ นพรัตน์ ชัยเรือง (2562, น. 31-43) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานวิธี ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทข้อมูลพื้นฐานของศูนย์/สำนัก ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารดำเนินงานความเป็นเลิศของศูนย์/สำนัก ระยะที่ 3 พัฒนารูปแบบการบริหารดำเนินงานความเป็นเลิศของศูนย์/สำนัก และระยะที่ 4 ตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาการบริหารดำเนินงานความเป็นเลิศของศูนย์/สำนัก ผลการพัฒนายพบว่ารูปแบบการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของศูนย์/สำนัก มีองค์ประกอบคือ ภาวะผู้นำ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การออกแบบเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรบุคคล กระบวนการพัฒนานวัตกรรม และความคาดหวังของผู้นาองค์กร นวัตกรรมที่ได้นี้ช่วยให้มหาวิทยาลัยนำรูปแบบการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพไปใช้ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้สามารถผ่านการตรวจประกันคุณภาพในระดับดี

นวัตกรรมด้านการพัฒนาการศึกษา เรื่องที่ 5 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งความสุข ได้จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งความสุข ชามา เทียนโสภา (2566, น. 226-231) ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยมีวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการบริหารสถานศึกษาเอกชน เพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหาร

สถานศึกษาเอกชน ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มี การปฏิบัติที่ดี (Best practice) 2) การสร้างและ ตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อ ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ 3) การประเมิน รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อส่งเสริม การเป็นองค์กรแห่งความสุข จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 144 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหาร สถานศึกษาเอกชนเพื่อเป็นองค์กรแห่งความสุข มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหาร 2) กระบวนการบริหารสถานศึกษา และ 3) การเป็น องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาเอกชน โดยรูปแบบการบริหารนี้มีความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์ อยู่ในระดับดีมาก

จากตัวอย่างนวัตกรรมทางด้านการบริหาร จัดการทางการศึกษาที่ได้มาจากการวิจัยทั้ง 5 เรื่อง มีการสำรวจองค์ความรู้ที่จำเป็นเพื่อใช้ในการสร้าง นวัตกรรมซึ่งสามารถใช้แบบสอบถาม ใช้การสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม และในการสร้างรูปแบบนั้น มีการ ตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องโดย ผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินความเป็นประโยชน์และ ความเป็นไปได้ของนวัตกรรมที่เป็นรูปแบบการบริหาร นั้น นิยมใช้การประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่ จะ นำรูปแบบไปใช้ เป็นการประเมินเชิงเหตุผลมากกว่า การประเมินโดยการทดลองใช้จริง เพราะข้อจำกัดของ การทดลองใช้นั้นจะไปเปลี่ยนสภาพการทำงานที่ ดำเนินการอยู่ อาจจะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานได้

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้

องค์ประกอบของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ (Objective) 2) การจัดการเรียนรู้ (Learning) และ 3) การประเมินผล (Evaluation) ในองค์ประกอบที่สอง คือ การจัดการ เรียนรู้มีความสำคัญมากที่จะขับเคลื่อนให้การศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์ เพราะเป้าหมายของการศึกษาคือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สามารถดำเนิน ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข การจัดการเรียน การสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก โดยรูปแบบการเรียน การสอน ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามการ เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ของโลกและความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร การปรับปรุงเปลี่ยน วิธีการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ มีการพัฒนา วิธีการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนต่าง ๆ นี้ เป็นนวัตกรรมที่ทันสมัยอยู่เสมอ นวัตกรรมการเรียน การสอนคือสิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นมาช่วยแก้ปัญหา เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ สุนทร สันธพานนท์ (2555, น. 8-9) ได้แก แนวคิด รูปแบบ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ โดยนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์ เช่น สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ภูมิวิชาการ (2545) ได้จำแนกสื่อการสอนไว้ 3 ประเภทหลัก ๆ คือ

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารต่าง ๆ บันทึกการสอน แผนการสอน ใบงาน
2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อเรียนรู้ที่ผลิตขึ้น ใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ วัสดุ เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ เช่น วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่ออินเทอร์เน็ต การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
3. สื่ออื่น ๆ เช่น สื่อบุคคล สื่อธรรมชาติ สื่อกิจกรรม กระบวนการ สื่อวัสดุรูปภาพ

นอกจากนวัตกรรมที่เป็นวัตถุแล้ว นวัตกรรม อีกประเภท คือ รูปแบบ เทคนิควิธีการสอน พิชิต ฤทธิ์เจริญ (2550, น. 3) นวัตกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดังตัวอย่าง

นวัตกรรมการจัดการความรู้ที่ 1 หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียบนคอมพิวเตอร์พกพา ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ได้จากการทำวิจัยปฏิบัติการใน ชั้นเรียนของ ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ และศศิธร นาม่วงอ่อน (2560, น. 156-166) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียบนคอมพิวเตอร์ พกพาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดียบนคอมพิวเตอร์แบบพกพา ก่อนและหลัง เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เดียว ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบพกพา

อย่างครบวงจร คือ มีการออกแบบกำหนดโครงสร้าง และรายละเอียดที่เที่ยงตรง มีการศึกษาปัญหาและ กำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตร พร้อมทั้งมีการประเมิน หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้เพื่อนำผล การตรวจสอบไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความ เหมาะสมต่อไป

สำหรับนวัตกรรมด้านการบริหารจะเป็นรูปแบบ การบริหารที่ใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันและมีการทดลอง ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการดำเนินงานเพื่อคุณภาพ ในการทำงานของบุคลากร ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินงาน ที่ใช้ปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานที่ดีขึ้น ส่วนนวัตกรรมที่ใช้ ในการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น อาจเป็น สื่อการสอนรูปแบบเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่สร้าง แรงจูงใจและความสนใจตั้งใจเรียนของผู้เรียน จะทำให้ เกิดการเรียนรู้ปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน จะใช้นวัตกรรม การเรียนรู้ที่แตกต่างกันที่ผู้สอนจะเลือกใช้ให้เหมาะสม กับระยะเวลา งบประมาณ และสถานที่

การสร้างนวัตกรรมใหม่ทั้งในรูปแบบหลักสูตร การบริหารจัดการ และวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ ล้วนมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาทั้งสั นผู้บริหารจึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้าง และใช้นวัตกรรมใหม่ เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีระบบ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

สรุป การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาในยุคดิจิทัล คือหัวใจของการอยู่รอด และความก้าวหน้าของคน ในชาติ บุคลากรทางการศึกษาควรพัฒนานวัตกรรม ที่ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จริยา ทองหอม, และสิริวรรณ ศรีพล. (2560). การ พัฒนาหลักสูตรออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะ การสร้างสรรค์นวัตกรรม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(2), 138–155.
- ชามา เทียนโสภา. (2566). *รูปแบบการบริหาร สถานศึกษาเอกชนเพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กร*

แห่งความสุข [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

- ญาณีฐา ราชคม, และมนสิข สิริสมบุญ. (2567). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับ ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคม และวัฒนธรรม*, 8(3), 48–59.
- ณัฐกุล กิ่งแก้ว. (2558). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวต่อ การควบคุมตนเองในพฤติกรรมติดสมาร์ทโฟนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์, และศศิธร นาม่วงอ่อน. (2560). ผล การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดียบน คอมพิวเตอร์พกพาสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(1), 156–166.
- นพรัตน์ ชัยเรือง. (2562). *รูปแบบการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อ การดำเนินการที่เป็นเลิศ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 16(73), 31–43.
- ปนัดดา หมอยา, และธรรณ นามวรรณ. (2561). การพัฒนาระบบการนิเทศแบบสอนแนะใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24. *วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(65), 52–61.
- พงศ์พิทักษ์ รัตนภักดี, และสิทธิพล อาจอินทร์. (2566). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ว 21201 ความฉลาดรู้ในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะการ รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และการคิดอย่างมี วิจารณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ กรณีศึกษาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 11(2), 98–108.

- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2550). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม [เอกสารอัดสำเนา].
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์. (2562). การพัฒนาหลักสูตร เสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้วย กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- รัตนานุสรณ์ ครองศักดิ์. (2555). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยวิธีการแก้ปัญหาเรื่องความเท่ากันทุกประการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ลัดสะหมี พอนไซ. (2565). การพัฒนาหลักสูตรเสริม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของ นักศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์และการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วุฒิชัย แม่นรัมย์. (2563). การพัฒนาสื่อการสอนบน เว็บไซต์ เรื่อง ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน วิทยุบุรี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศศิธร ศรีวงษ์ญาติดี. (2566). รูปแบบการบริหาร จัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน ยุคดิจิทัล สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(5), 729–754.
- ศิริขวัญ ตาเปี้ย. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานของนักเรียนระดับ ปวช. ด้วยแพลตฟอร์ม Live Worksheets สาขาวิชา เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล (ขยายผล) วิทยาลัยเทคนิค สันกำแพง. สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมพร หลิมเจริญ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรเสริม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 [ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุสิต บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2555). นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงนาฏ อินกองงาม. (2566). รูปแบบการบริหาร ระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักทดสอบทาง การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและ วิชาการ, 3(4), 1033–1058.

แนวทางการพัฒนาการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

Guidelines for the development of Halal certification systems

in the food industry to enhance the competitiveness of Thai entrepreneurs

กมล วรรณคณิน (kamon Wattanakinin)¹ จรรย์ มะลูลีม (Jaran Maluleem)²

Received: April 19, 2026

Revised: April 30, 2026

Accepted: May 05, 2026

¹ Corresponding author, Email: kamon.pnb@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหารของไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่ผู้ประกอบการไทยประสบ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 4 กลุ่ม จำนวน 20 คน ได้แก่ 1) ผู้นำศาสนาอิสลาม จำนวน 2 คน 2) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลที่มีประสบการณ์ในการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล จำนวน 12 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับรอง จำนวน 3 คน 4) ผู้บริโภคชาวไทยมุสลิมและชาวไทยทั่วไป จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงธีม (Thematic analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันยังมีอุปสรรคด้านความล่าช้าของขั้นตอนการตรวจรับรองและข้อจำกัดด้านความเข้าใจในมาตรฐานฮาลาลของผู้ประกอบการระดับ SMEs 2) ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการแข่งขัน คือ การบูรณาการระบบประกันคุณภาพฮาลาล (HAS) เข้ากับระบบมาตรฐานสากล ซึ่งช่วยลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับตลาดโลก และ 3) แนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงกฎระเบียบเชิงนโยบาย การจัดการคุณภาพแบบบูรณาการ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทวนสอบ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในตลาดฮาลาลโลก

คำสำคัญ: มาตรฐานฮาลาล, การรับรองฮาลาล, อุตสาหกรรมอาหารฮาลาล, ขีดความสามารถในการแข่งขัน, ผู้ประกอบการไทย

Abstract

The objectives of this research were: 1) to examine the factors affecting the efficiency of the Halal certification system in the Thai food industry; 2) to analyze the problems and obstacles encountered

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารธุรกิจอิสลาม), มหาวิทยาลัยนานาชาติอิสลามกรุงเทพ
Doctor of Philosophy Program in Islamic Business
Administration, Bangkok Islamic International University

² บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนานาชาติอิสลามกรุงเทพ
Graduate School, Bangkok Islamic International University

by Thai entrepreneurs in the Halal certification process; and 3) to propose appropriate guidelines for developing the Halal certification system to enhance the competitive advantage of Thai entrepreneurs. This study adopted a qualitative research methodology.

The sample group consisted of 20 key informants categorized into four groups: 1) 2 Islamic religious leaders; 2) 12 entrepreneurs in the Halal food industry with experience in Halal certification; 3) 3 experts or personnel from relevant certification agencies; and 4) 3 consumers, including both Thai Muslims and the general public. Data were collected through in-depth interviews and focus group discussions. The data were analyzed using content analysis and thematic analysis. In addition, frequency counting of recurring themes was employed as a supportive technique to enhance the interpretation and validation of qualitative findings, rather than as a primary quantitative method.

The research findings revealed that: 1) current conditions still face obstacles regarding delays in the certification process and limited understanding of Halal standards among Small and Medium Enterprises (SMEs); 2) a key success factor for competitiveness is the integration of the Halal Assurance System (HAS) with international standard systems, which reduces redundancy and enhances global market confidence; and 3) the development guidelines for enhancing competitiveness comprise five critical dimensions: policy and regulatory improvement, integrated quality management, the adoption of digital technology for traceability, human resource capacity building, and the establishment of international cooperation networks. These elements are instrumental in strengthening the competitive edge of Thai entrepreneurs in the global Halal market.

Keywords: Halal standard, Halal certification, Halal food industry, Competitiveness, Thai entrepreneurs

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตลาดฮาลาลโลกในปัจจุบันได้กลายเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของเศรษฐกิจโลก โดยมีมูลค่ารวมกว่า 2.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2565 และมีแนวโน้มเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.2 ต่อปีจนถึงปี พ.ศ. 2573 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการสินค้าและบริการฮาลาลที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าอาหารฮาลาลที่มีมูลค่าสูงถึง 1.17 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นมากกว่าครึ่งหนึ่งของตลาดทั้งหมด (DinarStandard, 2022) การเติบโตดังกล่าวไม่ได้เกิดจากจำนวนประชากรมุสลิมที่เพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นผลจากการขยายตัวของชนชั้นกลางมุสลิมในภูมิภาคสำคัญ เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกาเหนือ ซึ่งมีอำนาจซื้อสูงและให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตมากขึ้น (DinarStandard, 2022; Pew Research Center, 2023)

นอกจากนี้ ตลาดฮาลาลยังได้รับความสนใจจากผู้บริโภคที่ไม่ใช่มุสลิมมากขึ้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์ฮาลาลถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย และมาตรฐานการผลิตที่มีจริยธรรม (DinarStandard, 2022) สอดคล้องกับการศึกษาของ Abdul Rahman et al. (2023) ที่พบว่าผู้บริโภคให้ความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานฮาลาลในฐานะเครื่องหมายรับรองคุณภาพ และยินดีจ่ายในราคาที่สูงขึ้นสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองอย่างน่าเชื่อถือ

ในมิติของมาตรฐาน มาตรฐานฮาลาลสมัยใหม่ได้พัฒนาจากข้อกำหนดทางศาสนาไปสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสากลที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต ความปลอดภัยอาหาร ความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน และจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีการบูรณาการร่วมกับมาตรฐานสากล เช่น ISO, GMP, HACCP และ Codex Alimentarius (Islamic Food and Nutrition Council of America, 2023) ทำให้ฮาลาลกลายเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ในการสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทย แม้จะมีศักยภาพสูง ในฐานะฐานการผลิตอาหารของโลก (Kitchen of the World) และมีโครงสร้างพื้นฐานด้าน

อุตสาหกรรมอาหารที่เข้มแข็ง แต่ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 85 ของทั้งระบบ กลับยังเผชิญข้อจำกัดสำคัญในการเข้าสู่ระบบการรับรองฮาลาล ทั้งในด้านบุคลากรที่ขาดความเชี่ยวชาญ กระบวนการที่ซับซ้อน ต้นทุนที่สูง และการยอมรับในระดับสากลที่ยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสในตลาดฮาลาลโลกได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2567)

จากบริบทดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสำคัญ ไม่ได้อยู่ที่ความสามารถในการผลิตของผู้ประกอบการไทย แต่เป็นข้อจำกัดของระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่ยังขาดประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความเชื่อมโยงกับมาตรฐานสากล (กระทรวงพาณิชย์, 2566) ดังนั้น การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างระบบการรับรองให้มีความคล่องตัว โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ตลอดจนลดอุปสรรคของผู้ประกอบการ SMEs เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในตลาดฮาลาลโลกอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลของผู้ประกอบการอาหารไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนากระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลกับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย
3. เพื่อพัฒนาและนำเสนอแนวทางการปรับปรุงระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่เหมาะสมกับบริบทของผู้ประกอบการไทย

คำถามการวิจัย

เพื่อให้การศึกษานี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย (Research questions) ดังนี้

1. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหารของไทย (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1)
2. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในกระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่ผู้ประกอบการไทยประสบ มีลักษณะอย่างไร(สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)
3. แนวทางการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยควรเป็นอย่างไร (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในประเทศไทย ครอบคลุมผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำศาสนา ผู้บริโภค และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองฮาลาล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลที่สามารถสะท้อนภาพรวมของปัญหาและแนวทางการพัฒนาได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการจะมุ่งเน้นคัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลที่มีความแตกต่างกันของขนาดกิจการและประเภทผลิตภัณฑ์ จำนวน 4 กลุ่ม รวมทั้งหมด จำนวน 20 คน

เหตุผลในการเลือก กลุ่มที่ 1 เป็นผู้กำหนดความชอบธรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของระบบฮาลาล และมีบทบาทสำคัญต่อความน่าเชื่อถือของการรับรอง

เหตุผลในการเลือก กลุ่มที่ 2 เพื่อสะท้อนปัญหาของระบบรับรองฮาลาลในสภาพจริง และอธิบายอุปสรรคที่ทำให้ SMEs ไม่สามารถเข้าสู่ระบบได้สำเร็จ

เหตุผลในการเลือก กลุ่มที่ 3 เพื่อให้ข้อมูลเชิงโครงสร้างระบบ (System-level insight) ทั้งด้านมาตรฐาน วิทยาศาสตร์ และการยอมรับในระดับสากล

2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้เวลาช่วง 1 มกราคม 2567 ถึง 30 ธันวาคม 2568

3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในกระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาล ในอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

2. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหาร

3. ได้แนวทางเชิงรูปธรรมในการพัฒนาระบบ และกระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทย

4. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอาหารฮาลาลไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบกรอบแนวคิดการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาแนวทางการรับรองมาตรฐานฮาลาล โดยมีจุดเริ่มต้นจากการศึกษาปัจจัยพื้นฐานสำคัญ 4 ด้าน (ดังภาพประกอบ 1) ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับฮาลาลในบริบทเอเชีย เทคโนโลยี บุคลากร และกระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้จะถูกนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการบูรณาการระหว่างกรอบทฤษฎีหลัก 4 ประการ ได้แก่ ทฤษฎีการจัดการคุณภาพ ทฤษฎีการพัฒนาระบบมาตรฐาน ทฤษฎีการแพร่กระจายของนวัตกรรม และแนวคิดขีดความสามารถในการแข่งขัน ควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาการรับรองมาตรฐานฮาลาลต่อไป

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1.ระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาล (Halal certification systems)

1.1 กระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลในประเทศไทยมีระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย (2565) ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 โดยมีกระบวนการรับรองที่เป็นระบบและได้รับการยอมรับในระดับสากล กระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลของไทยประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

1) การยื่นคำขอรับรอง ผู้ประกอบการต้องยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาที่ครบถ้วน ประกอบด้วยข้อมูลองค์กร รายละเอียดผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และเอกสารระบบคุณภาพที่เกี่ยวข้อง

2) การตรวจสอบเอกสาร เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของเอกสาร โดยเฉพาะรายละเอียดของวัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่ต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานฮาลาล

3) การตรวจประเมินสถานประกอบการ คณะผู้ตรวจประเมินซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาและด้านเทคนิคจะเข้าตรวจประเมินสถานประกอบการ โดยพิจารณาทั้งด้านสุขลักษณะ การควบคุมคุณภาพ และการปฏิบัติตามข้อกำหนดฮาลาล

4) การพิจารณาผลการตรวจประเมิน คณะกรรมการฮาลาลจะพิจารณาผลการตรวจประเมิน และข้อมูลประกอบการพิจารณาทั้งหมด เพื่อตัดสินใจให้การรับรอง

5) การออกใบรับรอง หากผ่านการพิจารณา ผู้ประกอบการจะได้รับใบรับรองฮาลาล ซึ่งมีอายุ 1 ปี และต้องผ่านการตรวจสอบติดตามอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง(สถาบันมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย, 2564)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาเชิงลึกถึงกระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนา

ขั้นตอนการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขั้นตอนดำเนินการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษามุมมองและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1.1 ใช้แนวคำถามสัมภาษณ์ (Interview guide) ที่ออกแบบเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น สภาพปัจจุบัน อุปสรรค และแนวทางการพัฒนากระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาล

1.2 ดำเนินการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้คำถามปลายเปิดและปรับเปลี่ยนคำถามตามสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุม

1.3 บันทึกข้อมูลโดยใช้การจดบันทึกและการบันทึกเสียง (เมื่อได้รับความยินยอม) เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ได้อย่างครบถ้วน

2. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Document analysis)

2.1 ศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานและแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น คู่มือและระเบียบเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานฮาลาล รายงานและเอกสารจากสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย (สกอท.) และงานวิจัย บทความวิชาการ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานฮาลาล

2.2 ใช้ข้อมูลเอกสารเพื่อสนับสนุนและตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3. การตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษาข้อมูลเอกสารมาตรวจสอบความสอดคล้องกัน

(Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล (Member check) โดยนำข้อมูลกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา จะเน้นเนื้อหาในประเด็นการจัดการคุณภาพ (Quality management theory) การพัฒนาระบบมาตรฐาน (standardization system development theory) การแพร่กระจายของนวัตกรรม (Diffusion of innovations theory - DOI) และแนวคิดขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitive capability concept)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องในประเทศไทย

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในประเทศไทย ครอบคลุมผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำศาสนา ผู้บริโภค และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองฮาลาล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลที่สามารถสะท้อนภาพรวมของปัญหาและแนวทางการพัฒนาได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการ จะมุ่งเน้นคัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลที่มีความแตกต่างกันของขนาดกิจการและประเภทผลิตภัณฑ์ รวมทั้งหมด จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้นำศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา จำนวน 2 คน ได้แก่

1.1 เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยและเจ้าหน้าที่สถาบันมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบสถานประกอบการ จำนวน 1 คน

1.2 อีหม่ามประจำมัสยิดหรือนักวิชาการศาสนา จำนวน 1 คน

2. กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล จำนวน 12 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยเพื่อ

เปรียบเทียบประสบการณ์ที่แตกต่างกันของเส้นทางการรับรองได้แก่

2.1 กลุ่มที่ได้รับรองมาตรฐานแล้ว (Certified) จำนวน 7 คน

2.2 กลุ่มที่อยู่ระหว่างดำเนินการหรือยกเลิก (In-process / Withdrawn) จำนวน 5 คน

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน ได้แก่

3.1 นักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ฮาลาล ซึ่งเชี่ยวชาญด้านห้องปฏิบัติการและเทคโนโลยีตรวจสอบ จำนวน 1 คน

3.2 ผู้บริหารหรือผู้ตรวจประเมินระบบรับรองฮาลาล ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายและการกำกับมาตรฐาน จำนวน 1 คน

3.3 ที่ปรึกษาด้านการค้าระหว่างประเทศและมาตรฐานอาหาร ซึ่งเชื่อมโยงมิติการแข่งขันในตลาดโลก จำนวน 1 คน

4. กลุ่มผู้บริโภค จำนวน 3 คน ได้แก่

4.1 ผู้บริโภคมุสลิมเคร่งครัดที่ให้ความสำคัญกับความถูกต้องตามหลักศาสนา จำนวน 1 คน

4.2 ผู้บริโภคมุสลิมรุ่นใหม่ที่เน้นความสะดวกและการเข้าถึงข้อมูล จำนวน 1 คน

4.3 ผู้บริโภคต่างศาสนาที่มองฮาลาลในมิติคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร จำนวน 1 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ใช้เวลาช่วง 1 มกราคม 2567 ถึง 30 ธันวาคม 2568

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสารวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้มาซึ่งบริบทเบื้องต้น และเพื่อเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพปัญหาของระบบฮาลาลในประเทศไทย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 20 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนาจำนวน 2 คน 2) กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล จำนวน 12 คน

และ 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน และ 4) ผู้บริโภคชาวไทยมุสลิมและชาวไทยทั่วไป จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้

การศึกษาทบทวนเอกสารและแบบสอบถาม ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview guide)

1. ลักษณะของแนวคำถาม

1.1 คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูล สามารถตอบอย่างอิสระและแสดงมุมมองที่ลึกซึ้ง

1.2 ครอบคลุมประเด็นสำคัญ เช่น สภาพ ปัจจุบันของกระบวนการรับรอง ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาระบบการรับรอง

2. การพัฒนาแนวคำถาม

2.1. ออกแบบคำถามจากกรอบแนวคิดและ วัตถุประสงค์การวิจัย

2.2. ตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามโดย เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนการนำไปใช้จริง

3. แบบฟอร์มการบันทึกข้อมูล (Data recording form) ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ได้แก่

3.1. วันที่ เวลา และสถานที่สัมภาษณ์

3.2 ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องจากคำตอบของผู้ให้ข้อมูล

3.3 สภาพแวดล้อมและบริบทที่เกี่ยวข้อง

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ผู้นำศาสนาอิสลาม

1.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อ กระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลในปัจจุบัน ในแง่ของ ความสอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลาม (เชื่อมโยง - การจัดการคุณภาพที่สะท้อนหลักการศาสนา)

1.2 ในมุมมองของท่าน มีขั้นตอนหรือ ข้อกำหนดใดที่ควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความ โปร่งใสและตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น (เชื่อมโยง - การ พัฒนาระบบมาตรฐาน)

1.3 ท่านคิดว่าปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับในตราสัญลักษณ์ฮาลาลไทย ทั้งในระดับชุมชนและระดับสากล คืออะไร (เชื่อมโยง - ชีตความสามารถในการแข่งขันด้านภาพลักษณ์)

1.4 การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับฮาลาล ควรมีรูปแบบหรือ แนวทางอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด (เชื่อมโยง - การจัดการคุณภาพด้านการพัฒนาบุคลากร)

1.5 ท่านมองว่าการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มา ใช้ในการตรวจสอบรับรอง จะส่งผลดีหรือผลเสียต่อความ น่าเชื่อถือทางศาสนาอย่างไร(เชื่อมโยง - การพัฒนาระบบมาตรฐาน)

2. ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

2.1 ในการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล ท่าน ประสบปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้าง (เช่น ความซับซ้อน ของเอกสาร, ขั้นตอนที่ยุ่งยาก, หรือความไม่เข้ากันกับ ระบบการผลิตเดิม) (เชื่อมโยง - DOI ด้านความซับซ้อน และความเข้ากันได้)

2.2 ท่านได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด และการ สนับสนุนนั้นช่วยลดปัญหาในการดำเนินงานได้หรือไม่ (เชื่อมโยง - การจัดการคุณภาพด้านการสนับสนุน)

2.3 ท่านคิดว่าการได้รับรองมาตรฐานฮาลาล ช่วยสร้าง "ความได้เปรียบ" เหนือคู่แข่ง หรือช่วยเปิด ตลาดใหม่ๆ ให้กับธุรกิจของท่านได้จริงหรือไม่ อย่างไร? (เชื่อมโยง - DOI ด้านความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และแนวคิดขีดความสามารถในการแข่งขัน)

2.4 การเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาด้านฮาลาล ช่วยให้คุณเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานได้ง่ายขึ้น หรือไม่ (เชื่อมโยง - DOI ด้านความเข้าใจในนวัตกรรม)

2.5 หลังจากได้รับการรับรองแล้ว ยอดขาย หรือภาพลักษณ์ของธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปใน ทิศทางใด(เชื่อมโยง - ผลลัพธ์ของขีดความสามารถใน การแข่งขัน)

3. ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

3.1 ท่านประเมินสถานะปัจจุบันของระบบการ รับรองมาตรฐานฮาลาลไทยไว้อย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากลหรือประเทศผู้นำด้านฮาลาลอื่นๆ (เชื่อมโยง - ชีตความสามารถในการแข่งขันและ มาตรฐานสากล)

3.2 ในมุมมองของท่าน เกณฑ์การตรวจสอบ และกระบวนการรับรองในปัจจุบัน มีความโปร่งใส มี ประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่นเพียงพอต่อการ

เปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจหรือไม่ (เชื่อมโยง - การพัฒนาระบบมาตรฐาน)

3.3 เทคโนโลยี (เช่น Digital platform, Blockchain, Database) จะสามารถเข้ามาช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าหรือความซับซ้อนในกระบวนการตรวจสอบได้อย่างไร (เชื่อมโยง - การพัฒนาระบบมาตรฐานด้วยนวัตกรรม)

3.4 เราสามารถถอดบทเรียนจากประเทศที่ประสบความสำเร็จ (เช่น มาเลเซีย หรือ สิงคโปร์) มาปรับใช้เพื่อยกระดับระบบของไทยได้อย่างไรบ้าง (เชื่อมโยง - การเรียนรู้จากกรณีศึกษา)

3.5 ท่านมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอย่างไรในการพัฒนาบุคลากรและกฎระเบียบ เพื่อให้ไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางอาหารฮาลาลที่ได้รับการยอมรับอย่างยั่งยืน (เชื่อมโยง - การจัดการคุณภาพและการพัฒนาระบบ)

4. ผู้บริโภคชาวไทยมุสลิมและชาวไทยทั่วไป

4.1 ตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานฮาลาลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของท่านมากน้อยเพียงใด (เชื่อมโยง - ความเชื่อมั่นและขีดความสามารถในการแข่งขัน)

4.2 ท่านมีความมั่นใจในกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานฮาลาลของไทยในปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด (เชื่อมโยง - ภาพลักษณ์และคุณภาพ)

4.3 ในฐานะผู้บริโภค ท่านอยากเห็นการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอะไรในระบบมาตรฐานฮาลาลเพื่อให้ท่านรู้สึกมั่นใจและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น (เชื่อมโยง - Feedback เพื่อการพัฒนาระบบ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาทบทวนเอกสาร สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ที่เป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิ และแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นชุดคำถามปลายเปิดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทบทวนเอกสารและการสัมภาษณ์ ถูกวิเคราะห์โดยใช้

กระบวนการวิเคราะห์เชิงธีม (Thematic analysis) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (Familiarization) ถอดเสียงจากการสัมภาษณ์และทบทวนข้อมูลที่บันทึกไว้ และอ่านข้อมูลซ้ำเพื่อทำความเข้าใจบริบทและประเด็นสำคัญ

2. การสร้างรหัสข้อมูล (Coding) แยกข้อมูลออกเป็นหน่วยย่อย (Segments) และกำหนดรหัส (Codes) ที่สะท้อนเนื้อหา และใช้รหัสเพื่อระบุประเด็นสำคัญ เช่น ปัญหาในกระบวนการรับรอง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนา

3. การจัดกลุ่มรหัส (Categorization) นำรหัสที่คล้ายกันมาจัดกลุ่มและสร้างธีมหลัก (Themes) และเชื่อมโยงธีมกับคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์

4. การวิเคราะห์ธีม (Theme Analysis) วิเคราะห์ธีมที่เกิดขึ้นเพื่อระบุรูปแบบ (Patterns) และความสัมพันธ์ (Relationships) ระหว่างข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อยืนยันความสอดคล้อง (Triangulation)

5. การสรุปและสังเคราะห์ (Synthesis) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบที่ชัดเจนและครอบคลุมและจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติเชิงพรรณนาในลักษณะการนับความถี่ของประเด็น (Frequency) เพื่อสนับสนุนการตีความ และใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการประมวลผลเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน โดยนำเสนอผลข้อมูลในรูปแบบการพรรณนาบรรยาย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและอุปสรรค ผลการวิจัยสะท้อนว่า ปัญหาของระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลในอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยมีลักษณะเชิงโครงสร้าง โดยประเด็นสำคัญประกอบด้วย ความซับซ้อนของกระบวนการ (Complexity) และภาระด้านเอกสาร โดยเฉพาะในส่วนของจัดการห่วงโซ่อุปทานวัตถุดิบที่ต้องมีการตรวจสอบย้อนกลับอย่าง

เข้มงวด นอกจากนี้ ยังพบ ความไม่สอดคล้อง (Incompatibility) ระหว่างข้อกำหนดมาตรฐานที่เข้มงวดกับศักยภาพด้านทรัพยากร ต้นทุน และข้อจำกัดเชิงปฏิบัติของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่อง ความล่าช้าและการใช้ดุลยพินิจของผู้ตรวจที่ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันซึ่งปรากฏชัดจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ (ผู้รับบริการ) นั้น เมื่อนำไปตรวจสอบร่วมกับข้อมูลจากฝ่ายผู้ให้บริการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าความล่าช้าดังกล่าวส่วนหนึ่งมีสาเหตุจาก 1) การยื่นเอกสารไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องของผู้ประกอบการ ทำให้ต้องมีการแก้ไขและส่งซ้ำ 2) การใช้วัตถุดิบที่ยังไม่ผ่านการรับรองหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐาน จึงต้องมีการปรับปรุงก่อนการตรวจประเมินดังนั้น ปัญหาความล่าช้าไม่อาจอธิบายได้เพียงมิติของความไม่มีมาตรฐานหรือความไม่โปร่งใสของระบบเท่านั้น แต่เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้อกำหนดของระบบ และความพร้อมของผู้ประกอบการ

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จผลการศึกษพบว่า ปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญของความสำเร็จในการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล คือ การรับรู้ถึงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Perceived relative advantage) โดยผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีมุมมองเชิงกลยุทธ์ต่อตราฮาลาลว่าเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค และเป็นกลไกสำคัญในการขยายตลาด โดยเฉพาะตลาดส่งออกและช่องทางจำหน่ายสมัยใหม่ (Modern trade) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ประกอบการที่สามารถผ่านการรับรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มักมีลักษณะร่วม ได้แก่ มีความพร้อมด้านระบบเอกสารและการจัดการคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดฮาลาล มีการบริหารจัดการวัตถุดิบและซัพพลายเชนอย่างเป็นระบบ ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนว่า ความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบรับรองเพียงฝ่ายเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ ศักยภาพภายในของผู้ประกอบการร่วมด้วย

3. แนวทางการพัฒนาจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งฝ่ายผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นพ้องถึงแนวทางการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานฮาลาลใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

3.1 การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ (Digitalization) เพื่อปรับปรุงกระบวนการยื่นเอกสาร การติดตามสถานะ และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับผู้ประกอบการ ซึ่งจะช่วยลดความซับซ้อน ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความโปร่งใสของระบบ

3.2 การยกระดับสมรรถนะผู้ตรวจประเมิน โดยพัฒนาให้เป็นวิชาชีพที่มีมาตรฐานกลาง มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และมีระบบการอบรม/รับรองผู้ตรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความคลาดเคลื่อนจากการใช้ดุลยพินิจ

3.3 การปรับระบบการตรวจประเมินแบบยืดหยุ่นตามความเสี่ยง โดยกำหนดระดับความเข้มงวดของการตรวจตามประเภทกิจการหรือระดับความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะ SMEs

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาอภิปรายร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความซับซ้อนของนวัตกรรมกับการยอมรับมาตรฐานฮาลาลในบริบทประเทศไทย

ผลการวิจัยยืนยันว่า ความซับซ้อนของกระบวนการรับรองฮาลาล โดยเฉพาะด้านเอกสาร การปรับปรุงสถานประกอบการ และข้อกำหนดเชิงเทคนิคเป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่ระบบของผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งสอดคล้องกับ มิติ ความซับซ้อน (Complexity) ใน ทฤษฎีการแพร่กระจายของนวัตกรรมของ Rogers (2003) ที่ชี้ว่าความซับซ้อนส่งผลเชิงลบต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรม

อย่างไรก็ตาม การอธิบายว่าปัญหาเกิดจากตัวระบบ เพียงอย่างเดียวอาจไม่ครอบคลุมทั้งหมด เมื่อพิจารณาข้อมูลจากฝ่ายผู้ให้บริการและเอกสารประกอบ พบว่า ความล่าช้าบางส่วนมีสาเหตุจากความไม่พร้อมของผู้ประกอบการ เช่น การยื่นเอกสารไม่ครบถ้วน การใช้วัตถุดิบที่ยังไม่ผ่านการรับรองหรือข้อจำกัดด้านโครงสร้างสถานประกอบการ ซึ่งสะท้อนว่า ความซับซ้อนเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานที่เข้มงวดกับศักยภาพของผู้ประกอบการ

ในอีกด้านหนึ่ง ความเข้มงวดของมาตรฐานก็มีคุณค่าเชิงระบบ เนื่องจากช่วยรักษาความน่าเชื่อถือของตราฮาลาลในระดับสากล ดังนั้น ความซับซ้อนจึงมีลักษณะเป็นดาบสองคม คือ ด้านลบเพิ่มภาระต้นทุนและลดแรงจูงใจของ SMEs และด้านบวกเป็นกลไกคัดกรองคุณภาพและสร้างความเชื่อมั่นในระยะยาว เมื่อวิเคราะห์ผ่าน Institutional theory ตามแนวคิดของ DiMaggio and Powell (1983) ผู้ประกอบการต้องเผชิญแรงกดดันทั้ง Coercive, Normative และ Mimetic ซึ่งในบริบทไทย แม้จะมีความแตกต่างในการปฏิบัติระดับพื้นที่ แต่ก็ไม่ได้สะท้อนความล้มเหลวของระบบโดยตรง หากแต่สะท้อนช่วงรอยต่อของการพัฒนามาตรฐานให้สอดคล้องกับบริบทจริงมากกว่า

2. การจัดการคุณภาพ การกำกับดูแล และกลไกการสร้างเชื่อมั่น

ผลการวิจัยพบความไม่สม่ำเสมอในการตีความมาตรฐานและการใช้ดุลยพินิจของผู้ตรวจ ซึ่งอาจขัดแย้งกับหลัก Process consistency ใน Out of the crisis ของ Deming (2018) และแนวคิดของ Juran (1988) ที่เน้นความเป็นระบบของการควบคุมคุณภาพ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเชิงลึก ความแปรปรวนดังกล่าวไม่ได้เกิดจากการขาดมาตรฐานเพียงพอแต่เพียงอย่างเดียว แต่ส่วนหนึ่งเกิดจากลักษณะของมาตรฐานฮาลาลที่ต้องอาศัยการตีความเชิงศาสนาและบริบทการผลิต ซึ่งทำให้ยังจำเป็นต้องพึ่งพาดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญในบางกรณี

ดังนั้น ระบบปัจจุบันจึงมีทั้ง ด้านที่เป็นข้อจำกัด ความแปรปรวนจากบุคคล (Discretionary variability) อาจกระทบความเชื่อมั่น ด้านที่เป็นจุดแข็ง ความยืดหยุ่นในการพิจารณาตามบริบทจริงของสถานประกอบการ การพัฒนาในอนาคตจึงไม่ควรมุ่งลดดุลยพินิจทั้งหมด แต่ควรเปลี่ยนจาก Person-dependent system เป็น System-supported system โดยใช้เทคโนโลยีช่วยลดความคลาดเคลื่อน เช่น ระบบฐานข้อมูลกลาง ระบบตรวจสอบย้อนกลับ และเครื่องมือดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับกรอบ TOE ที่เน้นการพัฒนาพร้อมกันของเทคโนโลยี องค์กร และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ต้องยอมรับว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยต้นทุน ความพร้อมของ SMEs

และประเด็นจริยธรรม เช่น Data privacy และ Algorithmic transparency ดังนั้น การเปลี่ยนผ่านต้องเป็น ค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าการปฏิรูปแบบฉับพลัน

3. การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และการยกระดับสู่ตลาดโลก

ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิด Competitive advantage ของ Porter (2020) ที่ชี้ว่าการสร้างความแตกต่าง (Differentiation) เป็นกลยุทธ์สำคัญ โดยผู้ประกอบการที่ใช้ตราฮาลาลอย่างมีประสิทธิภาพสามารถขยายตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในมุมมองเชิงบวก ระบบการรับรองฮาลาลของไทยทำหน้าที่เป็นกลไกสร้างความเชื่อมั่นที่สำคัญในตลาดโลก และสามารถอธิบายผ่าน Resource-based view (RBV) ได้ว่า ตราฮาลาลเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มี Resource-based view (RBV) ตามแนวคิดของ Barney (1991) คุณค่าและสร้างความได้เปรียบที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ความได้เปรียบดังกล่าวขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของระบบเป็นสำคัญ หากระบบมีความไม่สม่ำเสมอ อาจลดทอนคุณค่าของตราฮาลาลในระยะยาว ในอีกด้านหนึ่ง ความเข้มงวดของระบบก็เป็น จุดแข็งเชิงการแข่งขัน เพราะช่วยสร้างภาพลักษณ์ด้านคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล ดังนั้น การพัฒนาระบบไม่ควรลดทอนความเข้มงวดแต่ควรมุ่ง เพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส เพื่อรักษาสมดุลระหว่างความน่าเชื่อถือและความสามารถในการเข้าถึงของผู้ประกอบการ

4. คุณูปการทางวิชาการของงานวิจัย (Theoretical contribution)

งานวิจัยนี้มีคุณูปการทางวิชาการ ได้แก่

4.1 การบูรณาการกรอบทฤษฎี DOI, Institutional Theory, TOE Framework ตามแนวคิดของ Tomatzky and Fleischer (1990) และ Resource-based view เพื่ออธิบายระบบฮาลาลในมิติที่หลากหลาย

4.2 การอธิบาย กลไกเชิงโครงสร้างของปัญหา ระบบฮาลาลในบริบทประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยเดิมที่มักเน้นเชิงพรรณนา

4.3 การเสนอกรอบแนวคิดใหม่ในการพัฒนาระบบฮาลาลที่เชื่อมโยง ศาสนา มาตรฐาน เทคโนโลยี การแข่งขันเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

4.4 การขยายองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ในระบบการรับรองฮาลาล ซึ่งยังมีการศึกษาในวงจำกัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากข้อค้นพบในงานวิจัยในสิ่งที่เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ดังนี้

1.1 เรื่องการแก้เอกสารไม่ครบส่งซ้ำ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของความล่าช้า โดยมีหน่วยงานหลักเป็นสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย (ฝ่ายรับรองฮาลาล) ร่วมกับศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล

1) ออกแบบฟอร์มมาตรฐาน เช็กलिस्ट เอกสาร แยกตามประเภทธุรกิจ (โรงงาน/ร้านอาหาร/แปรรูป)

2) จัดทำ ตัวอย่างเอกสารที่ถูกต้อง (ตัวอย่างจริง) ให้ดาวน์โหลด

3) เปิดช่อง ตรวจสอบเอกสารล่วงหน้า (Pre-check online) ภายใน 3-5 วันทำการ ระยะเวลาเริ่มได้ทันทีภายใน 6 เดือนครบ ทุกประเภทกิจการ ตัวชี้วัด อัตราส่งเอกสารซ้ำ ระยะเวลารับรองเฉลี่ยลดลง

1.2 ลดปัญหา วัตถุดิบไม่ผ่านมาตรฐาน หน่วยงานหลัก สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ (ฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้า)

1) จัดทำ บัญชีวัตถุดิบที่ผ่านการรับรอง (Approved list) อัปเดตรายไตรมาส

2) ระบุ ผู้จำหน่ายที่ผ่านการตรวจสอบ" พร้อมช่องทางติดต่อ

3) จัดอบรมสั้น (2-3 ชั่วโมง) ให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบเรื่องการเลือกวัตถุดิบให้ผ่าน

ระยะเวลา 6-12 เดือน โดยมีตัวชี้วัดเป็นสัดส่วนคำขอที่ตกเพราะวัตถุดิบและรอบการตรวจซ้ำลดลง

1.3 ทำให้การตรวจประเมินสม่ำเสมอขึ้น โดยไม่ตัดดุลยพินิจทิ้งทั้งหมด โดยมีหน่วยงานหลัก

สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย (ฝ่ายตรวจ)

1) ออกคู่มือเกณฑ์ตรวจแบบสั้น (Audit checklist มาตรฐานเดียว) ใช้ทุกพื้นที่

2) จัดอบรมผู้ตรวจแบบกรณีศึกษาเดียวกัน (Calibration workshop) ปีละ 1-2 ครั้ง

3) ใช้แบบฟอร์มรายงานผลเดียวกัน ลดการตีความต่างกัน

ระยะเวลา 6 เดือน โดยมีตัวชี้วัดเป็นความแปรปรวนของผลตรวจระหว่างพื้นที่ลดลง (วัดจากข้อท้วงติง/อุทธรณ์) และระดับความพึงพอใจผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น

1.4 ช่วย SMEs ให้พร้อมก่อนยื่น เพื่อลดการตกประเมิน หน่วยงานหลัก ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล ร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

1) ตั้งคลินิกฮาลาล (ให้คำปรึกษาหน้างาน/ออนไลน์) ตรวจความพร้อมก่อนยื่น

2) มีแพ็คเกจคำปรึกษาราคาประหยัดสำหรับ SMEs

3) ทำวิดีโอสอนอธิบายขั้นตอนที่มักพลาด ระยะเวลา เริ่มนำร่องในจังหวัดหลักภายใน 3-6 เดือน โดยมีตัวชี้วัดเป็นอัตราผ่านครั้งแรก (First-pass rate) เพิ่มขึ้น และจำนวนคำขอที่ต้องแก้ไขซ้ำลดลง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จกับผลการดำเนินงานของธุรกิจในวงกว้าง

2.2 ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังอุตสาหกรรมบริการฮาลาลและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูงของไทย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพาณิชย์. (2566). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลไทย พ.ศ. 2566-2570.

- คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย. (2565). ข้อกำหนดและกระบวนการรับรองมาตรฐานฮาลาลของประเทศไทย. https://www.halal.or.th/storages/documents/manage/160_19.pdf
- สถาบันมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย. (2564). องค์ความรู้เรื่องฮาลาล. สถาบันมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2567). ยุทธศาสตร์อาหารฮาลาลไทยสู่ตลาดโลก. กระทรวงพาณิชย์.
- Abdul Rahman, A., Ahmad, N., & Karim, S. (2023). Halal industry development and challenges in ASEAN countries. *International Journal of Halal Studies*, 5(1), 25–40.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17 (1) , 99 –120 . <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>
- Deming, W. E. (2018). Out of the crisis. MIT Press.
- DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48 (2) , 147 –160 . <https://doi.org/10.2307/2095101>
- DinarStandard. (2022). State of the global Islamic economy report 2022. <https://salaamgateway.s3.us-east-2.amazonaws.com/special-coverage/sgie22/pdf/State%20of%20the%20Global%20Islamic%20Economy%20Report%202022%20-%20Eng.%20Summary%20-pdf>
- Islamic Food and Nutrition Council of America. (2023). *Halal certification and global standards*. IFANCA.
- Juran, J. M. (1988). *Juran on planning for quality*. Free Press.
- Pew Research Center. (2023). *The global Muslim population: Growth and trends*. Pew Research Center.
- Porter, M. E. (2020). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. Free Press.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Tomatzky, L. G., & Fleischer, M. (1990). *The processes of technological innovation*. Lexington Books.

**การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการส่งเสริมความเข้าใจต่อประชากรสัตว์ป่า:
กรณีศึกษาแนวเชื่อมรอยต่อสัตว์ป่าทางหลวงหมายเลข 304
(อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-ทับลาน)**

**Using digital media to promote understanding of wildlife populations:
A case study of the wildlife corridor along Highway no. 304
(Khao Yai - Thap Lan National Park)**

กฤษฎา วงศ์วัฒนเกียรติ (Kritsada Wongwattanakiad) ¹ กิตติมา สุรสันธิ (Kittima Surasonthi) ²

ตรัยรัตน์ ปลื้มปิตชัยกุล (Trirath Pluempitichaikul) ³

Received: October 9, 2025

Revised: October 29, 2025

Accepted: October 31, 2025

¹ Corresponding author, Email: dreamvergil@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์เนื้อหาและผลของการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลในประเด็นการอนุรักษ์แนวเชื่อมรอยต่อสัตว์ป่า บริเวณถนนสาย 304 ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน โดยมุ่งเน้นศึกษาจากมุมมองของกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่อนุรักษ์ คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว เพื่อวิเคราะห์ความต้องการ ประสิทธิภาพ ความสามารถในการเข้าถึง และทัศนคติที่มีต่อการสื่อสาร รวมถึงทดลองการผลิตสื่อที่เหมาะสมในเชิงบริบท การวิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ภาคสนาม และการออกแบบสื่อทดลองในรูปแบบคลิปวิดีโอและอินโฟกราฟิกกึ่งสารคดีผสมผสานข้อมูลวิชาการกับการเล่าเรื่องจากประสบการณ์จริง เพื่อสื่อสารกับผู้ชมหลากหลายกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ผลวิจัย พบว่า การอนุรักษ์

ควรออกแบบภายใต้กรอบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ที่ให้ความสำคัญกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สื่อดิจิทัล, แนวเชื่อมต่อป่า, อุทยานแห่งชาติ

Abstract

This research aimed to explore the content creation process and the impact of digital media communication on wildlife corridor conservation along Highway 304, the boundary between Khao Yai National Park and Thap Lan National Park. The study focused on the perspectives of three target groups: conservation officers, community members, and tourists. The study aimed to analyze their needs, experiences, accessibility, and attitudes toward communication, as well as to experiment with contextually appropriate media production. Qualitative methodologies included in-depth interviews, field observation, and experimental media design in the form of video clips and semi-documentary infographics. This research combined academic data with narrative experiences to

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
Master of Communication Arts Program,
Sripatum University Khon Kaen Campus

^{2,3} คณะนิเทศศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
Faculty of Communication Arts,
Sripatum University Khon Kaen Campus

effectively communicate with diverse audiences. The results revealed that conservation initiatives should be designed within a participatory communication framework that prioritizes social, cultural, and technological contexts to foster shared understanding and motivate sustainable natural resource conservation.

Keywords: Digital media, Forest connectivity, National parks.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของสัตว์ป่าหลากหลายชนิด รวมถึงสัตว์ผู้ล่าระดับบนสุด (apex predators) เช่น เสือโคร่ง (*Panthera tigris*), เสือลายเมฆ (*Neofelis nebulosa*) และหมาใน (*Cuon alpinus*) ที่มีบทบาทสำคัญต่อการควบคุมประชากรสัตว์กินพืชและรักษาสมดุลของระบบนิเวศ (Nguyen et al., 2024; UNESCO, 2010) การคงอยู่ของสัตว์เหล่านี้ถือเป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศโดยรวม (Siriwat et al., 2020)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางหลวงหมายเลข 304 ซึ่งเชื่อมจังหวัดฉะเชิงเทราและปราจีนบุรี ได้ตัดผ่านผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ซึ่งเป็นพื้นที่มรดกโลก ส่งผลให้เกิดการแยกส่วนของถิ่นอาศัย (habitat fragmentation) และลดความสามารถในการเคลื่อนย้ายของสัตว์ป่า (Nguyen et al., 2024) ปัญหานี้ไม่เพียงเพิ่มความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสัตว์ผู้ล่าระดับบนสุด แต่ยังนำไปสู่การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว

เพื่อบรรเทาผลกระทบดังกล่าว ได้มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเชิงนิเวศ เช่น อุโมงค์ลอดและสะพานลอยสัตว์ป่า หรือ “แนวเชื่อมต่อป่า” (wildlife corridors) บนทางหลวงหมายเลข 304 เพื่ออำนวยความสะดวกในการข้ามพื้นที่ของสัตว์และเชื่อมโยงถิ่นอาศัยที่ถูกแบ่งแยกให้กลับมามีความต่อเนื่อง (Nguyen et al., 2024) อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของโครงการเหล่านี้ใน

ระยะยาวมิได้ขึ้นอยู่กับการออกแบบเชิงวิศวกรรมเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยการรับรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของสังคมมนุษย์ในพื้นที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ (UNESCO, 2010)

ปัจจุบัน สื่อดิจิทัลได้กลายเป็นช่องทางสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลด้านการอนุรักษ์ เนื่องจากประชากรไทยมีการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 7 ชั่วโมง 59 นาทีต่อวัน โดยร้อยละ 96.5 เข้าถึงโซเชียลมีเดียเป็นประจำ (ETDA, 2024) การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ผู้ล่าและแนวเชื่อมต่อป่าผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Facebook, TikTok และ YouTube จึงเป็นโอกาสสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ (Siriwat et al., 2020; Wright et al., 2020)

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับประชากรสัตว์ผู้ล่าสูงสุดและบทบาทของแนวเชื่อมต่อป่าบนทางหลวงหมายเลข 304 จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การออกแบบแนวทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของสื่อดิจิทัลในปัจจุบันที่ใช้ในการสื่อสารเรื่องการอนุรักษ์สัตว์ป่า
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดของสื่อดั้งเดิมและสื่อดิจิทัลในการเผยแพร่ข้อมูล
3. เพื่อหาแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สัตว์ป่า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้อธิบายความสัมพันธ์ของการใช้ สื่อดิจิทัล (ตัวแปรต้น) ต่อ การสื่อสารด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า ผ่านกระบวนการรับรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย โดยมี ปัจจัยกำกับ ได้แก่ บริบททางสังคม วัฒนธรรม และประสบการณ์ของผู้รับสาร

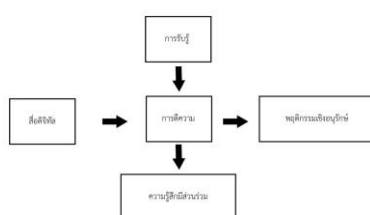
ตัวแปรต้น (Independent Variable) เป็นรูปแบบสื่อดิจิทัล (วิดีโอ, อินโฟกราฟิก, โพสต์โซเชียลมีเดีย ฯลฯ)

ตัวแปรกำกับ (Intervening/Moderating variables)
เป็นการเข้าถึง (Access), บริบทส่วนบุคคล-สังคม-วัฒนธรรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

- 1) การรับรู้ (Awareness)
- 2) การตีความ (Interpretation)
- 3) ความรู้สึกมีส่วนร่วม (Engagement)
- 4) พฤติกรรมเชิงอนุรักษ์ (Conservation behavior)

แผนผังความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มุ่งเน้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ในเชิงลึก ผ่านกระบวนการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีประสบการณ์ตรงกับบริบทของพื้นที่ศึกษา และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีตีความ (Interpretive approach) เพื่อให้ได้ความเข้าใจที่รอบด้านเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ประชากรสัตว์ผู้ล่าสูงสุดผ่านสื่อดิจิทัล

รูปแบบการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะกรณีศึกษา (Case study research) โดยมุ่งเน้นกรณีของแนวเชื่อมต่อสัตว์ป่าบนทางหลวงหมายเลข 304 ซึ่งมีความสำคัญทั้งด้านนิเวศและสังคม โดยเฉพาะบทบาทของเสือโคร่งในฐานะสัตว์ผู้ล่าระดับสูงสุดในระบบนิเวศ

พื้นที่และระยะเวลาในการวิจัย

พื้นที่ศึกษาอยู่บริเวณแนวเชื่อมต่อผืนป่าระหว่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน ในเขตจังหวัดปราจีนบุรีและนครราชสีมา โดยเก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างวันที่ 18 มิถุนายน – 15 สิงหาคม พ.ศ. 2568

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลคัดเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ครอบคลุมมุมมองหลักที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ ได้แก่

- 1) เจ้าหน้าที่ด้านการอนุรักษ์ จำนวน 3 คน
- 2) คนในชุมชนท้องถิ่น จำนวน 3 คน
- 3) นักท่องเที่ยว จำนวน 3 คน

รวมทั้งหมด 9 คน แม้จำนวนผู้ให้ข้อมูลจะไม่มาก แต่ถือว่าเพียงพอสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากเน้นความลึก (Depth) มากกว่าความกว้าง (Breadth) และจำนวนดังกล่าวสามารถนำไปสู่การอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) ซึ่งเป็น หลักการสำคัญของงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Guest, Bunce, & Johnson, 2006) อีกทั้งงานนี้ยังใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) การตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูล (Member checking) และการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญ (Peer debriefing) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Lincoln & Guba, 1985)

เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แบบคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายความคิดเห็น ประสบการณ์ และความรู้สึกอย่างอิสระ โดยคำถามครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับความเข้าใจในสัตว์ผู้ล่า แนวเชื่อมต่อป่า ทศนคติที่มีต่อสื่อดิจิทัล และพฤติกรรมการเสพสื่ออนุรักษ์

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตพฤติกรรม การใช้ชีวิต และปฏิสัมพันธ์ของคนในพื้นที่กับป่า หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ รวมถึงการสังเกตการตอบสนองต่อสื่อทดลองที่จัดทำขึ้น

3. การผลิตสื่อดิจิทัล

(Experimental media): พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย ได้แก่ คลิปวิดีโอสารคดีสั้นและอินโฟกราฟิกที่สร้างสรรค์ ซึ่งสร้างจากข้อมูลเชิงวิชาการและการเล่าเรื่อง (Narrative Storytelling) เพื่อสื่อสารเรื่องราวบทบาทของสัตว์ผู้ล่าสูงสุดและแนวเชื่อมต่อป่า สื่อดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์และสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 คน ด้วยวิธีการ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC ≥ 0.67) ก่อนนำไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categorization) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตมาแยกตามกลุ่มเป้าหมาย

2. การตีความและหาประเด็นหลัก (Thematic analysis) เป็นการวิเคราะห์ความเชื่อ ทศนคติ และการตีความที่สะท้อนจากคำพูดและพฤติกรรม

3. การสังเคราะห์ข้อมูล (Interpretive synthesis) การเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์กับกรอบแนวคิด เช่น การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการรับรู้สื่อ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ลึกซึ้งและสามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้อย่างครอบคลุม

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้า ดยมีการเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่ง (เจ้าหน้าที่-ชุมชน-นักท่องเที่ยว) และหลายวิธี (สัมภาษณ์-สังเกต-ทดลองสื่อ)

2. ตรวจสอบข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่าง (Member checking) โดยการส่งผลการวิเคราะห์เบื้องต้นให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน (Peer debriefing) โดยขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมเพื่อตรวจสอบความสมเหตุสมผลของข้อค้นพบ

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการทดลองใช้สื่อดิจิทัลในพื้นที่แนวเชื่อมต่อผืนป่าทางหลวงหมายเลข 304 ซึ่งเชื่อมระหว่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และทับลาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว โดยพบประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงความเข้าใจ ทศนคติ และพฤติกรรมต่อการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารด้านการอนุรักษ์ ดังนี้

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับ “สัตว์ผู้ล่าสูงสุด” และ “แนวเชื่อมต่อป่า” โดยรวมแล้ว กลุ่มเจ้าหน้าที่มีความเข้าใจชัดเจนในเชิงระบบนิเวศถึงบทบาทของสัตว์ผู้ล่าระดับสูง เช่น เสือโคร่ง ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญต่อการควบคุมประชากรสัตว์อื่น และช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ขณะที่กลุ่มชุมชนท้องถิ่นมีมุมมองแบบผสมผสาน โดยบางส่วนยังมีความรู้คลาดเคลื่อนหรือมองเสือในเชิงภัยคุกคามต่อความปลอดภัยหรือปศุสัตว์ของชาวบ้าน อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มที่ดีในกลุ่มชุมชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอนุรักษ์หรือเคยเห็นสื่อสารคดีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อมีบทบาทในการเปลี่ยนทัศนคติ กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ลึกเกี่ยวกับแนวเชื่อมต่อสัตว์ป่า และมักจะเข้าใจในเชิงภาพรวมเพียงว่าเป็น “สะพานลอยสำหรับสัตว์” เท่านั้น ทั้งที่ในความเป็นจริงแนวเชื่อมต่อป่ามีบทบาทซับซ้อนมากกว่าในเชิงเชื่อมโยงถิ่นอาศัยและการฟื้นฟูประชากรสัตว์ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยยอมรับว่าไม่เคยเห็นข้อมูลหรือสื่อเกี่ยวกับแนวเชื่อมต่อป่ามาก่อน จึงสะท้อนถึงช่องว่างของการสื่อสารในพื้นที่สาธารณะ

2. รูปแบบและเนื้อหาของสื่อที่ตอบสนองต่อแต่ละกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีข้อมูลจากแหล่งเชื่อถือได้ และสามารถใช้ต่อยอดในการฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมได้ โดยชื่นชอบสื่อที่มีภาพถ่ายจริงแผนที่ การจำลองพฤติกรรมของสัตว์ และข้อมูลจากนักวิจัยในพื้นที่

สำหรับกลุ่มชุมชนท้องถิ่น สื่อที่มีลักษณะเชิงเล่าเรื่อง (storytelling) ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง หรือใช้ภาษาที่เป็นกันเอง มีเสียงชาวบ้าน มีตัวละครที่สื่อถึงคนในพื้นที่ จะได้รับความสนใจมากกว่า พวกเขาชื่นชอบสื่อที่มีภาพประกอบเข้าใจง่าย เช่น อินโฟกราฟิก การ์ตูน หรือคลิปวิดีโอความยาวไม่เกิน 5 นาที ซึ่งสามารถดูผ่านโทรศัพท์มือถือได้

กลุ่มนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะวัยรุ่นและคนเมือง มีแนวโน้มตอบสนองต่อสื่อที่มีความ “ดึงดูดสายตา” เช่น ภาพเคลื่อนไหว เสียงดนตรีที่เหมาะสม การเปิดคลิปบน TikTok, YouTube Shorts หรือ Instagram Reels ถือเป็นช่องทางที่พวกเขาเข้าถึงบ่อยที่สุด นักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งยังสะท้อนว่า หากมีโอกาส

“ถ่ายภาพกับอินโฟพอยต์” หรือ “จุดถ่ายรูปที่มีเนื้อหาตำนานนุรักษ์” พวกเขาก็นึกถึงที่จะแชร์ลงโซเชียลมีเดีย ซึ่งอาจเป็นประตูสู่การสื่อสารที่กว้างขวางขึ้น

3. การตีความและความรู้สึกมีส่วนร่วม ข้อมูลจากภาคสนามชี้ว่า ผู้รับสารมีแนวโน้มตีความเนื้อหาที่สื่อสารเกี่ยวกับสัตว์ผู้ล่าแตกต่างกันตามประสบการณ์ส่วนตัว วัย และบริบทของชีวิต ตัวอย่างเช่น กลุ่มเจ้าหน้าที่จะตีความในเชิงระบบนิเวศและความรับผิดชอบวิชาชีพ ขณะที่กลุ่มชุมชนบางคนอาจตีความสารเชิงอนุรักษ์ว่าเป็นภาระหรือข้อจำกัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ เมื่อเนื้อหาสื่อถูกปรับให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันมากขึ้น เช่น ผลกระทบต่อความหลากหลายของอาหาร น้ำ หรือภัยพิบัติในพื้นที่ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมก็เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด กลุ่มนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มตอบสนองเชิงอารมณ์สูง โดยเฉพาะเมื่อสื่อเล่าเรื่องในเชิง “ชีวิตสัตว์ป่าถูกคุกคามจากรถยนต์” หรือ “ลูกเสือพลัดพรากจากแม่” เพราะไม่มีทางข้ามถนน” ซึ่งเป็นโครงเรื่องที่สร้างแรงกระตุ้นได้ดีต่อกลุ่มคนรุ่นใหม่และผู้ใช้งานโซเชียลมีเดีย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของสื่อดิจิทัลในการเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในประเด็นที่ซับซ้อนอย่างการอนุรักษ์ประชากรสัตว์ผู้ล่าสูงสุดในพื้นที่แนวเชื่อมต่อผืนป่า ซึ่งมักเป็นเรื่องที่คนทั่วไปเข้าไม่ถึง หรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน การนำเสนอผ่านสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คลิปวิดีโอสารคดี อินโฟกราฟิก และเนื้อหาบนโซเชียลมีเดีย สามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างข้อมูลทางวิชาการกับความเข้าใจของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์ผลจากกลุ่มเป้าหมายทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่อนุรักษ์ คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว พบว่าแต่ละกลุ่มมีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติต่อประเด็น “สัตว์ผู้ล่าสูงสุด” และ “แนวเชื่อมต่อป่า” ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Reception Theory (Hall, 1980) ที่ชี้ว่าผู้รับสารมิได้เป็นเพียงผู้เสพข้อมูลอย่างเฉยเมย แต่เป็นผู้ตีความและต่อรองความหมายของเนื้อหาตามบริบทส่วนตัวของตนเอง ดังนั้น การออกแบบเนื้อหาที่สามารถปรับเปลี่ยน

ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย จึงเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลง

กลุ่มเจ้าหน้าที่ต้องการสื่อที่ให้อะไรเชิงลึกและถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื่องจากมีภารกิจในการใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนและดำเนินการอนุรักษ์ ขณะที่คนในชุมชนให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของเนื้อหา ความเข้าใจง่าย และการเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Participatory communication ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการสื่อสารจะรู้สึกเป็นเจ้าของปัญหา และมีแนวโน้มสนับสนุนกิจกรรมหรือเนื้อหาที่สะท้อนชีวิตจริงของตนเองมากกว่าสารที่ส่งลงมาโดยตรงจากภายนอกส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ในเมือง มีพฤติกรรมการเสพสื่อที่เน้นความกระชับ ดึงดูด และเข้าถึงได้ผ่านแพลตฟอร์มยอดนิยมอย่าง TikTok หรือ Instagram ผลการศึกษาชี้ว่าเนื้อหาที่มีการเล่าเรื่อง (narrative storytelling) โดยเฉพาะที่กระตุ้นอารมณ์ เช่น เรื่องของ “ลูกเสือที่พลัดพรากจากแม่” หรือ “สัตว์ที่ถูกรถชนเพราะไม่มีทางข้าม” สามารถกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Uses and Gratifications ที่ระบุว่าผู้ชมเลือกบริโภคสื่อเพื่อเติมเต็มความต้องการบางประการ เช่น ความบันเทิง ความรู้ หรือการระบายอารมณ์

อีกหนึ่งข้อค้นพบสำคัญคือการที่กลุ่มเป้าหมายสามารถตอบสนองต่อสื่อได้ดีกว่าเมื่อเนื้อหาถูกผลิตขึ้นโดยเข้าใจภาษา วัฒนธรรม และสื่อประจำถิ่น เช่น การใช้เสียงบรรยายที่เป็นภาษาถิ่น ภาพบุคคลที่คุ้นเคย หรือสถานที่ที่ผู้ชมรู้จัก ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการผลิตสื่อในลักษณะ “สื่อร่วมสร้าง” (co-creation) หรือ “สื่อที่เกิดจากชุมชน” (community-generated media) มากกว่าการผลิตสื่อจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ว่า “แพลตฟอร์ม” หรือช่องทางการนำเสนอเนื้อหานั้นมีผลอย่างมากต่อการรับรู้และการมีส่วนร่วม โดยแพลตฟอร์มที่เน้นการสื่อสารแบบสองทาง เช่น Facebook หรือ Line Community สามารถเปิดพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยน สนทนา และพัฒนาแนวคิดร่วมได้ดีกว่าช่องทางสื่อแบบทางเดียว เช่น เว็บไซต์ทางการหรือโปสเตอร์ทั่วไป

อย่างไรก็ตาม แม้สื่อดิจิทัลจะมีศักยภาพสูงในการขยายผลการสื่อสารด้านการอนุรักษ์ แต่ก็ต้องคำนึงควบคู่กับการวางแผนอย่างรอบด้าน ทั้งในเรื่องความ

ต่อเนื่องของการผลิตสื่อ การสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาควิชาการ เพื่อให้การสื่อสารนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมอย่างแท้จริง มิใช่เพียงแค่การรับรู้ในระยะสั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กรมอุทยานแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญกับ การออกแบบสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วม (Participatory communication design) โดยเปิดพื้นที่ให้คนในชุมชนและกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นน้ำของกระบวนการผลิตสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกำหนดประเด็น การเสนอเนื้อหา หรือการร่วมถ่ายทำ เพื่อให้สารที่สื่อออกมามีความ “เชื่อมโยง” กับชีวิตจริงของผู้รับสาร และไม่ถูกมองว่าเป็น “การชี้นำจากภายนอก” เท่านั้น

1.2 ควรส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อเฉพาะกลุ่ม (Targeted content) โดยพิจารณาลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักท่องเที่ยวที่ต้องการเนื้อหาที่กระชับ ดึงดูด และง่ายต่อการแชร์บนโซเชียลมีเดีย ขณะที่เจ้าหน้าที่ต้องการข้อมูลที่อ้างอิงได้ทางวิชาการ และชุมชนต้องการสื่อที่สะท้อนภาษา วัฒนธรรม และประสบการณ์ของตนเอง การเข้าใจจุดร่วมและความต่างระหว่างกลุ่มเหล่านี้ จะช่วยให้การออกแบบเนื้อหาเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

1.3 ควรมี ยุทธศาสตร์การสื่อสารต่อเนื่อง (Communication continuity) ไม่ใช่เป็นการผลิตสื่อเฉพาะกิจเพียงครั้งเดียว เช่น การจัดทำวิดีโอหรือแคมเปญรายเดือน พร้อมระบบติดตามผลการรับชมและพฤติกรรมผู้ชม จะช่วยให้สามารถปรับปรุงเนื้อหาได้ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ ควรใช้แพลตฟอร์มที่ประชาชนเข้าถึงเป็นประจำ เช่น Facebook Page ชุมชน TikTok Channel หรือ YouTube short documentary รวมถึงการใช้เทคนิคเล่าเรื่องผ่านภาพและเสียงที่มีพลังทางอารมณ์

1.4 ควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ นักวิชาการ สื่อมวลชน และชุมชนในระดับท้องถิ่น ผ่าน “โครงการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์อย่างมีส่วนร่วม” โดยตั้งเป้าหมายการให้ข้อมูล ความเข้าใจ และแรงจูงใจแก่

ประชาชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างฐานสนับสนุนทางสังคมให้กับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

งานวิจัยนี้เปิดช่องให้สามารถต่อยอดในประเด็นเชิงวิชาการหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพัฒนาแบบจำลองการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ที่อิงกับ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและบริบทของผู้รับสาร (Cultural and contextual communication models) การศึกษาต่อไปอาจเน้นที่การเปรียบเทียบกลุ่มประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ หรือต่างชาติพันธุ์ เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบการตอบสนองต่อสื่ออนุรักษ์ที่หลากหลายมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังสามารถศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบสื่อ (media format) กับ ระดับการมีส่วนร่วมทางพฤติกรรม เช่น เปรียบเทียบวิดีโอสารคดีกับสื่อแบบมีปฏิสัมพันธ์ (interactive media) หรือการทดลองใช้ AI/AR ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องแนวเชื่อมต่อป่า

สุดท้ายนี้ ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณหรือการประเมินผลเชิงทดลอง เพื่อวัดผลกระทบของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับชุมชนหรือบุคคล เช่น การเปรียบเทียบก่อน-หลังการชมสื่อ การวัดความตั้งใจในการมีส่วนร่วม หรือการประเมินผลลัพธ์ระยะยาวของแคมเปญสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

- Bennett, N. J. (2017). Using perceptions as evidence to improve conservation and environmental management. *Conservation Biology*, 30(3), 582–592. <https://doi.org/10.1111/cobi.12681>
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Effective behavior in organization*. Richard D. Irwin.
- Electronic Transactions Development Agency. (2024). *Thailand internet user behavior report 2024*. <https://www.etda.or.th>
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and

- variability. *Field Methods*, 18(1), 59–82.
<https://doi.org/10.1177/1525822X05279903>
- Hall, S. (1980). *Encoding/decoding*. In S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, & P. Willis (Eds.), *Culture, media, language* (pp. 128–138). Hutchinson.
- Laurance, W. F., et al. (2014). A global strategy for road building. *Nature*, 513(7517), 229–232. <https://doi.org/10.1038/nature13717>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Siriwat, P., Nekaris, K. A. I., & Nijman, V. (2020). Digital media and the modern-day pet trade: A test of the “Harry Potter effect” and the owl trade in Thailand. *Endangered Species Research*, 41, 7–16.
<https://doi.org/10.3354/esr01006>
- UNESCO. (2010). *Conservation actions in the Dong Phrayayen–Khao Yai Forest Complex*. UNESCO World Heritage Centre. <https://whc.unesco.org/en/soc/487>
- UNESCO. (2017). *Dong Phrayayen–Khao Yai Forest Complex*. UNESCO World Heritage Centre. <https://whc.unesco.org/en/list/590>
- Wright, J., Lennox, R., & Verissimo, D. (2020). *Online monitoring of global attitudes towards wildlife*. arXiv. <https://arxiv.org/abs/2007.11506>
- Zimmerman, M. A., & Rappaport, J. (1988). Citizen participation, perceived control, and psychological empowerment. *American Journal of Community Psychology*, 16(5), 725–750.

**การพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทย
ร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ
Development of a Muay Thai exercise program in conjunction with Thai music
for the physical fitness of the elderly**

ศุภวรุฒ ศรียา (Kathavut Sriya)¹ มัทนา แวงวรรณ (Mattana Wangvan)²

ศุภณัฐ นุตมากุล (Supanut Nuttamakul)³

Received: September 28, 2025

Revised: October 24, 2025

Accepted: 27, 2025

² Corresponding author, Email: mattana.w@lawasri.tru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย 2) ประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลป่าตาล อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ได้มาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ เป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ไม่มีปัญหาด้านการฟัง การพูด สามารถเดินหรือเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างอิสระ จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย 2) แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของประชาชนไทย อายุ 60-69 ปี ทั้งหมด 5 รายการ ประกอบด้วย ดัชนีมวลกาย, แตะมือด้านหลัง, ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 30 วินาที, เดินเร็วอ้อมหลัก และยืนยกเข่าขึ้นลง 2 นาที 3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเปรียบเทียบ (t - test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยสมรรถภาพทางกายก่อนและหลังการฝึก 12 สัปดาห์ ของผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะรายการ แตะมือด้านหลังมือขวาอยู่บน การยืนนั่งบนเก้าอี้ การเดินเร็วอ้อมหลัก และการยืนยกเข่าขึ้นลงในเวลา 2 นาที ส่วนรายการ ดัชนีมวลกาย (BMI) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากหลังภายหลังการออกกำลังกายโดยใช้ท่าศิลปะมวยไทย เชิงหมัด เชิงเข้า เชิงเท้า และเชิงศอก ประกอบเพลงลาวเวียงป่าตาล

คำสำคัญ: การออกกำลังกายมวยไทย, ดุริยางคศิลป์ไทย, สมรรถภาพทางกายผู้สูงอายุ

Abstract

This research aimed to 1) study the physical fitness of older adults before and after using the Muay Thai exercise program with Thai music, and 2) assess their satisfaction with the Muay Thai exercise program with Thai music. The sample groups consisted of 60 older adults in the Pa Tan Subdistrict Municipality, Mueang District, Lopburi Province. Purposive sampling was used to select participants

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Thepsatri Rajabhat University

based on the following criteria: They were healthy, had no hearing or speech problems, and were able to walk or move independently. The research instruments included: 1) a Muay Thai exercise program with Thai music; 2) a five-item physical fitness test for Thai citizens aged 60-69 years: body mass index (BMI), hand touching behind the back, 30-second chair-sitting, brisk walk around a pillar, and 2-minute knee lifts; and 3) a questionnaire to assess the elderly's satisfaction with the Muay Thai exercise program with Thai music. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. Data were analyzed using comparative statistics (t-test).

The results of the study revealed that: 1) The average physical fitness of the elderly before and after 12 weeks of training was significant different at the .05 level for the items: touching the back of the right hand on top, standing and sitting on a chair, walking briskly around a pillar, and standing and raising the feet up and down in 2 minutes. The body mass index (BMI) items did not differ significantly at the .05 level. 2) There was a high level of satisfaction after exercising using Muay Thai martial arts stances, including punches, knees, feet, and elbows, accompanied by the Lao Wiang Pa Tan song.

Keywords: Muay Thai exercise, Thai music, Physical fitness of the elderly

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมในประเทศไทยส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ เช่น การเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านสุขภาพ นอกจากนี้โครงสร้างประชากรไทยยังสะท้อนถึงสังคมสูงวัยที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยในปี 2563 จำนวนผู้สูงอายุมีมากถึง 11.6 ล้านคน คิดเป็น 17.57% ของประชากร และคาดว่าภายในปี พ.ศ. 2566 ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 20.1% ทำให้ประเทศไทยเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในทางตรงกันข้ามประชากรในวัยเรียนและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง

โดยเฉพาะ กลุ่มอายุ 3-21 ปี จะลดลงจนเหลือเพียง 20.66% ของประชากรทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2570 สถานการณ์นี้อาจส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในกลุ่มผู้สูงอายุสูงขึ้น อีกทั้งการลดลงของวัยแรงงานอาจนำไปสู่ปัญหาขาดแคลนกำลังแรงงาน ซึ่งอาจต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติมากขึ้น นอกจากนี้สังคมสูงวัยยังเพิ่มภาระทางการคลัง ในด้านสวัสดิการ และสุขภาพผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การแข่งขัน และผลิตภาพแรงงานของประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570 (2566) แผนยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุในประเทศไทยมีสุขภาพที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิต และมีส่วนร่วมในการพัฒนา สังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคงในทุกมิติและ เป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมไทย” และได้กำหนดเป้าหมายสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การเชื่อมโยงนโยบาย สู่การปฏิบัติ: ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ และสนับสนุนการร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านนี้ 2) การพัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ : สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ทำงานและมีบทบาทในกิจกรรมทางสังคม โดยเชื่อมโยงผ่านเครือข่ายในระดับพื้นที่ และส่งเสริมให้ประชากรทุกวัยเตรียมพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ 3) การดูแลผู้สูงอายุที่พึ่งพิง : ผลักดันมาตรฐานการดูแลให้ผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิงได้รับการคุ้มครอง อย่างครอบคลุม พร้อมทั้งสร้างระบบพิทักษ์สิทธิและการคุ้มครองที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 4) การยกระดับคุณภาพบริการแก่ผู้สูงอายุ : ออกแบบบริการที่เน้นความต้องการของผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลาง โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการและสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของ ผู้สูงอายุในประเทศไทยที่ส่งผลกระทบอย่างมาก ต่อสังคม ครอบครัว และระบบการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ผู้สูงอายุซึ่งกลายเป็นภาระที่ครอบครัว และประเทศต้อง

รับผิดชอบอย่างสูง ทั้งนี้หากผู้สูงอายุมีสุขภาพที่เสื่อมโทรม จะเพิ่มค่าใช้จ่ายในการรักษาดูแลเป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม ดังนั้นการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญ ดุริยางคศิลป์ไทยเป็นศาสตร์เกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์โดยมุ่งเน้นทางด้านการผลิตเสียงที่มีคุณภาพต่อผู้ฟัง ด้วยการเข้าถึงสุนทรียภาพของแต่ละบุคคล เช่น การโน้มน้าวจิตใจ การสร้างสภาวะทางอารมณ์ การกระตุ้นสุขภาพจิต การพัฒนาการทางสมอง เป็นต้น โดยเฉพาะการพัฒนากิจกรรมทางกายภาพด้วยการนำดนตรีเข้ามาช่วยส่งเสริม สุขภาวะจิตทางด้านสุนทรียศาสตร์ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ให้แข็งแรงยิ่งขึ้น การทำกิจกรรมทางกายนี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ดีขึ้น แต่ยังส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และลดความจำเป็นในการดูแลอย่างต่อเนื่อง

คณะผู้ดำเนินการโครงการได้จัดสนทนากลุ่ม (focus group) และสัมภาษณ์เชิงลึกนางพัชรี เปรมรักษ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลป่าตาล เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567 ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลป่าตาล อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน จำนวนประชากรผู้สูงอายุ และปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่ พบว่ามีหมู่บ้านจำนวน 8 หมู่บ้าน โดยหมู่ที่ 1-7 ส่วนใหญ่ เป็นชาวบ้านดั้งเดิมมีภาษาถิ่น คือภาษาลาวเวียง ส่วนชาวบ้านหมู่ที่ 8 เป็นชาวลพบุรี ประชากรทั้งสิ้น 13,099 คน แบ่งเป็นประชากรชาย 6,491 คน หญิง 6,608 คน พบว่าผู้สูงอายุระหว่าง 60-69 ปี มีจำนวนทั้งหมด 1,509 คน แบ่งเป็นผู้ชาย 681 คน ผู้หญิง 828 คน พบว่ามีปัญหาด้านสุขภาพ มีภาวะกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในระดับเสี่ยงถึงเสี่ยงสูง ได้แก่ โรคความดันโลหิต โรคเบาหวาน โรคหัวใจ และหลอดเลือดตามลำดับ คณะผู้ดำเนินการโครงการมีแนวคิดว่าการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยเฉพาะการใช้ศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งทำให้เกิดความสนุกสนาน และดึงดูด ความสนใจของผู้สูงอายุได้ดีจากประสบการณ์ที่คณะผู้ดำเนินการเคยจัดกิจกรรมมาแล้วในพื้นที่อื่น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่

เพียงช่วยพัฒนาทักษะการคิด ระบบหายใจ ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และความคล่องตัว แต่ยังมีส่วนช่วยในการบำรุงรักษาภูมิปัญญาไทย คณะผู้ดำเนินการได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การออกกำลังกายที่ประยุกต์จากภูมิปัญญาไทยให้ผลลัพธ์ที่ดี ชนิตา ไกรเพชร และคณะ (2560) กล่าวว่า “รูปแบบการออกกำลังกายที่พัฒนาขึ้นโดยการประยุกต์ท่ามวยไทย มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นกิจกรรมการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุในชุมชนได้ และสามารถใช้ในการออกกำลังกายเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมให้กับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี” ต่อศักดิ์ แก้ววิไล (2559) กล่าวว่า “การออกกำลังกายด้วยมวยไทยสามารถทำได้ทุกเพศทุกวัย และช่วยพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจของผู้เข้าร่วมทำให้พวกเขาสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข” สำหรับการนำเพลงไทยดุริยางคศิลป์ (เพลงไทย) มาประกอบการออกกำลังกาย จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดสุนทรียภาพทางด้านจิตใจ และอารมณ์ ดังที่พูนพิศ อมาตยกุล (2562) กล่าวว่า “สุนทรียะ มาจากคำว่า “สุนทร” คือ เกี่ยวกับความนิยม ความงามตามธรรมชาติ และความงามที่เกิดจากมนุษย์โดยอาศัยทักษะความ 4 ขำนาญ เมื่อเข้าสู่สุนทรียศาสตร์ด้านดนตรี ต้องอาศัย 5 ประการ ดังนี้ 1) เพลงนั้นถูกสร้างโดยมนุษย์ดีแล้ว 2) สร้างเพลงอย่างมีระเบียบ 3) เพลงนั้นบรรเลงโดยเครื่องดนตรีที่มนุษย์สร้างมาดี 4) เพลงนั้นบรรเลงโดยบุคคล ที่มีทักษะดีเยี่ยม 5) เพลงนั้นบรรเลงออกมาต้องมีความไพเราะ ความงามนั้นสามารถแสดงอาการได้ คือ ถูกใจ จับใจ อยากฟังซ้ำ อยากรู้ประวัติเพลง เป็นต้น” จากการศึกษาภูมิหลังข้างต้น คณะผู้ดำเนินการมีเป้าหมายในการนำภูมิปัญญาดุริยางคศิลป์ไทย และมวยไทย มาใช้เป็นรูปแบบการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลป่าตาล อำเภอป่าตาล จังหวัดลพบุรี ซึ่งการออกกำลังกายด้วยมวยไทย ประกอบเพลงจากดุริยางคศิลป์ไทยนั้น สามารถเน้น การใช้วัยวะทุกส่วน เช่น มือ เท้า เข่า ศอก หู ตา และสมอง เพื่อเพิ่มประสาทสัมผัสต่างๆ ได้ดี อีกทั้งเพิ่มความแข็งแรง ความคล่องตัว ความอดทน และสุนทรียศาสตร์ต่อสุขภาวะจิตที่ดี โดยกิจกรรมนี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางกายให้ผู้สูงอายุ แต่ ยังสร้างความสนุกสนาน และดึงดูดความสนใจ ช่วยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม และเพลิดเพลินไปกับ

การออกกำลังกายอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในด้านการพัฒนาท้องถิ่น การยกระดับคุณภาพชีวิต และการส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร
 - 1.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย (การออกกำลังกายโดยใช้ท่าศิลปะมวยไทย เชิงหมัด เชิงเข้า เชิงเท้า และเชิงศอก ประกอบเพลง)
 - 1.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ องค์ประกอบสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ สัดส่วนของร่างกาย, ความอ่อนตัวของเอ็นข้อต่อและกล้ามเนื้อรอบหัวไหล่, ความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อขา, ความคล่องแคล่วว่องไว และความสามารถในการทรงตัวแบบเคลื่อนที่ และความอดทนของระบบหัวใจ และไหลเวียนเลือด และความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษาค้นคว้านี้ ศึกษาโปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย และประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย
3. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลป่าตาล อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 60 คน (เก็บข้อมูล ปี พ.ศ. 2567)
4. ขอบเขตด้านเวลา ได้มีการกำหนดระยะเวลาการออกกำลังกาย คือ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เป็นระยะเวลาทั้งหมด 12 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่

เวลา 16:00 – 17:00 น. ได้มีการกำหนดระยะเวลาการออกกำลังกาย คือ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เป็นระยะเวลาทั้งหมด 12 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 16:00 – 17:00 น.

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย ได้แก่ เทศบาลตำบลป่าตาล หมู่ที่ 1-8 ซึ่งมีประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวนทั้งหมด 1,509 คน แบ่งเป็นผู้ชาย 681 คน ผู้หญิง 828 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ เป็นผู้มีสุขภาพดี ไม่มีปัญหาด้านการฟัง การพูด สามารถเดินหรือเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างอิสระ จำนวน 60 คน ที่ใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย การออกกำลังกายโดยใช้ท่าศิลปะมวยไทย เชิงหมัด เชิงเข้า เชิงเท้า และศอก ประกอบเพลงลาวด้าเนินทราย, ลาวจ้อย, ลาวเสียงเทียน, ค้างคาวกินกล้วย, คำหวาน, ระบายลพบุรี และเพลงลาวเวียงบ้านป่าตาล เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended questionnaire) โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 5 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนในตำบลแพรเทศตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยใช้คำพูดของตัวเองเป็นคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง และเป็นคำถามซึ่งไม่มีการวางแผนหรือจัดแนวคำตอบไว้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา ค้นคว้า และสร้าง นวัตกรรมสำหรับการดำเนินโครงการ

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ตามเนื้อหาต่อไปนี้

1.1.1 หลักการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ
ประกอบด้วย ความถี่ ความหนัก ความนาน และ
รูปแบบการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อรวบรวม
นำมาพิจารณาถึงความเหมาะสม

1.1.2 การศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงประกอบการออกกำลังกายใช้
ทำศิลปะมวยไทย ผู้วิจัยทำการศึกษาจากเอกสาร
(documentary research) โดยการศึกษาค้นคว้า
รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย ตำรา
บทความ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นข้อมูล
ทุติยภูมิ

1.1.3 กระบวนการออกกำลังกาย
ประกอบด้วย การอบอุ่นร่างกาย (warm up) การทำ
กิจกรรม (activity) และการผ่อนคลายร่างกาย (cool
down)

1.1.4 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการ
สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) เป็น
การสัมภาษณ์แบบอิสระ (Independent interview) โดย
ขออนุญาตจดบันทึกภาคสนาม (Field note) ผู้วิจัย
กำหนดผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยพิจารณาจาก
ความสามารถในการให้ข้อมูล และมีส่วนเกี่ยวข้อง
โดยตรงในการส่งเสริมสุขภาพทางกายของผู้สูงอายุ ด้วยการ
ออกกำลังกายแบบโดยใช้ท่าศิลปะมวยไทย (นำข้อมูลที่
ได้จากการรวบรวม เพื่อการวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล
โดยอาศัยข้อเท็จจริง แนวคิด/ทฤษฎี กลั่นกรอง
พิจารณาอย่างรอบคอบ) นำไปสู่ขั้นตอนของการตอบ
วัตถุประสงค์ของโครงการที่นำเสนอไว้ข้างต้น ให้เกิดผล
งานอันทรงคุณค่าต่อไป

1.2 ศึกษากิจกรรมการออกกำลังกายโดยใช้ท่า
ศิลปะมวยไทย เชิงหมัด เชิงเข้า เชิงเท้า และศอก
ประกอบเพลง สำหรับผู้สูงอายุ

1.2.1 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออก
กำลังกาย เช่นนักพลศึกษา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา
ผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกาย จำนวนทั้งหมด 5 คน

เพื่อวิเคราะห์การเคลื่อนไหวที่ถูกต้องและเหมาะสม
สำหรับผู้สูงอายุ

1.2.2 เมื่อได้ข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วนั้น
คณะผู้ดำเนินโครงการนำข้อมูลทั้งหมดมาแยกส่วน
เพื่อทำการวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะศึกษาให้เห็นองค์
ย่อย จากนั้นวิเคราะห์ประเด็นทั้งหมดให้เห็นองค์รวม
ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความเหมือน ความต่าง
ความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง เป็นต้น วิธีนี้หากพบว่า
ข้อมูลยังขาดความสมบูรณ์ผู้วิจัยจะย้อนกลับไป
ตรวจสอบข้อมูล และซ่อมแซมข้อมูลในส่วนนั้นอีกครั้ง
จากนั้นจึงสังเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพของแต่ละ
ประเด็น ดีความจากสารัตถะที่ศึกษามา พร้อมทั้งอธิบาย
ผลด้วยความเรียงเชิงพรรณนา และจัดกระทำองค์ความรู้
เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยที่กำหนดไว้

1.2.3 สร้างสรรค์ดุริยางคศิลป์ไทยประกอบท่า
ออกกำลังกายจากศิลปะมวยไทย พร้อมทั้งทดลองกับ
นักศึกษา เพื่อจัดสร้างนักศึกษาต้นแบบสำหรับกิจกรรม
ที่ต้องดำเนินในโครงการนี้

1.2.4 สร้างต้นแบบที่จะนำไปเป็นผู้นำ
กิจกรรมการออกกำลังกายโดยใช้ท่าศิลปะมวยไทย เชิง
หมัดเชิงเข้า เชิงเท้า และศอก ประกอบเพลงลาวตำเนิน
ทราย,ลาวจ้อย, ลาวเสียงเทียน,คางคาวกินกล้วย, คำ
หวาน, ระเบิดปบุรี และเพลงลาวเวียงบ้านป่าตาล
สำหรับผู้สูงอายุ

1.2.5 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบจาก
ผู้เชี่ยวชาญนำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุจำนวน 10 คน
แบ่งเป็นเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 5 คน เป็น
ระยะเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบถึงความสมบูรณ์ของ
โปรแกรมการออกกำลังกายและเนื้อหาที่ผู้สูงอายุ
สามารถปฏิบัติได้จริง

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการออก กำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ที่มีต่อ สมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ

2.1 ผู้สูงอายุจำนวน 60 คน ที่ผ่านการคัดเลือก
จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมการออก
กำลังกายและสามารถสอบถามข้อสงสัยกับผู้วิจัย
จนกว่าผู้สูงอายุทุกคนเข้าใจจึงจะสามารถเริ่มการปฏิบัติ
กิจกรรมได้ โดยการศึกษานี้เป็นแบบทดลอง
(experimental research) ได้ออกแบบเป็น Pretest -

posttest control group design เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการเริ่มกระบวนการทดลอง ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลสมรรถภาพทางกายเบื้องต้นของผู้สูงอายุ (pre-test) ในเกณฑ์ของเครื่องมือทดสอบสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุจากแบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของประชาชนไทย อายุ 60-69 ปี (สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา, 2562) มีทั้งหมด 5 รายการ ดังนี้ ดัชนีมวลกาย, ตะแอมือด้านหลัง, ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 30 วินาที, เดินเร็วอ้อมหลัก และยืนยกเข่าขึ้นลง 2 นาที

2.2 มีผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกายโดยใช้ท่า ศิลปะมวยไทย เชิงหมัด เชิงเข่า เชิงเท้า และเชิงศอก ร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย สำหรับผู้สูงอายุ มาสาธิตวิธีการออกกำลังกายโดยท่าที่ถูกต้อง

2.3 วิธีการออกกำลังกายโดยท่าที่ถูกต้อง ซึ่งได้มีการกำหนดระยะเวลาการออกกำลังกาย คือ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เป็นระยะเวลาทั้งหมด 12 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่เวลา 16:00 – 17:00 น. การแบ่งช่วงออกกำลังกาย จะมีทั้งหมด 3 ช่วง คือ

2.3.1 ช่วงอบอุ่นร่างกาย (5-10 นาที) มีท่ายืดเหยียดกล้ามเนื้อและข้อต่อแบบนั่งค้างไว้ และแบบเคลื่อนไหว จำนวน 8 ท่า ภายบริหาร

2.3.2 ช่วงกิจกรรมการออกกำลังกายโดยใช้ท่า ศิลปะมวยไทย เชิงหมัด เชิงเข่า เชิงเท้า และเชิงศอก ทั้งหมด 15 ท่า ร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ประกอบเพลงลาวดำนันทราย, ลาวจ้อย, ลาวเสียงเทียน, ค้างคาวกินกล้วย, คำหวาน, ระเบิดพบุรี และเพลงลาวเวียงบ้านป่าตาล ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

2.3.3 ช่วงผ่อนคลายร่างกาย (5-10 นาที) มีท่ายืดเหยียดกล้ามเนื้อและข้อต่อแบบนั่งค้างไว้ และแบบเคลื่อนไหว จำนวน 8 ท่า ภายบริหาร

2.3.4 จากนั้นเมื่อครบระยะเวลาที่กำหนดจะมีการเก็บข้อมูลสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุอีกครั้ง (post-test) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติในลำดับถัดไป

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับ ดุริยางคศิลป์ไทย แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางค

ศิลป์ไทย โดยมีเกณฑ์การแปลผลระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมาก, ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3.1 การศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถาม เรื่อง ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย

3.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถาม โดยมีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย

3.4 นำแบบสอบถาม ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเดิมกับกลุ่มแรก เพื่อหาดัชนีวัดความสอดคล้อง (IOC)

3.5 ตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

เครื่องมือวิจัย

1. แบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของประชาชนไทย อายุ 60-69 ปี (สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) มีทั้งหมด 5 รายการ ดังนี้ ดัชนีมวลกาย, ตะแอมือด้านหลัง, ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 30 วินาที, เดินเร็วอ้อมหลัก และยืนยกเข่าขึ้นลง 2 นาที

2. โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย มีการกำหนดระยะเวลาการออกกำลังกาย คือ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เป็นระยะเวลาทั้งหมด 12 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่

เวลา 16:00 - 17.00 น. การแบ่งช่วงออกกำลังกายจะมีทั้งหมด 3 ช่วง คือ 1) ช่วงอบอุ่นร่างกาย (5-10 นาที) มีท่ายืดเหยียดกล้ามเนื้อและข้อต่อแบบนั่งค้างไว้และแบบเคลื่อนไหว 2) ช่วงกิจกรรมการออกกำลังกายโดยใช้ท่าศิลปะมวยไทย เชิงหมัด เชิงเข่า เชิงเท้า และเชิงศอก จำนวน 15 ท่า ร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ประกอบเพลงลาวดำนันทาย, ลาวจ้อย, ลาวเสียงเทียน, ค้างคาวกินกล้วย, คำหวาน, ระเบิดพบุรี และเพลงลาวเวียงบ้านป่าตาล ใช้เวลาประมาณ 30 นาที 3) ช่วงผ่อนคลายร่างกาย (5-10 นาที) มีท่ายืดเหยียดกล้ามเนื้อและข้อต่อแบบนั่งค้างไว้ และแบบเคลื่อนไหว

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือแนะนำเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยโดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนและจัดเตรียมของติดแสตมป์จำหน่ายของถึงผู้วิจัยใส่ซองเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ จำนวน 207 คน ใช้เวลา 20 วัน มีแบบสอบถามที่ตอบ จำนวน 172 ฉบับ อัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 83.09

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย โดยใช้แบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของประชาชนไทย อายุ 60-69 ปี (สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) มีทั้งหมด 5 รายการ ก่อนฝึกและหลังฝึก โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเปรียบเทียบ (t - test)

3. นำแบบสอบถามแสดงผลข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบประเมินจำแนกตามเพศ มาวิเคราะห์

การแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4. นำแบบสอบถามระดับความคิดเห็นมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ก่อนฝึกและหลังฝึก จำนวน 60 คน

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ทั้ง 5 รายการ ก่อนฝึกและหลังฝึก

ลำดับ	รายการทดสอบ	การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1	ดัชนีมวลกาย	ก่อนฝึก	24.58	5.22	-.652	.547
		หลังฝึก	24.66	5.18		
2	ตะมอด้ด้านหลัง	ก่อนฝึก	8.80	5.24	-3.210*	.000
		หลังฝึก	9.73	5.11		
3	ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 30 วินาที	ก่อนฝึก	22.14	4.10	-8.612*	.000
		หลังฝึก	25.95	2.22		
4	เดินเร็วอ้อมหลัก	ก่อนฝึก	20.28	2.69	11.368*	.000
		หลังฝึก	19.66	5.50		
5	ยืนยกเข่าขึ้นลง 2 นาที	ก่อนฝึก	20.16	7.23	11.226*	.000
		หลังฝึก	23.12	6.74		

* P = .05

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ทั้ง 5 รายการ ก่อนฝึกและหลังฝึกของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ในช่วงก่อนการฝึกสัปดาห์ที่ 1 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 12 พบว่า รายการดัชนีมวลกายเปรียบเทียบผลการทดสอบช่วงก่อนฝึกและหลังฝึกสัปดาห์ที่ 12 พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายการตะมอด้ด้านหลัง, ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 30 วินาที, เดินเร็วอ้อมหลัก และยืนยกเข่าขึ้นลง 2 นาที เปรียบเทียบผลการทดสอบช่วงก่อนฝึกและหลังฝึกสัปดาห์ที่ 12 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทย ร่วมกับ ดุริยางคศิลป์ไทย

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่มีต่อการใช้
โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางค
ศิลป์ไทย

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
1	การกำหนดวัตถุประสงค์ ของโปรแกรมการออก กำลังกายอย่างชัดเจน	4.42	0.56	มาก
2	โปรแกรมการออกกำลังกาย เข้าใจง่าย สื่อ ความหมายชัดเจน	4.34	0.48	มาก
3	โปรแกรมการออกกำลังกาย มีความเหมาะสมของ ระยะเวลา	4.46	0.52	มาก
4	ความยากง่ายของ โปรแกรมการออกกำลังกาย เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.40	0.53	มาก
5	ผู้สูงอายุมีพัฒนาการ ทางด้านการเคลื่อนไหว เหมาะสมตามวัย	4.36	0.50	มาก
6	กิจกรรมมีความน่าสนใจ กระตุ้นให้มีความ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ และสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.56	0.58	มากที่สุด
7	โปรแกรมการออกกำลังกาย มวยไทยร่วมกับดุริ ยางคศิลป์ไทยช่วยพัฒนา ผู้เรียนให้มีสุขภาพและ สุขภาพจิตที่ดีมากขึ้น	4.44	0.53	มาก
8	โปรแกรมการออกกำลังกาย มวยไทยร่วมกับดุริ ยางคศิลป์ไทย สามารถเข้า กันได้ดี คนตรีมีความ ไพเราะและท่ามวยไทย สามารถปฏิบัติได้ดี	4.37	0.45	มาก
9	กิจกรรมส่งเสริม สุนทรีย์ภาพและลักษณะ นิสัย มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุ สามารถนำไปปฏิบัติใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.44	0.49	มาก

10	โปรแกรมการออกกำลังกาย มวยไทยร่วมกับ ดุริยางคศิลป์ไทย มีความ ทันสมัยและแปลกใหม่ เหมาะสำหรับนำไป ประยุกต์ใช้ในการออก กำลังกาย	4.52	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.43	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า มีค่าเฉลี่ย
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.43 โดยข้อที่เฉลี่ย
สูงสุดได้แก่ กิจกรรมมีความน่าสนใจ กระตุ้นให้มีความ
กระตือรือร้นในการเรียนรู้ และสนุกสนานเพลิดเพลิน
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.56 รองลงมา
ได้แก่ โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับ
ดุริยางคศิลป์ไทยมีความทันสมัยและแปลกใหม่
เหมาะสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกาย
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.52 และโปรแกรม
การออกกำลังกายมีความเหมาะสมของระยะเวลา
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.46 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกาย
มวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทยที่มีต่อ
สมรรถภาพทางกายผู้สูงอายุ สามารถอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการ
ทดสอบสมรรถภาพทางกาย หลังการออกกำลังกาย
สัปดาห์ที่ 12 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถภาพทางกาย
หลังการออกกำลังกายสัปดาห์ที่ 12 ของผู้สูงอายุ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
เฉพาะรายการแตะมือด้านหลัง, ยืน-นั่งบนเก้าอี้
30 วินาที, เดินเร็วอ้อมหลัก และยืนยกเข่าขึ้นลง
2 นาที แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการออกกำลังกาย
มวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย ที่มีต่อสมรรถภาพ
ทางกายผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ช่วยพัฒนา
สมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ในด้านความอ่อนตัว
ของเอ็นข้อต่อและกล้ามเนื้อรอบหัวไหล่, ความแข็งแรง
และความอดทนของกล้ามเนื้อขา, ความคล่องแคล่ว
ว่องไว และความสามารถในการทรงตัวแบบเคลื่อนที่
และความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือดมาก
ขึ้น ดังนั้นโปรแกรมการออกกำลังกายที่สร้างขึ้น

ถูกต้องตามหลักการทางวิชาการ ครอบคลุมองค์ประกอบที่ต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งในระยะเวลาการออกกำลังกาย 12 สัปดาห์ มีความเหมาะสมและใช้เวลาการออกกำลังกายนานพอที่จะทำให้สมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุมีการพัฒนาดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ แก้วบังเกิด และคณะ (2564) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยคีตะมวยไทยต่อดัชนีมวลกาย เส้นรอบเอว และสมรรถภาพทางกายของบุคคลวัยทำงานที่มีภาวะน้ำหนักเกิน กลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรม สุขภาพ ด้วย คีตะมวยไทย เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรม ค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย ค่าเฉลี่ยเส้นรอบเอว ค่าเฉลี่ยความจุปอด ค่าเฉลี่ยความอ่อนตัว ค่าเฉลี่ยการงอตัว มีค่าแตกต่างจากกลุ่มควบคุม สรุปได้ว่า การออกกำลังกายประมาณ 12 สัปดาห์ มีผลดีต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุได้ดีขึ้น อีกทั้งการวิเคราะห์คุณค่าของรูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ทั้งเชิงหมัด เชิงเข้า เชิงเท้า และเชิงศอก ในแต่ละท่าทางที่ผู้สูงอายุสามารถใช้เป็นท่าออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บาล ชะใบลัมย์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาเรื่องการออกกำลังกายด้วยท่ามวยโบราณที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ในชุมชนบ้านสายโท 8 ได้ ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว ความอดทนของระบบหายใจและไหลเวียนเลือด สามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุได้ดี และจากผลการดำเนินการมีผลต่อผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย ทำให้สุขภาพแข็งแรง คล่องตัว กระฉับกระเฉง การเคลื่อนไหวเป็นปกติ ด้านจิตใจ ทำให้ร่าเริงสนุกสนาน จิตใจเบิกบาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้สูงอายุในชุมชนด้วยกัน ยังสอดคล้องกับ สำราญ สุขแสง (2563) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเขาผึ้ง ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยเชิงมวยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ

มีโครงสร้างประกอบด้วย 1) ช่วงการร่ายรำเพื่อการระบุงาครู -อบอุ่นร่างกาย 2) ช่วงออกกำลังกายแสดงท่าศิลปะมวยไทย 3) ช่วงร่ายรำเพื่อคลายอุ่น และผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ พบว่า หลังการใช้โปรแกรม มีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งในรูปแบบโปรแกรมการออกกำลังกายนั้นสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของผู้วิจัยที่กำหนดรูปแบบไว้ช่วงกิจกรรม 3 ช่วง คือ ช่วงอบอุ่นร่างกาย ช่วงกิจกรรมและช่วงคลายอุ่นร่างกาย อีกทั้งการศึกษาของ พินดา ชูเวช และปริวัตร ปาโส (2564) ที่ทำการศึกษารวบรวมการเปรียบเทียบผลการกายบริหารด้วยการรำไหว้ครูมวยไทย และการใช้ท่ามวยไทยต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ผลการออกกำลังกายโดยใช้ท่ามวยไทยสามารถทำให้ผู้สูงอายุมีสมรรถภาพทางกายด้านความอ่อนตัว ด้านความจุปอด และด้านความแข็งแรง ความอดทนของกล้ามเนื้อขาของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และปรวิวัฒน์ แวกสินทร (2566) ยังได้ศึกษาผลของการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยต่อสมรรถภาพทางกายในผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผลของการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย มีค่าเฉลี่ยสมรรถภาพทางกายได้แก่ องค์ประกอบของร่างกาย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของระบบหายใจและไหลเวียนเลือด และความอ่อนตัวสูงกว่าช่วงก่อนการทดลอง อีกทั้งงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับการนำท่าทางการร่ายรำศิลปะการป้องกันตัวมาประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย อีกทั้งการศึกษาการออกกำลังกาย ที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกาย ชฎาพร คงเพชร (2561) กล่าวว่า การออกกำลังกายในผู้สูงอายุควรทำเป็นกิจวัตรประจำวัน การออกกำลังกายในผู้สูงอายุมี 4 แบบ ได้แก่ แบบเพิ่มความอดทนหรือแอโรบิก แบบช่วยการทรงตัว แบบเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และแบบยืดหยุ่น การออกกำลังกายแบบเพิ่มความอดทนหรือแอโรบิกจะกระตุ้นการเต้นของหัวใจและการหายใจได้ดี จากการศึกษาของ Kharbanda, Bagade, and Jibhkate (2015) ได้ศึกษาผลของการออกกำลังกายแบบแอโรบิก ต่อดัชนีมวลกายและสมรรถภาพทางกาย ภายหลังการทดลองพบว่า การออกกำลังกายด้วย

การปั่นจักรยาน 15 วัน มีผลต่อสมรรถภาพทางกาย คือ มีค่าดัชนีมวลกาย ความสมดุลของร่างกาย พลังกำลังของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ ที่ดีขึ้น และ Raif and Mehmet (2018) ที่ศึกษาผลของการออกกำลังกายแบบแอโรบิกที่มีระดับความหนักปานกลางต่อดัชนีมวลกาย เส้นรอบเอว และเปอร์เซ็นต์ไขมันในร่างกายของแม่บ้านที่มีภาวะน้ำหนักเกิน ผลการทดลองพบว่า การออกกำลังกายแบบแอโรบิก ทำให้ดัชนีมวลกาย เส้นรอบเอว และเปอร์เซ็นต์ไขมันในร่างกายลดลง ช่วยให้มีสมรรถภาพทางกายที่ดีขึ้น

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่าผลของการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายมวยไทยร่วมกับ ดุริยางคศิลป์ไทย ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา สอดคล้องกับ วิจัย ทั้งใน และ ต่าง ประเทศ ที่ได้ทำการศึกษา รูปแบบของการออกกำลังกายที่นำ ทักษะศิลปะการป้องกันตัวของชาติไทย นำมา ประยุกต์ใช้ทำทางการออกกำลังกาย และมีผลดีต่อการ สร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย เพราะเป็นการออก กกำลังกายแบบแอโรบิก ที่ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทาง ความอดทนของระบบหายใจได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย มากกว่าวัยอื่น ๆ เช่น สมรรถภาพทางกายด้านความ แข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของระบบหายใจ ความอ่อนตัว ความคล่องแคล่วว่องไว การทรงตัว เป็นต้น การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมจึงถือว่าเป็นสิ่ง สำคัญในการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย ลดการ ชะลอความเสื่อมของอวัยวะต่าง ๆ ได้ดี การพัฒนา รูปแบบการออกกำลังกายใหม่ ๆ จะช่วยให้ผู้สูงอายุ ไม่เบื่อหน่ายกับรูปแบบการออกกำลังกายแบบเดิม ๆ การนำดุริยางคศิลป์ไทย หรือดนตรีไทยเข้ามาประกอบ เป็นจังหวะดนตรีร่วมกับท่าทางการออกกำลังกาย ด้วยทักษะมวยไทย จำนวน 15 ท่า นับว่าเป็นรูปแบบ การออกกำลังกายแบบใหม่ ทำให้ผู้สูงอายุมีความสนใจ มากขึ้น เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสุนทรียะ ทางอารมณ์ อันเป็นการส่งเสริมสุขภาพะทุกองค์รวม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ยังไม่ ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุ ในช่วงอายุ เกิน 69 ปี ขึ้นไป ดังนั้นอาจจะต้องประชาสัมพันธ์ หรือให้ผู้นำชุมชนกำกับ ติดตามกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้เข้ามาร่วมกิจกรรมการออก กกำลังกายให้มากขึ้นกว่าเดิม

1.2 การนำรูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกาย มวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย มาใช้กับผู้สูงอายุ ซึ่ง เป็นรูปแบบกิจกรรมใหม่ ที่ยังไม่เคยนำไปใช้กับกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มเยาวชนและกลุ่มประชาชนทั่วไป ควร เผยแพร่กับกลุ่มเหล่านี้ให้มีส่วนร่วมมากขึ้น

1.3 การวิจัยครั้งนี้ ควรนำผลการวิจัยไปเป็น ข้อมูลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้กับองค์กรใน ท้องถิ่น ทั้งสำนักงานเทศบาลตำบล โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพประจำตำบล เพื่อนำไปบรรจุในยุทธศาสตร์การ พัฒนาสุขภาพของแต่ละองค์กรในเป็นงบประมาณต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการใช้โปรแกรมการออก กกำลังกายมวยไทยร่วมกับดุริยางคศิลป์ไทย นำไป เปรียบเทียบกับผู้สูงอายุในชุมชนอื่นๆ เพื่อจะได้ นำ ผลการวิจัยนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการใช้ รูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยมวยไทย ทั้งใน รูปแบบศิลปะมวยไทย มวยไทยโบราณ การรำไหว้ครูมวย ไทยแอโรบิกมวยไทย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย ผู้สูงอายุ และในแต่ละช่วงวัยต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). แผนยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580). <https://www.m-society.go.th/home.php>
- ชฎาพร คงเพชร. (2561). การออกกำลังกายใน ผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาล, 68(4), 64–71.
- ชนิตา ไกรเพชร, ศิริชัย กาญจนवास และอภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2560). ผลการใช้รูปแบบการ ออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับ ผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการมี ส่วนร่วม. วารสารวิชาการ สถาบันการ

- พลศึกษา กระบวนการกีฬาและท่องเที่ยว, 9(1), 51–61.
- ต่อศักดิ์ แก้ววิไล. (2559). การสร้างรูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยโบราณ สำหรับเยาวชน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 39(2), 77–86.
- บาล ชะใบล้มย์, สราวุธ ทศนาวิวัฒน์, และกรรช มากเจริญ. (2561). รูปแบบการออกกำลังกายด้วยท่ามวยโบราณที่มีต่อสมรรถภาพทางกายผู้สูงอายุ ในชุมชนบ้านสายโท 8 ตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2(2), 17–27.
- ปรัวัฒน์ แวกสินทร. (2566). ผลของการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยต่อสมรรถภาพทางกายในผู้สูงอายุ [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง].
- พนิดา ชูเวช, และปรีวัตร ปาโส. (2564). ผลการกายบริหารด้วยการรำไหว้ครูมวยไทยและการใช้ท่ามวยไทยต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 6(3), 478–494.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2562). สุนทรียะความงามกับดนตรี. เอกสารประกอบการสอน รหัสวิชา 403105 รายวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดุริยางคศิลป์ [หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566–2570. https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2566/5/E/2566_T_0001.PDF
- สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา. (2562). คู่มือแบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของเด็ก เยาวชน และประชาชนไทย. กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำราญ สุขแสง. (2563). การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเขาผึ้ง ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 122–138.
- อุดมศักดิ์ แก้วบังเกิด, สุภาพร แนวนบุตร, และยุวรงค์ จันทรวิจิตร. (2564). ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยศิลปะมวยไทยต่อดัชนีมวลกายเส้นรอบเอว และสมรรถภาพทางกายของบุคคลวัยทำงานที่มีภาวะน้ำหนักเกิน [ปริญญา นิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- Kharbanda, M., Bagade, A., & Jibhkate, A. (2015). Effect of exercise on aerobic power and correlation of aerobic power with body mass index and physical fitness score in medical students. *Asian Journal of Biomedical and Pharmaceutical Sciences*, 5(43), 21–26.
- Raif, Z., & Mehmet, S. (2018). A study about the effect of 12 week aerobic exercises on certain physical fitness parameters on obese housewives living in Cankiri. *Journal of Education and Training Studies*, 6 (8), 165–170.

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

The study of components of strategic leadership of school administrators
under Office of the Secondary Education Service Area of Nakhon Phanom

จักรพันธ์ จันทรเจริญ (Chakkapan Chanchaen)¹ ขอบฟ้า จันทรเจริญ (Khobfa Chanchaen)²
พิทักษ์ พลคชา (Pitak Polkacha)³

Received: October 10, 2025

Revised: December 20, 2025

Accepted: December 27, 2025

¹ Corresponding author, Email: charoen.chakkapan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยใช้กระบวนการวิจัยเอกสาร การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิจัยเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบชนิดมาตราประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม

อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร ($\bar{X} = 4.94$, S.D.=0.36) รองลงมา ได้แก่ ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.75$, S.D.=0.41) และน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.53) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา
การกำหนดทิศทางองค์กร

Abstract

This research aimed to assess the suitability of strategic leadership components of school administrators under the Nakhon Phanom Secondary Educational Service Area Office using the document research process. The research is divided into 2 steps: Step 1: Synthesizing the strategic leadership components of school administrators. By studying documents and research related to strategic leadership of educational administrators from 5 sources, Step 2 assessed the appropriateness of strategic leadership components of educational administrators. The target group consisted of 5 experts. The research instrument was a 5-point rating scale component appropriateness

¹ คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Faculty of Education, Nakhon Phanom University

^{2, 3} มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Roi Et Rajabhat University

assessment form. The statistics used in the research were means and standard deviations.

The research results found that the strategic leadership components of educational administrators were at the highest level. The components with the three highest mean values were organizational direction determination ($\bar{X} = 4.94$, $S.D. = 0.36$), followed by strategic thinking and strategy control and evaluation ($\bar{X} = 4.75$, $S.D. = 0.41$), and the lowest were strategy determination and strategy implementation ($\bar{X} = 4.58$, $S.D. = 0.53$), respectively.

Keywords: Strategic leadership, School administrators, Establish organization direction

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษามาเป็นเวลานาน โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ข) การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด คุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560ก) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ถูกกำหนดให้เป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ข)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญของบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะต้องมีความรู้ความ

เข้าใจในการบริหารจัดการศึกษา มีความสามารถในการจัดการความรู้และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารงานต่าง ๆ อาทิเช่น ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป (กิ่งกาญจน์ แสนสุข, 2560) กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะกระบวนการในการบริหารงานที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่ออนาคต มุ่งพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้นำที่มีความโดดเด่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะหลักหรือทักษะที่จำเป็นอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน (บุญช่วย สายราม, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องหาโอกาสใช้ภาวะผู้นำเพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าใจปรัชญา เป้าหมายและความสนใจของผู้บริหารในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา (สุนทร โคตรบรรเทา, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นรูปแบบของผู้นำที่จะสามารถวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจและสร้างมนุษย์สัมพันธ์เพื่อให้อำนาจการปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลังความสามารถ รวมถึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมวางแผนปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ (วรรณฤติ มณฑลจรัส, 2562) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มาสู่สถานศึกษาเพื่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีโอกาสฝึกฝนและใช้ความเป็นผู้นำหรือศักยภาพในการเป็นผู้นำของตน จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความสามารถ ทักษะในการทำงาน และทักษะความเป็นผู้นำ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มาบริหารให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องมีการเสริมพลังให้ผู้บริหารได้มีโอกาสฝึกฝนและใช้ความเป็น

ผู้นำหรือภาวะผู้นำได้อย่างเต็มศักยภาพ ต้องมีการอบรมและพัฒนาอย่างเข้มข้นเพื่อสร้างผู้นำรุ่นใหม่ให้เป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ ซึ่งผู้นำที่ดีควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ วิธีการในการพัฒนาบุคลากรระดับนักบริหารสามารถทำได้หลายวิธีโดยการประชุมสัมมนา และการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสามารถทำได้หลายด้านทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงานให้มีความเชี่ยวชาญ และการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีอยู่ให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (นวลจันทร์ จันทนพ, 2559) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิด และการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานและใช้ทรัพยากรในการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์จะมีการศึกษา วิเคราะห์ ทำให้การดำเนินงานและการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยนครพนมมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรเชิงกลยุทธ์ เน้นให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ภายใต้พันธกิจ 5 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร 2) ด้านการผลิตบัณฑิต 3) ด้านการวิจัย 4) ด้านการบริการวิชาการ และ 5) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดนโยบายของพันธกิจแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นพันธกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร เป็นองค์กรที่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี บริหารจัดการทรัพยากรของมหาวิทยาลัยให้มีการสร้างรายได้เพื่อการพึ่งพาตนเอง ด้านงบประมาณให้มากขึ้น และปฏิรูประบบการจัดสรรและการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นกลไกขับเคลื่อนการก้าวไปสู่เป้าหมายของมหาวิทยาลัย ปฏิรูประบบบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะสูงและมีความสุข เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมาย พัฒนาระบบสารสนเทศให้เชื่อมโยงกันเพื่อให้สามารถจัดการข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับ

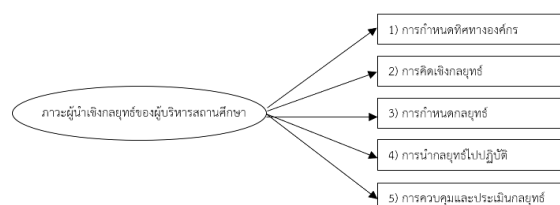
จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา สามารถนำแนวคิดขององค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์และช่วยพัฒนาไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา และให้ทันกับการแข่งขันที่สูงขึ้นของสถานศึกษาในยุคใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของ Golensky and Hager (2020) โดยผลการสังเคราะห์พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางการองค์กร 2) การคิดเชิงกลยุทธ์ 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การศึกษาองค์ประกอบ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการและ นักการศึกษาหลายท่าน เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยของ นักวิชาการเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 แหล่ง (ภควรรณ ชันคำ, 2560; คราวุฒิ ผดุงชาติ, 2563; สายธาร อินทร์ตา, 2565; DuBrin, 2004; Ireland & Hitt, 2007; Golensky & Hager, 2020)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาคือแบบสังเคราะห์ เอกสาร

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการศึกษาเอกสาร (Document Study) เพื่อ ทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดและ งานวิจัยของนักวิชาการ ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเคราะห์เอกสาร และคัดกรององค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 หรือ ร้อยละ 50 ขึ้นไป

1.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกล ยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้ค่าความถี่และ ร้อยละ

2. ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้จากการ สังเคราะห์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อ

ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดคุณสมบัติ ของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1.1 อาจารย์ผู้สอนทางการบริหาร การศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วย ศาสตราจารย์ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก และมี ประสบการณ์การสอนทางการบริหารการศึกษาไม่น้อย กว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

2.1.2 ผู้บริหารการศึกษา มีวุฒิการศึกษา ด้านบริหารการศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และ มีประสบการณ์การปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำ กว่าชำนาญการพิเศษ มีวุฒิการศึกษาด้านบริหาร การศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมี ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ประเมินความเหมาะสมของ องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นแบบประเมินความเหมาะสมของ องค์ประกอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตาม รูปแบบของ Likert's Scale และแบบปลายเปิดเพื่อ เสนอแนะแนวคิดเพิ่มเติม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความ อนุเคราะห์และขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็น กลุ่มเป้าหมายในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

2.3.2 ส่งแบบประเมินความเหมาะสมของ องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาให้กับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน

2.3.3 เก็บข้อมูลได้ครบ และนำข้อมูลไป วิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมจากการตอบ แบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์ที่ใช้

ในการแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 70-71) มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า องค์ประกอบ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความว่า องค์ประกอบ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความว่า องค์ประกอบภาวะ

ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความว่า องค์ประกอบภาวะ

ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามี

ความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความว่าองค์ประกอบภาวะ

ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามี

ความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการประเมินผลการตรวจสอบความเหมาะสม คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

1 ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ ผู้วิจัยได้รวมองค์ประกอบที่มีลักษณะสอดคล้องกันเข้าเป็นองค์ประกอบเดียวกันได้จำนวน 13 องค์ประกอบและคัดสรรองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 หรือ ร้อยละ 50 ขึ้นไป พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางองค์กร 2) การคิดเชิงกลยุทธ์ 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์

2. ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา ซึ่งได้จากการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ผลการประเมินแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1) การกำหนดทิศทางองค์กร	4.94	0.36	มากที่สุด
2) การคิดเชิงกลยุทธ์	4.75	0.41	มากที่สุด
3) การกำหนดกลยุทธ์	4.58	0.53	มากที่สุด
4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.55	0.56	มากที่สุด
5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.75	0.41	มากที่สุด
รวม	4.76	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร ($\bar{X} = 4.94$, S.D.=0.36) รองลงมา ได้แก่ ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.75$, S.D.=0.41) และน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.53) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัย การสังเคราะห์องค์ประกอบ และการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางองค์กร 2) การคิดเชิงกลยุทธ์ 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ

ผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ผู้วิจัยได้นำแต่ละองค์ประกอบมาอภิปรายผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดทิศทางการองค์กร เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการแสดงออกถึงความสามารถในการวิเคราะห์นโยบายการศึกษาชาติสู่ระบบการบริหารสถานศึกษาอย่างมีเป้าหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลจากสารสนเทศถึงความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน ในสถานการณ์ต่าง ๆ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่จำเป็น ทั้งภายในและภายนอกเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับบริบทหรือทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับ ฅัญญ์ แสงนุสิทธิ์ และ กัลยมน อินทุสุต (2565) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันในภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และครูที่มี อายุและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ ภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์คชศร (2564) ที่ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับ

ดีมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต อยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านการ กำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. การคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงถึงความสามารถที่จะขยายขอบเขตความคิดที่มีอยู่เดิมสู่ความคิดแปลกใหม่ที่แตกต่างไปจากคิดเดิมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความรอบรู้ในสถานการณ์ มีทักษะและไหวพริบในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และกำหนดทิศทางของหน่วยงานได้ สามารถวิเคราะห์เพื่อกำหนดวิธีการที่ดีที่สุดไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ นิรวิทย์ ขาวหนู และ นงลักษณ์ ใจฉลาด (2567) ที่ได้ศึกษา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ในสังกัดสทศวิทยาเขตบางมูลนาก ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสทศวิทยาเขตบางมูลนากโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตบางมูลนากโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตบางมูลนากในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ธนกร สร้อยสวรรค์ และคณะ (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกระบวนการคิดที่เป็นขั้นเป็นตอน เป็น

กระบวนการวางแผนเพื่อสร้างกลยุทธ์ มีการวิเคราะห์และผสมผสานความคิดได้ มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลง และพลิกแพลงได้ตามสถานการณ์

3. การกำหนดกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการแสดงถึงความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ เพื่อสร้างแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมตรวจสอบความเหมาะสมของวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่เป็นจุดเด่นและเอกลักษณ์ของสถานศึกษา รวมทั้งการประเมินและคัดเลือกกลยุทธ์ ได้มีความเหมาะสมกับสถานศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับ นันทิยา คงเมืองและ ตรีภูมิรินทร์ ตรีศรีศวรร (2565) ที่ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนด วิสัยทัศน์รองลงมา ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง และ 2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับ ภควรรณ ชื่นคำ (2560) ที่ศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำข้อมูลสารสนเทศ จากสถานการณ์ต่างๆ มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ เพื่อจัดทำกลยุทธ์ขององค์กร มุ่งให้ผลผลิตต่างๆ รวมทั้ง

การประเมินและคัดเลือกว่า กลยุทธ์ใดมีความเหมาะสมกับองค์การมากที่สุด

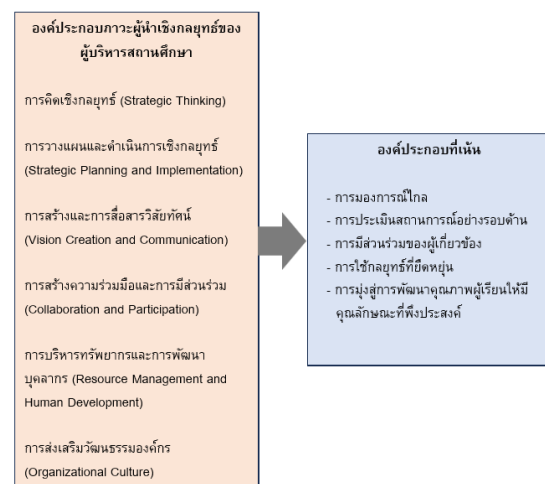
4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการแสดงถึงความสามารถในการจัดโครงสร้างการบริหารงานเป็นระบบชัดเจน สอดคล้องวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษา มีการกระตุ้นให้บุคลากรนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานของการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และสามารถแนะนำ ให้คำปรึกษาเมื่อบุคลากรนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ สอดคล้องกับ เมธีศรีโยธา (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดทิศทางขององค์กร และสามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ จึงสามารถสร้างความ มั่นใจ ความมั่นคงให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและเกิดการยอมรับในการทำงาน และสอดคล้องกับธนกร สร้อยสวรรค์ และคณะ (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านการตัดสินใจและลงมือดำเนินการปฏิบัติโดยมีการวางแผน มีระเบียบแบบแผนอย่างเป็นเหตุเป็นผลสามารถใช้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นขับเคลื่อน องค์กรไปสู่ความเป็นรูปธรรมได้ มีความมุ่งมั่นและมีพันธะผูกพัน มีการกำหนดวิธีการควบคุมกลยุทธ์เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์กรเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

5. การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีการแสดงออกถึงการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ กลไกในการดูแล กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติตามกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐานและประสิทธิภาพในการติดตามตรวจสอบกลยุทธ์มีการสะท้อนผลการประเมินกลับสู่บุคลากรและรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างเป็นระบบ มีการ

รายงานผลในรูปสถิติเป็นลายลักษณ์อักษร และนำผลการประเมินเป็นข้อมูลไปวางแผนพัฒนาการปฏิบัติตามกลยุทธ์ต่อไป สอดคล้องกับ วิทวัส เจริญรัตน์, เอกลักษณ์ เพียสา และวันเพ็ญ นันทะศรี (2567) ที่ได้ศึกษา การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงที่ได้มีการวางแผนไว้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากระบวนการวัดและประเมินผลบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายของโรงเรียน และมีการปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์ผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะดา วรธนะสาร, พูลสุข กิจรัตน์ภร และ สวนา พรพัฒน์กุล (2568) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวกับการบริหารงานตามพันธกิจสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนไทย ผลการศึกษา พบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนไทย อยู่ในระดับสูง 2) การบริหารงานตามพันธกิจสถาบัน อุดมศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนไทย อยู่ในระดับสูง 3) ภาวะผู้นำแบบคล่องตัว ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนไทย ในมุมมองของอาจารย์ จำแนกตาม เพศ ระดับ การศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน 4) การบริหารงานตามพันธกิจสถาบันอุดมศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนไทย ในมุมมองของอาจารย์ จำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน 5) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัว กับการบริหารงานตามพันธกิจสถาบันอุดมศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนไทย พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างด้าน พบว่า ภาวะผู้นำแบบคล่องตัว ด้านความคล่องตัวต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความสัมพันธ์ กับการบริหารงานตามพันธกิจการบริหารองค์กร อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .712

องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ประกอบด้วย การคิดเชิงกลยุทธ์

(Strategic thinking), การวางแผนและดำเนินการเชิงกลยุทธ์ (Strategic planning and implementation), การสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์ (Vision creation and communication), การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (Collaboration and participation), การบริหารทรัพยากรและการพัฒนาบุคลากร (Resource management and human development) และการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร (Organizational culture) องค์ประกอบเหล่านี้เน้นการมองการณ์ไกล การประเมินสถานการณ์อย่างรอบด้าน การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การใช้กลยุทธ์ที่ยืดหยุ่น และการมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทุกองค์ประกอบเป็นประโยชน์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

2.2 ควรวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ แสนสุข. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้สถานศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- คราธุณี ผดุงชาติ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- ณัฏฐ์ แสงนุสิทธิ์, และกัลยมน อินทุสุต. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 5(2), 163–172.
- ธนกร สร้อยสวรรค์, ศุภชนกฤษฎะ ยอดสละ, และพนาจินดาศรี. (2565). สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 1601–1608.
- นวลจันทร์ จันทนพ. (2559). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

[วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].

- นันทิยา คงเมือง, และตริฏุมินทร์ ตริตริศวร. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. วารสารวิชาการการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13, 1716–1731.
- นิรวิทย์ ขาวหนู, และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2567). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตบางมูลนาก. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 13(1), 27–41.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- บุญช่วย สายราม. (2561). ทักษะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. <http://wetoknows.blogspot.com>
- ปิยะดา วรรณนะสาร, พูลสุข กิจรัตน์ภร, และสวนาพรพัฒน์กุล. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวกับการบริหารงานตามพันธกิจสถาบันอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 14(1), 98–113.
- ภกวรรณ ชันคำ. (2560). โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- ภูมิภาควิธี ภูมิพงศ์คชศร. (2564). รูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 7(1), 159–172.

- เมธี ศรีโยธา. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- วรรณฤดี มณฑลจรัส. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง*. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 10(2), 244–247.
- วิทวัส เจริญรัตน์, เอกลักษณ์ เพียสา, และวันเพ็ญ นันทะศรี. (2567). การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 4(3), 769–785.
- สายธาร อินทร์ตา. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอำเภอเขียงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ข). *แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560–2579*. พรึกหวานกราฟฟิค.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *การบริหารการศึกษา: หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง)*. ปัญญาชน.
- DuBrin, A. J. (2004). *Leadership: Research findings, practice, and skills* (4th ed.). McGraw-Hill.
- Golensky, M., & Hager, M. A. (2020). *Strategic leadership and management in nonprofit organizations*. Oxford University Press.
- Ireland, R. D., & Hitt, M. A. (2007). *Strategic management: Competitiveness and globalization*. Thomson/South-Western.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร
สายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Relationship between management and performance of support personnel

Faculty of Business Administration

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

จิรพร มหาอินทร์ (Jiraporn Mahain)¹ ผุสสดี วัฒนเมธา (Phussadee Wattanametha)²

ปาริชาติ ชวนรักธรรม (Parichat Chuanrakthum)³ ปณณภัสร์ เลิศวิรัชกุล (Punnapas Lertvaritkul)⁴

พิเชษฐ์ หาดิ (Pichet Hardee)⁵ ทศนัย ชุนชื่นจิตต์ (Thasanai Chunchuenchit)⁶

Received: November 24, 2025

Revised: January 29, 2026

Accepted: January 31, 2026

² Corresponding author, Email: phussadee.w@mutp.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นแบบวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรในสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประชากรกลุ่มเป้าหมายคือ บุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นจำนวนทั้งสิ้น 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมคือแบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 – 30 ปี สถานภาพโสด วุฒิการศึกษาปริญญาตรี อายุงานต่ำกว่า 10 ปี และสังกัดงานฝ่ายบริหาร

2. การบริหารงาน บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านการบังคับบัญชา รองลงมา ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านการจูงใจ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพการทำงาน และด้านนโยบายการบริหาร

3. สมรรถนะการปฏิบัติงาน ทางด้านบุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ รองลงมา เป็นการมุ่งเน้นให้บริการ คุณธรรมจริยธรรม และการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก เป็นความร่วมมือร่วมใจ รองลงมา เป็นการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

4. การบริหารงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, การบริหารงาน, สมรรถนะการปฏิบัติงาน

¹⁻⁴ คณะบริหารธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

⁵⁻⁶ วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์
Automotive Industry Technical College

Abstract

This survey research aimed to study the relationship between management and performance of support personnel in the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. The target population is support personnel of the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, totaling 65 people. The instrument used for data collection was a questionnaire. Statistics for data analysis include percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the study found that:

1. Personal factors of the respondents: Most of them are female, aged 21-30 years, single, had a bachelor's degree, worked less than 10 years, and belonged to the administration department.

2. Personnel management had an overall opinion at a high level. Considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level, namely, the aspect of command, followed by relationships with supervisors, motivation, and relationships with coworkers, working conditions, and management policy, respectively.

3. Performance: The overall opinion of the personnel was at a high level. Considering each aspect, it was found that the aspect at the highest level was the accumulation of expertise in one's career. The next most important are service focus, ethics, and performance. The highest-ranking areas are cooperation, followed by communication, and the use of information technology.

4. Management has a positive relationship with work performance at a high level with a significance level of .01, accepting the hypothesis.

Keywords: Relationship, Administrative management, Work performance competency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยอยู่ในบริบทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่วางเป้าหมายความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพสูงให้สามารถแข่งขันในโลกใหม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จึงมุ่งพัฒนาคนให้มีทักษะและสมรรถนะที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล สอดคล้องกับเป้าหมายการสร้างสังคมแห่งโอกาส ความเป็นธรรม และความยั่งยืน ทั้งนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2579) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้มีสมรรถนะตามมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยแผนด้านการอุดมศึกษา พ.ศ. 2564–2570 ได้ระบุบทบาทของมหาวิทยาลัยในการสร้างกำลังคนคุณภาพสูงและพัฒนาองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล นาพุดา (2563) ที่มองว่าทรัพยากรมนุษย์คือปัจจัยการบริหารที่มีคุณค่าและจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ขององค์กร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (มทร.พระนคร) มีเป้าหมายหลักในการผลิตบัณฑิต นักปฏิบัติที่มีความเชี่ยวชาญ มีคุณธรรม และพร้อมแข่งขันในระดับสากล โดยคณะบริหารธุรกิจมีภารกิจในการสร้างบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะวิชาชีพในสาขาการจัดการ การตลาด การบัญชี การเงิน และระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับเศรษฐกิจยุคใหม่ บุคลากรสายสนับสนุนของคณะบริหาร ซึ่งได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจด้านบริการและสนับสนุนการเรียนการสอน (คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, ม.ป.ป.) อย่างไรก็ตามจากการสุ่มสำรวจความ

คิดเห็นด้วยการสัมภาษณ์นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่าการให้บริการของบุคลากรบางส่วนยังขาดความรวดเร็ว การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง และบางครั้งขาดทักษะในการสื่อสาร ทำให้ภาพลักษณ์ของหน่วยงานลดความน่าเชื่อถือ ดังนั้น การเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) แผนงานของกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุนส่งเสริม ววน.) และสอดคล้องกับแผนงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร การสร้างความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยมีแผนงานที่สำคัญคือ บุคลากรมีความเชี่ยวชาญพร้อมก้าวทันการเปลี่ยนแปลง แผนงานย่อย บุคลากรสายสนับสนุนมีความก้าวหน้าในสายงานเพิ่มขึ้น ตามข้อมูลการเสนอของบประมาณวิจัยปี 2568 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานในมิติต่าง ๆ กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารที่ช่วยยกระดับสมรรถนะการปฏิบัติงาน ให้มีคุณภาพและสร้างมาตรฐานการบริการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเอื้อต่อการยอมรับในระดับสาธารณะและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย มุ่งศึกษาการบริหารงาน ได้แก่ นโยบายการบริหาร การบังคับบัญชา สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การจูงใจ และสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มทร. พระนคร ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ การมุ่งเน้นให้บริการ การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ความร่วมมืองร่วมใจ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

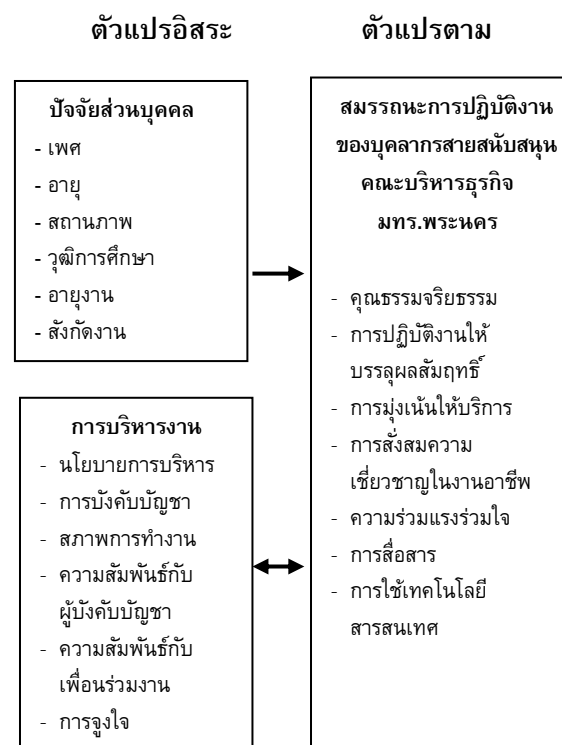
2. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มทร. พระนคร จำนวนทั้งสิ้น 65 คน

3. เวลาและสถานที่ในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ.2567 ณ คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) การดำเนินการเป็นการภายในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงาน 6 ด้าน ดังนี้ นโยบายการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และการจูงใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่แสดงความคิดเห็น 5 ระดับ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงาน 7 ด้าน ดังนี้ คุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ การมุ่งเน้นการให้บริการ การส่งมอบความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ความร่วมแรงร่วมใจ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่แสดงความคิดเห็น 5 ระดับ ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานและการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยศึกษารายละเอียดข้อมูลพื้นฐานจากตำรา ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาด้านงานวิจัย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ตามกรอบแนวความคิดของการวิจัย
4. สร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุงแก้ไขแล้วนั้น โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรในสายสนับสนุนของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าเท่ากับ 0.98

7. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับบุคลากรของสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (ρ)

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 65 คน ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 49 คน มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 26 คน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 52 คน และมีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 38 ปี

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลในภาพรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงาน โดยภาพรวม

การบริหารงาน	(N = 65 คน)		
	μ	σ	ระดับ
1. นโยบายการบริหาร	4.09	0.67	มาก
2. การบังคับบัญชา	4.37	0.56	มาก
3. สภาพการทำงาน	4.11	0.71	มาก
4. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	4.34	0.72	มาก
5. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.26	0.66	มาก
6. การจูงใจ	4.30	0.58	มาก
รวม	4.24	0.56	มาก

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงาน พบว่า บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ทางด้านการบังคับบัญชา รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านการจูงใจ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพการทำงาน และทางด้านการบริหาร ตามลำดับ

ด้านนโยบายการบริหาร

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก คือ ทางด้านบุคลากรมีความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามนโยบายอย่างชัดเจน รองลงมาคือ หน่วยงานมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานประจำปี หน่วยงานมีการกำหนดนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี หน่วยงานมีการวิเคราะห์และพัฒนาวิสัยทัศน์ และบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน ตามลำดับ

ด้านการบังคับบัญชา

บุคลากรสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก คือผู้บริหารที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานที่โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ รองลงมาคือผู้บริหารที่ไว้วางใจให้ปฏิบัติงานด้วยใช้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำ เมื่อเกิดปัญหาจากการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีการให้กำลังใจ ส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารมีการวินิจฉัยและสั่งการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ตามลำดับ

ด้านสภาพการทำงาน

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อนั้นพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากคือ การติดต่อประสานงานต่าง ๆ ภายในหน่วยงานมีความสะดวกรวดเร็ว สภาพแวดล้อมทั่วไปไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน เช่น แสงสว่าง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น ในหน่วยงานมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดมีประสิทธิภาพ ในหน่วยงานมีการจัดพื้นที่ห้อง

ทำงานเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับลักษณะงาน และหน่วยงานจัดหาและสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและเหมาะสม ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการโดยเคร่งครัด ตามลำดับ

ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากคือ ผู้บริหารให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อมีปฏิบัติงานที่ผิดพลาด รองลงมาคือ ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ และมีภาวะความเป็นผู้นำที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคลากรในสายสนับสนุน ซึ่งแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อบุคลากรทุกคน เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาหรือขอรับคำแนะนำได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังยอมรับและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของบุคลากรทุกคนอย่างทั่วถึง ตามลำดับ

ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากคือ บุคลากรทุกคนมีการยอมรับในความสามารถซึ่งกันและกัน รองลงมาคือเพื่อนร่วมงานมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างดียิ่ง ดำรงความสมัคสมานสามัคคีในหมู่คณะ บุคลากรมีความรู้สึกในทางบวก คือ เกิดความสบายใจและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน อีกทั้งในที่ทำงานไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกหรือแข่งขันชิงชิงผลประโยชน์กัน ตามลำดับ

ด้านการจูงใจ

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากคือ ผู้บริหารมีการยกย่องและชมเชย บุคลากรที่มีผลงานดีเด่น รองลงมาคือบุคลากรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม มีการพัฒนาทักษะวิชาการวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีการรับฟังเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการจัดระบบงาน การมอบหมายงาน ตามความรู้ ความสามารถ ทักษะของบุคลากรเป็นรายบุคคล และบุคลากรควรได้รับการพิจารณาความดี ความชอบ จากความรู้

ความสามารถ ตลอดจนผลงานที่ปรากฏเชิงประจักษ์ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

สมรรถนะการปฏิบัติงาน	(N = 65 คน)		
	μ	σ	ระดับ
1. นโยบายการบริหาร	4.09	0.67	มาก
2. การบังคับบัญชา	4.37	0.56	มาก
3. สภาพการทำงาน	4.11	0.71	มาก
4. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	4.34	0.72	มาก
5. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.26	0.66	มาก
6. การจูงใจ	4.30	0.58	มาก
7. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.28	0.63	มาก
รวม	4.24	0.56	มาก

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ รองลงมาคือ การมุ่งเน้นให้บริการ คุณธรรมจริยธรรม และการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ความร่วมแรงร่วมใจ รองลงมาคือ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

ด้านคุณธรรมจริยธรรม

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ บุคลากรมีความซื่อสัตย์และสุจริตต่อหน้าที่ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน รองลงมาคือ บุคลากรเคารพในสิทธิความคิด เสรีภาพของผู้อื่น บุคลากรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส และการตรวจสอบได้ และบุคลากรประพฤติปฏิบัติตามหลักระเบียบข้อบังคับ และกฎหมาย เหมาะสมตามกาลเทศะเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม/ สังคม ส่วนข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ บุคลากรและจิตอาสาอุทิศเวลาให้กับราชการ ตามลำดับ

ด้านการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ บุคลากรสายสนับสนุนมีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด โดยมุ่งมั่นปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้สอดคล้องและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รองลงมาคือ บุคลากรมีความเสียสละและทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร และใส่ใจต่อภารกิจที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงปัญหา รวมถึงให้ความสำคัญกับความละเอียดรอบคอบ และความถูกต้องของงาน เพื่อให้ผลงานมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ตามลำดับ

ด้านการมุ่งเน้นให้บริการ

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดคือบุคลากรมีธรรมาภิบาลที่ดี ยึดมั่นจรรยาบรรณในการให้บริการ และส่งเสริมประสบการณ์ที่ประทับใจ ตลอดจนสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้รับบริการ รองลงมาคือ บุคลากรให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและชัดเจน พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากรมีความตระหนัก มุ่งมั่น และเต็มใจในการให้บริการ บุคลากรเต็มใจที่จะติดต่อประสานงาน ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับผู้รับบริการ และบุคลากรการให้บริการที่เท่าเทียม มีความโปร่งใส ผู้รับบริการสามารถตรวจสอบได้ตามลำดับ

ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดคือ บุคลากรมีความรู้ ทักษะ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายต่อผู้รับผิดชอบ รองลงมาคือ บุคลากรสามารถปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานให้

ทันสมัยยิ่งขึ้น บุคลากรมีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้แก้ไขในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ บุคลากรพัฒนาตนเองให้มีความรู้เชี่ยวชาญและความชำนาญในงานมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และบุคลากรสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ นำมาใช้ ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุดตามลำดับ

ด้านความร่วมมือร่วมใจ

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากคือ บุคลากรมีการแบ่งหน้าที่การทำงาน ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานร่วมกัน รองลงมาคือ บุคลากรมีอิสระทางการคิด การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน บุคลากรให้ความเคารพและยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุคคล มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร อีกทั้งบุคลากรยังร่วมกัน ประมวลความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ และร่วมกันวางแผนในการดำเนินงาน ส่งผลให้เกิดความรัก ความสามัคคี และบรรยากาศการทำงาน ที่เกื้อกูลภายในหน่วยงาน ตามลำดับ

ด้านการสื่อสาร

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้ออยู่ในระดับมากที่สุดคือ บุคลากรเปิดใจและ ตั้งใจฟัง เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ข้ออยู่ในระดับมาก คือบุคลากรมีวิธีการพูดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อมีการพัฒนาหน่วยงานให้ดีขึ้น รองลงมาคือ บุคลากรมีทักษะในการถ่ายทอดข้อมูล เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจของกลุ่ม บุคลากรสามารถสื่อสารทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและบุคลากร มีความสามารถในการ ถ่ายทอดข้อมูลองค์การให้แก่บุคคลภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

บุคลากรในสายสนับสนุนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากคือ บุคลากรมีความรู้และการเรียนรู้ในการแสวงหาข้อมูลจาก

เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน รองลงมาคือ บุคลากรมีความสามารถพัฒนาความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจน การปรับปรุงความรู้ทางเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ บุคลากรสามารถสืบค้น หรือค้นหาข้อมูล เพื่อนำมา พัฒนาศักยภาพตนเองและองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ บุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้น หรือค้นหาข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบุคลากร มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ ระหว่าง การบริหารกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของ บุคลากรในสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวม

การบริหารงาน	สมรรถนะการปฏิบัติงาน		
	Pearson Correlation	Sig (2- tailed)	ระดับ ความสัมพันธ์
	(p)		
1. นโยบายการบริหาร	0.629**	.001	สูง
2. การบังคับบัญชา	0.669**	.001	สูง
3. สภาพการทำงาน	0.525**	.001	ปานกลาง
4. ความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา	0.647**	.001	สูง
5. ความสัมพันธ์กับ เพื่อนร่วมงาน	0.521**	.001	ปานกลาง
6. การจูงใจ	0.765**	.001	สูง
รวม	0.714**	.001	สูง

** นัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของ บุคลากรในสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อยู่ในระดับสูง ($p = 0.714^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 4 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกรายด้าน

ปัจจัยการบริหาร	สมรรถนะการปฏิบัติงาน						
	คุณธรรมจริยธรรม	การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์	การมุ่งเน้นให้บริการ	การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	ความร่วมมือร่วมใจ	การสื่อสาร	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
1. นโยบายการบริหาร	0.53	0.66	0.17	0.13	0.65	0.60	0.69
	**	**			**	**	**
2. การบังคับบัญชา	0.84	0.71	0.31	0.32	0.56	0.53	0.50
	**	**	*	**	**	**	**
3. สภาพการทำงาน	0.61	0.60	0.23	0.19	0.37	0.49	0.45
	**	**			**	**	**
4. ความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา	0.81	0.66	0.29	0.29	0.47	0.56	0.55
	**	**	*	*	**	**	**
5. ความสัมพันธ์กับ เพื่อนร่วมงาน	0.64	0.57	0.06	0.07	0.41	0.53	0.52
	**	**			**	**	**
6. การจูงใจ	0.73	0.69	0.46	0.43	0.66	0.68	0.65
	**	**	**	**	**	**	**

* นัยสำคัญที่ระดับ .05

** นัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์การบริหารงานมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรในสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกรายด้านพบว่า

ด้านนโยบายการบริหาร มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ความสามัคคี การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานทุกด้าน

ด้านสภาพการทำงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ความสามัคคี การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานทุกด้าน

ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ความสามัคคี การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการจูงใจ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานทุกด้าน

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ความคิดเห็นของบุคลากรในสายสนับสนุนเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านนโยบายการบริหาร บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของหน่วยงานอย่างชัดเจน หน่วยงานมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานประจำปีอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการกำหนดนโยบายซึ่งสามารถถ่ายทอดสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีการวิเคราะห์และปรับปรุงวิสัยทัศน์ขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรลักษณ์ ปุ่มเป้า (2565) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม พบว่าด้านนโยบายของหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหน่วยงานดำเนินการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ และพันธกิจอย่างเหมาะสม รวมถึงวางโครงสร้างสายการบังคับบัญชาและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจนเหมาะสม ตลอดจนบริหารจัดการองค์กรอย่างเป็นระบบและมีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน

ด้านการบังคับบัญชา บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารดำเนินการบริหารงานโดยยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล ด้วยความ

โปร่งใสและตรวจสอบได้ อีกทั้งยังมอบหมายอำนาจให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มขีดความสามารถ พร้อมให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และให้ข้อเสนอแนะเมื่อเกิดอุปสรรคในการทำงาน ตลอดจนสนับสนุนและเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ แก่บุคลากรเพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวัตร เป็งวันปลูก (2560) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงจิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 พบว่าด้านการปกครองบังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหน่วยงานมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน ผู้บังคับบัญชามีความพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนให้ความเอาใจใส่ต่อบุคลากรภายใต้การดูแลอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

ด้านสภาพการทำงาน บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหน่วยงานดำเนินการประสานงานภายในด้วยความคล่องตัวและรวดเร็ว สภาพแวดล้อมทั่วไปมีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านแสงสว่าง เสียง อากาศ รวมถึงการจัดระบบชั่วโมงการทำงานอย่างเหมาะสม เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานยังมีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตลอดจนการจัดสรรพื้นที่ห้องทำงานเป็นสัดส่วนที่สอดคล้องกับลักษณะของงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ศิวพร โปรยานนท์ (2554) ได้แบ่งมิติ สภาพแวดล้อมการทำงานออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสัมพันธภาพ มิติความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมิติการคงไว้และการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical comfort) กล่าวคือ การที่หน่วยงานจัดสภาพแวดล้อมในสถานที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ แสง สี เสียง หรือ ธรรมชาติต่าง ๆ ให้เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และยังเป็นการอำนวยความสะดวกสบายในการทำงานให้บุคลากรได้รับความสะดวกสบาย ไม่ถึงเครียดจากสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน เช่น ภายในห้องทำงานมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างภายในเหมาะสม ไม่มีกลิ่น เสียงที่รบกวนในการปฏิบัติงาน อุณหภูมิภายในหน่วยงานที่เหมาะสมไม่ร้อนหรือเย็นจนเกินไป จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างมาก เป็นต้น

ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารจะให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อทำปฏิบัติงานที่ผิดพลาด ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้นำที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เอาใจใส่ต่อบุคลากรทุกคน ตลอดจนบุคลากรสามารถเข้าพบผู้บริหารเพื่อขอคำปรึกษาได้เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรนุช เกลียวทอง และอังศุธร ศรีสุทธิสอาด (2560) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในการทำงานกับความพึงพอใจในการทำงาน กรณีศึกษา: พนักงานธนาคารออมสินในสังกัดเขตเลยและเขตหนองบัวลำภู พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสมาชิกมีความไว้วางใจผู้นำ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เกินกว่าที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานนั้นด้วยความเต็มใจ จึงมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มกำลังเพื่อเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดของ HR NOTE.asia (2562) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานภายในองค์กรจะเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อบุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล ความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน จนนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรในที่สุด

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีความกลมเกลียว ประองตองและความสามัคคีภายในหน่วยงาน ตลอดจนเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความรู้อยู่สบายใจและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรวิกา มีสามเสน และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2564) ที่ศึกษาปัจจัยในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าความสัมพันธ์ภายในองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรในองค์กร ถือเป็นปัจจัยสำคัญไม่ว่าจะอยู่ในสายงานตำแหน่ง หรือระดับชั้นใดก็ตาม โดยสัมพันธภาพที่ดีเป็นกลไกสำคัญที่เอื้ออำนาจให้บุคลากรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและร่วมมือปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งจะนำไปสู่ผลงานที่มีคุณภาพและก่อให้เกิดความผาสุกในองค์กรโดยรวม

ด้านการจูงใจ บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการยกย่อง ชมเชย บุคลากรที่มีผลงานดีเด่น บุคลากรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม ให้พัฒนาทักษะวิชาการวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารรับฟัง เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการจัดระบบงาน การมอบหมายงาน ตามความรู้ ความสามารถ ทักษะของบุคลากรเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชจิกร จิตวัณนันทน์ (2563) ที่ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ วิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านแรงจูงใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากองค์กรมีการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยใช้ผลการประเมินสมรรถนะและความสามารถของบุคลากรเป็นเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาความก้าวหน้า เลื่อนขั้นเงินเดือน และพัฒนาศักยภาพรายบุคคล ถือว่าเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรเกิดความเอื้อเฟื้อ ตื่นตัว และทุ่มเทในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมสวัสดิการ ยกย่องชมเชยผู้ได้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานดีเด่น พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำ ชี้แนวทางในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยปราศจากอคติ เป็นต้น

ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านคุณธรรมจริยธรรม บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรในสายสนับสนุนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวม ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง เคารพและให้เกียรติสิทธิ เสรีภาพ และความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และดำรงตนอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ เป็นที่ยอมรับขององค์กรและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูไรดา โต๊ะเต็ง (2566) ที่ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงาน

ของบุคลากร สำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม พบว่า ด้านจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรรักษายอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความสุจริตถูกต้อง ตามระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน มีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน ยึดมั่นในหลักการเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

ด้านการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรมีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร รวมทั้งมีความเสียสละ อุทิศเวลาในการทำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กร และแสดงออกถึงความขยันหมั่นเพียร อดทน และใส่ใจในหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยของ เบญจพร วรรณูปถัมภ์ และบุญเลี้ยง ทุ่มทอง (2555) ที่ศึกษาสมรรถนะของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการทำงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรมีความขยันหมั่นเพียรและอดทนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบและถูกต้องของผลงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ ได้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ด้านการมุ่งเน้นให้บริการ บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรยิ้มแย้ม แจ่มใส เอาใจใส่ สร้างความประทับใจ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ชัดเจน คำแนะนำเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ บุคลากรมีความตระหนัก มุ่งมั่น เต็มใจในการให้บริการ เต็มใจบริการ มีการประสานงานที่ดี ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิดา รักกาญจน์ (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาบุคลากรตามกรอบสมรรถนะของข้าราชการสายงานวิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ด้านบริการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากข้าราชการให้บริการด้วยความเต็มใจ สุภาพและเป็นมิตร ตามมาตรฐานเดียวกัน ไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ใดเป็นกรณี

พิเศษ ให้ข้อมูลข่าวสารด้านบริการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากข้าราชการให้บริการด้วยความเต็มใจ สุภาพและเป็นมิตร ด้วยมาตรฐานเดียวกัน ไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ใดผู้หนึ่งเป็นกรณีพิเศษ ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ชัดเจนแก่ผู้รับบริการ

ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรมีความรู้ ทักษะ เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ สามารถปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานให้ทันสมัยยิ่งขึ้น มีการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนบุคลากรพัฒนาตนเองให้มีความรู้เชี่ยวชาญในงานมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Zwell (2000, อ้างถึงใน พรพิมล พิทักษ์ธรรม, 2559) ได้กล่าวถึงสมรรถนะด้านการใฝ่สัมฤทธิ์ในหน้าที่ที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ โดยบุคลากรในสายสนับสนุน จะต้องตั้งเป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ มุ่งมั่นในการบรรลุผลตามเป้าหมาย พร้อมทั้งพัฒนามาตรฐานที่สามารถวัดได้จากพฤติกรรมและผลการปฏิบัติงาน ด้วยการวางแผนยุทธวิธี การกำหนดกลยุทธ์ การควบคุม ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้ความสำคัญทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณของผลงาน และกำหนดผลลัพธ์การทำงานที่ชัดเจน

ด้านความร่วมมือร่วมใจ บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรมีการแบ่งบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ รับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมงาน และเคารพในความแตกต่างของแต่ละบุคคล อีกทั้งมีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ตลอดจนมีการประมวลความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มเพื่อนมาประกอบการตัดสินใจและวางแผนดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิดา รักกาญจน์ (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาบุคลากรตามกรอบสมรรถนะของข้าราชการสายงานวิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เนื่องจากข้าราชการสามารถกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติงานให้สอดคล้องและมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานได้แลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนางานร่วมกัน รวมทั้งสนับสนุนการตัดสินใจ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการทำงานของทีม

ด้านการสื่อสาร บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรเปิดใจกว้าง ตั้งใจฟังเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บุคลากรมีวิธีการพูดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้น มีทักษะในการถ่ายทอดข้อมูล เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจของกลุ่มสามารถสื่อสารทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบุคลากร มีความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลองค์การให้แก่บุคคลภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริทิพย์ แสงมิ่ง (2562) ที่ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของบุคลากรในสำนักงานนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ด้านการสื่อสาร บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะที่จำเป็นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีกาลเทศะ และมีความเป็นสากล

ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรมีความรู้ในการแสวงหาข้อมูลจากเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน บุคลากรมีความสามารถในการปรับปรุง พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรสามารถสืบค้น หรือ ค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพตนเองและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้น หรือค้นคว้าข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนดสมรรถนะหลักของข้าราชการไว้ 8 สมรรถนะ (อ้างถึงใน ปาริฉัตร ช่อชิต, 2559) ได้กำหนดสมรรถนะหลักในการบริหารตามรูปแบบ (Model) สมรรถนะข้าราชการสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ ที่สำคัญสมรรถนะหนึ่งคือ

สมรรถนะด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันการเข้าสู่สังคมยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy) เป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ได้เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนและปฏิรูปกระบวนการในทุกภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา สาธารณสุข การบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ จากกระบวนการดังกล่าวนำไปสู่การยกระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และเพิ่มโอกาสการจ้างงานในสังคม

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร บุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การบริหารงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อยู่ในระดับสูง โดยด้านนโยบายการบริหาร มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ หรือสัมฤทธิ์ผล ความสามัคคี การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนด้านที่ไม่มีความสัมพันธ์คือ ด้านการมุ่งเน้นให้บริการ และการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ด้านการบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานทุกด้าน ด้านสภาพการทำงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ หรือสัมฤทธิ์ผล ความสามัคคี การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนด้านที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ ด้านการมุ่งเน้นให้บริการ และการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานทุกด้าน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ความร่วมแรงร่วมใจ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในส่วนด้านที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ ด้านการมุ่งเน้นให้บริการ และการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ขณะที่ด้านการมุ่งเน้นให้บริการ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะ

การปฏิบัติงานทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวดี เป็งวันปลูก (2560) ศึกษาปัจจัยเชิงจิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 พบว่า ปัจจัยเชิงจิตที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยปัจจัยด้านลักษณะงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความผูกพันต่อองค์กร และด้านความเป็นส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Zwell (2000, อ้างถึงใน พรพิมล พิทักษ์ธรรม, 2559) ที่กล่าวถึงสมรรถนะด้านความเป็นผู้นำ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลอื่นปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกับวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และภารกิจหลัก โดยผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ มีการคิดเชิงกลยุทธ์ เข้าใจจุดอ่อน จุดแข็งขององค์กร ค้นหาโอกาสและความเสี่ยงเพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้กับองค์กรเป็นผู้นำต่อการเปลี่ยนแปลง จัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร มีความซื่อสัตย์สุจริตสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานบนพื้นฐานที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อความสำเร็จขององค์กร และสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนดสมรรถนะหลักของข้าราชการไว้ 8 สมรรถนะ (อ้างถึงใน ปาริฉัตร ช่อชิต, 2559) ได้กำหนดสมรรถนะหลัก ในการบริหารตามรูปแบบ (Model) สมรรถนะข้าราชการสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 8 สมรรถนะหลัก ได้แก่ ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ การสะสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การบริหารการเปลี่ยนแปลง ความร่วมแรงร่วมใจ คุณธรรมจริยธรรม การมุ่งสัมฤทธิ์ผล มนุษยสัมพันธ์ จิตมุ่งบริการ นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีสมรรถนะอื่น ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร เช่น สมรรถนะด้านทักษะการสื่อสาร สมรรถนะทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1.ด้านนโยบายการบริหาร

ผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ควรมีการกำหนดนโยบายที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริงเพิ่มขึ้น ดังนั้น การ

พัฒนานโยบายของคณะบริหารธุรกิจที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรสายสนับสนุนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของคณะบริหารธุรกิจ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ และผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนของคณะบริหารธุรกิจ

2. ด้านการบังคับบัญชา

ผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ควรมีการวินิจฉัย สั่งการ แก้ปัญหาด้วยเหตุผลเพิ่มขึ้น และมีการติดตามประเมินผลการทำงานเป็นระยะ เพื่อให้ทราบปัญหาและนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาทักษะด้านการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ การใช้เหตุผลที่สมเหตุสมผลและการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับบัญชาและสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรสายสนับสนุนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

3. ด้านสภาพการทำงาน

ผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ควรสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพียงพอเหมาะสมอย่างถูกต้องตามระเบียบราชการรวดเร็วเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ จึงควรเร่งจัดสรรงบประมาณและจัดหาเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมกับลักษณะงานของแต่ละหน่วย จะช่วยอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

ผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ยอมรับความคิดเห็นจากบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น บุคลากรสายสนับสนุนของคณะบริหารธุรกิจ ควรสามารถเข้าพบผู้บริหารเพื่อขอคำปรึกษาได้เสมอ และผู้บริหารควรมีมโนชนสัมพันธ์ที่ดี เอาใจใส่ต่อบุคลากรทุกคน จะช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ส่งผลให้บุคลากรสายสนับสนุนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลพระนคร มีส่วนร่วมในการพัฒนาคณะบริหารธุรกิจมากขึ้น

5. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ควรจัดกิจกรรมที่จะทำให้บุคลากรสายสนับสนุนของคณะบริหารธุรกิจ เกิดความรักปรองดองสามัคคีเพิ่มขึ้น จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน ลดความขัดแย้ง และสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเดินหน้าอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน

6. ด้านการจูงใจ

ผู้บริหารคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ควรพิจารณาความดีความชอบ จากความรู้ ความสามารถ และผลงานที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรสายสนับสนุนของคณะบริหารธุรกิจ รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสายสนับสนุนของคณะบริหารธุรกิจในการพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรสายสนับสนุน โดยเฉพาะด้านนโยบายการบริหาร การบังคับบัญชา สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และการจูงใจ เพื่อยกระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ การมุ่งเน้นให้บริการ การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ความร่วมแรงร่วมใจ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บุคลากรสามารถสนับสนุนภารกิจของคณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คณะบริหารธุรกิจควรพัฒนาระบบการให้บริการของบุคลากรสายสนับสนุนให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นมิตรต่อผู้รับบริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เรียน เครือข่าย ชุมชน และสถาน

ประกอบการ อันจะส่งผลต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของคณะและมหาวิทยาลัย

4. สถาบันการศึกษาอื่นสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการและสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรวิภา มีสามเสน, และกฤษดา เขียววัฒนสุข. (2564). ปัจจัยในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 8(2), 228–241.
- คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (ม.ป.ป.). *คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. <https://www.bus.rmutp.ac.th>
- จิรณัฐ เกลียวทอง, และอังศุธร ศรีสุทธิสอาด. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในที่ทำงานกับความพึงพอใจในการทำงาน กรณีศึกษา: พนักงานธนาคารออมสินในสังกัดเขตเลยและเขตหนองบัวลำภู. *กลุ่มวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*.
- ชูโรดา โต๊ะเต็ง. (2566). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐวัตร เบ็ญวันปลูก. (2560). *ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]*.
- เบญจพร วรรณูปถัมภ์, และบุญเลี้ยง ทุมทอง. (2555). *สมรรถนะของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.
- ปาริฉัตร ช่อขิต. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม [วิทยานิพนธ์]*

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].

- พรพิมล พิทักษ์ธรรม. (2559). *สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษาโรงแรมคอส้มแบ่งด็อก กรุงเทพมหานคร [สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก]*.
- รัชนิดา รักกาญจน์นันท. (2560). *การพัฒนาบุคลากรตามกรอบสมรรถนะของข้าราชการสายงานวิชาการ ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ [วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]*.
- รัชจิกร จิตวัฒนานนท์. (2563). *สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 8(1), 63–78.
- ศิริทิพย์ แสงมิ่ง. (2562). *การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของบุคลากรในสำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]*.
- ศิวพร โปรยานนท์. (2554). *พฤติกรรมของผู้นำและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์ในงานของบุคลากร: กรณีศึกษาองค์การธุรกิจไทยที่มีนวัตกรรมยอดเยี่ยมปี 2552 [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (ฉบับย่อ)*. https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2566). *แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564–2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570*.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. พรึกหวานกราฟฟิค.

สุรพล นาพุดา. (2563). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อุไรลักษณ์ ปุ่มเป้า. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

HR NOTE.asia. (2562). มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร. <https://th.hrnote.asia>

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบภาวะผู้นำด้านการสอนของอาจารย์ผู้สอน
ในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในเมืองซีอาน มณฑลส่านซี
**Influence factors of teacher's instructional leadership model
at the private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province**

เซา ตึง (Shao Ting)¹ สุธิดา หอวัฒนกุล (Sutida Howattanakul)² สมศักดิ์ จันผ่อง (Somsak Chanphong)³

Received: September 7, 2025

Revised: October 14, 2025

Accepted: October 20, 2025

¹ Corresponding author, Email: shaoting@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการสอนของอาจารย์ 2) เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำทางการสอนของอาจารย์ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลส่านซี

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในมณฑลส่านซี มีมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรี 23 แห่งในเมืองซีอาน มณฑลส่านซี โดยมีอาจารย์รวม 17,120 คน กลุ่มตัวอย่างคือ 375 คน ซึ่งกำหนดจากตาราง Krejcie และ Morgan (1970) ผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในมณฑลส่านซี ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM)

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในมณฑลส่านซี มี 5 มิติ ได้แก่ ความสามารถในการมองการณ์ไกลทางการสอน (IFA) ความสามารถในการตัดสินใจทางการสอน (IDMA) ความสามารถในการควบคุมทางการสอน (ICA) เส้นทางการสอน (IC) และอิทธิพลทางการสอน (II) 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำทางการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในมณฑลส่านซี มี 6 มิติ ประกอบด้วย คุณภาพของบุคลิกภาพ (QC) ความรู้ (K) ความสามารถ (C) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (IR) สถานการณ์สนับสนุน (SS) และสถานการณ์ควบคุม (CS) 3) จากการสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทาง 23 ข้อ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในมณฑลส่านซี

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการสอนของครู การวิเคราะห์ปัจจัยยืนยัน (CFA) โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the component of teacher's instructional leadership, 2) to determine the influencing factors that affect teachers' instructional leadership, and 3) to propose guidelines to improve the instructional

¹ Doctor of Education Program in Educational Administration, Bangkokthonburi University

²⁻³ Bangkokthonburi University

leadership teachers at the private universities in Shaanxi province.

This research adopted a mixed method research, included quantitative and qualitative research. The research subjects were teachers at private undergraduate universities in Shaanxi province. There were 23 private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province with population of 17120 teachers. The samples were 375 teachers determined by the table of Krejcie and Morgan (1970). The key informants were 8 experts, who were from teachers at the private undergraduate universities in Shaanxi province, all of whom had more than 15 years of teaching experience. The data collection tool was a five-point scale questionnaire. The statistics used for data analysis included descriptive statistics, confirmatory factor analysis (CFA), and structural equation model (SEM).

The research results shown that: 1) There were five dimensions of the components of teacher's instructional leadership at the private undergraduate universities in Shaanxi Province, namely Instructional Foresight Ability (IFA), Instructional Decision-Making Ability (IDMA), Instructional Control Ability (ICA), Instructional Charisma (IC), and Instructional Influence (II). 2) There were six dimensions of influencing factors of teacher's instructional leadership at the private undergraduate universities in Shaanxi Province, included Quality of Character (QC), knowledge (K), Capability (C), Interpersonal Relationships (IR), Supporting Situations (SS) and Controlling Situation (CS). 3) Through the focus discussion, experts put forward 23 guidelines for improved the teacher's instructional leadership at the private undergraduate universities in Shaanxi province.

Keywords: Teacher's instructional leadership, Confirmatory factor analysis (CFA), Structural equation model (SEM)

Introduction

From the disruption of changing world, there were more cementations of teacher's role whether there's work can give the students to the changing world. Then researcher studied focused on teacher's Instructional leadership and its leadership how to influencing factors in private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province, based on the fact that teachers' Instructional exerted a kind of positive influence on stakeholders such as students, other teachers and Universities, to deepen the exploration of teacher's Instructional leadership in private undergraduate universities, to clarify the components and influencing factors of teachers' Instructional leadership in private undergraduate universities, and to provide countermeasures to further improve teacher's Instructional leadership.

In the 1980s, scholars' research on instructional leadership gradually heated up, and research on the structural model of instructional leadership emerged. Since the main body of teachers' instructional leadership is teachers, only by constructing instructional leadership that conforms to the role of teachers from the aspects of teachers' instructional fields, teachers' responsibilities, and the nature of their work could teachers truly become implementers and beneficiaries of instructional leadership, and they could better promote the sustainable development of instructional leadership to the improvement of instructional ability of the teacher group. Non-power influence factors included quality of character, knowledge, capability, interpersonal relationships, supporting situations, and controlling situations.

From the perspective of the components of teachers' instructional leadership, Qi (2015)

established a structural model of instructional leadership for university's teachers based on the five-force model, taking the five dimensions of teacher's charm, goal setting ability, instructional influence, instructional control ability, and instructional decision-making ability as the elements of instructional leadership for university's teachers; teachers' instructional leadership was composed of "goal model power, instructional decision-making ability, instructional self-control ability, organizational communication ability, instructional trust ability, and instructional change ability, which was a combination of six core abilities that teachers must possess, and had a positive impact on student development; Chen (2021) believed that the components of teacher's instructional leadership were mainly composed of five aspects based on the five-force model as instructional foresight ability, instructional decision-making ability, instructional charisma, instructional control ability and instructional influence.

Based on the analyzed of instructional leadership behavior and instructional process, this research agreed with Miao, & Huo. (2006) Chinese Academy of Sciences' Five Forces Model of Leadership, and related researchers analyzed on the components of teacher's instructional leadership, Combined with the actual instructional situation of teachers at the private undergraduate universities, this research took the five-force model of leadership as the theoretical basis and identified the five elements of instructional foresight ability, instructional decision-making ability, instructional control ability, instructional charisma and instructional influence as the components of teacher's instructional leadership at the private undergraduate universities.

Regarding the research on the influence factors of teacher's instructional leadership, Chen (2014) believed that teacher's personal characteristics including personality traits, ability status, knowledge level and instructional

leadership were the main influence factors of teacher's instructional leadership. Wu (2019) believed that teacher's capability, interpersonal relationships, knowledge, quality of character and supporting situations had a great influence on teacher's instructional leadership.

The object of this research is teachers, the research would be used teacher's capability, interpersonal relationships, knowledge, personality, supporting situation and controlling situation as the influencing factors of teacher's instructional leadership to be verified the influence factors of teacher's instructional leadership at the private undergraduate universities. Research hypothesis are follow: -

H1 : Quality of Character has a significant positive effect on teachers' Instructional leadership in private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

H2: Knowledge has a significant positive effect on teachers' Instructional leadership in private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

H3: Capability has a significant positive effect on teachers' Instructional leadership in private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

H4: Interpersonal relationship has a significant positive effect on teachers' Instructional leadership in private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

H5 : Supporting situations has a significant positive effect on teachers' Instructional leadership in private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

H6 : Controlling situations has a significant positive effect on teachers' Instructional leadership in private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

Objectives

1. To study the component of teacher's instructional leadership.
2. To determine the influencing factors that affect teachers' instructional leadership.
3. To propose guidelines to improve the instructional leadership teachers at the Private Universities in Shaanxi province.

Benefit of Research

This research could be improved the Instructional leadership of teachers at the private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province, advanced the team construction of teacher leaders at the private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province, promoted the professional development of teachers at the private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province, and enhance the social status of private undergraduate universities.

Research Methodology

This research used a mixed quantitative and qualitative research method and structural equation modeling (SEM) to be examined the influencing factors of teacher's instructional leadership among the teachers for the new era. The innovation of this research was that it enriched the research on the influencing factors of teacher's instructional leadership at the private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

Research Process

Step 1: Studying the components of teacher's instructional leadership.

Step 2: Determining the variables of influencing factors of teachers' Instructional leadership.

Step 3: Verify the influence factors of teacher's instructional leadership at private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

Step 4: Developing the teacher's Instructional leadership guidelines on the Private Undergraduate Universities in Xi'an, Shaanxi province.

Population and Sample

This research intended to be conducted quantitative research on the influencing factors of teacher's instructional leadership of 23 private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province. The object of the research was the teachers of 23 private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province, according to the (National Education Development Statistics Bulletin 2023), there were 789 private universities with population of 368,925 teachers, with an average of 486 teachers per private university, and there were 17,120 teachers in 23 private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

The samples were 375 teachers determined by the table of Krejcie & Morgan (1970).

Instruments

1. Questionnaire
2. Focus group (8 experts)

Data analysis

1 . Confirmatory factor analysis (CFA) was conducted on the questionnaire data to be determined the components and influencing factors of teachers' instructional leadership.

2 . Structural equation model analysis (SEM) was conducted on the questionnaire data to be verified the research hypotheses were proposed.

3 . The group discussion was moderated by the researcher and the theme was "Developing the teacher's instructional leadership guidelines at the private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province". The experts spoke freely and actively participated in the discussion.

Conclusion and discussion

Research used 5 -point Likert scale with the follow quality evaluation criteria

1 .Result of data analysis on questionnaire: reliability analysis

If Cronbach's α coefficient is greater than 0.8, it indicates that the reliability of the data is good. If Cronbach's α coefficient is greater than 0.9, it proves that the reliability of the survey data is very good.

This research used mathematical statistics software to conduct an overall reliability analysis of the survey sample, as shown in Table 1. The overall scale Cronbach's α coefficient is 0.966, which

exceeds the standard value, indicating that the overall data has a high reliability.

Table 1 Result of data analysis on questionnaire: Reliability statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha based on standardized items	Items
0.966	0.967	49

2 .Results of confirmatory factor analysis (CFA) of the components and influencing factors of teacher's instructional leadership. Research using a 5-level evaluation scale with the following quality evaluation criteria.

Table 2 Fit index of the components and influencing factors of teacher's instructional leadership

Variables	χ^2/df	RMSEA	RMR	CFI	IFI	TLI	NFI	RFI
Components of teacher's instructional leadership	2.500	0.063	0.03	0.973	0.973	0.969	0.956	0.949
Influencing factors of teachers' instructional leadership.	2.277	0.058	0.03	0.977	0.977	0.973	0.960	0.953
Total	2.491	0.063	0.04	0.963	0.963	0.958	0.940	0.932

According to Table 2, the chi-square freedom ratio of the model of Components and Influencing factors of Teacher's Instructional Leadership all less than 3, indicating that the model had a good fit. The RMSEA value which were within the acceptable range of less than 0.08, indicating that the model was within the acceptable range. The RMR which were less than 0.05, indicating that the acceptance level was high. From the results of each model, CFI, IFI, TLI, NFI RFI, all the above indicators were greater than 0.9 and closed to 1. This shown that the structural validity was ideal and the model in this research had a good fit.

3 . Result of data analysis on questionnaire: hypothesis testing based on structural equation modelling (SEM)

This research used mathematical statistics software to conduct structural equation model analysis on the data in this research and further explored the relationship between variables based on confirmatory factor analysis. The fit indexes of the structural equation model analysis in this research were all within the reference value range.

Table 3 Research model hypothesis testing

hypothesis	Path	Estimate	S.E.	C.R.	P
H1	QC. ---> TCL	0.157	0.030	5.183	***
H2	K. ---> TCL	0.079	0.034	2.353	.019***
H3	C. ---> TCL	0.258	0.037	7.068	***
H4	IR. ---> TCL	0.215	0.035	6.161	***
H5	SS. ---> TCL	0.142	0.031	4.618	***
H6	CS. ---> TCL	0.150	0.035	4.275	***

*** $p \leq .05$

According to the test results in Table 3, the standardized path coefficients of the six research hypotheses in this research were all greater than .05, and the P value was less than .05, indicating that Quality of Character (QC), knowledge (K), Capability (C), Interpersonal Relationships (IR), Supporting Situations (SS) and Controlling Situation (CS) have a significant positive correlation with Teachers' Instructional Leadership (TCL). Therefore, according to the structural equation model test, the hypotheses H1, H2, H3, H4, H5, and H6 of this research were all supported.

The standardized model diagram of the structural equation of this research was shown in Figure 1, and the output data structure was the standardized path coefficient of the structural equation model of this research.

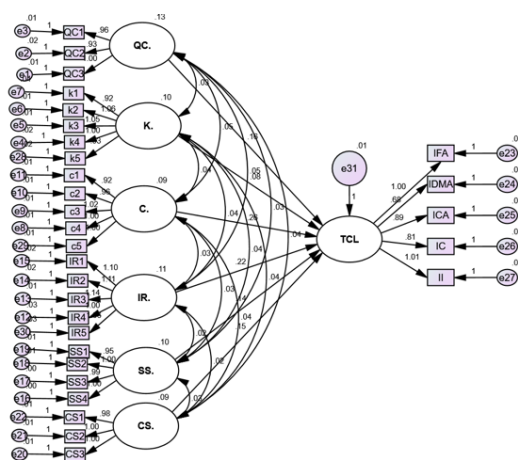

Figure 1 Standardized Structural Equation Model diagram

4. Developing the teacher's Instructional leadership guidelines on the private undergraduate universities in Xi'an, Shaanxi province.

The above guidelines were selected from the opinions with a frequency of more than 50 % of 8 expert discussions, a total of 23 opinions on improving the Instructional leadership of teachers in private undergraduate universities. They were: (1) Cultivate teachers' professional ethics and conduct, (2) Adhere to the ideals and beliefs of education, (3) Cultivate a fair and tolerant character, (4) Cultivate a tenacious and self-disciplined quality, (5) Promote the spirit of dedication and cooperation, (6) Deepen professional subject knowledge, (7) Expand interdisciplinary knowledge reserves, (8) Improve information technology knowledge and skills, (9) Strengthen Instructional design and implementation ability, (10) Improve classroom management and organizational capabilities, (11) Cultivate communication, collaboration and team building capabilities, (12) Improved the ability to apply and innovated educational technology, (13) Build a good teacher-student relationship, (14) Promoted collaborative relationships with colleagues, (15) Establish professional support relationships, (16) Universities should further optimize culture and atmosphere, (17) Universities should improve the Instructional resource guarantee system, (18) Universities should continue to improve the incentive and evaluation system, (19) Universities should provide professional development

support, (20) Optimize the classroom order control mechanism, (21) Accurately control the Instructional rhythm and progress, (22) Dynamically adjust Instructional interaction strategies, (23) Strengthen the control of the Instructional environment.

Discussion

According to the research objectives, the discussion contented should discussed as follows:

1. Main findings of Objective 1

The components of the teaching leadership of teachers in private undergraduate colleges in Shaanxi Province are composed of five components: Instructional Foresight Ability (IFA), Instructional Decision-Making Ability (IDMA), Instructional Control Ability (ICA), Instructional Charisma (IC), and Instructional Influence (II). Chen (2014), Chen (2021) and other scholars believed that the five-dimensional model was generally composed of teacher charm, goal setting ability, instructional influence, instructional decision-making ability, and instructional control ability. Teacher's instructional leadership was the activities carried out by instructional around school teaching; comprehensive quality referred to the fact that ordinary teachers help students achieved learning goals through their own professional qualities, deepen knowledge reserved, and effective control of the teaching process in the teaching process, thereby achieving professional growth and sustainable development. It was reflected in the attractiveness of teachers, instructional cohesion, and instructional influence of the teacher.

However, this research mainly focused on the research of the teacher's instructional leadership at the private undergraduate university. This research was based on the five-force model of the Chinese Academy of Sciences. The components of teacher's instructional leadership in this model included instructional foresight ability (IFA), instructional

decision-making ability (IDMA), instructional control ability (ICA), and instructional charisma (IC). This research took teachers at the private undergraduate university in Shaanxi Province as the research object and used mathematical statistical analysis methods to verify that the five-force model proposed by the teachers at private undergraduate university in Xi'an, Shaanxi Province. The Chinese Academy of Sciences had strong applicability in the research of teacher's instructional leadership at the private undergraduate university in Shaanxi Province. The verification results were consistent with the research results of scholars such as Chen (2021), Wu (2019), and He (2021). They believed that the components of teacher's instructional leadership included five dimensions: Instructional Foresight Ability (IFA), Instructional Decision-Making Ability (IDMA), Instructional Control Ability (ICA), Instructional Charisma (IC), and Instructional Influence (II) of the components of teacher's instructional leadership.

2. Main findings of Objective 2

The influencing factors of teacher's instructional leadership at the private undergraduate university in Shaanxi Province included six dimensions: Quality of Character (QC), knowledge (K), Capability (C), Interpersonal Relationships (IR), Supporting Situations (SS) and Controlling Situation (CS). The results of this research were different from the research dimensions of Chen (2014) on the influencing factors of teacher's instructional leadership. She found that the influencing factors of instructional leadership of teachers were generated through power factors and non-power factors. Other researchers had analyzed the influencing factors of teacher's instructional leadership from the perspective of power, included power factors and non-power factors. Power factors included traditional factors, position factors, qualification factors, non-power factors included quality of character, knowledge, capability, Situations and others.

This research conducted the influencing factors of teacher's instructional leadership. Combined with the characteristics of teachers in private undergraduate university in Shaanxi Province and draw on the research results of scholars such as Wu (2019) and Chen (2014) on the influencing factors of teacher's instructional leadership, the applicability of these conclusions in the research of the influencing factors of teacher's instructional leadership at the private undergraduate university in Shaanxi Province was verified. The results shown that the influencing factors of teacher's instructional leadership at the private undergraduate university in Shaanxi Province were consistent with the research conclusions of scholars such as Wu (2019) and Chen (2014). The reason might be that the working environment and work content of teachers at the private undergraduate university in Shaanxi Province were relatively consistent, and the factors affecting their instructional leadership were also relatively consistent; the research subjects of this research were all teachers, which was the non-power influencing factors of teachers' instructional leadership; the nature of private undergraduate university in Shaanxi Province had a profound impact on teachers. Compared with domestic public universities, teachers at the private undergraduate university faced greater competitive pressure, and their learning awareness, their own abilities, and their feelings about schools and students were more competitive. This research used the structural equation model (SEM) to be verified that the influencing factors of teacher's instructional leadership at the private undergraduate university in Shaanxi Province included six dimensions: Quality of Character (QC), Knowledge (K), Capability (C), Interpersonal Relationships (IR), Supporting Situations (SS) and Controlling Situation (CS). The influencing factors of Instructional leadership of teachers in this research were completely consistent

with the actual situation of private undergraduate universities in Shaanxi province.

3. Main findings of Objective 3

This research conducted a focused discuss with 8 key experts on the theme of "guidelines for improving the teacher's instructional leadership at the Private undergraduate universities in Shaanxi Province ". The 8 key discussions mainly combined their own experience, and the research results of this research put forward guiding opinions on improving the teacher's instructional leadership in private undergraduate university in Shaanxi province. After classified and sorted the focused discussion data, a total of 23 guidelines were selected.

The suggestions made by the 8key discussions on Quality of Character (QC), knowledge (K) and Capability (C) were consistent with those of scholars such as Wu (2019), Chen (2014), and Chen (2021). They believed that teacher teaching leadership refers to the professional growth and sustainable development of ordinary teachers based on their subject power. In the teaching process, teachers used their own quality of character and deep professional knowledge to effectively manage the teaching process and learning resources, guided and promoted students' effective learning, and help students achieved their learning goals together. At the same time, the suggestions put forward by the 8 experts were also consistent with the teacher professional development theory of the 1960s. This theory emphasized the professionalism of the instructional profession, the autonomy and regularity of teaching work. Teacher professional development and teacher's instructional leadership complement and promoted each other in improving instructional quality. Teacher professional development improved teachers' comprehensive qualities such as character, knowledge and professional ability, which was conducive to teachers to be better organize and lead the instructional process; teachers with high levels of

instructional leadership were better at used their professional knowledge and skills in the classroom.

The 8 key experts gave suggestions on teacher's interpersonal relationships (IR), supporting situations (SS) and controlling situations (CS), which were consistent with the suggestions of scholars such as Wu (2018, 2019), Zhao (2017), Yu and Lin (2021). They honored with teacher's instructional leadership was a systematic cycle of discovered problems, reflected on problems, making decisions, and teacher-led research. Teachers shared experiences with each other in instructional practice activities and improved their own instructional designs, thereby helping students improved their learning outcomes. The improvement of teachers' instructional leadership was the result of the combined effect of multiple factors. The key to improving teacher's instructional leadership lies in cultivating teachers with relevant qualities.

Combined the actually situation of private undergraduate university in Shaanxi Province, this research believed that the suggestions on the six dimensions of teachers' Quality of Character (QC), knowledge (K), Capability (C), Interpersonal Relationships (IR), Supporting Situations (SS) and Controlling Situation (CS) proposed by 8 key experts had significant impact on the teacher's instructional leadership at the private undergraduate university in Shaanxi Province.

Recommendation

1. For policies formulation by:

1. Optimize the internal resource allocation mechanism of private schools

Private universities should establish a school-level "Instructional innovation fund" based on the support of provincial special funds, allocated funds according to the proportion of the number of teachers, and focused on supporting projects such as hybrid course development and school-enterprise

joint textbook writing. Link the expenditure with the improvement of teachers' digital capabilities, establish an "Instructional achievement transformation income distribution system", and stimulate teachers' innovation motivation for the income generated by patents, course resources through Instructional reforms.

1.2 Strengthen the support policy for teachers' professional development

Establish a "teacher growth points system" to convert corporate practices, interdisciplinary training, and Instructional reform projects into points. Those who meet the points could get priority for professional title promotion and visiting opportunities at domestic and abroad.

1.3 Build a digital Instructional ability training system

Establish a school-level "intelligent Instructional innovation center" to provide teachers with special training such as full word tool application and virtual simulation experiment development. Hold an "AI Instructional application workshop" and invite Microsoft certified experts to teach. Teachers were required to master skills such as ChatGPT-assisted Instructional design and Midjourney-generated Instructional materials, and digital Instructional capabilities were included in the annual assessment. At the same time, build an "Instructional big data analysis platform" to monitor teachers' classroom interaction data in real time and may provide data support for teachers' personalized improvements.

1.4 Deepen the school-enterprise collaborative education mechanism

Promote the construction of a "dual-qualified and dual-capable" Instructional team, establish a "teacher enterprise practice base" with local leading enterprises, introduce corporate executives as "industry mentors", participate in the formulation of talent training programs and course Instructional, and form a "school mentor + industry mentor "dual-track Instructional model.

2. For practical application:

2.1 Build a digital Instructional ability training system

Establish a school-level "Intelligent Instructional Innovation Center" to provide teachers with special training such as AIGC tool application and virtual simulation experiment development. Hold an "AI Instructional Application Workshop" and invite software program experts to teach. Teachers were required to master skills such as ChatGPT-assisted instructional design and Midjourney-generated Instructional materials and include digital Instructional capabilities in annual assessments. At the same time, build an "Instructional big data analysis platform" to monitor teachers' classroom interaction data in real time and provide data support for teachers' personalized improvements.

2.2 Deepen the school-enterprise collaborative education mechanism

Promote the construction of a "dual-teacher and dual-ability" teacher team, establish a "teacher enterprise practice base" with local leading enterprises, introduce corporate executives as "industry mentors", participate in the formulation of talent training plans and course Instructional, and form a "school mentor + industry mentor" dual-track Instructional model.

For Further Research:

1. Conduct research on the professional identity of teachers in private universities

The next research should implement the really of their works self-assessment to the leadership's role by systematically analyze the impact mechanism of professional identity on Instructional leadership. Focus on how teachers balance professional values and Instructional practices under the conflict between "enterprise management" and "education public welfare". For example, 3-5 private universities in Shaanxi province could be selected to

compared and analyze the differences in teacher professional identity under different management models and their impact on Instructional innovation.

2. Evaluate the effectiveness of internal policy implementation in private universities

Follow up and evaluate policies such as "Instructional Innovation Fund" and "Dual-qualified and Dual-capable Teacher Training" in the school and establish a "policy effect evaluation index system", included teacher participation, Instructional results output, student satisfaction. For example, by comparing the number of teachers' Instructional competition awards before and after the implementation of the policy, the number of school-enterprise cooperation projects and other data, analyze the actual effectiveness of the policy, and optimize the policy design based on the evaluation results.

References

- Chen, H.-Y. (2021). *Research on elementary teachers' instructional leadership development* (Master's dissertation). Fujian Normal University.
- Chen, K. (2021). *Sociology of education*. Sanmin Book Company Co., Ltd.
- Chen, S. (2014). *Research on teachers' instructional leadership* (Master's dissertation). Nanjing Normal University.
- He, M. (2021). *Construction and application of instructional leadership model for college teachers under hybrid instructional mode* (Master's thesis). Jilin University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Miao, J., & Huo, G. (2006). Research on the five-force model of leadership. *Leadership Science*, (9), 20–23.

- Ministry of Education. (2024). Press conference on the basic development of the national education sector in 2023: Vocational education economic service capacity is in the spotlight. *Educational Sciences Forum*, (15), 3–4.
- Qi, X. (2015). Research on the structure and improvement of teachers' teaching leadership. *Chinese Journal of Education*, (S1), 378–379.
- Wu, X. (2018). On the generation stages of instructional leadership of primary and secondary university teachers. *Teacher Education Forum*, 31(12), 28–31.
- Wu, X. (2019). How much do 'influencing factors' affect the generation of instructional leadership of primary and secondary university teachers? An answer based on empirical research. *Contemporary Education Forum*, (2), 75–87.
- Yu, B., & Lin, Q. (2021). Research on the path to improve the teaching and educational ability of college teachers in the new era: Based on the teaching diagnosis of "back-to-back" courses. *Journal of Ningde Normal University (Natural Science Edition)*, (4), 430–434.
- Zhao, Y. (2017). The meaning, dilemma, and generation path of teacher instructional leadership. *Modern Primary and Secondary Education*, 33(3), 83–85.

การจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย Waste Management in Koh Samui Municipality

ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชัย (Nutpatsorn Tanaborworpanid)¹ พิศมัย จารุจิตติพันธ์ (Pisamai Jarujittipant)²

Received: May 19, 2026

Revised: June 22, 2026

Accepted: June 25, 2026

¹ Corresponding author, Email: nutpatsorn.ta@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรชั้นต่ำของแต่ละตำบลไม่น้อยกว่า 30 คน รวมทั้งหมด จำนวน 516 คน จาก 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนที่เน้นการค้า บริการ การเกษตรกรรม (ตำบลอ่างทอง ตำบลลิปะน้อย) จำนวน 150 คน ชุมชนที่เน้นวัฒนธรรมการท่องเที่ยวชุมชน (ตำบลตลิ่งงาม ตำบลหน้าเมือง และตำบลมะเร็ด) จำนวน 165 คน ชุมชนที่เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่ (ตำบลบ่อผุด ตำบลแม่ น้ำ) จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย และลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดการขยะในภาพรวม พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) ส่วนสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.82$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การดำเนินการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 โครงการ/กิจกรรมให้

ความรู้ ($\bar{X}=2.95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X}=2.74$) สำหรับผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดการขยะของเทศบาลในภาพรวม ($PNI_{Modified}=0.305$) พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านที่ 2 โครงการ/กิจกรรมสนับสนุนจิตใจ ($PNI_{Modified}=0.322$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 โครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ ($PNI_{Modified}=0.272$)

คำสำคัญ: ความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง, การจัดการขยะ, เทศบาลนครเกาะสมุย

Abstract

The purpose of this study was to investigate the essential needs for waste management operations of the Ko Samui Municipality. The sample size was determined proportionally according to the minimum population of each sub-district, with no fewer than 30 individuals per sub-district, totaling 516 participants from three types of communities: communities focused on commerce, services, and agriculture (Ang Thong Sub-district and Lipanoi Sub-district), totalling 150 participants; communities focused on culture and community-based tourism (Taling Ngam, Na Mueang, and Maret Sub-districts), totaling 165 participants; and communities focused on modern tourism (Bo Phut and Mae Nam Sub-districts), totaling 201 participants. The research instrument was a 5-scale rating questionnaire.

^{1,2} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Faculty of Business Administration,
North Bangkok University

The data were analyzed using frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Priority Needs Index (PNI Modified) analysis.

The findings revealed that citizens' expectations and the actual implementation of waste management by Koh Samui Municipality, as well as the overall priority needs for waste management, indicated that citizens' expectations toward municipal waste management were at a high level ($\bar{X} = 4.06$), whereas the actual implementation was at a moderate level ($\bar{X} = 2.82$). When considering each aspect, all aspects of waste management implementation were rated at a moderate level. The aspect with the highest mean score was Knowledge and Educational Programs ($\bar{X} = 2.95$), while the aspect with the lowest mean score was Public Participation ($\bar{X} = 2.74$). Regarding the overall priority needs for waste management ($PNI_{Modified} = 0.305$), the aspect with the highest priority need was Incentive and Support Programs ($PNI_{Modified} = 0.322$), whereas the aspect with the lowest priority need was Knowledge and Educational Programs ($PNI_{Modified} = 0.272$), respectively.

Keywords: Expectations and realities, Waste management, Koh Samui Municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ได้รับการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) การลดการสร้างขยะที่ต้นทาง และการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสอดคล้องกับ แผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2560–2579) ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการบริหาร

จัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางอย่างครบวงจร เพื่อสร้างเมืองสะอาดและสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน และคุณภาพชีวิต (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, 2564) โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เทศบาลนครเกาะสมุยซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย กำลังเผชิญกับปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการเติบโตของภาคการท่องเที่ยวและการขยายตัวของชุมชน หากไม่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ของพื้นที่ในระยะยาว แม้เทศบาลนครเกาะสมุยจะมีการดำเนินงานด้านการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง แต่ยังพบข้อจำกัดหลายประการ เช่น ปริมาณขยะที่เกินขีดความสามารถในการจัดการ การขาดทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะและลดปริมาณขยะต้นทางที่ยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะอาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ (นุชประภา โมกข์ศาสตร์, 2565)

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นจริงในการจัดการขยะในพื้นที่เกาะสมุย (เทศบาลนครเกาะสมุย, 2565) โดยการสำรวจทั้งจากมุมมองของประชาชนพื้นที่เกาะสมุย ความคาดหวัง (Expected model - EM) และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actual model - AM) ที่เกี่ยวกับการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย พื้นที่เกาะสมุยจะช่วยให้เข้าใจถึงช่องว่างที่ต้องการการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการสร้างแนวทางและนโยบายที่ตรงกับสถานการณ์ปัจจุบัน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชน การมีส่วนร่วมของชุมชน หรือประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ

ขยะมูลฝอย แต่ยังมีการศึกษาค่อนข้างจำกัดที่มุ่งเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังของประชาชน (Expected model: EM) กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actual model: AM) ในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่เทศบาลนครเกาะสมุย ซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะและมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนช่องว่างระหว่างความคาดหวังของประชาชนกับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง รวมถึงยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาในการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย

การศึกษานี้จึงอาศัยแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) และใช้เทคนิค Modified priority needs index (PNIModified) ในการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

จากช่องว่างขององค์ความรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย โดยศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการดำเนินงานด้านการจัดการขยะ และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค PNIModified รวมทั้งศึกษาความแตกต่างของการรับรู้จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย

3. เพื่อศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง และความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ โครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ โครงการ/กิจกรรมสนับสนุนจิตใจ ระบบกลไกการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2568 รวมระยะเวลา 2 เดือน

3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ พื้นที่เทศบาลนครเกาะสมุย ประกอบด้วยพื้นที่ที่เน้นการค้า บริการ และการเกษตรกรรม พื้นที่ที่เน้นวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวชุมชน และพื้นที่ที่เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลนครเกาะสมุย ครอบคลุมทุกชุมชนและทุกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล จำนวน 70,757 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2568)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลนครเกาะสมุย จำนวนประมาณ 516 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ได้จำนวน 516 คน

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะชุมชน ได้แก่

1. พื้นที่ที่เน้นการค้า บริการ และการเกษตรกรรม
2. พื้นที่ที่เน้นวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวชุมชน
3. พื้นที่ที่เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากนั้นกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นตามสัดส่วนของประชากร และดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended questionnaire) โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 8 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับทางการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และชุมชนที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด เป็นคำถามแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย ปัญหาและสาเหตุ ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไขปัญหา แนวทางและวิธีการในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และข้อคำถามในการสอบถามให้มีความชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบตอบสนองคู่
3. ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถามฯ กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์
4. นำแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาแนบกับแบบสอบถามฯ มาปรับปรุงและแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การ

วิจัย (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การยอมรับที่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่า IOC ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและสามารถนำไปใช้ได้

6. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

7. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผลการทดลองใช้ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย โดยลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามตามชุมชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครเกาะสมุย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา
2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Modified priority needs index (PNI_{modified}) โดยจัดลำดับความสำคัญจากค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย
3. วิเคราะห์ความแตกต่างของการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ใช้การวิเคราะห์ค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการทดสอบ One-way ANOVA ผู้วิจัยทำการทดสอบความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละกลุ่มว่ามี

ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนหรือไม่ (Test of homogeneity of variances) โดยใช้การทดสอบสถิติของ Levene (Levene statistic) แบ่งได้ 2 กรณี

2.1.1 ถ้าค่า p-value มากกว่า .05 แสดงว่าความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจะทำการทดสอบด้วย ANOVA โดยใช้สถิติ F-test หากพบว่ามีความแตกต่างจะใช้สถิติ Least Significant Difference (LSD) ในการหาความแตกต่างรายคู่

2.1.2 ถ้าค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่าความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะทำการทดสอบด้วย Welch test โดยใช้สถิติ Asymptotically F distributed หากพบว่ามีความแตกต่างจะใช้สถิติ Dunnett T3 ในการหาความแตกต่างรายคู่

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 516 คน ซึ่งสามารถจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับทางการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และชุมชนที่อยู่อาศัย มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	209	40.50
- หญิง	307	59.50
รวม	516	100
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 21 ปี	46	8.90
- 21-30 ปี	190	36.80
- 31-40 ปี	142	27.50
- 41-50 ปี	106	20.50
- มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	32	6.20
รวม	516	100
3. สถานภาพสมรส		
- โสด	250	48.40
- สมรส	186	36.00
- แยกกันอยู่/หย่าร้าง	57	11.00
- หย่าร้าง	23	4.50
รวม	516	100

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษา		
- มัธยมศึกษาตอนต้น/หรือต่ำกว่า	83	16.10
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	185	35.90
- อนุปริญญา/ปวส.	68	13.20
- ปริญญาตรีขึ้นไป	180	34.90
รวม	516	100
5. อาชีพ		
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	27	5.20
- ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน	196	38.00
- ธุรกิจส่วนตัว	90	17.40
- เกษตรกร	31	6.00
- รับจ้างทั่วไป	127	24.60
- นักเรียน/นักศึกษา	55	10.70
รวม	516	100
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 15,000 บาท	303	58.70
- 15,000-25,000 บาท	176	34.10
- 25,001-35,000 บาท	28	5.40
- 35,001-45,000 บาท	5	1.00
- 45,001 บาท ขึ้นไป	4	0.80
รวม	516	100
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
- 1-5 ปี	129	25.00
- 6-10 ปี	178	34.50
- 11-15 ปี	58	11.20
- 16-20 ปี	77	14.90
- 21 ปี ขึ้นไป	74	14.30
รวม	516	100
8. ชุมชนที่อยู่อาศัย		
พื้นที่ที่เน้นการค้า บริการ การเกษตรกรรม		
- ตำบลอ่างทอง	112	21.65
- ตำบลลิปะน้อย	38	7.35
พื้นที่ที่เน้นวัฒนธรรม-การท่องเที่ยวชุมชน		
- ตำบลมะเร็ด	165	32.00
พื้นที่ที่เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่		
- ตำบลบ่อผุด	168	32.60
- ตำบลแม่ข่าย	33	6.40
รวมชุมชนที่อยู่อาศัยทั้ง 3 พื้นที่	516	100

จากตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 516 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง

จำนวน 307 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และเพศชาย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มี อายุระหว่าง อายุ 21-30 ปี จำนวน 190 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.80 รองลงมาคืออายุ 31-40 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.50 อายุ 41-50 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 อายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20

สถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ มีสถานะโสด จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 รองลงมาคือผู้ที่สมรส จำนวน 186 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.00 แยกกันอยู่/หย่าร้าง จำนวน 57 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.00 และหย่าร้าง มีจำนวน 23 คน คิดเป็น 4.50

ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 185 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.90 รองลงมาคือ ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 มัธยมศึกษาตอนต้น/ต่ำกว่า จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 16.10 และระดับ การศึกษาอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 68 คน คิดเป็น ร้อยละ 13.20

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีอาชีพ เป็นลูกจ้าง/พนักงานเอกชน จำนวน 196 คน คิดเป็น ร้อยละ 38 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 และอาชีพเกษตรกร จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 58.70 รองลงมาคือรายได้ 15,000–25,000 บาท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 34.10 มีรายได้ 25,001-35,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40 มีรายได้ 35,001-45,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 และมีรายได้ 45,001 บาท ขึ้นไป บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของผู้ตอบ แบบสอบถาม พบว่า อาศัยอยู่ในชุมชน 6–10 ปี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมาคือ 1–5 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ระยะเวลา 16–20 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 14.90 ระยะเวลา 21 ปี ขึ้นไป จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 และ 11–15 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20

ชุมชนที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในตำบลบ่อผุด จำนวน 168 คน คิด เป็นร้อยละ 32.60 รองลงมาคือ ตำบลมะเร็ด จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 ตำบลอ่างทอง จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 21.65 ตำบลลิปะน้อย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 และตำบลแม่น้ำ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการขยะของเทศบาลนคร เกาะสมุย และลำดับความต้องการจำเป็นของการ ดำเนินการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) โครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ 2) โครงการ/กิจกรรมสนับสนุน จูงใจ 3) ระบบกลไกการ ดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน นำ ค่าเฉลี่ยที่ได้มาวิเคราะห์หาดัชนีลำดับความต้องการ จำเป็น และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของความ คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการจัดการขยะของ เทศบาลนครเกาะสมุย โดยใช้เทคนิค Modified priority needs index (PNI_{modified})

ตาราง 2 ความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการ จัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย และความ ต้องการจำเป็นของการจัดการขยะของเทศบาลนคร เกาะสมุยในภาพรวม

ข้อ	การดำเนินการ จัดการ ขยะของ เทศบาล	ความ คาดหวัง		สิ่งที่เกิดขึ้น จริง		PNI _{modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
1.	โครงการ/ กิจกรรมให้ ความรู้	4.05	มาก	2.95	ปาน กลาง	0.272	4
2.	โครงการ/ กิจกรรม สนับสนุน จูงใจ	4.07	มาก	2.76	ปาน กลาง	0.322	1
3.	ระบบกลไก การดำเนินงาน	4.08	มาก	2.83	ปาน กลาง	0.306	3

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการจัดการ ขยะของ เทศบาล	ความ คาดหวัง		สิ่งที่เกิดขึ้น จริง		PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
4.	การมีส่วนร่วมของ ประชาชน	4.03	มาก	2.74	ปาน กลาง	0.320	2
	รวม	4.06	มาก	2.82	ปาน กลาง	0.305	

จากตาราง พบว่า ความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย และลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดการขยะในภาพรวม พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 3 ระบบกลไกการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.08$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X}=4.03$) ส่วนสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.82$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านที่ 1 โครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ ($\bar{X}=2.95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X}=2.74$) สำหรับผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดการขยะของเทศบาลในภาพรวม ($PNI_{Modified}=0.305$) พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ด้านที่ 2 โครงการ/กิจกรรมสนับสนุน ชุมชน ($PNI_{Modified}=0.322$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 1 โครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ ($PNI_{Modified}=0.272$)

3. ผลการวิเคราะห์การจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

ตาราง 3 การจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

ปัจจัยส่วนบุคคล และ ปัจจัยทาง เศรษฐกิจและ สังคมของ ประชาชน	การจัดการขยะของเทศบาลนคร เกาะสมุย		
	Statistic	p-value	ผลการทดสอบ สมมติฐานทางสถิติ
1. เพศ	t = .205 (t-test)	.041	ไม่ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)
2. อายุ	F=3.890** (One-way ANOVA)	.004	ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)
3. สถานภาพ สมรส	F=5.982** (One-way ANOVA)	.003	ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)
4. ระดับ การศึกษา	F= .580 (One-way ANOVA)	.628	ไม่ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)
5. อาชีพ	10.818** (Welch)	.000	ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)
6. รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน	6.471** (Welch)	.002	ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)
7. ระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ใน ชุมชน	1.785 (Welch)	.133	ไม่ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)
8. ชุมชนที่อยู่ อาศัย	108.492** (Welch)	.001	ปฏิเสธสมมติฐาน หลัก (H_0)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพศ มีค่า t = .205 และค่า p-value = .041 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ .01 จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างในการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อายุ มีค่า F = 3.890 และค่า p-value = .004 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .01 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการรับรู้

เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถานภาพสมรส มีค่า $F = 5.982$ และค่า $p\text{-value} = .003$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ $.01$ จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระดับการศึกษา มีค่า $F = .580$ และค่า $p\text{-value} = .628$ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ $.01$ จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างในการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อาชีพ มีค่า $Welch = 10.818$ และค่า $p\text{-value} = .000$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ $.01$ จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีค่า $Welch = 6.471$ และค่า $p\text{-value} = .002$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ $.01$ จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีค่า $Welch = 1.785$ และค่า $p\text{-value} = .133$ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ $.01$ จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างในการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชุมชนที่อยู่อาศัย มีค่า $Welch = 108.492$ และค่า $p\text{-value} = .001$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ $.01$ จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่แตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง และระดับความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย สามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดการขยะ จากผลการศึกษา พบว่าความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ประชาชนให้ความสำคัญกับการจัดการขยะและคาดหวังให้การจัดการขยะเทศบาลนครเกาะสมุยมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านระบบกลไกการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.08$) แสดงว่าประชาชนให้ความสำคัญกับความชัดเจนของโครงสร้างและกระบวนการในการจัดการขยะ การให้ความสำคัญต่อโครงสร้างและกระบวนการในการจัดการขยะในส่วนของระบบกลไก มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bangkok Metropolitan Administration ที่ระบุว่า “ความสามารถในการสร้างความร่วมมือของเทศบาลนครและองค์กรท้องถิ่นอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ และการเปิดช่องทางให้ประชาชนรายงานปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (Bangkok Metropolitan Administration, 2020) ขณะที่ด้านโครงการ/กิจกรรมสนับสนุนจิตใจ ($\bar{X} = 4.07$) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยรองลงมานั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า “การใช้แรงจูงใจทางการเงิน หรือมาตรการส่งเสริม เช่น ระบบ ‘ธนาคารขยะ’ หรือการแลกเปลี่ยนรางวัล ส่งผลให้ประชาชนมีความสมัครใจเข้าร่วมและคัดแยกขยะมากขึ้น” (Challcharoenwattana et al., 2018) ดังนั้นผลการศึกษาสะท้อนว่า เพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยเป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน ภาครัฐ/เทศบาลควรให้ความสำคัญทั้งด้าน การจัดตั้งระบบกลไกที่ชัดเจน และ การออกแบบมาตรการจูงใจที่เหมาะสม

2. สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการจัดการขยะ ผลการศึกษา พบว่าการจัดการขยะในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) แสดงให้เห็นว่าประชาชนรับรู้ว่าการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยยังไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังได้อย่างเต็มที่ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.95$)

สะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลสามารถดำเนินการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะได้ในระดับที่ค่อนข้างดี การให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักและความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกและการจัดการขยะอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของภาณุวัฒน์ อ่อนเทศ และจำลอง โพธิ์บุญ (2564) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์ในชุมชนช่วยเพิ่มความตระหนักในการคัดแยกขยะและลดปริมาณขยะที่ไม่ได้รับการคัดแยกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.74$) แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังมีส่วนร่วมในการจัดการขยะไม่มากเท่าที่ควร ทั้งในด้านการร่วมวางแผน การแสดงความคิดเห็น และการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการจัดการขยะของชุมชน อาจเป็นผลมาจากการขาดแรงจูงใจหรือช่องทางในการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Promsit, Sanpugdee & Kenaphoom (2019) พบว่า การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง แม้เทศบาลนครเกาะสมุยจะสามารถดำเนินการให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์ได้ค่อนข้างดี แต่ยังคงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น

3. ความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการขยะ ($PNI_{Modified}$) จากผลการวิเคราะห์ $PNI_{Modified} = 0.305$ แสดงว่ามีความจำเป็นโดยรวมในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย ด้านที่มีความจำเป็นสูงสุด คือ โครงการกิจกรรมสนับสนุนจูงใจ ($PNI_{Modified} = 0.322$) แสดงว่าประชาชนต้องการให้มีมาตรการจูงใจหรือส่งเสริมเพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการขยะ สอดคล้องกับงานวิจัย วิชชุดาใจเที่ยงตรง (2565) ที่พบว่า การมีมาตรการจูงใจ เช่น การมอบส่วนลดค่าขยะหรือสิ่งตอบแทนเชิงสังคมสามารถเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการคัดแยกขยะและลดปริมาณขยะในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญรองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ($PNI_{Modified} = 0.320$) แสดงว่าประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการขยะและต้องการให้เทศบาลส่งเสริมการมีส่วนร่วมมากขึ้น

ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูล การร่วมวางแผน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา พิมดี และพจนารถ โกญจนาท (2562) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบจัดการขยะ โดยเฉพาะการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างยั่งยืน โดยรวมแล้ว ผลการวิเคราะห์ $PNI_{Modified}$ ชี้ให้เห็นว่าเทศบาลนครเกาะสมุยควรปรับปรุงการดำเนินการทั้งด้านมาตรการจูงใจและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะและให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

4. ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยไม่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกกลุ่มประชากรอย่างใกล้เคียงกัน ในขณะที่ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และชุมชนที่อยู่อาศัย พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์และสภาพเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน มีประสบการณ์ชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิต การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงโอกาสในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมด้านการจัดการขยะที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีการรับรู้และประเมินผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลแตกต่างกันตามไปด้วย ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nguyen et al. (2015) ที่ชี้ว่าเพศไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่กำหนดทัศนคติด้านการคัดแยกขยะ รวมถึงงานวิจัยของ Banga (2011) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อการรับรู้ด้านการจัดการขยะในหลายพื้นที่ สำหรับปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส และอาชีพ ที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากประชาชนในแต่ละช่วงวัยมี

ประสบการณ์ชีวิต ความรับผิดชอบ และรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับความสนใจและการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะและการจัดการขยะของเทศบาล ขณะเดียวกัน ผู้ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันอาจมีบทบาทและภาระหน้าที่ภายในครัวเรือนที่แตกต่างกัน จึงมีมุมมองต่อการจัดการขยะไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ อาชีพที่แตกต่างกันยังส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ทำให้ประชาชนแต่ละกลุ่มอาชีพมีการรับรู้ต่อการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกันตามไปด้วย ขณะเดียวกันรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Guerrero, Maas และ Hogland (2013) ที่พบว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูงมีความเข้าใจระบบการจัดการขยะของท้องถิ่นมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ

นอกจากนี้ การที่ชุมชนที่อยู่อาศัยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าบริบทของแต่ละชุมชน ทั้งด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และการเข้าถึงบริการจัดการขยะของเทศบาล อาจส่งผลต่อระดับการรับรู้ของประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ UN-Habitat (2020) ที่ระบุว่าบริบทของพื้นที่และการเข้าถึงบริการสาธารณะมีผลต่อระดับการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านโครงการ/กิจกรรมสนับสนุนเชิงจิตสำนึกความจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{Modified}) สูงที่สุด ประชาชนต้องการมาตรการที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการคัดแยกและลดปริมาณขยะอย่างเป็นรูปธรรม เทศบาลนครเกาะสมุยจึงควรพัฒนาและขยายรูปแบบกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น โครงการธนาคารขยะ ระบบสะสมแต้มเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ หรือการมอบรางวัลแก่ครัวเรือนหรือชุมชนที่เป็นต้นแบบการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการเหล่านี้จะ

ช่วยเสริมแรงเชิงบวก ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการขยะของเทศบาล และส่งผลให้พฤติกรรมคัดแยกขยะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{Modified}) สูงเป็นอันดับ 2 สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนต้องการมีบทบาทมากขึ้นในกระบวนการจัดการขยะ ดังนั้นเทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเสนอความคิดเห็นหรือร่วมวางแผนการจัดการขยะ การจัดกิจกรรมชุมชน เช่น วันคัดแยกขยะ หรือกิจกรรมรณรงค์ และการจัดเวทีชุมชนเพื่อรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้ระบบจัดการขยะมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในกระบวนการจัดการขยะของพื้นที่ตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิภาพของมาตรการจูงใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในชุมชนอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานและความคาดหวังของประชาชน นอกจากนี้ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชน เช่น ความรู้ ความตระหนัก ผลตอบแทน หรือแรงจูงใจทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปพัฒนามาตรการและนโยบายการจัดการขยะของเทศบาลในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดการขยะ เช่น ระบบติดตามการเก็บขยะอัจฉริยะ แอปพลิเคชันสำหรับประชาชนในการรายงานปัญหาขยะ หรือการใช้ระบบดิจิทัลในการสร้างแรงจูงใจและรางวัล เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะ

ข้อจำกัดการวิจัย

1. การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามจากประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุยเท่านั้น จึงอาจไม่สามารถอ้างอิงไปยังพื้นที่อื่นได้

2. การวิจัยเป็นการศึกษาการรับรู้และความคิดเห็นในช่วงเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Study)

3. ข้อมูลเป็นการประเมินจากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนบุคคล

เอกสารอ้างอิง

จันทร์หา พิมดี, และพจนารถ โกญจนาน. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 7(1), 1–14.

เทศบาลนครเกาะสมุย. (2565). การคัดแยกขยะของประชาชน. <https://www.kohsamuicity.go.th/frontpage>

นุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2565). การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพสังคมอย่างยั่งยืนหลังวิกฤตโควิด 19: การเสริมสร้างความเสมอภาคในชุมชน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น. *สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า*.

ภาณุวัฒน์ อ่อนเทศ, และจำลอง โพธิ์บุญ. (2564). การวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการการลดและคัดแยกขยะของกรุงเทพมหานคร. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน*, 17(1), 4–23.

วิษชุดา ใจเที่ยงตรง. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2568). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก. (2564). ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาโลกร้อน. <https://www.tgo.or.th/2023/index.php/th/>

Banga, K. (2011). Education and waste management awareness: A cross-regional analysis. *Journal of Environmental Management*, 92(3), 543–550. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2010.10.022>

Bangkok Metropolitan Administration. (2020). *Community participation and municipal collaboration in solid waste management*. Bangkok Metropolitan Administration.

Challcharoenwattana, T., Somchai, P., & Nopparat, K. (2018). Incentive-based programs for household waste separation in Thailand. *Journal of Environmental Management*, 214, 45–53.

Guerrero, L. A., Maas, G., & Hogland, W. (2013). Solid waste management challenges for cities in developing countries. *Waste Management*, 33(1), 220–232.

<https://doi.org/10.1016/j.wasman.2012.09.008>

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Nguyen, T. L., Nguyen, H. T., & Le, Q. H. (2015). Gender and waste separation behavior: Evidence from urban households in Vietnam. *Waste Management & Research*, 33(2), 121–129. <https://doi.org/10.1177/0734242X14556112>

Promsit, S., Sanpugdee, P., & Kenaphoom, N. (2019). Challenges in municipal solid waste management in local communities: Case studies from Thailand. *Asian Journal of Environmental Studies*, 27(1), 15–28.

UN-Habitat. (2020). Solid waste management in cities: Policy and practice guidelines. *United Nations Human Settlements Programme*. <https://unhabitat.org/publications>

ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้าน ผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปี้

The effects of online marketing mix on home decoration purchasing behavior via the Shopee application

ดวงเดือน ศรีสอาด (Duangduan Sreesaad)¹ วิศนันท์ อุปรมัย (Wisanan Ouparamai)²

นฤปดี วรรณาคม (Narubodee Watthanakom)³

Received: January 26, 2026

Revised: May 12, 2026

Accepted: May 16, 2026

¹ Corresponding author, Email: duang.ssa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปี้ และศึกษาส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปี้ ประชากรคือผู้บริโภคที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์การซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปี้ภายในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 400 คน ด้วยสูตรของ Cochran (1977) แบบสอบถามออนไลน์ถูกนำมาใช้การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เลือกใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบไคสแควร์ เพื่อวิเคราะห์

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมการตลาดออนไลน์และพฤติกรรมการซื้อสินค้า

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านแอปพลิเคชันช้อปปี้ในทุกด้าน ในขณะที่รายได้ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการซื้อที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมการตลาดออนไลน์และพฤติกรรมการซื้อสินค้า พบว่า ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ด้านผลิตภัณฑ์ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการให้บริการแบบเจาะจงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปี้ในทุกด้าน ด้านราคามีความสัมพันธ์กับงบประมาณในการซื้อ ด้านการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการซื้อ และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับทั้งความถี่และงบประมาณในการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปี้ที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: ส่วนประสมการตลาดออนไลน์, สินค้าตกแต่งบ้าน, แอปพลิเคชันช้อปปี้, พฤติกรรมการซื้อสินค้า, พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

¹ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
Master of Business Administration Program,
Sukhothai Thammathirat Open University

^{2,3} สาขาวิชาวิทยาการจัดการ,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
School of Management Science,
Sukhothai Thammathirat Open University

Abstract

This research aimed to study demographic factors affecting the purchase behavior of home decoration products through the Shopee application, and examine the relationship between online marketing mix and the purchase behavior of home decoration products through the Shopee application. The target population comprised consumers aged 20 years and above who had purchased home decoration products via the Shopee application within the past year. As the population size was unknown, the sample size of 400 respondents was determined using Cochran's formula (1977). Data were collected through an online questionnaire. Data analysis utilized both descriptive statistics (mean, percentage, frequency, and standard deviation) and inferential statistics, including One-way analysis of Variance (ANOVA) and the Chi-square test.

The findings revealed that 1) demographic factors including gender, age, and occupation had no significant effect on any aspect of purchase behavior, whereas income had a statistically significant effect on purchase frequency at the .05 level. 2) Regarding the online marketing mix, product, promotion, and personalized service showed no significant relationship with any aspect of purchase behavior. However, price was significantly related to purchase budget, distribution was significantly related to purchase motivation, and privacy protection was significantly related to both purchase frequency and budget at the .05 level.

Keywords: Online marketing mix, Home decoration, Shopee application, Buying behavior, e-Commerce

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทอย่างลึกซึ้งในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคในปัจจุบัน การซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คาดว่าเกิดจากพฤติกรรมในช่วงโควิด 19

ที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิต ข้อมูลจาก We Are Social (2022) ระบุว่า คนไทยมีอัตราการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์รายสัปดาห์สูงที่สุดในโลก คิดเป็นร้อยละ 68.3 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลกที่ร้อยละ 58.4 อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีข้อปบ้เป็นแพลตฟอร์มในการซื้อสินค้าออนไลน์ที่ผู้บริโภคชาวไทยนิยมใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.7 รองลงมาคือลาซาด้า ร้อยละ 74.0 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565) ด้วยเหตุผลเรื่องของการใช้งานที่ง่ายและสะดวก มีการจัดรายการส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง มีสินค้าเป็นจำนวนมาก สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้า รวมถึงมีการรีวิวจากการใช้งานจริงของผู้บริโภค และระบบการให้คะแนนร้านค้า ทำให้เพิ่มความน่าเชื่อถือในการประกอบการตัดสินใจของผู้ซื้อได้มากขึ้น

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีมาตรการยกระดับการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการภาคเอกชน พิจารณาดำเนินการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work from home: WFH) เพื่อเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social distancing) (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2564) ทำให้คนวัยทำงานและวัยเรียนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตอยู่ภายในบ้านเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เกิดความต้องการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ แต่เนื่องจากไม่สามารถไปเลือกซื้อสินค้าด้วยตนเองได้ ทางออกเดียวของผู้บริโภคในขณะนั้นคือการเลือกซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านช่องทางออนไลน์ (อิทธิชัย อรรถกระวีสุนทร, 2563) การขยายตัวของตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในช่วงเวลาดังกล่าว จึงเป็นโอกาสสำคัญของผู้ประกอบการ ในการเข้าถึงพฤติกรรมผู้บริโภคที่หันมาให้ความสำคัญกับการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์แทนการซื้อผ่านหน้าร้านในรูปแบบเดิม (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2565)

พฤติกรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของคนไทยในปัจจุบัน นิยมซื้อเป็นของตนเองมากกว่าเช่า เพราะสามารถตกแต่งได้ตามรสนิยม ความต้องการ และความชอบของตัวเอง ซึ่งสามารถสะท้อนตัวตนของผู้อยู่อาศัยได้อย่างเต็มที่ (ยงสิริ วงศ์ศิริฉัตรชัย, 2565)

สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยภายในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มบ้านเดี่ยวระดับปานกลาง ราคา 7-15 ล้านบาท ที่ยังคงมีกำลังซื้ออย่างสม่ำเสมอ กลุ่มทาวน์เฮาส์มีแนวโน้มกลับมาฟื้นตัวได้มากขึ้นหลังจากชะลอตัวในระยะก่อน คอนโดราคาต่ำไม่เกิน 3 ล้านบาท มีข้อได้เปรียบด้านราคาที่ไม่สูงจนเกินไป ทำเลอยู่ใกล้เมือง และมีความสะดวกในการเดินทางยังเป็นกลุ่มที่ผู้บริโภคนิยมซื้อ (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2566) แม้ในปัจจุบันสถานการณ์โรคโควิด 19 จะสิ้นสุดลงแล้ว แต่พฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคผ่านช่องทางออนไลน์ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2567) การเติบโตของตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้ประกอบการในการขยายช่องทางการจัดจำหน่าย แต่ก็มีความท้าทายด้านการแข่งขัน ทั้งจากจำนวนผู้ขายที่เพิ่มมากขึ้น ความคาดหวังของผู้ซื้อเกี่ยวกับคุณภาพสินค้า และความกังวลต่อความน่าเชื่อถือของผู้ขาย หากผู้ประกอบการไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อาจส่งผลเสียต่อธุรกิจในระยะยาวได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีความวิจัยจำนวนหนึ่ง que ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ (Online marketing mix) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ไม่ได้เป็นเพียงการปรับส่วนประสมการตลาดรูปแบบเดิมที่ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ให้เหมาะสมกับบริบทของการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์เพียงเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมทางออนไลน์ การบริหารความสัมพันธ์ ปรับการสื่อสารให้สอดคล้องกับพฤติกรรมความสนใจ หรือประวัติการใช้งานของผู้บริโภคแต่ละราย (Personalization) รวมถึงการสร้าง ความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและรักษาความลับของลูกค้า (Privacy) (Chaffey, 2019) อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ยังเน้นการศึกษาในกลุ่มสินค้าทั่วไป เช่น เสื้อผ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสินค้าอุปโภคบริโภค และยังมีจำนวนน้อยที่ศึกษาเจาะลึกกลุ่ม

สินค้าตกแต่งบ้านโดยเฉพาะบนแพลตฟอร์มช้อปปิ้งซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่มีผู้ใช้งานสูงสุดในประเทศไทย (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการเติมเต็มช่องว่างทางการวิจัย (Research gap) ดังกล่าว ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และส่วนประสมการตลาดออนไลน์ กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง อันจะช่วยขยายองค์ความรู้ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้เฉพาะเจาะจงและทันสมัยยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการให้บริการแบบเจาะจง และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว และศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง ประกอบด้วย เหตุผลในการซื้อ ความถี่ในการซื้อ งบประมาณในการซื้อ และรูปแบบการซื้อ
2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2567 ถึง วันที่ 30 เมษายน 2567 เป็นระยะเวลา 2 เดือน
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในประเทศไทย และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปีที่ผ่านมา นับถึงวันเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบที่สะท้อนจากประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด

ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน อ้างอิงจากสูตรของ Cochran (1977) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบสะดวก (Convenience sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ

ส่วนที่ 2 ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์ จำนวน 6 ข้อ (2) ราคา จำนวน 5 ข้อ (3) การจัดจำหน่าย จำนวน 6 ข้อ (4) การส่งเสริมการตลาด จำนวน 5 ข้อ (5) การให้บริการแบบเจาะจง จำนวน 4 ข้อ และ (6) การรักษาความเป็นส่วนตัว จำนวน 4 ข้อ โดยใช้เครื่องมือประเภทมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) เป็นการให้คะแนนคำตอบ 5 ระดับ จากน้อยไปหามาก โดย 1 หมายถึง น้อยที่สุด และ 5 หมายถึง มากที่สุด

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เหตุผลในการซื้อ จำนวนครั้งในการซื้อ งบประมาณในการซื้อแต่ละครั้ง และรูปแบบการซื้อ โดยผู้ตอบจะต้องเลือกเลือกคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของผู้ตอบมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาตำรา เอกสาร วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขต และสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. เสนอแบบสอบถามแก่อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุง และแก้ไข
3. เสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยคำนวณหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ ตามเกณฑ์

การวัดค่าดัชนี Item objective congruence index: IOC พบว่า แบบสอบถามรายข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ด้วยการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผลปรากฏว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha coefficient) 0.75 ขึ้นไป สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือได้เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ วิเคราะห์โดยนำทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิจัยที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิเพื่อจัดทำสรุปผลการวิจัย

2. ข้อมูลปฐมภูมิ ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ชุดจากผู้ใช้บริการบนสื่อสังคมออนไลน์ อาทิเช่น facebook.com, Line เป็นต้น โดยผู้วิจัยจะมีคำถามในการคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปีที่ผ่านมา นับถึงวันที่เก็บข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบจากประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายลักษณะของตัวแปรด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมการตลาดออนไลน์และพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยสถิติเชิงอนุมานหรือสถิติอ้างอิง (Inference statistics) โดยงานวิจัยนี้ใช้ One way ANOVA และการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน ซึ่งสามารถจำแนกตามเพศ อายุ รายได้ และอาชีพ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	152	38.0
- หญิง	174	43.5
- LBGTQ	74	18.5
รวม	400	100
2. อายุ		
- 20 – 29 ปี	68	17.0
- 30 – 39 ปี	177	44.3
- 40 – 49 ปี	116	29.0
- 50 – 59 ปี	34	8.5
- มากกว่า 60 ปี	5	1.3
รวม	400	100
3. รายได้		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	2	0.5
- 10,001 – 25,000 บาท	107	26.8
- 25,001 – 40,000 บาท	207	51.8
- 40,001 – 55,000 บาท	67	16.8
- มากกว่า 55,001 บาท	17	4.3
รวม	400	100
4. อาชีพ		
- นักเรียน/นักศึกษา	8	2.0
- ข้าราชการ	54	13.5
- รัฐวิสาหกิจ	23	5.8
- ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	76	19.0
- พ่อบ้าน/แม่บ้าน	14	3.5
- พนักงานบริษัทเอกชน	225	56.3
รวม	400	100

จากตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 และ LBGTQ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5

ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 30 - 39 ปี มากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมาคือ อายุ 40 - 49 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 อายุ 20 - 29 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 อายุ 50 - 59 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 – 40,000 บาท มากที่สุด จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาคือ รายได้ 10,001 – 25,000 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 รายได้ 40,001 – 55,000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 รายได้มากกว่า 55,001 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 รองลงมาคือ ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ข้าราชการ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 พ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ แสดงได้ดังนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ผลิตภัณฑ์	4.06	0.571	มาก
ราคา	4.15	0.561	มาก
การจัดจำหน่าย	4.17	0.494	มาก
การส่งเสริมการตลาด	4.21	0.511	มากที่สุด
การให้บริการแบบเจาะจง	4.12	0.581	มาก
การรักษาความเป็นส่วนตัว	4.15	0.540	มาก
รวม	4.14	0.413	มาก

ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัย ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ในภาพรวมจัดอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 (S.D.= 0.413) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21) รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ = 4.17) ปัจจัยด้านราคา ($\bar{X}$ = 4.15) ปัจจัยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ($\bar{X}$ = 4.15) ปัจจัยด้านการให้บริการแบบเจาะจง ($\bar{X}$ = 4.21) และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.06) จัดอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมากตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง พบว่า เหตุผลในการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งคือโปรโมชั่นดึงดูดใจ เช่น ส่วนลด เงินคืน และส่งฟรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.5 ปัจจัยถัดไปคือ สินค้ามีรูปลักษณะหรือการออกแบบที่ตรงตามรสนิยม คิดเป็นร้อยละ 16.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง ประมาณ 2 – 3 เดือนครั้งหรือนานกว่านั้น คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมาคือ เดือนละครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 37.3 หากพิจารณางบประมาณโดยเฉลี่ยในการซื้อแต่ละครั้งพบว่า ประมาณ 501 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.5 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง เมื่อเกิดความต้องการ แต่จะเปรียบเทียบราคา, โปรโมชั่น และผู้ขายก่อนเสมอ คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาคือ จะเก็บสินค้าที่ต้องการไว้ในตะกร้ารอโปรโมชั่น เช่น Flash Sales, Mid-Month, 10:10 และคุปองส่วนลด คิดเป็นร้อยละ 30.8

4. ผลการวิเคราะห์สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งแตกต่างกัน ผลการทดสอบ แสดงได้ดังนี้

ตาราง 3 แสดงผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งแตกต่างกัน

พฤติกรรมการซื้อ				
สินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง	เพศ	อายุ	รายได้	อาชีพ
เหตุผลในการซื้อ				
ความถี่ในการซื้อ			✓	
			(.007*)	
งบประมาณในการซื้อ				
รูปแบบการซื้อ				

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 ผลการทดสอบสมมุติฐาน ด้วยการทดสอบสถิติ One way ANOVA พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง ในขณะที่ปัจจัยด้านรายได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งด้านความถี่ในการซื้อ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (p-value = .007)

5. ผลการวิเคราะห์สมมุติฐานที่ 2 ส่วนประสมการตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง

ตาราง 4 แสดงผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 2 ส่วนประสมการตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง

ปัจจัย	พฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง			
ส่วนประสม	เหตุผลในการซื้อ	ความถี่ในการซื้อ	งบประมาณในการซื้อ	รูปแบบการซื้อ
การตลาดออนไลน์				
ผลิตภัณฑ์				
ราคา			✓	
			(.013*)	
การจัดจำหน่าย	✓			
	(.040*)			
การส่งเสริมการตลาด				

ตาราง 4 (ต่อ)

ปัจจัย ส่วนประสม	พฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง			
	เหตุผล ในการ ซื้อ	ความถี่ ในการซื้อ	งบประมาณ ในการซื้อ	รูปแบบ การซื้อ
การให้บริการ				
แบบเจาะจง				
การรักษา		✓	✓	
ความเป็นส่วนตัว		(.006*)	(.008*)	

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 สรุปผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมการตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง ด้วยการทดสอบสถิติไคสแควร์ (Chi-square) พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด การให้บริการแบบเจาะจง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในทุกด้าน ปัจจัยด้านราคามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง ในด้านงบประมาณในการซื้อ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($p\text{-value} = .013$) การจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในด้านเหตุผลในการซื้อ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($p\text{-value} = .040$) และการรักษาความเป็นส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในด้านความถี่ในการซื้อและงบประมาณในการซื้อ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($p\text{-value} = .006$ และ $.008$ ตามลำดับ)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง สามารถอภิปรายผลได้ว่า เพศ อายุ และอาชีพ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมากรณ์ ช่วยชูหนู (2559) ที่ศึกษา

เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ และได้ผลการวิจัยว่า เพศ อายุ และอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการณ์ผู้บริโภคในแพลตฟอร์มออนไลน์มีแนวโน้มเป็นกลางต่อเพศและวัย เนื่องจากการเข้าถึงเทคโนโลยีที่แพร่หลายและความสะดวกสบายของระบบการชื้อผ่านแอปพลิเคชัน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ให้ข้อค้นพบที่แตกต่างจากงานวิจัยของ อรุณทัย ปัญญา (2562) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า เพศและอายุมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างของประเภทสินค้าและระดับความจำเป็นในการใช้งาน

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในด้านความถี่ในการซื้ออย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าผ่านทางอีคอมเมิร์ซแพลตฟอร์มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ของ วิระวัลย์ ลาภธนวรกุลชัย (2564) ที่พบว่ารายได้ต่อเดือนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าผ่านทางอีคอมเมิร์ซแพลตฟอร์มในด้านความถี่ในการซื้อสินค้าที่แตกต่างกัน ผู้ขายจึงควรปรับกลยุทธ์การนำเสนอสินค้าให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับรายได้ต่างกัน เช่น จัดโปรโมชั่นหรือเสนอชุดสินค้าราคาพิเศษสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ - กลาง และเสนอสินค้าเกรดพรีเมียมสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง เพื่อเพิ่มความถี่ในการซื้อ

2. ผลการศึกษาส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง สามารถอภิปรายผลได้ว่า ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ด้านผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และการให้บริการแบบเจาะจง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าตกแต่งบ้าน

ผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสินค้าตกแต่งบ้านเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคไม่ได้ชื้อบ่อย สินค้าบางชนิดอาจจำเป็นต้องสัมผัสหรือเห็นของจริงก่อน ผู้บริโภคจึงมักใช้เวลาในการพิจารณาก่อนตัดสินใจค่อนข้างมาก เมื่อซื้อแล้วมักใช้งานระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นครินทร์ ศักดิ์สูง (2565) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากช้อปปิ้งของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และได้ผลการวิจัยว่าผลิตภัณฑ์และการส่งเสริมการตลาดไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากช้อปปิ้งของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แต่ไม่สอดคล้องในเรื่องด้านการให้บริการแบบเจาะจงที่พบว่า การให้บริการแบบเจาะจงมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากช้อปปิ้งของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ส่วนประสมการตลาดด้านราคา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในด้านงบประมาณในการซื้อ อาจเนื่องมาจากราคาเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ซึ่งการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าไปเปรียบเทียบราคาจากร้านค้าต่าง ๆ เพื่อหาราคาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการที่สุด Nabila et al. (2023) ซึ่งศึกษาเรื่องอิทธิพลของส่วนประสมการตลาดทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อในอีคอมเมิร์ซ (Shopee, Tokopedia และ Lazada) ของผู้บริโภค พบว่า ส่วนประสมการตลาดทางอิเล็กทรอนิกส์ด้านราคาและด้านการจัดจำหน่ายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อในอีคอมเมิร์ซของผู้บริโภค ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับธรรมรัตน์ ธารีรักษ์ (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในประเทศไทย และพบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านความเป็นส่วนตัวมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในประเทศไทย

ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ด้านการจัดจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในด้านเหตุผลในการซื้อ อาจเนื่องมาจากแอปพลิเคชันช้อปปิ้งเป็นช่องทางการจัดจำหน่ายที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย

สั่งซื้อสินค้าได้ 24 ชั่วโมง ไม่มีค่าธรรมเนียมในการสั่งซื้อสินค้า และยังมีการทำโปรโมชั่นเพื่อกระตุ้นยอดขายอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรวิศา สูสกุลสิงห์ (2563) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และได้ผลการวิจัยว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

และปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปิ้งในด้านความถี่ในการซื้อและงบประมาณในการซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณทัย ปัญญา (2562) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และได้ผลการวิจัยว่า การรักษาความเป็นส่วนตัว เป็นปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อาจเนื่องมาจากผู้บริโภคจำเป็นต้องมีการกรอกข้อมูลส่วนตัวลงไปเพื่อทำการซื้อขายผ่านแอปพลิเคชันช้อปปิ้ง ดังนั้นการรักษาความลับของข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งช้อปปิ้งได้มีการจ้างนโยบายการรักษาความปลอดภัยด้านข้อมูลของลูกค้าไว้อย่างชัดเจนบนแอปพลิเคชัน ทำให้ช้อปปิ้งเป็นแอปพลิเคชันช้อปปิ้งที่ได้รับความนิยมสูงสุดเป็นอันดับที่ 3 ของโลก (We Are Social, 2022) ผลการสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในการปกป้องข้อมูลมีผลต่อการซื้อซ้ำและมูลค่าการใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Trust-based marketing ที่ระบุว่าความไว้วางใจของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในช่องทางออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าตกแต่งบ้านผ่านแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำผลการวิจัยไป

ใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดกลยุทธ์ส่วนประสม การตลาดออนไลน์ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย พัฒนากลยุทธ์ที่พบว่ามีอิทธิพล อย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมผู้บริโภค อาทิ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อพัฒนาศักยภาพด้าน การขายเพิ่มระดับความพึงพอใจของลูกค้า

1.2 นักการตลาดสามารถใช้ผลการวิจัยเป็น ฐานข้อมูลในการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรม ผู้บริโภคที่มีการซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านแอปพลิเคชันช้อปปี โดยเฉพาะการวิเคราะห์มิติต่าง ๆ ของส่วนประสม การตลาดออนไลน์อย่างเป็นระบบ เพื่อออกแบบกลยุทธ์ที่ สามารถตอบสนองต่อความต้องการและพฤติกรรมของ ผู้บริโภคในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 นักวิชาการและผู้สนใจทางวิชาการ สามารถใช้ผลการวิจัยฉบับนี้เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นใน การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมผู้บริโภคในระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจหลังการซื้อ ความ จงรักภักดีของผู้บริโภค หรือการเปรียบเทียบพฤติกรรม ของผู้บริโภคในช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ซึ่ง จะมีส่วนสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับ สภาพการณ์ทางการตลาดที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายกรอบแนวคิดและมิติ ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค แม้ว่างานวิจัย ฉบับนี้จะมุ่งเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ของส่วนประสม การตลาดออนไลน์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าตกแต่งบ้าน ผ่านแอปพลิเคชันช้อปปี แต่การศึกษาวิจัยในอนาคต ควรพิจารณาขยายกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมปัจจัยอื่น ๆ ที่มีศักยภาพในการอธิบายพฤติกรรมผู้บริโภคในยุค ดิจิทัลได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เช่น ปัจจัยด้านการ ยอมรับเทคโนโลยี, ปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิง หรือค่านิยม ส่วนบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการตัดสินใจซื้อ ของผู้บริโภคในสภาพแวดล้อมออนไลน์

2.2 ควรออกแบบกลุ่มตัวอย่างให้สะท้อนบริบท เชิงพื้นที่และพฤติกรรมการบริโภคที่แตกต่างกัน การวิจัย ครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีประสบการณ์การซื้อ สินค้าตกแต่งบ้านผ่านแอปพลิเคชันช้อปปี โดยไม่ กำหนดพื้นที่เฉพาะเจาะจง ผลการวิจัยสะท้อนภาพรวม ในเชิงกว้างแต่ขาดความเฉพาะเจาะจงในเชิงพื้นที่ ดังนั้น

การวิจัยในอนาคตควรกำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง ให้ชัดเจนมากขึ้น เช่น การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัด ที่มีพฤติกรรมการซื้อผ่านช่องทางออนไลน์สูง อาทิ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือจังหวัดที่มีสถิติการ จัดส่งสินค้าจำนวนมาก เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบ ข้อมูลและวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมผู้บริโภค ในแต่ละภูมิภาคได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ ยังควรมี การศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมผู้บริโภคใน ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย เช่น Shopee, Lazada, NocNoc หรือ TikTok Shop เพื่อให้เข้าใจ แรงจูงใจ ความคาดหวัง และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ในแต่ละช่องทาง ซึ่งจะนำไปสู่การวางกลยุทธ์การตลาดที่ มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละช่องทางและมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

2.3 งานวิจัยฉบับนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีข้อดีใน ด้านความรวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในวงกว้าง แต่ก็ อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแรงจูงใจ และประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้บริโภค ดังนั้นงานวิจัย ในอนาคตควรมีการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิง คุณภาพร่วมด้วย อาทิ การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการ สนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในเชิงลึก ครอบคลุมมุมมองเกี่ยวกับแรงผลักดัน ความรู้สึก และ ปัจจัยที่ไม่ได้สะท้อนผ่านแบบสอบถาม อีกทั้งยังควร พิจารณาขยายกรอบการศึกษาให้ครอบคลุมพฤติกรรม หลังการซื้อ และพฤติกรรมการซื้อซ้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างความจงรักภักดีในตลาดพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ ออกแบบกลยุทธ์เชิงลึก สร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับ ลูกค้าเพื่อประโยชน์ของธุรกิจในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ธรรมรัตน์ ธารีรักษ์. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในประเทศไทย* [การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม].
- นครินทร์ ศักดิ์สูง. (2565). ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากช้อปปี ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*,

- 1 3 (1) , 2 5 5 –2 8 4 . <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jis/article/view/264892>
- ปิยมภรณ์ ช้วยชูหนู. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ยงสิริ วงศ์ศิริจิตรชัย. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งบ้านผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภค Generation Y [สารนิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล].
- วิศรา สู้สกุลสิงห์. (2563). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ , 12(1) , 99–118 . <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ecbatsu/article/view/240299>
- วิระวัลย์ ลาภธนวรกุลชัย. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางอีคอมเมิร์ซแพลตฟอร์มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร [สารนิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต].
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). *E-Commerce โตต่อ...แม้ชะลอลง มูลค่าตลาด B2C E-Commerce ช่วง 3 ปีที่ผ่านมาขยายตัวเฉลี่ย 26% ต่อปี*. <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/B2-C-FB-02-12-2022.aspx>
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2566). *SCB EIC industry insight real estate*. https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/9049/glohqk3x9/Industry-insight_Residential-real-estate_20230607.pdf
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2567). *SCB EIC industry insight wholesale and retail trade*. <https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/9651/h28rgqj171/Industry-insight-WR-20241129.pdf>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564. <https://thaipdf.com/2151-thailand-internet-user-behavior-2021/>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2564). สรุปผลการประชุมคณะกรรมการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) (ส.บ.ค.) ครั้งที่ 6/2564 . https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2564/P_403631_1.pdf
- อรุณทัตย์ ปัญญา. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟชบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- อิทธิชัย อรรถกระวีสุนทร. (2563, 15 มิถุนายน). *New normal* โลกหลัง COVID-19 ธุรกิจไทยจะเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง . Marketingoops. <https://www.marketingoops.com/exclusive/insider-exclusive/new-normal-covid-19>
- Chaffey, D. (2019). *Digital marketing: Strategy, implementation and practice* (7th ed.). Pearson.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons.
- Nabila, S., Halin, H., & Lazuardi, S. (2023). The influence of e-marketing mix on consumer purchasing decisions of e-commerce users. *Jurnal Manajemen*, 14 (5) , 354–364 . <https://ejournal.joninstitute.org/index.php/ProBisnis/article/view/284>
- We Are Social. (2022, January 15). *Digital 2022: Thailand. DataReportal – Global Digital Insights*. <https://datareportal.com/reports/digital-2022-thailand>

ผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพันทางการเงิน ของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล โดยมีความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ

The effects of firm size, firm growth, and financial leverage on dividend payouts with profitability as a moderating variable

ประภาพร กิจดำรงธรรม (Prapaporn Kitdamrongtam)¹

Received: November 26, 2025

Revised: January 13, 2016

Accepted: January 17, 2016

¹ Corresponding author, Email: puy4047@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล 2) ผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลโดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 486 บริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 ถึง ปี พ.ศ. 2567 จำนวนทั้งสิ้น 3 ปี รวมข้อมูลทั้งสิ้น 1,458 บริษัท-ปี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณด้วยวิธี Fixed Effect Model (FEM)

ผลการวิจัยพบว่าขนาดบริษัทและการเติบโตของบริษัทมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจ่ายเงินปันผล ในขณะที่ภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการจ่ายเงินปันผล นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทมีบทบาทในการกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของบริษัทและการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทไม่ปรากฏบทบาทในการกำกับความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของ

บริษัทกับการจ่ายเงินปันผล รวมทั้งระหว่างภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทกับการจ่ายเงินปันผล

คำสำคัญ: การจ่ายเงินปันผล, ขนาดบริษัท, การเติบโตของบริษัท, ภาระผูกพันทางการเงิน, ความสามารถในการทำกำไร

Abstract

This study aims to examine (1) the effects of firm size, firm growth, and financial leverage on dividend payout, and (2) the moderating effect of profitability on the relationship between firm size, firm growth, financial leverage, and dividend payout. The sample consists of 486 firms listed on the Stock Exchange of Thailand during 2022–2024, yielding a total of 1,458 firm-year observations. The data were analyzed using multiple regression analysis based on the Fixed Effects Model (FEM).

The empirical results reveal that firm size and firm growth have a significant negative effect on dividend payout, while financial leverage has a significant positive effect on dividend payout. Furthermore, the findings indicate that profitability significantly moderates the relationship between firm growth and dividend payout. However, profitability does not moderate the relationships between firm

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Faculty of Business Administration, Meajo University

size and dividend payout, nor between financial leverage and dividend payout.

Keywords: Dividend payout, Firm size, Firm growth, Financial Leverage, Profitability

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจ่ายเงินปันผลถือเป็นหนึ่งในนโยบายทางการเงินที่สำคัญขององค์กร เนื่องจากเป็นกลไกที่สะท้อนถึงความมั่นคงทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท อีกทั้งยังมีผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของผู้ถือหุ้นและนักลงทุน ซึ่งนอกจากเงินปันผลจะมีบทบาทในฐานะช่องทางสร้างคุณค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นแล้ว การจ่ายเงินปันผลยังทำหน้าที่เป็นสัญญาณสะท้อนถึงความตั้งใจที่เกื้อหนุนระหว่างการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนเพื่อการเติบโตกับการตอบแทนผู้ถือหุ้น (Arhinful & Radmehr, 2023) ความตั้งใจที่ยังชัดเจนยิ่งขึ้นในบริบทของตลาดเกิดใหม่ ซึ่งเผชิญกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และความไม่สม่ำเสมอของกฎระเบียบทางการเงิน ซึ่งล้วนส่งผลให้การตัดสินใจด้านนโยบายปันผลมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (Akpada et al., 2024) ซึ่งประเทศไทยจัดเป็นตลาดเกิดใหม่ โดยตลาดทุนไทยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ความผันผวนของระบบการเงิน และการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยตรง ในภาวะที่บริษัทต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การแข่งขันที่รุนแรง และต้นทุนทางการเงินที่เปลี่ยนแปลง

มีทฤษฎีหลายทฤษฎีที่นำเสนอเกี่ยวกับกลไกพื้นฐานที่เป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายปันผลของบริษัท ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) ชี้ให้เห็นว่าเงินปันผลช่วยลดความขัดแย้งระหว่างตัวแทนโดยการลดเงินสดส่วนเกิน ซึ่งอาจถูกนำไปใช้ในโครงการที่ไม่มีประสิทธิภาพได้ (Jensen & Meckling, 1976) ความเชื่อมโยงนี้มีความเกี่ยวข้องเป็นพิเศษในบริษัทที่มีภาระผูกพันทางการเงินสูง ซึ่งเจ้าหนี้และผู้ถือหุ้นต่างแย่งกันเพื่อเข้าถึงกระแสเงินสดของบริษัท ขณะเดียวกันทฤษฎีลำดับชั้นการหาเงิน (Pecking order theory)

(Myers & Majluf, 1984) เน้นย้ำถึงการที่บริษัทต่างให้ความสำคัญกับการจัดหาเงินทุนภายในมากกว่าการกู้ยืม โดยมีการตั้งสมมติฐานไว้ว่าบริษัทที่มีกำไรจะพึงพาเงินทุนภายในน้อยกว่า จึงมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการจ่ายเงินปันผล สำหรับทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signalling theory) (Ross, 1977) อธิบายเพิ่มเติมว่าบริษัทใช้เงินปันผลเพื่อสื่อถึงความมั่นคงและกำไรให้กับนักลงทุน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในตลาดเกิดใหม่ที่มีความไม่สมมาตรของข้อมูลอาจบดบังการรับรู้ของนักลงทุนได้ โดยการตัดสินใจเกี่ยวกับการจ่ายเงินปันผลจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในหลายประการ เช่น ขนาดของบริษัท อัตราการเติบโต ภาระผูกพันทางการเงิน และความสามารถในการทำกำไร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สะท้อนถึงศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนและการจัดการทางการเงินขององค์กร

ขนาดของบริษัทมักถูกมองว่าเป็นตัวชี้วัดความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของบริษัท บริษัทที่มีขนาดใหญ่ย่อมมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ดีกว่า มีสภาพคล่องสูง และสามารถรับมือกับความเสียหายได้มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก ทำให้มีแนวโน้มที่จะจ่ายเงินปันผลได้สูงกว่า (Jensen & Meckling, 1976; Fama & French, 2001) ในขณะที่บริษัทที่มีอัตราการเติบโตสูงอาจต้องใช้เงินทุนจำนวนมากเพื่อรองรับการขยายกิจการ ส่งผลให้มีเงินเหลือสำหรับการจ่ายปันผลน้อยลง อย่างไรก็ตาม หากบริษัทมีการบริหารจัดการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ การเติบโตอาจไม่จำเป็นต้องลดระดับการจ่ายเงินปันผล (Rozeff, 1982) ในขณะที่ภาระผูกพันทางการเงิน อาจจำกัดความสามารถของบริษัทในการจ่ายเงินปันผล เนื่องจากต้องจัดสรรเงินทุนเพื่อชำระหนี้ก่อน (Asif et al., 2011) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรมีบทบาทในฐานะตัวแปรกำกับ (moderating variable) ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับนโยบายการจ่ายเงินปันผล (Hastuti & Andrew, 2023; Rahayu & Nurul, 2024; Karim et al., 2025) ความสามารถในการทำกำไรจึงอาจช่วยลดข้อจำกัดทางการเงิน และเสริมสร้างศักยภาพในการตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ถือหุ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโต และภาระผูกพัน

ทางการเงินที่มีต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พร้อมทั้งตรวจสอบบทบาทของความสามารถในการทำกำไรในฐานะตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้กับนโยบายการจ่ายเงินปันผล เพื่อให้เข้าใจกลไกการตัดสินใจทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นตลาดเกิดใหม่ โดยการวิจัยนี้ได้มีการตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

H1: ขนาดของบริษัทมีผลกระทบเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผล

ผลกระทบของขนาดบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล สามารถอธิบายได้จากงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ผ่านมา ที่พบว่าขนาดของบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผล บริษัทขนาดใหญ่ที่มีความมั่นคงในการดำเนินงานที่สูงกว่าและมีความไม่แน่นอนทางการเงินที่ลดลงจะมีแนวโน้มที่จะรักษานโยบายการจ่ายเงินปันผลที่สูงกว่า (Suyanto & Rahman, 2020; Dewi Anwar & Hamid, 2020)

H2: การเติบโตของบริษัทมีผลกระทบเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผล

ผลกระทบของการเติบโตของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล อธิบายได้จากการเติบโตของสินทรัพย์สามารถคาดการณ์ขนาดและกิจกรรมของบริษัทในระยะยาวได้ ซึ่งการเพิ่มขนาดและกิจกรรมของบริษัทจะทำให้มีกำไรสูงและส่งผลให้บริษัทมีนโยบายการจ่ายเงินปันผลที่สูงตามไปด้วย (Perwira & Wiksuana, 2018) โดยที่ผ่านมามีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่สนับสนุนว่าการเติบโตของบริษัทส่งผลในเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผล (Perwira & Wiksuana, 2018; Zainuddin et al., 2020; Prayanthi et al., 2024)

H3: ภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทมีผลกระทบเชิงลบต่อการจ่ายเงินปันผล

ผลกระทบของภาระผูกพันทางการเงินต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัท สามารถอธิบายได้ว่าบริษัทที่มีระดับหนี้สินสูงมักมีแนวโน้มที่จะจ่ายเงินปันผลในระดับต่ำ เนื่องจากบริษัทต้องนำเงินไปชำระดอกเบี้ยและเงินต้นของหนี้สิน ทำให้บริษัทสามารถนำกำไรที่ได้ไปจ่ายปันผลแก่ผู้ถือหุ้นได้ลดลง ซึ่งที่ผ่านมามีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่สนับสนุนว่าภาระผูกพันทางการเงินของบริษัท

มีผลกระทบเชิงลบต่อการจ่ายเงินปันผล (Demerjian, 2017; Krieger et al., 2021; Ali et al., 2022)

H4: ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทและการจ่ายเงินปันผล

ผลกระทบของความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทและการจ่ายเงินปันผลของบริษัท มีงานวิจัยจำนวนมากที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัท (Fitri et al., 2016; Mauris & Rizal, 2021) และมีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่พบว่าขนาดของบริษัทส่งผลกระทบต่อจ่ายเงินปันผลของบริษัท (Suyanto & Rahman, 2020; Dewi Anwar & Hamid, 2020) ซึ่งเมื่อบริษัทมีขนาดใหญ่ขึ้นมักมีโอกาสดำเนินการทางการเงินได้มากขึ้นและมีกระแสเงินสดที่มั่นคงกว่า ซึ่งช่วยให้บริษัทที่มีกำไรสูง ทำให้บริษัทมีศักยภาพมากขึ้นที่จะจ่ายเงินปันผล

H5: ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของบริษัทและการจ่ายเงินปันผล

ผลกระทบของความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของบริษัทและการจ่ายเงินปันผลของบริษัท Rahayu & Nurul (2024) ได้พบว่า ความสามารถในการทำกำไรสามารถขยายผลกระทบของการเติบโตของสินทรัพย์ต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผลได้ ที่ระดับความสามารถในการทำกำไรที่อยู่ในเกณฑ์สูงสะท้อนถึงความมั่นคงทางการเงินของบริษัท ซึ่งทำให้บริษัทมีทรัพยากรทางการเงินเพียงพอในการจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นควบคู่ไปกับการจัดสรรเงินทุนเพื่อรองรับการเติบโตทางธุรกิจได้พร้อมกัน สภาวะดังกล่าวช่วยให้บริษัทสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของนักลงทุนในการรับเงินปันผลที่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินที่แข็งแกร่ง แม้ในช่วงที่บริษัทอยู่ในระยะของการขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญก็ตาม (Karim et al., 2025)

H6: ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทและการจ่ายเงินปันผล

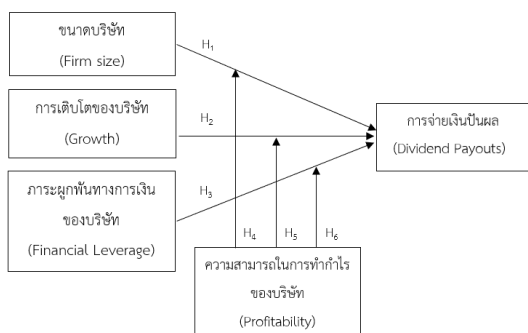
ผลกระทบของความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างภาระ

ผูกพันทางการเงินของบริษัทและการจ่ายเงินปันผลของบริษัท สามารถอธิบายได้จากงานวิจัยของ Nurchaqiqi R., & Suryarini T. (2018) ที่ได้กล่าวว่ามีข้อบ่งชี้ว่ามีตัวแปรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมผลกระทบของภาระผูกพันทางการเงินต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผล ซึ่งจากผลการวิจัยของ Rahayu & Nurul (2024) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความสามารถในการทำกำไรมีบทบาทเป็นตัวแปรกำกับที่ช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายของภาระผูกพันทางการเงินกับนโยบายการจ่ายเงินปันผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลโดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทุกอุตสาหกรรม ที่มีการจ่ายเงินปันผลในระหว่างปี พ.ศ. 2565 – 2567 โดยข้อมูลต้องมีความครบถ้วน และอยู่ในลักษณะที่สามารถนำมาใช้คำนวณในงานวิจัยได้ โดยการศึกษาจะไม่รวมบริษัทในกลุ่มทรสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากมีโครงสร้างทางการเงินที่แตกต่างบริษัทในอุตสาหกรรมอื่น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 486 บริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 ถึง ปี พ.ศ. 2567 จำนวนทั้งสิ้น 3 ปี รวมข้อมูลทั้งสิ้น 1,458 บริษัท-ปี

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากเอกสาร ตำรา รวมถึงบทความต่าง ๆ สำหรับในส่วนของคุณข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน จะเก็บรวบรวมจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และรายงานทางการเงินประจำปี (แบบ 56-1) ของแต่ละบริษัท โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดค่าตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 การวัดค่าตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปร	ตัวย่อ	วิธีวัดมูลค่า
การจ่ายเงินปันผล (Dividend Payouts)	DIV	อัตราการจ่ายเงินปันผล = $\frac{\text{เงินปันผลต่อหุ้น}}{\text{กำไรสุทธิต่อหุ้น}}$ (Labhane & Das, 2015)
ขนาดบริษัท (Firm size)	SIZ	ลอการิทึมของจำนวนสินทรัพย์รวมของกิจการ (Sari et al., 2023)
การเติบโตของบริษัท (Growth)	GRT	อัตราการเติบโตของบริษัท = $\frac{\text{สินทรัพย์รวม}_{\text{ปี t}} - \text{สินทรัพย์รวม}_{\text{ปี t-1}}}{\text{สินทรัพย์รวม}_{\text{ปี t-1}}}$ (Karim et al., 2025)
ภาระผูกพันทางการเงินของบริษัท (Leverage)	DER	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น = $\frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$ (Sari et al., 2023)
ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัท (Profitability)	ROE	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น = $\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$ (Butt & Chamberlain, 2023)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล และกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล โดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ จะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) ในการทดสอบ ซึ่งการวิเคราะห์สมการเชิงถดถอยแบบพหุคูณจะมีแบบจำลอง ดังสมการต่อไปนี้

$$DIV = \alpha + \beta_1 SIZ + \beta_2 GRT + \beta_3 DER + \varepsilon \quad (1)$$

$$ROE = \alpha + \beta_1 SIZ + \beta_2 GRT + \beta_3 DER + \beta_4 SIZ\_ROE + \beta_5 GRT\_ROE + \beta_6 DER\_ROE + \varepsilon \quad (2)$$

จากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์เป็น ข้อมูลแบบ Panel data ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลจากหลายหน่วยสังเกต (Cross section) และแต่ละหน่วยมีข้อมูลตามช่วงเวลา (Time series) ต่อเนื่องกัน การใช้วิธีการถดถอยแบบ Pooled ordinary least squares (POLS) อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากวิธีนี้ไม่คำนึงถึงผลกระทบของปัจจัยเฉพาะตัวที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยสังเกต และไม่พิจารณาความแตกต่างของระยะเวลาในการบันทึกข้อมูล ส่งผลให้ค่าประมาณอาจมีลักษณะ Biased และ Inconsistent (มนตรี พิริยะกุล, 2560) ดังนั้นเพื่อควบคุมปัจจัยนอกสมการถดถอย จึงจำเป็นต้องพิจารณาวิธีการประมาณค่าแบบจำลองที่มีความเหมาะสมด้วยวิธีการระหว่าง Fixed Effect Model (FEM) และ Random Effect Model (REM) โดยมีเงื่อนไขว่า หากตัวแปรภายนอกมีความคงที่ตามเวลาแต่สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระควรใช้วิธี FEM และหากตัวแปรภายนอกไม่สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ควรใช้วิธี REM ซึ่งในการเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมที่สุด โดยการเปรียบเทียบและระบุรูปแบบของแบบจำลองที่เหมาะสมจะทำการทดสอบด้วย Hausman test (Hausman, 1978)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยจากการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ จะได้ผลการวิจัยดังนี้

ตาราง 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร

ค่าสถิติ	DIV	SIZ	GRT	DER	ROE
ค่าเฉลี่ย	3.4138	9.7693	3.8360	1.8562	0.1267
ค่ามัธยฐาน	0.0000	9.7711	0.0125	0.8380	0.0594
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	52.812	0.8552	57.472	10.030	1.9602

จากตาราง 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร พบว่า การจ่ายเงินปันผลมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.4138 และ 52.812 ตามลำดับ สำหรับขนาดของบริษัทมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.7693 และ 0.8522 ตามลำดับ ส่วนการเติบโตของบริษัทมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.8360 และ 57.472 ตามลำดับ ในส่วนของภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.8562 และ 10.030 ตามลำดับ และความสามารถในการทำกำไรของบริษัท มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1267 และ 1.9602 ตามลำดับ

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	DIV	SIZ	GRT	DER	ROE
DIV	1.0000				
SIZ	-0.0662	1.0000			
GRT	-0.0201	-0.0131	1.0000		
DER	0.0971	0.0045	-0.0082	1.0000	
ROE	-0.0009	-0.0011	-0.0015	0.3151	1.0000

จากตาราง 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทมีค่าต่ำที่สุดเท่ากับ -0.0009 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างกัน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท มีค่าสูงที่สุดเท่ากับ 0.3151 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตามหลักเกณฑ์ของ Hinkle (1998) ที่กล่าวว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าตั้งแต่ +0.90 ถึง +1.00 หรือ ตั้งแต่ -0.90 ถึง -1.00 จะเกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูงจนเป็นตัวเดียวกัน ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันสูงจนเป็นตัวเดียวกัน (Multicollinearity)

สำหรับการวิเคราะห์วิธีการประมาณค่าของแบบจำลองการถดถอยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล Panel data ที่มีความเหมาะสมที่สุด ด้วยวิธี Hausman test ตามสมมติฐานในการทดสอบ คือ

H0: การประมาณค่าของแบบจำลองเชิงสุ่ม (random effect model) มีความเหมาะสมที่สุด

HA: การประมาณค่าของแบบจำลองปัจจัยคงที่ (fixed effect model) มีความเหมาะสมที่สุด

พบผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตาราง 4 การทดสอบความเหมาะสมวิธีการประมาณค่าของแบบจำลองด้วยวิธี Hausman test

Correlated Random Effect– Hausman test				
แบบจำลอง	Chi-Sq. statistic	Chi-Sq. d.f.	Sig	การประมาณค่าที่เหมาะสม
1	27.4027	3	.0000	Fixed effects
2	101.4507	6	.0000	Fixed effects

จากตาราง 4 การทดสอบความเหมาะสมวิธีการประมาณค่าของแบบจำลองด้วยวิธี Hausman test พบว่าแบบจำลองที่ 1 แสดงผลกระทบของขนาด การเติบโต และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล และแบบจำลองที่ 2 แสดงผลกระทบของขนาด การเติบโต และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลโดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ ค่า Sig เท่ากับ .0000 แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ดังนั้นแบบจำลองในรูปแบบ Fixed effects มีความเหมาะสมที่สุดในการใช้ประมาณค่าทั้งแบบจำลองที่ 1 และแบบจำลองที่ 2

ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของขนาด การเติบโต และภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลโดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ ตามรูปแบบจำลอง Fixed effects ที่เหมาะสม ได้ผลดังนี้

ตาราง 5 การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ

แบบจำลอง	ตัวแปร	β	SE	t	Sig
1	Constant	87.3203	46.1257	1.8931	.0586
	SIZ	-8.6266	4.7214	-1.8271	.0680
	GRT	-0.1278	0.0280	-4.5693	.0000
	DER	0.4651	0.1610	2.8891	.0040
	R ² = 0.5161 Adjusted R ² = 0.2282 Durbin-Watson = 2.1120				
2	Constant	61.9374	45.7164	1.3548	.1758
	SIZ	-6.0625	4.6796	-1.2955	.1954
	GRT	0.0599	0.0449	1.3364	.1817
	DER	0.7157	0.1962	3.6482	.0003
	SIZ_ROE	-0.0494	0.1054	-0.4690	.6392
	GRT_ROE	-2.2226	0.4190	-5.3050	.0000
	DER_ROE	-0.0142	0.0092	-1.5481	.1219
	R ² = 0.5320 Adjusted R ² = 0.2510 Durbin-Watson = 2.0252				

จากตาราง 5 การทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของค่าคลาดเคลื่อน (autocorrelation) โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson (D.W.) ซึ่งหากค่าสถิติมีค่าอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.50 แสดงว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน (Gujarati & Porter, 2009) พบว่าแบบจำลองไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ของค่าคลาดเคลื่อน ส่วนในการทดสอบปัญหาค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (heteroskedasticity) โดยใช้การทดสอบของ Breusch-pagan พบว่าระดับนัยสำคัญของตัวแปรอิสระมีค่ามากกว่า 0.05 ได้แก่ ขนาดของบริษัท เท่ากับ 0.9998 การเติบโตของบริษัท เท่ากับ 1.0000 และภาระผูกพันทางการเงิน เท่ากับ 0.9998 แสดงว่าแบบจำลองไม่มีปัญหาค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนไม่คงที่

สำหรับผลการวิเคราะห์ผลกระทบของขนาดของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล พบว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าเท่ากับ .0680 ทำให้ขนาดของบริษัทส่งผลกระทบในเชิงลบต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .10 ดังนั้นสมมติฐาน H1 ที่ตั้งไว้ว่าขนาดของบริษัทมีผลกระทบเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผลจึงถูกปฏิเสธ ส่วนผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน H2 ที่ได้ตั้งว่าการเติบโตของบริษัทมีผลกระทบเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผลจะถูก

ปฏิเสธ เนื่องจากผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าเท่ากับ .0000 การเติบโตของบริษัทส่งผลกระทบบนเชิงลบต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .01 และผลการวิเคราะห์ผลกระทบของภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล พบว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าเท่ากับ .0040 ภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทส่งผลกระทบบนเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .01 ดังนั้นสมมติฐาน H3 ที่ตั้งไว้ว่าภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทมีผลกระทบเชิงลบต่อการจ่ายเงินปันผลจึงถูกปฏิเสธ

ส่วนผลกระทบของขนาด การเติบโต และภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลโดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ พบว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าเท่ากับ .0000 แสดงว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทส่งผลกระทบบนความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของบริษัทและการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .01 ดังนั้นสมมติฐาน H5 ที่ตั้งไว้จึงถูกยอมรับ สำหรับสมมติฐาน H4 จะถูกปฏิเสธ เนื่องจากระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าเท่ากับ .6392 ซึ่งแสดงว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อนความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทและการจ่ายเงินปันผล รวมถึงสมมติฐาน H6 ก็จะถูกปฏิเสธ เนื่องจากระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าเท่ากับ .1219 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทและการจ่ายเงินปันผล

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ผลกระทบผลกระทบของขนาด การเติบโต และภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล จากผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน H1 ที่พบว่าขนาดของบริษัทส่งผลกระทบบนเชิงลบต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัท ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับทฤษฎี Bird in the Hand ซึ่งระบุว่าขนาดบริษัทสามารถส่งผลกระทบต่อการต้องการของนักลงทุนในการรับเงินสดปันผลได้ (Najiyah & Idayati, 2021) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Wulandari & Candradewi (2025) ที่กล่าวว่าบริษัทขนาดใหญ่ต้องการขยายกิจการและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของบริษัทด้วยผลกำไรที่ได้รับ ดังนั้น บริษัทขนาดใหญ่จึงไม่ได้จ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นเสมอไป และบริษัทขนาดเล็กก็ไม่ได้เก็บกำไรของบริษัทไว้เป็นกำไรสะสมทำให้ไม่สามารถจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นเสมอไป ส่วนผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน H2 ที่พบว่า การเติบโตของบริษัทส่งผลกระทบบนเชิงลบต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัท สอดคล้องกับ Residual dividend theory ที่อธิบายว่าบริษัทที่มีโอกาสเติบโตสูงมักเก็บกำไรไว้เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนภายในสำหรับขยายการลงทุน โครงการใหม่ มากกว่าที่จะนำไปจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น (Myers & Majluf, 1984) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Denis and Osobov (2008) ที่กล่าวว่าบริษัทที่มีโอกาสเติบโตสูงมีแนวโน้มที่จะจ่ายเงินปันผลต่ำลง เนื่องจากต้องนำกำไรไว้ใช้เพื่อขยายการลงทุน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Rafique (2012) ที่ระบุว่าบริษัทที่มีแนวโน้มอัตราการเติบโตของบริษัทที่ลดลง บริษัทควรจ่ายเงินปันผล เพื่อเป็นการดึงดูดนักลงทุนเพิ่ม และผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน H3 พบว่า ภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Parsian and Koloukhi (2014) และ Akpadaka et al. (2024) ที่พบว่าภาวะผูกพันทางการเงินมีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผล บริษัทที่มีภาวะผูกพันทางการเงินยิ่งสูง การจ่ายเงินปันผลก็จะยิ่งสูงขึ้น เนื่องจากการมีภาวะผูกพันทางการเงินที่สูงอาจหมายความว่าบริษัทยังมีความเสี่ยงในการล้มละลายเพิ่มขึ้น จึงทำให้ผู้ถือหุ้นต้องการผลตอบแทนเพิ่มขึ้นสำหรับความเสี่ยงเพิ่มเติม

สำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบของขนาด การเติบโต และภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลโดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ การวิเคราะห์ตามสมมติฐาน H4 พบว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อนความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทและการจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับ Wulandari and Candradewi (2025) ที่กล่าวไว้ว่าการ

จ่ายเงินปันผลไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของบริษัท เนื่องจากบริษัททั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีทางเลือกมากมายในการพัฒนาธุรกิจ รวมถึงการลงทุนอื่นๆ ที่ให้ผลกำไรที่มากขึ้น ส่วนการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน H5 พบว่า ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของบริษัท แสดงว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทช่วยเพิ่มอิทธิพลของการเติบโตของบริษัทที่มีต่อการจ่ายเงินปันผลนั่นเอง ซึ่งผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rahayu and Nurul (2024) และ Karim et al. (2025) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรเป็นตัวแปรกำกับของความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของบริษัทกับนโยบายการจ่ายเงินปันผล บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงสามารถใช้เงินปันผลและเงินทุนเพื่อการเติบโต พร้อมกับลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอก มอบความยืดหยุ่นทางการเงินที่สำคัญ และคงนโยบายการจ่ายเงินปันผลไว้แม้ในช่วงการเติบโต (Karim et al., 2025) สำหรับการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน H6 พบว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผูกพันทางการเงินของบริษัทและการจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nurchaqiqi and Suryarini (2018) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัทไม่สามารถลดผลกระทบของภาวะผูกพันทางการเงินต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผลได้ ซึ่งหมายความว่าสถานการณ์ดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้จัดการที่มีต่อการจ่ายเงินปันผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ผู้บริหารองค์กรธุรกิจควรนำผลงานวิจัยไปใช้ในการพิจารณานโยบายการจ่ายเงินปันผลให้สอดคล้องกับขนาดธุรกิจและสถานะทางการเงินของบริษัท โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ที่มีแนวโน้มใช้กำไรเพื่อการขยายกิจการมากกว่าการจ่ายปันผล ควรกำหนดนโยบายที่สมดุลระหว่างการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและการตอบแทนผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระยะยาวสำหรับบริษัทที่อยู่ในช่วงการเติบโตสูงควรพิจารณาการบริหารกำไรสะสมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการลงทุนในอนาคตโดยไม่กระทบต่อผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น

ทั้งนี้ การรักษาความสามารถในการทำกำไรให้สูงจะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการจ่ายเงินปันผลและลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอก และจากผลการศึกษาที่พบว่าภาวะผูกพันทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายเงินปันผล จะสะท้อนให้เห็นถึงแรงกดดันจากผู้ถือหุ้นที่ต้องการผลตอบแทนจากความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาโครงสร้างเงินทุนให้เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงทางการเงินระยะยาว และรักษาความสามารถในการจ่ายเงินปันผลในระดับที่ยั่งยืน

1.2 นักลงทุนควรนำผลการศึกษานี้ไปใช้

ประกอบการตัดสินใจลงทุน โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างขนาด การเติบโต ภาวะผูกพันทางการเงิน และความสามารถในการทำกำไรของบริษัท เพื่อประเมินศักยภาพในการจ่ายเงินปันผล และเลือกตัดสินใจลงทุนได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยในอนาคตอาจพิจารณาศึกษาตัวแปรอิสระ และตัวแปรกำกับอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการเงินกับการจ่ายเงินปันผล เช่น กระแสเงินสดอิสระของบริษัท สภาพคล่องของบริษัท หรือ โครงสร้างการถือหุ้นของบริษัท เพื่อให้เข้าใจกลไกการตัดสินใจของบริษัทได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 งานวิจัยในอนาคตอาจพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย หรือเวียดนาม จะช่วยสะท้อนให้เห็นผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและกฎระเบียบที่แตกต่างกันต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัทในตลาดเกิดใหม่

เอกสารอ้างอิง

- มนตรี พิริยะกุล. (2560). Panel data analysis. *วารสารรวมคำแห่ง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 30(2), 41–54.
- Akpadaka, O. S., Farouk, M. A., Dang, D. Y., & Fodio, M. I. (2024). Does profitability moderate the relationship between leverage and dividend policy of manufacturing firms in Nigeria and South

- Africa? *Journal of Risk and Financial Management*, 17(12), 563. <https://doi.org/10.3390/jrfm17120563>
- Ali, N., Rehman, M. Z. U., Ashraf, B. N., & Shear, F. (2022). Corporate dividend policies during the COVID-19 pandemic. *Economies*, 10(11), 263. <https://doi.org/10.3390/economies10110263>
- Arhinful, R., & Radmehr, M. (2023). The impact of financial leverage on the financial performance of the firms listed on the Tokyo Stock Exchange. *Sage Open*, 13(4). <https://doi.org/10.1177/21582440231204099>
- Asif, A., Rasool, W., & Kamal, Y. (2011). Impact of financial leverage on dividend policy: Empirical evidence from Karachi Stock Exchange-listed companies. *African Journal of Business Management*, 5(4), 1312–1324.
- Butt, U., & Chamberlain, T. W. (2023). Blockholdings, dividend policy, stock returns, and return volatility: Evidence from the UAE. *International Journal of Financial Studies*, 11(4), 122. <https://doi.org/10.3390/ijfs11040122>
- Demerjian, P. R. (2017). Uncertainty and debt covenants. *Review of Accounting Studies*, 22, 1156–1197. <https://doi.org/10.1007/s11142-017-9409-z>
- Denis, D. J., & Osobov, I. (2008). Why do firms pay dividends? International evidence on the determinants of dividend policy. *Journal of Financial Economics*, 89(1), 62–82. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2007.06.006>
- Dewi Anwar, S., & Hamid, A. (2020). The relationship between company size and dividend policy stability. *Management Science Review*, 7(3), 156–173.
- Fama, E. F., & French, K. R. (2001). Disappearing dividends: Changing firm characteristics or lower propensity to pay? *Journal of Financial Economics*, 60(1), 3–43. [https://doi.org/10.1016/S0304-405X\(01\)00038-1](https://doi.org/10.1016/S0304-405X(01)00038-1)
- Fitri, R. R., Hosen, M. N., & Muhari, S. (2016). Analysis of factors that impact dividend payout ratio on listed companies at Jakarta Islamic Index. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 6(2), 87–97. <https://doi.org/10.6007/IJARAFMS/v6-i2/2074>
- Gujarati, D. N., & Porter, D. C. (2009). *Basic econometrics* (5th ed.). McGraw-Hill/Irwin.
- Hastuti, R. T., & Andrew, R. (2023). Factors affecting dividend pay out with ROE (return on equity) as moderating variable. *International Journal of Application on Economics and Business*, 1(3), 1157–1164. <https://doi.org/10.24912/ijaeb.v1.i3.1157-1164>
- Hausman, J. A. (1978). Specification tests in econometrics. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 46(6), 1251–1271.
- Hinkle, D. E. (1998). *Applied statistics for the behavioral sciences*. Houghton Mifflin.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X)
- Karim, A., Pumamasari, Y. F., Young, F. C., Febrianto, H. G., Zatira, D., & Fitriana, A. I. (2025). The moderating effect of profitability on dividend policy: Evidence from infrastructure sector companies listed on the Indonesia Stock Exchange (2017–2023). *Jurnal Riset Akuntansi Kontemporer*, 17(1), 159–174. <https://doi.org/10.23969/jrak.v17i2.22566>
- Krieger, K., Mauck, N., & Pruitt, S. W. (2021). The impact of the COVID-19 pandemic on dividends. *Finance Research Letters*, 42, 101910. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101910>
- Labhane, N. B., & Das, R. C. (2015). Determinants of dividend payout ratio: Evidence from Indian companies. *Business and Economic Research*, 5(2), 217–241.
- Mauris, F. I., & Rizal, N. A. (2021). The effect of collateralizable assets, growth in net assets, liquidity, leverage and profitability on dividend policy: Case studies on non-financial services sector companies listed on the Indonesia Stock Exchange for the 2016–2019 period. *Budapest International Research*

- and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal), 4 (1) , 937–950. <https://doi.org/10.33258/birci.v4i1.1695>
- Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13 , 187–221 . [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(84\)90023-0](https://doi.org/10.1016/0304-405X(84)90023-0)
- Najiyah, A., & Idayati, F. (2021). Effect of profitability, debt policy, company size on dividend policy in manufacturing companies listed on the Indonesia Stock Exchange. *Journal of Accounting Science and Research*, 10(3), 1–19.
- Nurchaqqi, R., & Suryarini, T. (2018). The effect of leverage and liquidity on cash dividend policy with profitability as moderator. *Accounting Analysis Journal*, 7(1), 10–16.
- Parsian, H., & Koloukhi, A. S. (2014). A study on the effect of free cash flow and profitability current ratio on dividend payout ratio: Evidence from Tehran Stock Exchange. *Management Science Letters*, 4, 63–70. <https://doi.org/10.5267/j.msl.2013.11.033>
- Perwira, A., & Wiksuna, I. (2018). The influence of profitability and asset growth on dividend policy and company value. *Udayana University Management E-Journal*, 7(7), 3767–3796. <https://doi.org/10.24843/EJMUNUD.2018.v07.i07.p12>
- Prayanthi, I., Rantung, D. I., & Oroh, N. S. (2024). The effect of contributed capital mix on dividend policy: Testing life cycle theory in the Covid-19 pandemic era. *Revista de Gestão Social e Ambiental*, 18(6), 1–14. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n6-021>
- Rafique, M. (2012). Factors affecting dividend payout: Evidence from listed non-financial firms of Karachi Stock Exchange. *Business Management Dynamics*, 1(11), 76–92.
- Rahayu, F., & Nurul, F. (2024). Dividend policy determinants with profitability as a moderating variable. *Journal of Accounting, Management and Economics Research*, 3(1), 1–14. <https://doi.org/10.33476/jamer.v3i1.181>
- Ross, S. A. (1977). The determination of financial structure: The incentive-signalling approach. *The Bell Journal of Economics*, 8(1), 23–40. <https://doi.org/10.2307/3003485>
- Rozeff, M. S. (1982). Growth, beta and agency costs as determinants of dividend payout ratios. *Journal of Financial Research*, 5 (3) , 249–259 . <https://doi.org/10.1111/j.1475-6803.1982.tb00299.x>
- Sari, T. R., Primasari, D., & Farida, Y. N. (2023). The effect of profitability, company size, leverage, liquidity, and free cash flow on dividend policy. *KEYNESIA International Journal of Economy and Business*, 2(1), 22–34.
- Suyanto, B., & Rahman, A. (2020). Company size determinants and dividend payment capacity in Indonesian property sector. *Real Estate Finance Journal*, 7(4), 189–206.
- Wulandari, N. P., & Candradewi, M. R. (2025). The effect of profitability, firm size, and ownership structure on dividend policy. *International Journal of Financial Economics*, 2(2), 774–789.
- Zainuddin, Z., Andaresta Mananohas, O., & Akindutire, O. R. (2020). The effect of debt policies, profitability, managerial ownership structure, and liquidity on dividend policy. *The Indonesian Journal of Accounting Research*, 23 (3) , 411–428 . <https://doi.org/10.33312/ijar.483>

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย: กรรมวิธีการผลิต

The Development of skill packages on casting process: manufacturing

ปริญญญา คุ่มมา (Parinya Khumma)*

Received: November 19, 2025

Revised: May 25, 2025

Accepted: June 23, 2026

* Corresponding author, Email: parinya.k@fte.kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและสร้างชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการใช้ดังกล่าวกับเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย แบบประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะ และแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดฝึกทักษะ จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80-1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วงระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการออกแบบและสร้างชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง 2) ด้านการใช้ประโยชน์จากชุดฝึกทักษะและความสะดวกในการใช้งาน และ 3) ด้านการออกแบบชุดฝึกทักษะพบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) ผลการหา

ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายมีค่าเท่ากับ 85.19/83.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t-test = 7.61, p = .000, df = 29)

คำสำคัญ: การหล่อทราย, ชุดฝึกทักษะ, กรรมวิธีการผลิต, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, วิศวกรรมการผลิต

Abstract

This research aims to design and develop a practical training kit for sand mold casting for students in the Production and Industrial Engineering program, Department of Mechanical Education, Faculty of Industrial Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok. Additionally, it seeks to compare students' learning achievement using the training kit with the predetermined criteria. The research instruments included the sand mold casting practical training kit, an evaluation form for its appropriateness, and a learning achievement assessment consisting of 30 items. The Item objective congruence (IOC) values ranged from 0.80 to 1.00, the difficulty index ranged from 0.20 to 0.80, and the discrimination index was 0.20 or

* คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

higher. Statistical analyses included mean and standard deviation.

The research findings indicate that the design and development of the sand mold casting training kit, based on content analysis, comprised three key aspects: Content and instructional flow Utilization and ease of use, and Training kit design. Overall, the appropriateness of the training kit was rated at the highest level ($\bar{X}$ =4.52, S.D. =0.61). The efficiency of the training kit was found to be 85.19/83.11, meeting the established criteria of 80/80. Furthermore, the comparison of students' learning achievement revealed a statistically significant improvement beyond the predetermined criterion at the .05 significance level (t-test = 7.61, p = .000, df = 29).

Keywords: Sand casting, Skill Training package, Manufacturing process, Engineering education, Learning achievement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิตเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการหล่อขึ้นรูป โดยเฉพาะงานหล่อทราย เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากขึ้นรูปได้รวดเร็ว ประหยัด และใช้ความร้อนหลอมโลหะให้ไหลเข้าสู่แบบได้ดี อย่างไรก็ตาม ในสถานศึกษายังขาดชุดการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติงานหล่อทราย นักศึกษาจึงเรียนรู้เพียงทฤษฎีโดยไม่เห็นภาพจริงหรือเข้าใจขั้นตอนอย่างลึกซึ้ง แม้ใช้สื่อวีดิทัศน์ก็ยังไม่สามารถแสดงรายละเอียดภายในได้ชัดเจน การพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติ (Instruction set for sand casting process) จะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการลงมือทำจริง เข้าใจกระบวนการและการใช้อุปกรณ์อย่างเป็นระบบ เสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนในสาขาวิศวกรรมการผลิต อุตสาหกรรมการ และสาขาที่เกี่ยวข้อง (ทวีศักดิ์ เข้มเพชร, 2560)

งานหล่อทรายปกติจะหล่อด้วยเหล็ก ซึ่งจะต้องใช้ความร้อนสูงมาก และต้องใช้เชื้อเพลิงจำนวนมากจึงทำให้เกิดการสิ้นเปลือง และอาจเป็นอันตรายแก่ตัว

นักศึกษาได้ ผู้จัดทำจึงเปลี่ยนจากการใช้เหล็กเป็นอลูมิเนียมแทน ซึ่งอลูมิเนียมมีจุดหลอมเหลวที่ต่ำกว่า เหล็กอยู่มาก และมีราคาที่ถูกกว่าเหล็กจึงทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย และลดอันตรายที่อาจจะเกิดแก่นักศึกษา ชุดฝึกทักษะปฏิบัติจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนใช้ประกอบการศึกษาเป็นคู่มือการลงมือปฏิบัติจริง โดยให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกแบบทดสอบก่อนเรียน เนื้อหา กิจกรรม และแบบทดสอบหลังเรียน จุลองวุฒิ ศรีทองบริบูรณ์ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า จากแนวการจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นควรนำรูปแบบ วิธี กิจกรรม หลักการ และนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาที่สอน และหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติที่เป็นไปตามการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นาทรวิฑูตา คงเพชรศักดิ์ และคณะ (2568) กล่าวว่า ชุดฝึกทักษะงานกลึงปอกตามแนวทาง MIAP สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ชุดฝึกมีความเหมาะสมในระดับมาก มีประสิทธิภาพ 87.11/88.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t = 4.07, p < .05) และสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระชัย ชัยเล็ก และคณะ (2568) พัฒนาชุดฝึกทักษะงานซ่อมบำรุงชุดเพื่องสงกำลังของเครื่องกลึงร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ พบว่า ชุดฝึกมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และช่วยให้นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < .05)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิธีการผลิตโดยสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเป็นชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาการฝึกทักษะปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้น และทบทวนความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน โดยใช้สื่อการสอนที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับ

เนื้อหาวิชาที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพตามการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

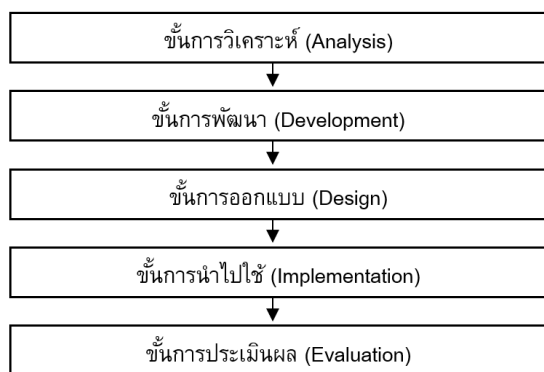
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและสร้างชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาในการใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายของนักศึกษาเทียบกับเกณฑ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ ADDIE Model (Seels & Glasgow, 1998; เกษตร เมืองทอง, 2567) มาประกอบการพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย : กรรมวิธีการผลิต ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย: กรรมวิธีการผลิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านชิ้นงาน

1.1 บล็อกหีบหล่อ ความกว้าง 210 มิลลิเมตร ความยาว 297 มิลลิเมตร ความสูง 100 มิลลิเมตร และความหนา 15 มิลลิเมตร

1.2 ขนาดชิ้นงาน มีความกว้าง 50 มิลลิเมตร และความยาว 80 มิลลิเมตร

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 318 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชา วิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือที่ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการกรรมวิธีการผลิต โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบกลุ่มจำนวน 30 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีสอนด้วยชุดฝึกทักษะการปฏิบัติ

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 318 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชา วิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการกรรมวิธีการผลิต โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

2.2 แบบฝึกปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมชุดฝึก การปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย โดยผู้วิจัยได้ยึดหลักการออกแบบ

ระบบการสอนโดยใช้ ADDIE Model (Seels & Glasgow, 1998) มีขั้นตอนดำเนินการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis)

ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีจากเอกสาร หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องงานหล่อในแบบหล่อทราย และศึกษาวิธีการพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

3.1.2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design)

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดขอบเขตของเนื้อหา กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และคุณลักษณะที่ต้องการ และกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.1.3 ขั้นตอนการสร้างและการพัฒนา (Development) ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย ตามลำดับของจุดประสงค์การเรียนรู้ ลำดับเนื้อหา และโครงสร้างที่กำหนดไว้ และนำชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย และแบบฝึกปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาโดยใช้แบบประเมิน คุณภาพของเนื้อหา มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 จำนวน 30 ข้อ และปรับปรุงชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.1.4 ขั้นตอนการนำไปใช้งาน (Implementation) ผู้วิจัยนำชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย และแบบฝึกปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายฉบับที่สมบูรณ์ถูกต้อง ไปใช้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนาและ หาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.1.5 ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยได้วางแผนการทดลองโดยใช้กลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียวทดสอบ ครั้งเดียว มีลักษณะของการทดสอบนักศึกษาหลังการใช้ชุดฝึกทักษะ (post-test) มีรายละเอียดดังนี้ 1) ให้นักศึกษาใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย 2) ทดสอบหลังใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย 3) นำผลการทดสอบมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 4) สรุปผลพัฒนาการเรียนรู้

3.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย มีขั้นตอนดำเนินการ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ และตำราที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย และศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 วิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์จากแผนการสอน

3.2.3 วิเคราะห์เนื้อหาตาม จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.2.4 จัดทำ Test Blueprint

3.2.5 สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานหล่อใน แบบหล่อทรายให้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.2.6 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาพิจารณาความตรงของเนื้อหา (IOC) โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 จำนวน 30 ข้อ

3.2.7 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายไปปรับปรุงใหม่ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.8 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2.9 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 แบบประเมินความเหมาะสมชุดฝึกการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย มีขั้นตอนดำเนินการ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.3.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับชุดฝึกการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย และการสร้างแบบสอบถามความเหมาะสม

3.3.2 สร้างแบบสอบถามความเหมาะสมของชุดฝึกการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

3.3.3 นำแบบสอบถามความเหมาะสมของชุดฝึกการปฏิบัติงานหล่อใน แบบหล่อทราย ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและการดำเนิน

เรื่อง ด้านการใช้ประโยชน์จากชุดฝึกทักษะและความสะดวกในการใช้งาน และด้านการออกแบบชุดฝึกทักษะ

3.3.4 นำผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามความเหมาะสมของชุดฝึกการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC: Index of item objective congruence) และพิจารณา เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามความเหมาะสมของชุดฝึกการปฏิบัติงานหล่อ ในแบบหล่อทราย ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.6 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

4.1.1 ทำการชี้แจงการใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายกับ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย ที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อเก็บข้อมูลหลังจากการเรียน

4.1.3 ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

4.1.4 ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย หลังใช้ชุดฝึก เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

4.1.5 ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย

4.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ด้วยชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย ซึ่งรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ One-Shot Case

Study (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2560) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทดลองโดยการใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย และทำการเก็บข้อมูลทั้งก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) การชี้แจงการใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง

2) ให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นหลังจากเรียนงานหล่อในแบบหล่อทราย

3) ให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทรายที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น

4) ให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำการทดสอบวัดผลหลังทำการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังใช้ชุดฝึก

5) ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย เทียบกับเกณฑ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ และทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบและสร้างชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

1.1 การออกแบบและสร้างชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
 ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อ
 ในแบบหล่อทราย

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของ
 ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย
 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและอุตสาห
 การ ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศา
 สตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
 พระนครเหนือ ดังแสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดฝึก
 ทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย ด้าน
 เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านการใช้ประโยชน์
 จากชุดฝึกทักษะและความ สะดวกในการใช้งาน
 และด้านการออกแบบชุดฝึกทักษะ

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปล
1. ด้านเนื้อหาและการ ดำเนินเรื่อง	4.60	0.54	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ประโยชน์จาก ชุดฝึกทักษะและความ สะดวกในการใช้งาน	4.45	0.63	มาก
3. ด้านการออกแบบชุดฝึก ทักษะ	4.51	0.65	มากที่สุด
รวม	4.52	0.42	มากที่สุด

จากตาราง 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของ
 ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อ ในแบบหล่อทราย
 พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
 ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาความเหมาะสม

ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน
 เนื้อหาและการดำเนิน เรื่อง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ
 มากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.54) รองลงมา คือ ด้าน
 การ ออกแบบชุดฝึกทักษะ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ
 มากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.65) ส่วนด้านที่มี
 ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการใช้ประโยชน์จากชุดฝึก
 ทักษะและความสะดวกในการใช้งาน มีความเหมาะสม
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.63)

1.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึก
 ทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย
 วิชากรรมวิธีการผลิต (Manufacturing process)
 รหัสวิชา 020113940 ดังแสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึก
 ทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย
 วิชากรรมวิธีการผลิต (Manufacturing Process)
 รหัสวิชา 020113940

คะแนน					
คะแนน	n	คะแนนเต็ม	รวม	คะแนนเฉลี่ย	%
กระบวนการ (E ₁)	30	36	920	30.67	85.19
ผลลัพธ์ (E ₂)	30	36	748	24.93	83.11

จากตาราง 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพ
 ของชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย
 วิชากรรมวิธีการผลิต พบว่า ประสิทธิภาพของ
 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียน
 (E₁) มีค่าเท่ากับ 85.19 และ ประสิทธิภาพของ
 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E₂)
 มีค่าเท่ากับ 83.11 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดฝึก
 ทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย
 วิชากรรมวิธีการ ผลิต ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมี
 ประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของนักศึกษาในการใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อ
 ในแบบหล่อทรายของนักศึกษาเทียบกับเกณฑ์ ดังใน
 ตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาในการใช้ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงาน
หล่อในแบบหล่อทรายของนักศึกษาเทียบกับ
เกณฑ์ (ร้อยละ 80)

คะแนน	n	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	t-test	Sig.
ทดสอบหลังเรียน	30	24.93	3.586	24	7.61	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาในการใช้ชุดฝึกทักษะ การปฏิบัติงาน
หล่อในแบบหล่อทราย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
24.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.586 และ
พบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
ในการใช้ชุดฝึกทักษะการ ปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อ
ทราย เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 (t-test = 7.61, p = .000, df = 29)

สรุปผลและอภิปรายผล

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อ
ในแบบหล่อทราย : กรรมวิธีการผลิต สามารถสรุปและ
อภิปรายผลได้ดังนี้

1) ผลการพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงาน
ในแบบหล่อทราย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา
วิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์
เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีผลการ
ประเมิน ความเหมาะสม ของชุดฝึกทักษะ
การปฏิบัติงานในแบบหล่อทราย โดยภาพรวมมีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแบ่งหัวข้อ
การพิจารณาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา
และการดำเนินเรื่อง พบว่า เนื้อหาบทเรียนมีความ
เข้าใจง่ายต่อการสรุปเป็นองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการใช้
ประโยชน์จากชุดฝึกทักษะและความสะดวกในการใช้
งาน พบว่า บทเรียนหนึ่งประเด็นมีความสะดวก
สามารถใช้งานง่าย ค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความเหมาะสม
อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการออกแบบ
ชุดฝึกทักษะ พบว่าการนำเสนอเนื้อหาเข้าใจง่าย ไม่
ซับซ้อน เนื้อหาบทเรียนมีความถูกต้องและสมบูรณ์

ปริมาณเนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสม และการ
ออกแบบคู่มือในการใช้งานมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย
สูงสุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจ
เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ทำชุดฝึกทักษะการ ปฏิบัติงานใน
แบบหล่อทราย โดยใช้บทเรียนหนึ่งประเด็น และยึด
หลักการออกแบบระบบการสอนของ Seels and
Glasgow (1998) ส่งผลให้นักศึกษาให้ความสนใจแก่
การเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
ณัฐกานต์ กัดโสภณ และสวนันท์ แดงประเสริฐ (2565)
ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะ ออนไลน์
โดยใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมทักษะการ
สร้างเว็บแอปพลิเคชัน ได้ประเมินผล การหาคุณภาพ
ด้านเนื้อหาและด้านเทคนิค พบว่า การพัฒนาชุดฝึก
ทักษะออนไลน์โดยใช้การเรียนรู้ แบบนำตนเอง
เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างเว็บแอปพลิเคชัน มีคุณภาพ
อยู่ในระดับมากที่สุด

2) ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการ
ปฏิบัติงานในแบบหล่อทราย ผู้วิจัยได้ ดำเนินการ
แก้ไขและปรับปรุง โดยมีการจัดทำชุดฝึกทักษะ
การปฏิบัติงานในแบบหล่อทรายให้มีความสะดวก
ปลอดภัย และใช้งานง่ายมากขึ้น ซึ่งประสิทธิภาพของ
ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานในแบบหล่อทราย ที่ผู้วิจัย
ได้พัฒนาขึ้นโดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
(E₁ และ E₂) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของ
ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานในแบบหล่อทราย
มีค่าเท่ากับ 85.19/83.11 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
ไว้ 80/80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสรุปได้ว่า
ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานในแบบหล่อทรายที่ได้
พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพและสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้จริง โดยสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ มินการญจน์ แจ่มพงษ์ และนพดล
พรมณี (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึก
ทักษะแบบสตรึมศึกษาโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน
เรื่อง พลังงานรอบตัวเรา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนา
ชุดฝึกทักษะแบบสตรึมศึกษา มีประสิทธิภาพ
80.76/81.54 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้
และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรณ นิธิสมบัติ
สถิต และคณะ (2564) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา
ชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียน คำควบกล้ำ
ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่เกาะ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.67/80.56 หมายความว่ามีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานในแบบหล่อทราย นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานในแบบหล่อทรายเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นชุดฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมาส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อาจเนื่องมาจากชุดฝึกทักษะนั้นมีความน่าสนใจ และนักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตพัฒน์ สุวรรณเรือง และคณะ (2562) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดโดยใช้ชุดฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนารี ไพโรจน์พิริยะกุล (2565) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลำดับและอนุกรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาชุดสาคิตการฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย เนื่องจากการจำลองสถานการณ์ การปฏิบัติงานจริงจะมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายองค์ประกอบ เช่น มีความร้อนที่สูง ต้องมีความปลอดภัยสูง สถานการณ์จึงมีความแตกต่างกัน

2. ควรต้องยกตัวอย่างชิ้นงานที่ผลิตจากแบบหล่อทรายและเหตุใดจึงต้องให้แบบหล่อทรายในการผลิต และงานที่ใช้ในการผลิตแบบหล่อทรายที่เห็นในชีวิตประจำวันมายกตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนสนใจในกระบวนการผลิต

3. ข้อควรระวังอีกประการหนึ่งจากการหล่อเทียน คือบางครั้งใช้เทียนเก่าอาจจะต้องนำพาราฟิน มาผสมเพิ่มเติมขณะละลายเทียนด้วยความร้อนเพื่อไม่ให้เทียนที่นำมาหลอมมีรอยร้าวและแตกหักได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นอย่างยิ่งที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ และผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล และบุคลากรในภาควิชา ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ทดลอง รวมถึงอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กันตพัฒน์ สุวรรณเรือง, ภูษิต บุญทองเถิง, และประสพสุข ฤทธิเดช. (2562). การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดโดยใช้ชุดฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 13(2), 143–151.
- เกษร เมืองทอง. (2567). การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ ADDIE Model ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่เรียนวิชาไมโครคอนโทรลเลอร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 *วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร. วารสาร T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3*, 8(15), 112–134.
- ฉลองวุฒิ ศรีทองบริบูรณ์. (2563). การพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติ วิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น เรื่องงานตัดงานเจียรระไน และงานเจาะ ด้วยกระบวนการสอนรูปแบบ MIAP สำหรับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 12(1), 281–296.

ณัฐกานต์ กัณโสภณ, และสวนันท์ แดงประเสริฐ. (2565). การพัฒนาชุดฝึกทักษะออนไลน์โดยใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างเว็บแอปพลิเคชัน. *วารสารครุศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 4(2), 37–50.

ณัฐวรรณ นิธิสมบัติสถิต, รังสรรค์ มณีเล็ก, และสุกลรัตน์ มิ่งสมร. (2564). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่เกาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(10), 207–218.

ทวีศักดิ์ เข้มเพชร. (2560). *ชุดการสอนกรรมวิธีการหล่อทราย* [ปริญา ญา นี พ นธ์ คุ ศาส ตร์ อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ].

นาทรีฎดา คงเพชรศักดิ์, เมธา อึ้งทอง, น่านน้ำ บัวคล้าย, และพศิน มัชฌิมา. (2568). การพัฒนาชุดฝึกทักษะงานกลึงปอกตามแนวทางการเรียนรู้แบบ MIAP กรณีศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการเครื่องมือกล สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 15(2), 14–23.

เนตรนารี ไพโรจน์พิริยะกุล. (2565). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง ลำดับและอนุกรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 15(1), 1–14.

พีระชัย ชัยเล็ก, กุลยา สุขพงษ์ไทย, รัตนา พิชิตปรีชา, ชลธิศ ปิติภูมิสุขสันต์, วรุณี กังหัน, เมธา อึ้งทอง, และน่านน้ำ บัวคล้าย. (2568). การพัฒนาชุดฝึกทักษะงานซ่อมบำรุงชุดเฟืองส่งกำลังของเครื่องกลึงร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 19(2), 29–41.

มีนการญจน์ แจ่มพงษ์, และนพดล พรมณี. (2560). การพัฒนาชุดฝึกทักษะแบบสเต็มศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เรื่อง พลังงานรอบตัวเรา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 7(3), 81–92.

ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2560). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. สุวีริยาสาส์น.

Seels, B., & Glasgow, Z. (1998). *Making instructional design decisions* (2nd ed.). Merrill.

**แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว
เชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง
เพื่อเป้าหมายแห่งความยั่งยืนทางธุรกิจและชุมชน
Guidelines for developing participatory management process
of Na Sa-Ung agrotourism and cultural community enterprise
for business and community sustainability**

ปัญญวัฒน์ จุฑามาศ (Panyawat Chutamas) *

Received: April 19, 2026

Revised: June 23, 2026

Accepted: June 25, 2026

* Corresponding author, Email: panyawat.ch@northbkk.ac.th.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและบริบทการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง 2) ศึกษากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว 3) ศึกษากระบวนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และ 4) วิเคราะห์แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสม โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 ราย กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว 150 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทพื้นที่เป็นชุมชนขนาดเล็กของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงชัน วิสาหกิจชุมชนเริ่มจากสมาชิก 12 คน โดยดำเนินกิจกรรมให้บริการลานกางเต็นท์ การแปรรูปกาแฟอาราบิก้า และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม 2) ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับมาตรฐาน

คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวได้ร้อยละ 93.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การวิจัยและติดตามตรวจสอบ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น และการตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล 4) แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ การยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจและเจ้าของร่วม การพัฒนาระบบฐานข้อมูลชุมชนเพื่อการวิจัย ติดตามผล และการตลาดเชิงรุก และการเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่ออุดช่องว่างด้านการบริการและเศรษฐกิจท้องถิ่น

คำสำคัญ: กระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วม, วิสาหกิจชุมชน, บ้านนาสะอูง

Abstract

This research aimed to 1) study the context and operational situation of the Baan NaSa-ung Agro-Cultural Tourism Community Enterprise, 2) study the level of sustainable tourism management and the standard level of agro-cultural tourism quality, 3) study the effect of sustainable

* สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Department of Management, Faculty of Business
Administration, North Bangkok University

tourism management levels on the standard level of agro-cultural tourism quality, and 4) analyze appropriate participatory management guidelines for the enterprise. This study employed a mixed-methods approach using semi-structured interviews and questionnaires. The qualitative sample consisted of 18 key informants. The quantitative sample included 150 local people and tourism participants. Data were analyzed using content analysis, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results revealed that: 1) the area is a small highland ethnic community. The community enterprise was established with 12 members, focusing on providing a camping site, Arabica coffee processing, and selling handicrafts. 2) The overall level of sustainable tourism management was at a high level, and the overall standard level of tourism quality was also at a high level. 3) All sustainable tourism management factors jointly predicted the tourism quality standard at the .01 level of statistical significance (93.9%). The top three factors with the highest positive influence were research and monitoring, full local participation, and well-prepared marketing information. 4) The appropriate participatory management guidelines comprised three approaches: elevating community participation to decision-makers and co-owners, developing a community database for research, monitoring, and proactive marketing, building capacity to fill service and local economic gaps.

Keywords: Participatory management process, Community enterprise, Baan NaSa-ung

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งความหลากหลายและเปราะบาง (BANI World) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การค้า และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้การดำเนิน

นโยบายการพัฒนาของประเทศจำเป็นต้องมุ่งไปสู่การสร้างความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ความสมดุลและความยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญในการ “พลิกโฉมประเทศไทย” โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจมูลค่าสูง ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ทั้งยังเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ที่ให้ความสำคัญกับ 17 หมายเหตุ ซึ่งการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นจำเป็นต้องมุ่งเน้นทั้งการสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่มั่นคงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมควบคู่กันไป ซึ่งปรากฏอยู่ในหมายเหตุด้านการจัดความยากจน (SDG 1), การสร้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง (SDG 8), การลดความไม่เสมอภาค (SDG 10), การพัฒนาเมืองที่รองรับการเปลี่ยนแปลง (SDG 11) และการรักษาและใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศแบบอย่างยั่งยืน (SDG 15) (United Nations, 2015)

ชุมชนบนพื้นที่สูงของประเทศไทย โดยเฉพาะชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าต่าง ๆ ที่เข้ามาด้วยการอพยพ มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ภูเขา การทำการเกษตรแบบดั้งเดิม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์และชนเผ่า และการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่เฉพาะตัว จุดแข็งเหล่านี้ถือเป็นทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็น “ทุนการท่องเที่ยว” ได้อย่างไรก็ดีชุมชนบนพื้นที่สูงและห่างไกลมักเผชิญกับข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ และความเหลื่อมล้ำเชิงสังคม (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565)

บ้านนาสะอั่ง หมู่ 17 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหมู่บ้านบนพื้นที่สูงและห่างไกลที่มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นอย่างชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นชุมชนที่มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

ที่เป็นเอกลักษณ์ โดยหมู่บ้านมีการทำเกษตรเชิงเดี่ยวอย่างง่าย โดยอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของคนในหมู่บ้าน เช่น การปลูกข้าวไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวเหนียวดำ กาแฟ และยังคงรักษานบธรรมเนียมของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าถิ่นในพื้นที่ รวมถึงมีภูมิทัศน์ธรรมชาติที่งดงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ซึ่งหมู่บ้านยังคงอาศัยพลังงานไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์หรือระบบโซลาร์โฮม และใช้ประปาภูเขา โดยในปัจจุบันได้มีการตัดถนนผ่านพื้นที่หมู่บ้าน คือ “ถนนสันหลังมังกร” หรือ “ถนนลอยฟ้าภูทับเบิก-บ้านนาสะอูง” ส่งผลให้การคมนาคมผ่านหมู่บ้านสะดวกมากยิ่งขึ้น ทำให้หมู่บ้านนาสะอูงเริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน เช่น โฮมสเตย์ กิจกรรมการเรียนรู้ทางการเกษตร และการแสดงศิลปวัฒนธรรม แต่ยังคงขาดการจัดการเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ยังไม่สามารถสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ (อบต.วังบาล, 2567) โดยได้มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง รหัสทะเบียน 6-67-04-07/1-0044 ในกลุ่มกิจกรรมการให้บริการท่องเที่ยว โดยมี นายถาวร ใจปิง และนายมี ใจแถม เป็นผู้มีอำนาจทำการแทน

แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-Cultural Tourism) ชี้ชัดว่าความสำเร็จของการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการแบ่งปันผลประโยชน์ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบต่อทรัพยากรในท้องถิ่น (Kontogeorgopoulos, 2005; Scheyvens, 1999) หากขาดกระบวนการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง อาจเกิดปัญหาการกระจุกตัวของผลประโยชน์อยู่ในกลุ่มบุคคลหรือผู้ประกอบการบางราย ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจภายในชุมชน เกิดการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน (Chambers & Conway, 1992)

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการพัฒนา “แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วม” ของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง เพื่อสร้างความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาระดับชาติและระดับสากล อีกทั้งยังสามารถเป็นต้นแบบการพัฒนาชุมชนพื้นที่สูงอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และบริบทการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง
3. เพื่อศึกษาระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อ ระดับ มาตรฐาน คุณ ภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง
4. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง

สมมติฐานในการวิจัย

การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาในพื้นที่บ้านนาสะอูง หมู่ 17 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ผู้มีอำนาจ และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนบ้านนาสะอูง ผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยว

ขอบเขตด้านระยะเวลา

เก็บข้อมูลภาคสนามและดำเนินการวิจัยในช่วง พฤศจิกายน 2568 - กุมภาพันธ์ 2569

ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งเน้นการศึกษาแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชน ผ่านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง ประกอบด้วย การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี การลดการบริโภคที่มากเกินไปและลดปริมาณของเสีย การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนการพัฒนาแห่งชาติ การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจท้องถิ่น การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ การฝึกอบรมบุคลากร การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล การวิจัยและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง ประกอบด้วย ความมีคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย การจัดการด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการพัฒนาชุมชน (Community development theory) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับ "การระเบิดจากข้างใน" (Bottom-up approach) การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment): แนวคิดของ Chambers (1983) เน้นย้ำว่าการพัฒนาที่แท้จริงต้องมุ่งเน้นที่การสร้างขีดความสามารถ (Capacity building) เพื่อให้คนในชุมชนหลุดพ้นจากความอ่อนแอ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) และเกิด

กระบวนการที่เป็นเจ้าของ คือการที่ชุมชนเป็น "ผู้ตัดสินใจหลัก" (Key decision maker) ในทุกวงจรของการพัฒนา ตั้งแต่การระบุปัญหาที่แท้จริง การประเมินฐานทุนชุมชน การวางแผน การลงมือปฏิบัติ ไปจนถึงการประเมินผลและรับผลประโยชน์

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based tourism: CBT) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนที่เน้นการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนมีบทบาทเป็น "เจ้าของ" และ "ผู้จัดการ" ของทรัพยากรและกิจกรรมท่องเที่ยว โดยมีทั้งมิติแห่งความยั่งยืน (Scheyvens, 1999) ได้เสนอกรอบแนวคิดที่ชี้ว่า CBT ที่ดีต้องสร้างพลังอำนาจให้ชุมชนใน 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ (กระจายรายได้เป็นธรรม) มิติด้านจิตวิทยา (เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น) มิติด้านสังคม (สร้างความสามัคคี) และมิติด้านการเมือง (มีโครงสร้างการจัดการที่โปร่งใส) และมิติสิทธิความเป็นเจ้าของ (Ownership) (Kontogeorgopoulos, 2005) ที่ระบุว่า ความสำเร็จของ CBT ในประเทศกำลังพัฒนา (รวมถึงไทย) ขึ้นอยู่กับการที่ชาวบ้านไม่ได้เป็นเพียง "ผู้ถูกจัดแสดง" (Exhibited objects) แต่ต้องมีสถานะเป็น "เจ้าของและผู้จัดการ" ทรัพยากรอย่างเบ็ดเสร็จ

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-cultural tourism) เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value creation) ด้วยการต่อยอดฐานทุนเดิมของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมเป็นการผสมผสานกิจกรรมท่องเที่ยวเข้ากับการเรียนรู้วิถีเกษตรและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การปลูกพืช การทำอาหารพื้นบ้าน การเรียนรู้ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้แก่ชุมชน Sharpley and Roberts (2004) อธิบายว่าภาคเกษตรกรรมไม่ได้มีหน้าที่เพียงการผลิตอาหารอีกต่อไป แต่สามารถมอบประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส "ความแท้จริง" (Authenticity) ของวิถีชีวิตชนบท เป็นการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ (Diversification of income) โดยการผสมผสานกิจกรรมท่องเที่ยวเข้าไปในวิถีเกษตร ช่วยกระจายความเสี่ยงให้เกษตรกรไม่ต้องพึ่งพารายได้จากการขายผลผลิตเพียงทางเดียว อีกทั้งยังเป็นกลไกในการ

อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา

แนวคิดการมีส่วนร่วม (Participation theory) ซึ่ง Arnstein (1969) ได้อธิบายระดับการมีส่วนร่วมเป็น “บันไดการมีส่วนร่วม” (Ladder of citizen participation) ซึ่งชี้ว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงต้องอยู่ในระดับการมีอำนาจตัดสินใจ บริหารจัดการทรัพยากร และเจรจาต่อรอง ถือเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงการรับฟังความคิดเห็น และไม่มีหลักประกันใดๆ ว่าผู้มีอำนาจจะนำความเห็นนั้นไปปฏิบัติจริง

หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีองค์ประกอบสำคัญ 10 ประการ Eber (1992) ได้วางรากฐานหลักการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying capacity) ประกอบด้วย การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ/วัฒนธรรมอย่างพอดี การลดการบริโภคที่เกินจำเป็นและการลดของเสียเพื่อหลีกเลี่ยงภาระค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การรักษาความหลากหลายทั้งทางระบบนิเวศ สังคม และวัฒนธรรม การบูรณาการการท่องเที่ยวเข้ากับการวางแผน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือระดับชาติ การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น เพื่อให้มีเงินหมุนเวียนและกระจายสู่คนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นให้สิทธิชุมชนในการร่วมจัดการ การปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วนอย่างรอบด้าน การฝึกอบรมบุคลากรพัฒนาทักษะและความรู้ด้านความยั่งยืนให้ผู้ให้บริการ การทำการตลาดอย่างรับผิดชอบไม่โฆษณาเกินจริง และเคารพต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมและการศึกษาวิจัย ติดตามและประเมินผลกระทบอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงการจัดการ

การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของกรมการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2556) เกณฑ์การประเมินถูกแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก เพื่อชี้วัดทั้งในแง่ของความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ศักยภาพในการให้บริการ และการจัดการอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ คือความมีคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้มีอำนาจ และสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอึ่ง ผู้นำท้องถิ่นและ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังบาล ปราชญ์ชุมชน และประชาชนในพื้นที่และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่และผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้ มีอำนาจและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอึ่ง จำนวน 5 ราย ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 4 ราย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังบาล จำนวน 1 ราย ปราชญ์ชุมชน จำนวน 2 ราย และประชาชนในพื้นที่ จำนวน 6 ราย โดยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจนถึงจุดที่ไม่ปรากฏกรอบการตีความใหม่ที่มีนัยสำคัญเพิ่มเติมซึ่งเกิดขึ้นที่จำนวนผู้ให้ข้อมูล 18 ราย การยืดความอึดตัวเชิงทฤษฎีแทนการเป็นตัวแทนเชิงสถิติช่วยให้การวิเคราะห์มีความลึกและสอดคล้องกับมาตรฐานการวิจัยเชิงคุณภาพและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณจากประชาชนในพื้นที่และผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้าน ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากร แต่อ้างอิงจากจำนวนประชากรในพื้นที่ อยู่ในหลักไม่เกิน 300 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ที่สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี ในการทบทวนวรรณกรรม นำมาสร้างเป็นประเด็นคำถามหลักและคำถามเจาะลึกเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพ และบริบทการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอึ่ง รวมทั้งความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอึ่ง และผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ส่วนที่ 2 ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating scale) และส่วนที่ 3 ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating scale) และส่วนที่ 4 คือแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง และนำแบบสอบถามไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความถูกต้อง แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1951) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.892 ซึ่งอยู่ในระดับ จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิตัวเอง โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ Google form เมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลผ่านการตรวจสอบบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งวิชาการ และฐานข้อมูลที่เผยแพร่สาธารณะ เพื่อนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และนำมาศึกษาและวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มากำหนดเป็นประเด็นจากการสัมภาษณ์ การทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนาตามวัตถุประสงค์ที่ 1

2. วิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 โดยใช้หลักเกณฑ์ในการให้คะแนน และแปลความหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นข้อมูลแบบ Rating scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981) จะกำหนดระดับค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1 ถึง 5 คะแนน ทำการแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ระดับค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยปานกลาง ระดับค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก ระดับค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย โดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น Linear regression โดยวิเคราะห์ตัวแปรทั้งหมดในครั้งเดียวด้วยวิธี Enter method

4. การสังเคราะห์ แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง เพื่อเป้าหมายแห่งความยั่งยืนทางธุรกิจและชุมชนกระทำโดยสังเคราะห์ข้อมูลและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในวัตถุประสงค์ที่ 1 - 3 มา โดยทำการสังเคราะห์แนวทางโดยใช้แนวคิดการจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และเขียนรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) อธิบายระดับ การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ

วัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง และระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ใช้วิธี Linear regression โดยวิเคราะห์ตัวแปรทั้งหมดในครั้งเดียวด้วยวิธี Enter method โดยใช้ค่า Adjusted R2, ค่า t, ค่า F

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของหมู่บ้านนาสะอั่ง

บ้านนาสะอั่ง (หมู่ที่ 17 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์) เป็นชุมชนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงชันกลางหุบเขา ห่างจากภูทับเบิกประมาณ 12 กิโลเมตร มีประชากร 82 หลังคาเรือน ลักษณะภูมิประเทศที่โดดเด่นคือ ตั้งอยู่ในพื้นที่ถนน "สันหลังมังกร" พาดผ่านในปี 2567 ซึ่งเป็นจุดชมวิว 360 องศา ทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น ชุมชนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ขาดแคลนสาธารณูปโภคพื้นฐาน ใช้ไฟฟ้าจากระบบโซลาร์โฮม และไม่มีสัญญาณโทรศัพท์มือถือในพื้นที่หมู่บ้าน ชาวบ้านประกอบอาชีพทำไร่หมุนเวียน ข้าวเหนียวดำ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันได้รับการส่งเสริมให้เปลี่ยนมาปลูกพืชเศรษฐกิจมูลค่าสูงและไม่ยืนต้น เช่น กาแฟอาราบิก้า อะโวคาโด แมคคาเดเมีย ลูกพลับ และเกาลัด เพื่อลดการพังทลายของหน้าดินและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน โดยนำผลผลิตโดยเฉพาะ "กาแฟ" มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชีกเนเจอร์ของชุมชน ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดน่านเมื่อราว 40 ปีก่อน วิถีชีวิตมีความเรียบง่ายและผูกพันกับธรรมชาติสูง ผู้คนพึ่งพาอาศัยกันในระบบเครือญาติ เด็กๆ ในชุมชนไม่มีพฤติกรรมติดสื่อสังคมออนไลน์เนื่องจากข้อจำกัดด้านสัญญาณโทรศัพท์ กิจกรรมยามว่างคือการช่วยเหลืองานครอบครัวและงานเกษตรกรรม ชุมชนยังคงรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมการแต่งกาย การจักสานไม้ไผ่ และประเพณีดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น ปัจจุบันชาวบ้านเริ่มมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว การประกอบการลานกางเต็นท์ และการขายผลิตภัณฑ์แปรรูป อย่างไรก็ตาม

ก็ติดข้อจำกัดของพื้นที่คือเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้งและดินถล่มในหน้าฝน

บริบทการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง จัดทำเป็นวิสาหกิจกับกรมส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์) รหัสทะเบียน : 6-67-04-07/1-0044 ในกลุ่มกิจการการให้บริการ ประเภทกิจการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งด้านการเกษตรและวัฒนธรรม นำมาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนนอกเหนือจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยว การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนครั้งนี้เกิดขึ้นจากการประชุมหมู่บ้าน และเกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้านจำนวน 12 คน นำโดยนายถาวร ใจปิง ประธานวิสาหกิจชุมชน และนายมี ใจแถม รองประธาน ได้รับการสนับสนุนจากกรมวิชาการเกษตร สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลวังบาล ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเพชรบูรณ์ และการให้บริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านการท่องเที่ยว ดำเนินกิจกรรมหลัก ได้แก่ การให้บริการลานกางเต็นท์บริเวณสันหลังมังกร บ้านนาสะอั่ง ที่เน้นความสงบและใกล้ชิดธรรมชาติ การแปรรูปและจำหน่ายเมล็ดกาแฟคั่วบด (Arabica) ภายใต้แบรนด์ของชุมชน และการจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม งานจักสานไม้ไผ่ และผ้าพื้นเมือง และพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านจาก "ทางผ่าน" ให้กลายเป็น "จุดหมายปลายทาง"

การเริ่มต้นวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง ด้วยเงินคนละ 100 บาท จากสมาชิกที่จำนวน 12 คน โดยในระยะเวลาที่ผ่านมา มีการประชุมคณะกรรมการวิสาหกิจรวมกัน 5 ครั้ง โดยมีการระบุนุ้คผล หรือสถานประกอบการประกอบการที่จะเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจ จะต้องมียุทธศาสตร์อยู่ในพื้นที่มากกว่า 2 ปี โดยในระยะแรกวิสาหกิจจัดหารายได้จากผู้ประกอบการลานกางเต็นท์เป็นรายหัวของนักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการ หัวละ

5 บาท โดยผ่านการบันทึกการเข้าพักของนักท่องเที่ยว ส่วนผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร สินค้าแปรรูป และสินค้าหัตถกรรม จะดำเนินการจำหน่าย ภายใต้การใช้ตราผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอู้ง และหักรายได้ร้อยละ 5 จากยอดขาย เข้าสมทบเป็นรายได้ของรัฐวิสาหกิจ โดยจำนวนเงินดังกล่าวข้างต้นผู้ประกอบการจะนำส่งเข้าบัญชีวิสาหกิจเป็นรายเดือน ซึ่งจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2568 วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอู้ง มีรายได้ทั้งสิ้นประมาณ 20,000 บาท

2. ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอู้ง

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในประเด็นระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวน 10 ประเด็น ดังตาราง 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การประสานการท่องเที่ยวเข้ากับรอบแผนพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นตามลำดับ โดยมีการฝึกอบรมบุคลากรในการให้บริการนั้น มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในกลุ่ม

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอู้ง

ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี	4.39	0.591	มาก	6
2. การลดการบริโภคที่เกินจำเป็นและลดของเสีย	4.07	0.850	มาก	9
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลาย	4.57	0.522	มากที่สุด	2
4. การประสานการท่องเที่ยวเข้ากับรอบแผนพัฒนา	4.58	0.487	มากที่สุด	1
5. การรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจท้องถิ่น	4.45	0.539	มาก	5
6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น	4.54	0.620	มากที่สุด	3
7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ	4.46	0.631	มาก	4
8. การฝึกอบรมบุคลากร	3.99	0.970	มาก	10
9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล	4.24	0.728	มาก	8
10. การวิจัยและติดตามตรวจสอบ	4.28	0.786	มาก	7
รวม	4.36	0.601	มาก	

3. ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอู้ง

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในประเด็นระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 5 ประเด็น ดังตาราง 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความมีคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม บ้านนาสะอูง

ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ความมีคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ	4.77	0.380	มากที่สุด	1
2. ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	3.95	0.841	มาก	5
3. การจัดการด้านการท่องเที่ยว	4.20	0.731	มาก	3
4. ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.19	0.760	มาก	4
5. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	4.22	0.787	มาก	2
รวม	4.23	0.606	มาก	

จากการทดสอบหาอิทธิพลของปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้ง 10 ด้าน ที่มีต่อระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ดังตาราง 3 พบว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R²) เท่ากับ .939 ซึ่งหมายความว่าชุดตัวแปรพยากรณ์เหล่านี้สามารถอธิบายความผันแปรของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวได้ถึงร้อยละ 93.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่ามีตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 7 ด้าน โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุดคือ การวิจัยและติดตามตรวจสอบ ($\bar{X}$ = .633) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น ($\bar{X}$ = .372) และการตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล ($\bar{X}$ = .275) ตามลำดับ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจท้องถิ่น, การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี, การประสานการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนพัฒนา และการฝึกอบรมบุคลากร ต่างส่งผลในทิศทางบวกเช่นกัน ในขณะที่ปัจจัยด้านการลดการบริโภคที่เกินจำเป็น, การรักษาและส่งเสริมความหลากหลาย และการรักษาหรือก้นอย่างสม่ำเสมอ ไม่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีผลต่อระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง

ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว			
	B	Beta	t	p-value
(Constant)	.188		5.553	.000
1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี	.069	.189	2.821**	.005
2. การลดการบริโภคที่เกินจำเป็นและลดของเสีย	.041	.026	.447	.656
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลาย	.074	.002	.025	.980
4. การประสานการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนพัฒนา	.081	.170	2.618**	.010
5. การรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจท้องถิ่น	.047	.246	5.924**	.000
6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น	.068	.372	5.371**	.000
7. การรักษาหรือก้นอย่างสม่ำเสมอ	.062	.085	1.325	.187
8. การฝึกอบรมบุคลากร	.046	.161	2.170*	.032

ตาราง 3 (ต่อ)

ระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว			
		B	Beta	t	p-value
9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล		.052	.275	4.385**	.000
10. การวิจัยและติดตามตรวจสอบ		.070	.633	7.022**	.000
r	R ²	Adjusted R ²	S.E(est.)	F	p-value
.971	.943	.939	.14937	231.716**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอูง

แนวทางที่ 1: การยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจและเจ้าของร่วม

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น" เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับที่ 2 อย่างไรก็ตามบริบทของกลุ่มยังเริ่มต้นจากสมาชิกเพียง 12 คนจากทั้งหมด 82 หลังคาเรือน ดังนั้น จึงต้องนำแนวคิด "บันไดการมีส่วนร่วม" (Ladder of citizen participation) ของ Arnstein เข้ามาใช้ โดยยกระดับจากการให้ชาวบ้านเป็นเพียงผู้รับฟังหรือผู้ปฏิบัติตาม สู่การมีส่วนร่วมในระดับสูงสุดคือ การมีอำนาจตัดสินใจและบริหารจัดการทรัพยากร ชุมชนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถูกจัดแสดงในมิติด้านวัฒนธรรม มาเป็นผู้จัดการผลประโยชน์และจัดสรรรายได้ (เช่น การหักรายได้ร้อยละ 5 เข้าวิสาหกิจ) อย่างเป็นระบบ โปร่งใส และครอบคลุมคนทั้งหมู่บ้าน โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลวังบาลให้การสนับสนุนงบประมาณและเป็นพี่เลี้ยงในการจัดกระบวนการ และ ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเพชรบูรณ์ให้ความช่วยเหลือด้านการจัดกระบวนการกลุ่มให้สอดคล้องกับวิถีชาติพันธุ์

แนวทางที่ 2 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลชุมชนเพื่อการวิจัย ติดตามผล และการตลาดเชิงรุก (Data-driven management & marketing)

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติยืนยันชัดเจนว่าการวิจัยและติดตามตรวจสอบ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุดเป็นอันดับ 1 และ การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูลส่งผลสูงเป็นอันดับ 3 โดยแนวทางนี้เสนอให้ชุมชนสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูล (Citizen science) เช่น การติดตามขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying capacity) ของลานกางเต็นท์บริเวณสันหลังมังกร การเฝ้าระวังความเสี่ยงเรื่องดินถล่มและน้ำแล้ง รวมถึงการนำข้อมูลที่ถูกต้องมาทำการตลาดอย่างรับผิดชอบ (Responsible marketing) นำเสนออัตลักษณ์ที่แท้จริงของ "กาแฟอาราบิก้านาสะอูง" และวิถีชีวิตดั้งเดิมโดยไม่โฆษณาเกินจริง ตามหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ Eber โดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบูรณ์เข้ามาช่วยสนับสนุนช่องทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้องของแหล่งท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษามีส่วนช่วยในการออกแบบระบบจัดเก็บข้อมูล และประเมินผลกระทบ

แนวทางที่ 3 การเสริมสร้างขีดความสามารถ (Capacity building) เพื่ออุดช่องว่างด้านการบริการและเศรษฐกิจท้องถิ่น

ผลการวิจัยเชิงปริมาณชี้ให้เห็นช่องว่างสำคัญคือ แม้การจัดการด้านอื่นๆ จะอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่การฝึกอบรมบุคลากร กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แนวทางนี้มุ่งเน้นการแก้ปัญหาผ่านแนวคิดของ

Chambers ที่เน้นการสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building) เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรที่ตนเองต้องการเรียนรู้ เช่น ทักษะการจัดการโฮมสเตย์ ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (กาแฟ อะโวคาโด แมคคาเดเมีย) เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ซึ่งปัจจัยการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจท้องถิ่นนี้ ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน โดยกรมส่งเสริมการเกษตร เข้ามาให้ความรู้ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจมูลค่าสูงและการแปรรูปผลผลิตให้ได้มาตรฐาน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดช่วยเหลือนด้านการพัฒนาทักษะอาชีพให้ครอบคลุมถึงกลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ และเยาวชนในพื้นที่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

อภิปรายผล

อิทธิพลของการติดตามตรวจสอบและการตลาดต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอั่ง พบว่า การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถพยากรณ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีปัจจัยด้านการวิจัยและติดตามตรวจสอบเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุดเป็นอันดับ 1 สอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 10 ประการ ของ Eber ที่เน้นย้ำความสำคัญของการติดตามและประเมินผลกระทบอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล ยังส่งผลเชิงบวกสูงเป็นอันดับที่ 3 ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวิชญ์ สุประดิษฐ์ (2565) ที่ศึกษารูปแบบการดำเนินงานโดยใช้ทุนชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า กระบวนการติดตามตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับการนำข้อมูลชุมชนมาทำการตลาดเพื่อสังคมอย่างรับผิดชอบ (Social enterprise marketing) โดยไม่โฆษณาเกินจริงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดผลกระทบเชิงลบสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว และรักษาสมดุลของคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับที่ 2 ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า การสร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการรวมศูนย์อำนาจ สอดคล้องกับแนวคิด "บันไดการมีส่วนร่วม" ของ Arnstein (1969) นอกจากนี้ ประเด็นดังกล่าวยังได้รับการสนับสนุนอย่างชัดเจนจากงานวิจัยเชิงปฏิบัติการของ ปรียนันท์ สิทธิจินดารัตน์ (2556) เรื่องโครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งพบผลลัพธ์เชิงประจักษ์ว่า เมื่อชุมชนได้รับโอกาสมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับการเป็นผู้วิจัยและเก็บข้อมูลทรัพยากรด้วยตนเอง ไปจนถึงการมีอำนาจตัดสินใจวางระบบบริหารจัดการ จะส่งผลให้ชาวบ้านเกิดความตื่นตัว เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานะการเป็นเจ้าของ (Ownership) ของชุมชนคือหัวใจหลักของคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่แท้จริง

แม้ว่าระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภาพรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า "การฝึกอบรมบุคลากร" กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในทุกมิติ ประเด็นนี้อธิบายได้ผ่านแนวคิดการพัฒนาชุมชนของ Chambers (1983) ที่เน้นย้ำเรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี นิธินัง (2565) และ วสุธิดา พูนกลัด และคณะ (2566) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพบผลการศึกษที่ตรงกันว่า แม้ชุมชนจะมีฐานทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นเพียงใด แต่ข้อจำกัดสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนคือ ขาดบุคลากรที่มีทักษะในการบริหารจัดการและการบริการ ดังนั้น การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น (Capacity building) จึงเป็นกุญแจสำคัญที่สุดที่จะช่วยเติมเต็มช่องว่าง เพื่อให้ชุมชนสามารถส่งมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและก้าวไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยขยายขอบเขตจากสมาชิก ให้ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน เพื่อยกระดับบทบาทของชาวบ้านสู่การเป็น ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการจัดสรรผลประโยชน์และรายได้ร่วมกันอย่างโปร่งใส โดยควรประสานให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังบาลและศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงในการจัดกระบวนการกลุ่มให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

1.2 ชุมชนควรสร้างกลไกการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Citizen science) เช่น การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของลานกางเต็นท์ การเฝ้าระวังภัยพิบัติ (น้ำแล้ง ดินถล่ม) และนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้สนับสนุน "การตลาดอย่างรับผิดชอบ" โดยสื่อสารอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์อย่างกาแฟอาราบิก้าตามความ เป็นจริง โดยมีสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเป็นผู้สนับสนุนช่องทางการประชาสัมพันธ์

1.3 ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการจริง เช่น ทักษะการจัดการโฮมสเตย์ การพัฒนา ภาษา หรือเทคโนโลยีแปรรูปผลผลิตเกษตรมูลค่าสูง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร หรือสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อกระจายโอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพไปยังกลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ และเยาวชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร และวัฒนธรรมของชุมชนบนพื้นที่สูงอื่น ๆ ที่มีบริบททางภูมิศาสตร์และกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) สำหรับการพัฒนาพื้นที่สูงในบริบทของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2556). *คู่มือการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ปริยพันธ์ ลิทธิจินดาร. (2556). *โครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในภาคตะวันออก: ระยอง จันทบุรี ตราด และสระแก้ว* [รายงานการวิจัย]. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).
- เพ็ญศรี ฉิรินัง. (2565). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดน้ำวัดลำพญา จังหวัดนครปฐม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 7(1), 65–76.
- วสุธิดา พูนกลัด, บุญसान ทระกีก, และสุภลัดน์ วงศ์ไพศาลลักษณ์. (2566). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(2), 793–812.
- ศิริวิชัย สุประดิษฐ์. (2565). *รูปแบบการดำเนินงานโดยใช้ทุนชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2565). *รายงานสถานการณ์ชุมชนบนพื้นที่สูง*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังบาล. (2567). *รายงานข้อมูลชุมชนบ้านนาสะอึ่ง*. จังหวัดเพชรบูรณ์.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). Prentice-Hall.
- Chambers, R. (1983). *Rural development: Putting the last first*. Longman.

- Chambers, R., & Conway, G. R. (1992). *Sustainable rural livelihoods: Practical concepts for the 21st century (IDS Discussion Paper 296)*. Institute of Development Studies.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Eber, S. (1992). Beyond the green horizon: Principles for sustainable tourism. WWF. Kontogeorgopoulos, A. (2005). Community-based ecotourism in Phuket and Ao Phangnga, Thailand: Partial victories and bittersweet remedies. *Journal of Sustainable Tourism*, 13(1), 4–23. <https://doi.org/10.1080/09669580508668477>
- Kontogeorgopoulos, N. (2005). Community-based ecotourism in Phuket and Ao Phangnga, Thailand: Partial victories and bittersweet remedies. *Journal of Sustainable Tourism*, 13(1), 4–23. <https://doi.org/10.1080/17501220508668470>
- Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism Management*, 20(2), 245–249. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00069-7](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00069-7)
- Sharpley, R., & Roberts, L. (2004). Rural tourism—10 years on. *International Journal of Tourism Research*, 6(3), 119–124. <https://doi.org/10.1002/jtr.478>
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่าย ของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้

Marketing strategies that affect purchase intention and willingness to pay of consumer of organic agricultural product in the Southern Region

พจณี ภัคดีวิสัย¹ (Potjane Phakdeewisai) ชนะเกียรติ สมานบุตร² (Chanakiet Samanbut)

Received: October 15, 2025

Revised: November 8, 2025

Accepted: November 13, 2025

¹ Corresponding author, Email: pojjanee1551@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความตั้งใจซื้อซ้ำ และความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ 2) ศึกษาระดับอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มเกษตรอินทรีย์จากภาคใต้ จำนวนทั้งหมด 313 คน ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตามความสะดวก (Convenience sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model) โดยใช้โปรแกรม AMOS

ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่าย สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี พิจารณาจากค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ = 2.948 ค่าดัชนี CFI = 0.986, ค่า TLI = 0.975, ค่า RMSEA = 0.079, ค่า RMR = 0.045, RMSEA = 0.079 โดยผ่านทุกเกณฑ์มาตรฐาน

2) ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่าย ผลการศึกษพบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ซึ่งประกอบด้วยด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านการบริการลูกค้า ด้านประสิทธิภาพการซื้อในร้านค้า ด้านการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และด้านความเป็นธรรมด้านราคามีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อซ้ำ และความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ ส่วนความตั้งใจซื้อซ้ำมีอิทธิพลทางตรงต่อความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจากผลการวิจัยจะช่วยให้ธุรกิจสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ โดยเฉพาะปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากในปัจจุบันมีการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ทุกรูปแบบ การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์ให้กับธุรกิจสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั่วทุกพื้นที่อย่างยั่งยืนได้

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์, ความตั้งใจซื้อซ้ำ, ความเต็มใจจ่าย, สินค้าเกษตรอินทรีย์

Abstract

The purposes of this research were to 1) study repeat purchase intentions and willingness to pay of consumers of organic agricultural products in the Southern region, 2) a study the level of influence of marketing strategies on repeat purchase intention and willingness to pay of consumers of organic

¹ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต
Doctor of Business Administration Program,
Rangsit University

² มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

agricultural products in the southern region, the sample group comprised of 313 organic farmers from the southern region using a convenient sampling method. Statistics used in data analysis is descriptive statistics, including mean, standard deviation, and inferential statistics includes data analysis using the AMOS program from the analysis of the structural equation model.

The research results found that 1) All three variables are marketing strategy, repeat purchase intention and willingness to pay. This is in good agreement with the empirical data. Considered from the chi-square correlation value = 2.948, CFI index value = 0.986, TLI value = 0.975, RMSEA value = 0.079, RMR value = 0.045, RMSEA = 0.079, passing all standard criteria. 2) Factors in organic agricultural marketing strategies repeat purchase intention and willingness to pay. The results of the study found that organic marketing strategies which includes product quality customer service in terms of purchasing experience in stores awareness about health and fairness in price, it has a direct influence on repeat purchase intentions and willingness to pay of consumers of organic products as for repeat purchase intention, it has a direct influence on consumers' willingness to pay for organic products. The results of the research will help businesses to apply the research results, especially the marketing strategy because at present there are all types of organic agricultural products being sold. This research study is therefore beneficial to organic agricultural products businesses in all areas in a sustainable way.

Keywords: Organic agriculture marketing strategies, Intention to repurchase, Willingness to pay, Organic agricultural product

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 1.40 ล้านไร่ คิดเป็นมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ 9,169 ล้านบาท ทั้งเพื่อตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออก เนื่องจาก ในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารที่ผลิตโดยปราศจากสารเคมีตกค้าง และการผลิตนั้นเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการไม่ใช้สารเคมีในขั้นตอนการผลิต ทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์มีโอกาสดิบได้อย่างมาก ซึ่งไทยก็เป็นประเทศที่ส่งออกสินค้าอาหารที่สำคัญของโลก ทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีโอกาสที่จะก้าวไกลในตลาดโลก จะเห็นได้ว่า ทิศทางของสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีแนวโน้มที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น การผลิตและการตลาดอาหารแบบเกษตรอินทรีย์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพราะนอกจากกระแสความนิยมการดูแลสุขภาพของผู้บริโภคแล้ว ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมไปถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การทำการเกษตรแบบยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ เพื่อรักษาระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายให้ความสำคัญ และนับเป็นโอกาสและช่องทางการขยายตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566)

จากการศึกษาสภาพการผลิตพืชอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่ภาคใต้ เกษตรกรจะมีประสิทธิภาพในการเข้าสู่ระบบการผลิตพืชอินทรีย์เพื่อขอการรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตร และคงสถานะการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ได้อย่างยั่งยืน เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อสุขภาพตนเอง และบุคคลในครอบครัว ราคา จำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์เหมาะสมหรือต่างจากผลผลิตทั่วไปที่มีการใช้สารเคมี และมีตลาดหรือช่องทางจำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์ชัดเจน มั่นคง และยั่งยืน เกษตรกรมีทัศนคติในการริเริ่มเข้าสู่การผลิตพืชอินทรีย์ เนื่องจากต้องการมีสุขภาพที่ดี (ชวิศร์ สวัสดิสาร, 2561) ซึ่งงานวิจัยนี้จะพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมกับองค์กร หรือธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันที่งานวิจัยที่ผ่านมาได้ทำการศึกษาสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ด้านกลยุทธ์ทางการตลาด เช่น

กลยุทธ์การตลาด 5A และการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค (กชวรรณ เวชชพิทักษ์, 2562) และศึกษาปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ผ่านช่องทางออนไลน์ (มณีนทิพย์ หวันอินตา, 2565) และ ศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) เพื่อส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบุรี (ชนันธร เพ็ชร์น้อย, 2562)

จากงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการศึกษากลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ เพื่อสามารถเข้าถึงผู้บริโภคให้ได้มากที่สุดและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแม่นยำ และเป็นการเตรียมความพร้อมในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ ในด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านการบริการลูกค้า ด้านประสบการณ์การซื้อในร้านค้า ด้านการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และด้านความเป็นธรรมด้านราคา การศึกษาในครั้งนี้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการวางแผนการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการในการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยได้เพิ่มมากขึ้นและยั่งยืนต่อไป

ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์เกิดขึ้นในช่วงยุคปี 90 ซึ่งเป็นตลาดเฉพาะกลุ่ม แต่ปัจจุบันตลาดเกษตรอินทรีย์กำลังเคลื่อนย้ายไปสู่ตลาดขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมเกษตร สำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green product) เปรียบได้กับผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย ไร้สารเคมีตกค้าง ส่วนใหญ่ผลิตขึ้นได้โดยธรรมชาติ สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร จะได้รับสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ มีเครื่องหมาย “ORGANIC THAILAND” เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงความสะอาด ปลอดภัยต่อสุขภาพ

แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (Theory of consumer behavior) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าผู้บริโภคมีความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการอย่างหลากหลาย แต่เนื่องจากผู้บริโภคแต่ละรายมีข้อจำกัด

ในเรื่องของทรัพยากร การบริโภคจึงมีความแตกต่างกัน โดยคำนึงถึงอรรถประโยชน์สูงสุดที่ตนจะได้รับ โดย Mowen and Minor (1998) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค คือ การศึกษาถึงหน่วยการซื้อ (Buying units) และกระบวนการแลกเปลี่ยนที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการบริโภคและการกำจัดเกี่ยวกับราคา บริการ ประสิทธิภาพ และความคิด

ความตั้งใจซื้อซ้ำ ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 1991) ได้นิยามไว้ว่า ความตั้งใจเป็นปัจจัยที่บ่งชี้ที่ดีที่สุดของการแสดงพฤติกรรม โดยให้ความหมายว่า ความตั้งใจหมายถึงการแสดงถึงความรู้ความเข้าใจ หรือความพร้อมของบุคคลในการดำเนินพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ความตั้งใจซื้อกับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ในกรณีที่จะทำให้ความตั้งใจของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ก็ต่อเมื่อผู้บริโภคเชื่อว่าอาหารอินทรีย์เป็นอาหารที่มีความปลอดภัยและทำให้มีสุขภาพดีกว่าอาหารทั่วไป (Ahmad & Juhdi, 2010) แต่ถ้าผู้บริโภครับรู้ว่ามีผลลบในการหาซื้อผลิตภัณฑ์อินทรีย์จะส่งผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจที่จะซื้ออาหารอินทรีย์

ความเต็มใจจ่าย หรือ ความเต็มใจที่จะจ่ายเงิน (Willingness to pay: WP) หมายถึง ความพอใจที่จะชำระเงินซื้อเพื่อใช้สายรัดข้อมือสุขภาพ (Kowatsch & Maass, 2012) โดยเปรียบเทียบจากการประเมินจากราคาสูงสุดที่ผู้ซื้อสามารถยอมรับได้ และเปรียบเทียบกับปริมาณของสินค้าหรือบริการที่จะได้รับจากการซื้อ

Aldhmour (2016) กล่าวถึง ทศนคติที่มีผลกระทบต่อความตั้งใจที่จะใช้การเลือกซื้อสินค้า เมื่อผู้บริโภคมีทัศนคติทางบวกต่อการเลือกซื้อสินค้าให้มีความเชื่อว่าการเข้าถึงข้อมูลผ่านเครื่องมือการเลือกซื้อสินค้าที่ดี ซึ่งความตั้งใจซื้อเป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดหรือพยากรณ์กระบวนการซื้อสินค้าหรือบริการได้ Parengkuan (2017) กล่าวถึง ความตั้งใจการคิดพิจารณาในเรื่องราวเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถี่ถ้วน มีแนวโน้มที่มั่นใจ และตัดสินใจศึกษาเหตุผลเพื่อที่จะซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภค งานวิจัยของ Maichum, Parichatnon, and Peng, (2016) กล่าวว่า ทศนคติมีบทบาทที่ชัดเจนในการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงหรือมี

ความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อซื้อ โดยมีแนวโน้มที่ผู้บริโภคจะประเมินผลิตภัณฑ์ในทางจิตวิทยาดังเช่นงานวิจัยของ Vermeir and Verbeke (2006) กล่าวว่า ประโยชน์หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ผักอินทรีย์ที่ควรจะมีการสื่อสารไปยังผู้บริโภค จะมีผลต่อการติดตาม หรือสร้างการรับรู้ ก่อให้เกิดกระบวนการตัดสินใจซื้อ หรือเต็มใจจ่ายจากความชอบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในเขตภาคใต้เป็นหลัก
2. เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 01 พฤษภาคม พ.ศ.2567 ถึงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2568 เป็นระยะเวลา 10 เดือน
3. สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตลาดสดซูเปอร์มาร์เก็ต และห้างสรรพสินค้า ทั้ง 14 จังหวัด ในเขตภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล มีส่วนประกอบ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านการบริการลูกค้า ด้านประสิทธิภาพการซื้อในร้านค้า ด้านการรับรู้เรื่องสุขภาพ และด้านความเป็นธรรมด้านราคา โดยดัดแปลงข้อคำถามจาก (Bu et al., 2020) และ

(Hasan, 2022) ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อซ้ำสินค้า โดยดัดแปลงข้อคำถามจาก (Bu et al., 2020) ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเต็มใจจ่าย โดยดัดแปลงข้อคำถามจาก (Kovacs & Keresztes, 2022)

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อหาความเชื่อถือได้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) จำนวน 3 ด้าน คือ 1) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามาตรวัดกลยุทธ์ทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เท่ากับ 0.943 2) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามาตรวัดความตั้งใจซื้อซ้ำ เท่ากับ 0.958 และ 3) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามาตรวัดความเต็มใจจ่าย เท่ากับ 0.951 ซึ่งผ่านเกณฑ์การทดสอบค่าความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้เกินกว่า 0.7 (Hair et al., 2010) ซึ่งข้อคำถามตามมาตรวัดส่วนแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scales) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนจาก 1 คือ ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคเห็นด้วยน้อยที่สุด จนถึง 5 คือ ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคเห็นด้วยมากที่สุด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนและความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	เกณฑ์วัด	ผลลัพธ์	ผลสรุป
Chi-Square/df	<5.0	2.948	ตรงตามเกณฑ์
p-value	>0.05	0.000	ต่ำกว่าเกณฑ์
CFI	>0.90	0.986	ตรงตามเกณฑ์
RMR	<0.08	0.045	ตรงตามเกณฑ์
GFI	>0.90	0.946	ตรงตามเกณฑ์
AGFI	>0.85	0.887	ตรงตามเกณฑ์
IFI	<0.90	0.986	ตรงตามเกณฑ์
TLI	<0.90	0.975	ตรงตามเกณฑ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ จากจำนวนที่ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) บรรยายลักษณะของข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลมาหาค่าสถิติ

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบค่าความถี่ ร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural equation model: SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS เพื่อทดสอบและประมาณค่าหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยจากเกณฑ์สถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 313 ราย ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 171 คน (ร้อยละ 54.6) มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 111 คน (ร้อยละ 35.5) มีรายได้เฉลี่ย 20,001-30,000 บาท จำนวน 100 คน (ร้อยละ 31.9) มีการศึกษาในระดับการศึกษาปวช./ปวส. จำนวน 134 คน (ร้อยละ 42.8) และส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกร จำนวน 90 คน (ร้อยละ 28.8) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	142	45.4
- หญิง	171	54.6
รวม	313	100
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 20 ปี	40	12.8
- 20- 25 ปี	93	29.7
- 26-30 ปี	111	35.5
- 31 ปีขึ้นไป	69	22
รวม	313	100

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
3. รายได้		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	40	12.8
10,001-20,000 บาท	86	27.5
20,001-30,000 บาท	100	31.9
30,001-40,000 บาท	47	15
40,000 บาทขึ้นไป	40	12.8
รวม	313	100
4. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	49	15.7
ปวช./ปวส	134	42.8
ปริญญาตรี	105	33.5
สูงกว่าปริญญาตรี	35	8
รวม	313	100
5. อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	38	12.1
พนักงานบริษัทเอกชน	82	26.2
เกษตรกร	90	28.8
รับจ้างทั่วไป	84	26.8
ธุรกิจส่วนตัว	19	6.1
รวม	313	100

2. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลยุทธ์ทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ (MK) ความตั้งใจซื้อซ้ำ (IT) และความเต็มใจจ่าย (WL) ในภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ทั้ง 3 ตัวแปร โดย กลยุทธ์ทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ (MK) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.78) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ 0.94 รองลงมาคือ ความเต็มใจจ่าย (WL) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.70) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ 0.96 และความตั้งใจซื้อซ้ำ (IT) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.69) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ 0.92 ตามลำดับ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
กลยุทธ์การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ (MK)	3.78	0.94	มาก
ความตั้งใจซื้อซ้ำ (IT)	3.69	0.92	มาก
ความเต็มใจจ่าย (WL)	3.70	0.96	มาก

3. การวิเคราะห์โมเดลการวัด

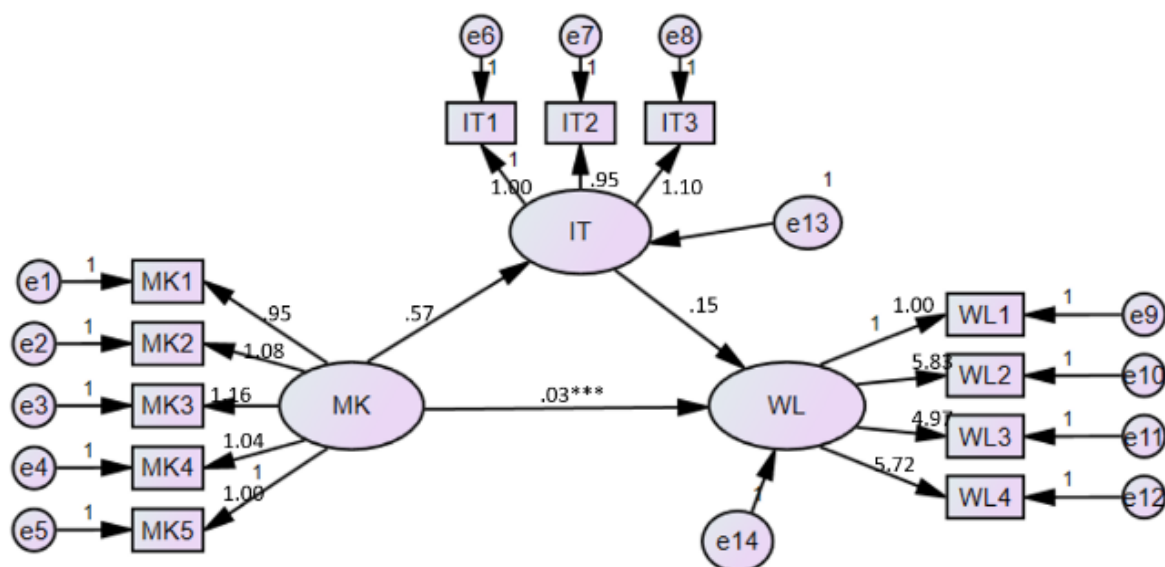
การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) เพื่อประเมินความเชื่อมั่นของตัวแปรทั้งหมดในแบบสอบถาม และเพื่อยืนยันองค์ประกอบที่สร้างมาจากทฤษฎี ผลจากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบของตัวแปร (Composite reliability: CR) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.892-0.911 ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสม เนื่องจากมีค่ามากกว่า 0.6 ส่วนค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average variance extracted: AVE) มีค่า 0.697-0.79 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่า ตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดเป็นตัวแทนที่แท้จริงของตัวแปรแฝงได้ สามารถประเมินได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) ค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบของตัวแปร (Composite reliability: CR) และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average variance extracted: AVE)

ตัวแปร	Measurement item	Standardized estimates	p-value	AVE	CR
กลยุทธ์การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ (MK)	MK1	0.902	***	0.78	0.95
	MK2	0.941	***		
	MK3	0.984	***		
	MK4	0.854	***		
	MK5	0.715	***		
ความตั้งใจซื้อซ้ำ (IT)	IT1	0.9	***	0.86	0.95
	IT2	0.887	***		
	IT3	0.993	***		
ความเต็มใจจ่าย (WL)	WL1	0.187	***	0.72	0.90
	WL2	1.013	***		
	WL3	0.933	***		
	WL4	0.982	***		

4. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ในรายงานผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองการวัดข้อมูลเชิงประจักษ์ Hair et al. (2010) มีค่าดังนี้ ค่า $\lambda^2/df = 2.948$, $\lambda^2 = 109.08$, (p-value) = 0.000, (df) = 37, CFI = 0.986, GFI = 0.946, IFI = 0.986, TLI = 0.975, RMR = 0.045, RMSEA = 0.079, AGFI = 0.887 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ λ^2/df มีค่าน้อยกว่า 5 ค่า CFI, GFI, IFI และค่า TLI มีค่าสูงกว่า 0.90 ค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.08 ค่า AGFI มีค่ามากกว่า 0.85 แสดงว่า ค่า RFI มีค่าสูงกว่า 0.95 และค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.05 ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่า โมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลที่ได้จากตัวแปรสังเกต หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี (Good Fit) ดังภาพประกอบ 1

Chi-Square/df = 2.948, Chi-Square = 109.08,

(p-value) = 0.000, CFI = 0.986, GFI = 0.946,

NFI = 0.979, RMSEA = 0.079, AGFI = 0.887

หมายเหตุ: $p < .05$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพประกอบ 1 ค่าพารามิเตอร์ในโมเดลของแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่าย ของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้

5. การวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม

จากการวิเคราะห์เส้นความสัมพันธ์โมเดลสมการโครงสร้างที่ผ่านเกณฑ์ มีรูปแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ความตั้งใจซื้อซ้ำ และความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม พบว่าความตั้งใจซื้อซ้ำได้รับอิทธิพลเชิงบวกทางตรงจากปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีค่าอิทธิพลเส้นทางเท่ากับ 0.567 ความเต็มใจจ่ายได้รับอิทธิพลเชิงบวกทางตรงจากความตั้งใจซื้อซ้ำ ซึ่งมีค่าอิทธิพลเส้นทางเท่ากับ 0.152 และเมื่อพิจารณาความเต็มใจจ่ายได้รับอิทธิพลเชิงบวกทางตรง ซึ่งมีค่าอิทธิพลเส้นทางเท่ากับ 0.031 และได้รับอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งมีค่าอิทธิพลเส้นทางเท่ากับ 0.086 จากปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ดังตาราง 5

ตาราง 5 อิทธิพลทางตรง (Direct Effects) ทางอ้อม (Indirect Effects) และอิทธิพลรวม (Total Effects)

Factor	ความตั้งใจซื้อซ้ำ			ความเต็มใจจ่าย		
	Direct Effects	Indirect Effects	Total Effects	Direct Effects	Indirect Effects	Total Effects
MK	0.567	-	0.567	0.031	0.086	0.117
IT	-	-	-	0.152	-	0.152
WL	0.152	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: MK = กลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์,

IT = ความตั้งใจซื้อซ้ำ, WL = ความเต็มใจจ่าย, *p-value < .05

จากการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ จากภาพประกอบ 1 และตาราง 5 ข้างต้นสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย ได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำ และความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้

สมมติฐาน	โครงสร้างโมเดล	Regression Weights	p-value	ผลการทดสอบ
H1	MK → IT	0.567	***	ยอมรับ
H2	MK → WL	0.031	0.007	ยอมรับ
H3	IT → WL	0.152	***	ยอมรับ

หมายเหตุ: MK = กลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์, IT = ความตั้งใจซื้อซ้ำ, WL = ความเต็มใจจ่าย, *p-value < .05

สามารถสรุปการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำ และความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ ดังนี้ สมมติฐานที่ 1 กลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์มีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนสมมติฐานที่ 2 กลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์มีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความเต็มใจจ่าย ของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสมมติฐานที่ 3 ความตั้งใจซื้อซ้ำมีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความเต็มใจจ่าย ของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ ที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ความตั้งใจซื้อซ้ำ และความเต็มใจจ่าย ผลการศึกษา พบว่า กลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ (Product quality) ด้านการบริการลูกค้า (Customer service) ด้านประสบการณ์การซื้อในร้านค้า (In-store shopping experience) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Perceived healthiness) และด้านความเป็นธรรมด้านราคา (Price fairness) มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เท่ากับ 0.567 แสดงให้เห็นถึง กลยุทธ์ทางการตลาดมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ปินตา (2565) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยกลยุทธ์การตลาดส่งผลต่อทัศนคติและส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษ ผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ และบุศยมาส ชื่นเย็น

(2566) ที่ศึกษารูปแบบการตลาดเชิงการตลาด การสร้างคุณค่าทางการตลาดและต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม พบว่า การวิเคราะห์การตลาดด้านผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการสร้างคุณค่าทางการตลาดและการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และจากการศึกษากลยุทธ์การตลาดเกษตรอินทรีย์ ยังมีอิทธิพลทางตรงต่อความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 0.031 แสดงให้เห็นถึง กลยุทธ์ทางการตลาดมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Gifford and Bernard (2006) และ Padel and Foster (2005) และ Saba and Messina (2003) พบว่า ทัศนคติมีผลต่อความตั้งใจซื้อ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม มีผลต่อความตั้งใจซื้อ และความเต็มใจจ่ายเพื่อซื้อ ความตั้งใจซื้อ มีผลต่อความตั้งใจจ่ายเพื่อซื้อ และค่านิยมส่วนตัว ผู้บริโภคไม่มีผลต่อความตั้งใจซื้อ แต่การรับรู้พฤติกรรมเชิงบวกว่ามีผลต่อความยินดีหรือยอมจ่ายเพื่อซื้อผักอินทรีย์ โดยต้องมีการเข้าถึงข้อมูลที่ชัดเจนและเชื่อถือได้ มีความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ และความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภค นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัย ยังพบว่า ความสัมพันธ์ปัจจัยความตั้งใจซื้อซ้ำมีอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้ เมื่อเกิดความตั้งใจซื้อซ้ำ ผู้บริโภคจึงเกิดความเต็มใจและยินดีที่จะจ่ายเงินซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อมอบสุขภาพที่ดีให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วณิชย์ ไชยแสง (2563) และ Bu et al. (2020) พบว่า ความตั้งใจซื้อซ้ำมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเต็มใจจ่ายเพื่อซื้อผักอินทรีย์ เพื่อดูแลสุขภาพและรักษาสุขภาพ มีความต้องการที่จะบริโภคผักอินทรีย์ให้ได้มากกว่าการบริโภคที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การวิจัยได้กำหนดสมมติฐานที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองตามแนวความคิดและสมมติฐานที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์การตลาดและเพิ่มวิธีสื่อสารการตลาดให้มากขึ้น จากความต้องการของผู้บริโภคที่นิยมบริโภค

สินค้าเกษตรอินทรีย์ในเขตภาคใต้ และในประเทศไทยมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาที่แตกต่างจากลักษณะการบริโภคในแต่ละจังหวัดของพื้นที่ภาคใต้ ที่มีต่อวิถีชีวิต หรือพฤติกรรมการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ จึงควรมีการนำปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ที่อาจส่งผลต่อการเลือกซื้อหรือการตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์มาศึกษา เพื่อให้การวิจัยได้ผลการวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กขวรรณ เวชพิทักษ์. (2562). กลยุทธ์การตลาด 5A และการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค [วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ชนันธร เพ็ชฌน้อย. (2562). ศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) เพื่อส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบุรี [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ชวิศร์ สวัสดิสาร. (2561). รายงานโครงการวิจัยศึกษาสภาพการผลิตพืชอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตภาคใต้ตอนบน [รายงานวิจัย]. กรมวิชาการเกษตร. <https://www.doa.go.th>
- บุษยมาส ชื่นเย็น. (2566). รูปแบบการตลาดอสังหาริมทรัพย์ การสร้างคุณค่าทางการตลาด และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม].
- มณีทิพย์ หวันอินตา. (2565). ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรผ่านช่องทางออนไลน์ [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ลัดดา ปินตา. (2565). อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ราชภัฏวชิรเวศน์, 10(1), 1–24.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). สศก. เผย ปัจจุบันไทยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์. <https://www.oae.go.th>
- วนิชย์ ไซยแสง. (2563). อิทธิพลของพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อความตั้งใจซื้อและความตั้งใจจ่ายเพื่อซื้อผักอินทรีย์ในประเทศไทย. วารสารสาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 13(1), 30–44.
- Ahmad, S. N. B., & Juhdi, N. (2010). *Consumers' perception and purchase intentions towards organic food products: Exploring attitude among Malaysian consumers* [Unpublished doctoral dissertation, Tun Abdul Razak University].
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Aldhmour, F. (2016). An investigation of factors influencing consumers' intention to use online shopping: An empirical study in south of Jordan. *Journal of Internet Banking and Commerce*, 21(2), 1–50.
- Bu, X., Nguyen, H. V., Chou, T.-P., & Chen, C.-P. (2020). A comprehensive model of consumers' perceptions, attitudes, and behavioral intention toward organic tea: Evidence from an emerging economy. *Sustainability*, 12(16), 6619. <https://doi.org/10.3390/su12166619>
- Gifford, K., & Bernard, J. C. (2006). Influencing consumer purchase likelihood of organic food. *International Journal of Consumer Studies*, 30(2), 155–163.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.
- Hasan, A. A. T. (2022). Perceived value and behavioral intentions toward dining at Chinese restaurants in Bangladesh: The role of self-direction value and price fairness. *South Asian Journal of Marketing*, 3(2), 116–134.

- Kovacs, I., & Keresztes, E. R. (2022). Perceived consumer effectiveness and willingness to pay for credence product attributes of sustainable foods. *Sustainability*, 14 (7), 4338. <https://doi.org/10.3390/su14074338>
- Kowatsch, T., & Maass, W. (2012). Critical privacy factors of Internet of Things services: An empirical investigation with domain experts. In H. Rahman, A. Mesquita, I. Ramos, & B. Pernici (Eds.), Knowledge and technologies in innovative information systems. MCIS 2012. Lecture Notes in Business Information Processing (Vol. 129, pp. 200–211). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-33244-9_14
- Maichum, K., Parichatnon, S., & Peng, K.-C. (2016). Application of the extended theory of planned behavior model to investigate purchase intention of green products among Thai consumers. *Sustainability*, 8 (10), 1077. <https://doi.org/10.3390/su8101077>
- Mowen, J. C., & Minor, M. (1998). Consumer behavior (5th ed.). Prentice Hall.
- Padel, S., & Foster, C. (2005). Exploring the gap between attitudes and behavior: Understanding why consumers buy or do not buy organic food. *British Food Journal*, 107(8), 606–625.
- Parengkuan, M. W. A. E. (2017). A comparative study between male and female purchase intention toward visual merchandising at Centro by Parkson department store Mantos. *Jurnal Berkala Ilmiah Efisiensi*, 17(1), 9–21.
- Saba, A., & Messina, F. (2003). Attitudes toward organic foods and risk/benefit perception associated with pesticides. *Food Quality and Preference*, 14(8), 637–645.
- Vermeir, I., & Verbeke, W. (2006). Sustainable food consumption: Exploring the consumer attitude–behavioral intention gap. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 19(2), 169–194.

การประเมินความพึงพอใจและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อพัฒนา
หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน
ให้ตรงตามสมรรถนะยุคดิจิทัล

**Assessing stakeholder satisfaction and needs for developing a bachelor
of Business Administration Program In Financial Innovation
and Investment curriculum aligned with digital-era competencies**

ศิริภรณ์ ศิลปวานิช (Siriporn Silapavanich)¹ กรรณิการ์ กลิ่นสุคนธ์ (Kannika Klinsukhon)²

พีรณัฐ ยาทิพย์ (Pheeranadh Yathip)³

Received: November 6, 2025

Revised: November 28, 2025

Accepted: November 30, 2025

² Corresponding author, Email: Kannika.kl@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานยุคดิจิทัลและมีการศึกษาความคิดเห็นความพึงพอใจต่อหลักสูตร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้าง อาจารย์ ผู้รับ ผิด ชอบ หลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิผ่านแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยเชิงปริมาณสะท้อนว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่มมีระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 4.29 หรือร้อยละ 85.80 โดยเห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพการสอนและความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพสูง และเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในด้านองค์ความรู้ ทักษะวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยี

ทางการเงิน การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมรายวิชาเชิงปฏิบัติด้านนวัตกรรมทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลการเงินเชิงลึก และภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการและการฝึกประสบการณ์จริง เพื่อยกระดับศักยภาพของบัณฑิตให้พร้อมแข่งขันในตลาดแรงงานระดับประเทศและสากล ผลการศึกษานี้จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรช่วงปี พ.ศ. 2570 – 2574 ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสมรรถนะบัณฑิตแห่งศตวรรษที่ 21 และสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร นวัตกรรมทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลการเงิน สมรรถนะบัณฑิต ตลาดแรงงานยุคดิจิทัล

Abstract

This study aims to develop the Bachelor of Business Administration Program in Financial Innovation and Investment to be modernized and aligned with the needs of the digital-age labor market, and to examine stakeholders' opinions and

¹⁻³ สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Department of Finance, Faculty of Business
Administration, Rajamangala University of Technology
Phra Nakhon

satisfaction toward the program. A mixed-methods research design was employed to collect data from key stakeholders, including students, alumni, employers, instructors, and external experts, through questionnaires and in-depth interviews. The quantitative findings revealed that stakeholders' overall satisfaction with the program was at a high level, with an average score of 4.29 (equivalent to 85.80%), reflecting strong approval of the program's quality and relevance. Respondents perceived the curriculum as appropriate in terms of academic knowledge, professional skills, and ethics particularly in financial technology applications, analytical thinking, and lifelong learning. Recommendations include adding more practice-oriented courses in financial innovation, data analysis, and business English, as well as promoting integrated learning and real-world training experiences. These improvements aim to enhance graduates' competencies and competitiveness in both national and international labor markets. The study provides essential guidelines for curriculum development during 2027–2031, ensuring the program remains up-to-date, competency-based, and supportive of Thailand's transition toward a sustainable digital economy.

Keywords: Curriculum development, Financial innovation, Financial data analytics, Graduate Competencies, Digital labor market

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิวัติเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง (Structural transformation) ในระบบการเงินโลกอย่างลึกซึ้ง เทคโนโลยีทางการเงิน (Financial technology: FinTech) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการลดต้นทุนธุรกรรม เพิ่มความเร็ว และขยายการเข้าถึงบริการทางการเงิน (Financial Inclusion) ให้กับประชากรที่เคยอยู่นอกระบบ (Unbanked) ขณะเดียวกัน สินทรัพย์ดิจิทัลและเทคโนโลยีบล็อกเชนได้สร้างระบบนิเวศทางการเงินแบบ

กระจายศูนย์ (Decentralized finance: DeFi) ซึ่งลดการพึ่งพาสถาบันการเงินแบบดั้งเดิม และเปิดโอกาสให้เกิดรูปแบบการลงทุนใหม่ที่มีความโปร่งใสและมีสภาพคล่องมากขึ้น (Tapscott & Tapscott, 2016) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงการพัฒนาเครื่องมือทางการเงิน แต่เป็นการปฏิรูปวิธีคิดและกระบวนการดำเนินธุรกิจทางการเงินในระดับรากฐาน ส่งผลให้สถาบันการเงินทั่วโลกต้องเร่งปรับตัวให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้บริโภคยุคดิจิทัล พร้อมทั้งบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยไซเบอร์ที่ทวีความซับซ้อนขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การเชื่อมโยงของเทคโนโลยีดิจิทัลกับตลาดการเงินยังได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกลยุทธ์การลงทุนอย่างสิ้นเชิง นักลงทุนสามารถซื้อขายสินทรัพย์จากทั่วโลกผ่านสมาร์ทโฟน หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง การตัดสินใจลงทุนจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data analytics) และแบบจำลองทางเศรษฐกิจที่มีความแม่นยำสูง (PricewaterhouseCoopers, 2022) การเกิดขึ้นของสินทรัพย์ใหม่ เช่น โทเคนที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ (Non-fungible token: NFT) และสินทรัพย์ดิจิทัลรูปแบบต่าง ๆ ได้เปิดมิติใหม่ของการลงทุน ขณะเดียวกัน การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence: AI) และการซื้อขายแบบอัลกอริทึม (Algorithmic trading) ได้กลายเป็นกลไกหลักในการบริหารความเสี่ยงและการเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดทุนยุคใหม่

บริบทของประเทศไทย ระบบการเงินไทยกำลังเร่งปรับตัวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital economy) ตามนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand: BOT) ที่มุ่งสร้างระบบนิเวศทางการเงินสมัยใหม่ผ่านการจัดตั้งธนาคารเสมือนจริง (Virtual bank) การพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลภาครัฐ (Central Bank Digital Currency: CBDC) และการขับเคลื่อนระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ในวงกว้าง (Bank of Thailand, 2024) รวมทั้งการผลักดันของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในการวางกรอบกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลและบล็อกเชน (Securities and Exchange Commission Thailand, 2023) การเปลี่ยนผ่านนี้สะท้อนถึงทิศทางของประเทศที่กำลังมุ่งสู่ ระบบเศรษฐกิจการเงินดิจิทัลอย่างเต็ม

รูปแบบ ซึ่งสร้างทั้งโอกาสใหม่และความท้าทายทางทักษะสำหรับบุคลากรด้านการเงินในอนาคต

ในขณะเดียวกัน ตลาดแรงงานของประเทศไทยก็เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามเทคโนโลยีและโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะในสาขาการเงิน การลงทุน และการวิเคราะห์ข้อมูล นายจ้างในภาคเอกชนและสถาบันการเงินต่างให้ความสำคัญกับทักษะแห่งอนาคต (Future skills) เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical thinking) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy) การแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน (Complex problem solving) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (World Economic Forum, 2023) ทำให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับโครงสร้างหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการสร้างสมรรถนะบัณฑิตที่สามารถผสมผสานองค์ความรู้ทางการเงินกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ ตลอดจนยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 และ BCG Economy model ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและความยั่งยืน มหาวิทยาลัยจึงต้องทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงรุกในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและศักยภาพสูง สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคธุรกิจและเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศในระยะยาว โดยเฉพาะในสาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุนที่ต้องการบุคลากรซึ่งมีทักษะหลากหลายและพร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตาม จากการประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตในหลายสถาบัน พบว่าหลักสูตรเดิมนั้นยังมีข้อจำกัดในด้านความทันสมัย เนื้อหายังไม่ครอบคลุมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเงินและการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้บัณฑิตจำนวนหนึ่งยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ความล้าสมัยของหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

ดังนั้น การดำเนินการวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญในฐานะการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้หลักสูตรตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของโลกการเงินยุคดิจิทัล ผ่านการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้าง อาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในช่วงปี พ.ศ. 2570 - 2574 ให้มีคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวโน้มทักษะแห่งอนาคต และยกระดับศักยภาพของบัณฑิตให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้าง อาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความเหมาะสมและความทันสมัยของหลักสูตรนวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน
2. เพื่อศึกษาความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านความรู้ ทักษะ เทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) การวิเคราะห์ข้อมูล และ Soft skills ที่ควรเพิ่มเติมในหลักสูตร
3. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) กับทักษะที่ตลาดแรงงานยุคดิจิทัลต้องการ รวมถึงความคาดหวังของภาคอุตสาหกรรมการเงิน
4. เพื่อจัดทำแนวทางพัฒนาหลักสูตร พ.ศ. 2570 - 2574 ให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานยุคใหม่ และส่งเสริมสมรรถนะของบัณฑิตให้พร้อมแข่งขันในระดับประเทศและระดับสากล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีความทันสมัย

สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทางการเงินและการลงทุน ตลอดจนตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในโลกการเงินสมัยใหม่

2. ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และยกระดับคุณภาพของหลักสูตรให้มีมาตรฐานทางวิชาการที่สูงขึ้น

3. ส่งเสริมให้คณะและมหาวิทยาลัยมีศักยภาพในการแข่งขัน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในระดับประเทศ และนานาชาติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษามีรากฐานมาจากแนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษาหลายประการ โดยเฉพาะแนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (Learner-Centered and Society-Responsive Curriculum Development) ซึ่งมุ่งให้หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสมรรถนะ (Competencies) ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 การออกแบบหลักสูตรในปัจจุบันจึงไม่ได้มุ่งเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎี แต่ต้องสามารถพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เพื่อให้พร้อมสำหรับตลาดแรงงานยุคดิจิทัล (OECD, 2022)

หนึ่งในกรอบแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรคือ โมเดลของไทเลอร์ Tyler's model (Tyler, 1949) ซึ่งเสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา (Educational objectives) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experiences) การจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of experiences) และการประเมินผล การเรียนรู้ (Evaluation) แนวคิดนี้เน้นให้หลักสูตรมีโครงสร้างที่เชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Program learning outcomes: PLOs) เป็นตัวชี้วัดคุณภาพบัณฑิต

Taba (1962) ได้ต่อยอดแนวคิดของไทเลอร์ โดยเสนอให้การพัฒนาหลักสูตรเริ่มจากระดับครูผู้สอน (Grassroots model) เนื่องจากครูคือผู้ที่เข้าใจผู้เรียนและบริบทจริงมากที่สุด การพัฒนาหลักสูตรจึงควรอาศัยข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นผู้สอน ผู้เรียน หรือผู้ประกอบการ ซึ่งแนวคิดนี้ได้กลายเป็นรากฐานของการพัฒนาหลักสูตรบนฐานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder-based curriculum development) ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในงานวิจัยร่วมสมัย ในมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์การศึกษา ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human capital theory) ของ Becker (1993) อธิบายว่าการลงทุนในระบบการศึกษาคือการเพิ่มมูลค่าทุนมนุษย์ของประเทศ บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพจะเพิ่มผลิตภาพทางเศรษฐกิจและขับเคลื่อนนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ World Economic Forum (2023) ที่มองว่าทักษะแห่งอนาคต เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทุนมนุษย์ใหม่ (New human capital) ที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล ดังนั้น หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุนจึงควรตอบสนองต่อเป้าหมายของการสร้างทุนมนุษย์คุณภาพสูงที่มีทักษะทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม

อีกแนวคิดที่สำคัญคือ แนวคิดเชิงสมรรถนะ (Competency-based curriculum design) ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียน ทำได้จริงมากกว่าการรู้เฉย ๆ โดยการกำหนดกรอบสมรรถนะ (Competency framework) ที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบรายวิชาและการประเมินผล (Birdman et al., 2022; Stek et al., 2025) แนวคิดนี้เหมาะสมอย่างยิ่งกับสาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินที่ต้องการให้บัณฑิตสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ทั้งในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การใช้เครื่องมือ FinTech และการตัดสินใจเชิงธุรกิจอย่างมีจริยธรรม

ในด้านกระบวนการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism theory) ของ Piaget (1972) และ Bruner (1986) ชี้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ค้นพบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Active learning) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning)

ของ Kolb (1984) ที่เน้นวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Concrete experience - reflective observation - abstract conceptualization - active experimentation) การเรียนรู้แบบนี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรบริหารธุรกิจและการเงินทั่วโลก เพื่อพัฒนาทักษะพร้อมทำงาน (Employability skills) ให้กับผู้เรียนอย่างแท้จริง

ในระดับแนวคิดเชิงระบบ โมเดลของ Kem et al. (2009) เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบ 6 ขั้นตอน (Six-Step approach to curriculum development) ได้รับการประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ (Problem identification & needs assessment) 2) การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 4) การเลือกกลยุทธ์การเรียนรู้ 5) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 6) การประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โมเดลนี้สะท้อนแนวคิดการพัฒนาเชิงระบบที่เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาหลักสูตรในยุคดิจิทัลที่ต้องตอบสนองต่อผู้เรียนและตลาดแรงงานไปพร้อมกัน

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน ควรอิงบนฐานของการพัฒนาหลักสูตรเชิงสมรรถนะ (Competency-based curriculum) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder participation) และการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับสมรรถนะบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวต่อไปจะพิจารณางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสะท้อนการประยุกต์ใช้แนวคิดเหล่านี้ในบริบทของการอุดมศึกษาและตลาดแรงงานยุคดิจิทัล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะผู้ผลิตบัณฑิตเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะคำถามที่ว่า 'บัณฑิตพร้อมทำงานจริงเพียงใด' และหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนายจ้างมากน้อยเพียงใด งานวิจัยจำนวนมากสะท้อนว่าช่องว่างระหว่างสิ่งที่หลักสูตรมอบให้กับสิ่งที่ตลาดแรงงาน

ต้องการยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และรูปแบบการทำงาน งานของ Mahmud and Wong (2022) พบว่าสถาบันอุดมศึกษายังคงให้ความสำคัญกับ 'hard skills' เช่น ความรู้เฉพาะทางวิชาชีพ ในขณะที่ตลาดแรงงานกลับให้ความสำคัญกับ 'soft skills' และ 'digital skills' เช่น การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะแห่งอนาคตและความต้องการของภาคอุตสาหกรรมยุคใหม่

แนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น คือ การพัฒนาหลักสูตรโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder-based curriculum development) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักที่สอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้ Gupta (2024) ศึกษาเกี่ยวกับ Stakeholder perceptions of graduate employability และพบว่า ความเข้าใจของสถาบันการศึกษาและองค์กรนายจ้างเกี่ยวกับสมรรถนะบัณฑิต ยังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยสถาบันมักเน้นด้านความรู้ทางวิชาการ ขณะที่นายจ้างให้ความสำคัญกับทักษะปฏิบัติจริง ความพร้อมทำงาน และทักษะเชิงสังคม การวิจัยดังกล่าวแนะนำให้สถาบันอุดมศึกษาใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมมุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกกระดับ ซึ่งแนวทางนี้ตรงกับระเบียบวิธีของงานวิจัยปัจจุบันที่มุ่งสำรวจความคิดเห็นจากนักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้าง อาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ในด้านสมรรถนะบัณฑิต งานของ Bisschoff and Massyn (2024) ได้เสนอ Soft skills competency framework ที่มุ่งเน้นการพัฒนา Emotional intelligence, การทำงานเป็นทีม และความยืดหยุ่นทางความคิด โดยเฉพาะเมื่อควบคู่กับการเรียนรู้แบบบูรณาการกับสถานประกอบการ (Work-integrated learning: WIL) จะช่วยเพิ่มความพร้อมทำงานได้จริง ทั้งนี้ Dordevic (2025) พบว่า ทักษะดิจิทัลระดับเหนือพื้นฐาน (Above-basic digital skills) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญ ยืนยันว่าทักษะดิจิทัล

คือทุนอาชีพ (Career capital) ที่หลักสูตรควรพัฒนาอย่างเป็นระบบ

ด้านการศึกษาเฉพาะทางด้านการเงินและการลงทุน งานวิจัยในต่างประเทศให้ความสำคัญกับการบูรณาการเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) เข้ากับหลักสูตรมากขึ้น Poon et al. (2024) พบว่าผู้บริหารในอุตสาหกรรม FinTech ให้ความสำคัญกับประสบการณ์การทำงานจริงและความพร้อมด้านผู้ประกอบการ ขณะที่ Cox (2024) ศึกษาผลจากการเรียนการสอน FinTech เชิงปฏิบัติ (Experiential learning) พบว่าผู้เรียนมีทักษะพร้อมทำงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่วน KaiZhi and Khodi (2025) เสนอกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยง FinTech Education เข้ากับการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้หลักสูตรสอดคล้องกับอุตสาหกรรมจริง แนวคิดเหล่านี้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมทางการเงินและการลงทุนในประเทศไทย ที่ควรเพิ่มรายวิชา FinTech และกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เช่น โครงการ กรณีศึกษา และสหกิจศึกษา Birdman et al. (2022) และ Stek et al. (2025) ต่างเสนอการออกแบบหลักสูตรเชิงสมรรถนะ (Competency-based curriculum design) ที่มุ่งเน้นการบูรณาการทักษะทางเทคนิค ทักษะพฤติกรรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนทำได้จริงมากกว่า การรู้เพียงอย่างเดียว ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งกับสาขาการเงินที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การใช้เทคโนโลยี FinTech และการบริหารความเสี่ยงอย่างมีจริยธรรม

ในบริบทของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ งานวิจัยและนโยบายจาก NXPO, OECD, และ UNESCO ล้วนชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษากับภาคอุตสาหกรรม เพื่อผลิตกำลังคนที่มีทักษะดิจิทัลและสร้างนวัตกรรม งานวิจัยในประเทศหลายชิ้นพบว่า แม้นักศึกษาจะมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับสูงมากกว่าร้อยละ 85 แต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังเสนอให้เพิ่มรายวิชา Soft Skills การฝึกงาน และการอัปเดตเครื่องมือดิจิทัลให้ทันสมัย ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการสร้างหลักสูตรที่พร้อมสำหรับอนาคต (Future-ready curriculum) อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยสากลจำนวนไม่น้อยจะสำรวจประเด็นเกี่ยวกับ employability, digital

skills, curriculum-industry alignment, soft skills, และ FinTech education แต่ในบริบทไทยยังพบช่องว่างสำคัญหลายด้าน ได้แก่ 1) ยังมีงานวิจัยน้อยมากที่สำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม (นักศึกษา ศิษย์เก่า อาจารย์ นายจ้าง) ต่อหลักสูตรที่มุ่งเน้น FinTech และนวัตกรรมทางการเงิน 2) ขาดงานที่ออกแบบกรอบสมรรถนะเฉพาะสาขา (Competency framework) สำหรับด้านการเงิน การลงทุน และนวัตกรรมโดยตรง และ 3) ยังมีงานวิจัยน้อยที่วัดผลลัพธ์เชิงปฏิบัติ (Practical outcomes) เช่น การฝึกงาน สหกิจศึกษา หรือโครงการร่วมกับภาคอุตสาหกรรม พร้อมประเมินความพึงพอใจตามมาตรฐาน และแทบไม่มีงานที่ติดตามผล การใช้สมรรถนะของบัณฑิตในตลาดแรงงานหลังสำเร็จการศึกษา

ด้วยเหตุนี้งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวบรวมข้อเสนอแนะเชิงลึก และจัดทำแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร ในช่วงปี พ.ศ. 2570 - 2574 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสามารถเติมเต็มช่องว่างเหล่านี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว สามารถสังเคราะห์แนวทางพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชา นวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน ที่เหมาะสมกับบริบทไทยได้ ดังนี้

1. บูรณาการเนื้อหา FinTech และนวัตกรรมทางการเงิน เช่น Blockchain, Robo-advisors, Big dataทางการเงิน, Digital payments, และการลงทุนยุคดิจิทัล
2. พัฒนาทักษะดิจิทัลและทักษะเชิงอ่อนควบคู่กับความรู้วิชาชีพ ได้แก่ digital literacy, communication, teamwork, problem-solving และ critical thinking
3. เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Experiential learning) เช่น สหกิจศึกษา โครงการจริง และการจำลองสถานการณ์ธุรกิจการเงิน
4. สร้างกรอบสมรรถนะ (Competency framework) ที่ระบุสมรรถนะหลักของบัณฑิตและตัวชี้วัดที่สามารถประเมินได้จริง
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง ผ่านการสำรวจความคิดเห็น การประชุมกลุ่ม และคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร

6. พัฒนาทรัพยากรและศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน ให้มีความเชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีการเงิน พร้อมเครื่องมือและห้องปฏิบัติการจำลอง

7. ติดตามผลลัพธ์ของบัณฑิต (Graduate tracking) เพื่อตรวจสอบการใช้สมรรถนะในตลาดแรงงาน และใช้ข้อมูลปรับปรุงหลักสูตรในระยะยาว

งานวิจัยนี้มีความโดดเด่นในฐานะงานที่บูรณาการองค์ความรู้จากหลายมิติ เพื่อพัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมทางการเงินให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลและความต้องการของตลาดแรงงานสมัยใหม่ โดยมีจุดเด่นสำคัญคือการใช้กรอบคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทิศทางอุตสาหกรรมทางการเงินในอนาคตอย่างเป็นระบบ แนวทางการศึกษาถูกออกแบบให้ครอบคลุมทั้งการวิเคราะห์ช่องว่างของหลักสูตรเดิม การทำความเข้าใจคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต และการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งช่วยให้การพิจารณาจุดแข็งและจุดที่ควรปรับปรุงของหลักสูตรมีความรอบด้านและสอดคล้องกับความเป็นจริง นอกจากนี้ งานวิจัยยังเน้นการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางกรอบแนวทางพัฒนาหลักสูตรในลักษณะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งในด้านเนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงานดิจิทัล ทำให้งานวิจัยนี้มีศักยภาพสูงในการใช้เป็นต้นแบบในการยกระดับคุณภาพหลักสูตรระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางการเงินในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้บูรณาการความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ากับหลักสูตรเชิงสมรรถนะ เพื่อพัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมทางการเงินและการลงทุนให้สอดคล้องกับทักษะดิจิทัลยุคใหม่ ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้เก็บรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้างหรือสถานประกอบการ อาจารย์ในหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ดังนี้

- นักศึกษาปัจจุบัน ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 60 คน
- ศิษย์เก่าที่จบการศึกษา ในปี พ.ศ. 2563 – 2567 จำนวน 40 คน
- ตัวแทนนายจ้างหรือสถานประกอบการ ที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 10 คน
- อาจารย์ในหลักสูตร จำนวน 5 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 5 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาปัจจุบัน คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ความสอดคล้องของรายวิชากับอาชีพ
- คุณภาพการสอนของอาจารย์
- ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากศิษย์เก่า นายจ้างหรือสถานประกอบการ อาจารย์ในหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก คือ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2567 ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2567 โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ การสัมภาษณ์ออนไลน์ และการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด / พึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.40 – 4.19 หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก / พึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.60 – 3.39 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง / พึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.80 – 2.59 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย / พึงพอใจระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.79 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด / พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ในส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดความคำตอบจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายอย่างละเอียด แล้วนำเนื้อหาที่ได้มาจัดหมวดหมู่และจัดลำดับประเด็นตามลักษณะของข้อมูล เพื่อวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยพิจารณาหาความเหมือน ความแตกต่าง และประเด็นสำคัญที่สะท้อนความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่ม จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียงเพื่ออธิบายแนวคิด มุมมอง และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเงินและการลงทุน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเงินและการลงทุน

โดยอาศัยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้างหรือสถานประกอบการ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก แสดงให้เห็นสาระสำคัญใน 2 ประเด็นหลัก คือ (1) ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (2) ความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) กับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ระหว่างเดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2567 พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่าหลักสูตรควรพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการเงินสมัยใหม่ โดยเฉพาะด้าน เทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) และ เศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งเป็นแนวโน้มสำคัญของตลาดแรงงานในอนาคต ข้อมูลจาก สถานประกอบการ และ ศิษย์เก่า ระบุว่าบัณฑิตควรมีความสามารถวิเคราะห์งบการเงิน ประเมินมูลค่าทรัพย์สิน จัดการความเสี่ยง และวางแผนการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความซื่อสัตย์ สุจริตและจรรยาบรรณวิชาชีพ พร้อมทั้งมี ทักษะภาษาอังกฤษและดิจิทัล เพื่อรองรับการทำงานในสภาพแวดล้อมสากล

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร เสนอให้บูรณาการเนื้อหาด้านเทคโนโลยีการเงิน ปัญญาประดิษฐ์ และ Big data เข้ากับการเรียนการสอน พร้อมพัฒนา Soft skills ของผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และความรับผิดชอบทางจริยธรรม เพื่อสร้างบัณฑิตที่สมบูรณทั้งความรู้และคุณธรรม ในขณะที่นักศึกษาสะท้อนว่า ต้องการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การลงทุน เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยีทางการเงินที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน ข้อมูลทั้งหมดนี้ ถูกเชื่อมโยงกับ มาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) และนโยบายของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชชมงคลพระนคร ซึ่งมุ่งผลิตบัณฑิตที่ “มีความรู้คู่คุณธรรม เท่าทันเทคโนโลยี และสถานการณ์โลก” ทำให้แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรในช่วงปี พ.ศ. 2570 - 2574 มีเป้าหมายชัดเจนในการสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติที่สามารถบูรณาการความรู้ทางการเงินกับ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการสำรวจเชิงปริมาณจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 5 กลุ่ม แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจรวม 4.29 จาก 5.00 (คิดเป็นร้อยละ 85.8) อยู่ในระดับ “พึงพอใจมาก” ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละความพึงพอใจ และข้อสรุปสำคัญจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ประเด็นการสำรวจ	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละความพึงพอใจ	ข้อสรุปสำคัญ
นักศึกษาในหลักสูตร				
ความสอดคล้องของรายวิชากับอาชีพ	4.35	0.57	87.00	รายวิชาช่วยเตรียมความพร้อมต่อการทำงานจริงได้ดี แต่ควรเพิ่มเนื้อหาที่เน้นเชิงปฏิบัติ
คุณภาพการสอนของอาจารย์	4.50	0.52	90.00	อาจารย์มีความรู้และให้คำปรึกษาได้ดี
ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์	4.10	0.64	82.00	ควรปรับปรุงอุปกรณ์สื่อบางประเภทให้ทันสมัยยิ่งขึ้น
ศิษย์เก่า				
ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในงานจริง	4.40	0.55	88.00	ความรู้ที่ได้รับสอดคล้องกับงาน แต่ควรมีรายวิชาเฉพาะทางเพิ่ม
เครือข่ายศิษย์เก่าที่เอื้อต่อการทำงาน	3.95	0.70	79.00	ควรพัฒนากิจกรรมเชื่อมโยงศิษย์เก่าให้มากขึ้น
นายจ้าง / สถานประกอบการ				
ทักษะวิชาชีพของบัณฑิต	4.25	0.58	85.00	บัณฑิตมีพื้นฐานความรู้ แต่ควรเสริม Soft Skills
ทักษะการทำงานเป็นทีม	4.15	0.61	83.00	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี แต่ควรเพิ่มการฝึกในสถานการณ์จริง
อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร				
ความเพียงพอของทรัพยากรสนับสนุนการสอน	4.20	0.59	84.00	มีจำนวนเพียงพอ
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก				
ความสอดคล้องของหลักสูตรกับมาตรฐานวิชาชีพ	4.55	0.48	91.00	หลักสูตรสอดคล้องตามมาตรฐานสากล
ความทันสมัยของเนื้อหา	4.30	0.53	86.00	ควรติดตามการเปลี่ยนแปลงในอาชีพการเงินและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

จากตาราง 1 พบว่า

1) นักศึกษาปัจจุบัน มีความพึงพอใจสูงสุดต่อ “คุณภาพการสอนของอาจารย์” (คะแนนเฉลี่ย 4.50 หรือร้อยละ 90.00, S.D. = 0.52) และเห็นว่ารายวิชามีความสอดคล้องกับอาชีพในอนาคต (คะแนนเฉลี่ย 4.35 หรือร้อยละ 87.00, S.D. = 0.57) และเสนอให้เพิ่มรายวิชาเชิงปฏิบัติและอัปเดตอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัยขึ้น (คะแนนเฉลี่ย 4.10 หรือร้อยละ 82.00, S.D. = 0.64)

2) ศิษย์เก่า ประเมินว่าความรู้ที่ได้รับสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง (คะแนนเฉลี่ย 4.40 หรือร้อยละ 88.00, S.D. = 0.55) และควรเพิ่มรายวิชาเฉพาะทางและสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าเพื่อการทำงานร่วมกัน (คะแนนเฉลี่ย 3.95 หรือร้อยละ 79.00, S.D. = 0.70)

3) นายจ้าง/สถานประกอบการ เห็นว่าบัณฑิตมีพื้นฐานความรู้ดี (คะแนนเฉลี่ย 4.25 หรือร้อยละ 85.00, S.D. = 0.58) และควรเสริม Soft skills โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีม (คะแนนเฉลี่ย 4.15 หรือร้อยละ 83.00, S.D. = 0.61)

4) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ให้คะแนนสูงด้านความเพียงพอของทรัพยากรการสอน (คะแนนเฉลี่ย 4.20 หรือร้อยละ 84.00, S.D. = 0.59) และเห็นควรพัฒนาสื่อและเครื่องมือให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่

5) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ให้คะแนนสูงสุดด้านความสอดคล้องของหลักสูตรกับมาตรฐานวิชาชีพ (คะแนนเฉลี่ย 4.55 หรือร้อยละ 91.00, S.D. = 0.48) และด้านความทันสมัยของเนื้อหา (คะแนนเฉลี่ย 4.30 หรือร้อยละ 86.00, S.D. = 0.53) โดยเสนอให้ติดตามแนวโน้มอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีทางการเงินอย่างต่อเนื่อง

โดยจุดแข็งของหลักสูตรคือ คุณภาพการสอนของอาจารย์ ความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และพื้นฐานความรู้ของบัณฑิต ส่วนจุดที่ควรพัฒนาได้แก่ การเพิ่มรายวิชาเชิงปฏิบัติ การปรับปรุงสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และการเสริม Soft skills เพื่อให้บัณฑิตพร้อมทำงานในสภาพแวดล้อมจริง

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) จำนวน 11 ข้อ มีความสอดคล้องสูงกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

ผลการศึกษาตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) พบว่า

PLO 1 สามารถใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และวิธีคิดฐานวิทยาศาสตร์ พิจารณาประเด็นทางสังคม สิ่งแวดล้อม สมดุลสุขภาวะ ในบริบทโลกศตวรรษที่ 21 ตามหลักแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก

PLO 2 วิเคราะห์สถานการณ์ มองเห็นโอกาส แนวคิดใหม่ ๆ ให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก้ปัญหาพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ และนำเสนอความคิดโดยเลือกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาของสาระและบริบท

PLO 3 แสดงออกถึงคุณลักษณะของนวัตกรรมบูรณาการ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ปฏิบัติงาน โดยยึดถือคุณธรรมจริยธรรม ในบริบทสังคม พหุวัฒนธรรม รู้การรักษาสสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ เห็นคุณค่าในตนเองและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

PLO 4 ประยุกต์ความรู้ด้านบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีในการดำเนินธุรกิจ

PLO 5 วิเคราะห์ทฤษฎีองค์ความรู้ในด้านแนวคิดทางการเงิน การลงทุน และเศรษฐศาสตร์

PLO 6 ประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีทางการเงินและการลงทุน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน และในบริบทการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

PLO 7 ประยุกต์ใช้เครื่องมือและนวัตกรรมทางการเงินและเศรษฐศาสตร์ในการให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องได้

PLO 8 ทักษะการบริหารการเงินส่วนบุคคล การประกันภัย และบูรณาการความรู้ทางการเงินกับศาสตร์อื่น ๆ

PLO 9 แสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน ในด้านการเงินและเศรษฐศาสตร์

PLO 10 สร้างแรงบันดาลใจให้กับตนเอง ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ทางการเงิน และ

PLO 11 ปฏิบัติงานสหกิจศึกษาทางการเงินและเศรษฐศาสตร์ โดยนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานในสถานประกอบการโดยใช้องค์ความรู้ในสาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน

จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้างหรือสถานประกอบการ อาจารย์ประจำหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก สามารถสรุปความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) กับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างชัดเจน โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าทุกด้านของ PLO มีระดับความสอดคล้องตั้งแต่ระดับ “สูง” ถึง “สูงมาก” และสะท้อนทิศทางการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการเงินยุคใหม่ ทั้งในด้านความรู้ทางการเงิน เทคโนโลยี และคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของแต่ละ PLO พร้อมระดับความสอดคล้องและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 สรุปสาระสำคัญในส่วนความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตาม PLOs

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตาม PLO	ความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ระดับความสอดคล้อง	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
PLO 1	เห็นว่านักศึกษามีความเข้าใจด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น แต่ควรเน้นการฝึกคิดเชิงวิเคราะห์ในสถานการณ์จริงมากขึ้น	สูง	เพิ่มกิจกรรมอภิปรายประเด็นร่วมสมัยและโครงงานฐานปัญหา (Problem-Based Learning)
PLO 2	ผู้ประกอบการเห็นว่านักศึกษาใช้ทักษะการวิเคราะห์ที่ดี แต่ยังขาดการนำเสนอแนวคิดอย่างมืออาชีพ	สูง	ควรเพิ่มการฝึกนำเสนอ Pitching และการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ
PLO 3	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชื่นชมด้านทัศนคติและความรับผิดชอบ แต่บางส่วนยังขาดการทำงานร่วมกับทีมต่างวัฒนธรรม	ปานกลาง – สูง	เสนอให้มีโครงการแลกเปลี่ยนหรือทำงานร่วมกับนักศึกษาต่างคณะ
PLO 4	ผู้ประกอบการเห็นว่านักศึกษามีพื้นฐานดี แต่ยังขาดการฝึกลงมือทำธุรกิจจริง	สูง	เพิ่มวิชาหรือกิจกรรมจำลองธุรกิจ

ตาราง 2 (ต่อ)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตาม PLO	ความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ระดับความสอดคล้อง	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
PLO 5	ศิษย์เก่าเห็นว่าสอดคล้องกับงานในสายอาชีพ แต่ควรเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น	สูง	เพิ่มกรณีศึกษาเชิงวิเคราะห์จากข่าวเศรษฐกิจและตลาดทุนจริง
PLO 6	ผู้ประกอบการชื่นชมด้านการใช้เทคโนโลยี เช่น Excel, Power BI, และ FinTech แต่ควรเสริมการวิเคราะห์ข้อมูลการเงินเชิงลึก	สูง	เพิ่มเนื้อหา Data Analytics และการใช้โปรแกรมวิเคราะห์การลงทุน
PLO 7	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นว่าสอดคล้องสูง แต่ต้องฝึกการนำเสนอผลลัพธ์อย่างมืออาชีพ	สูง	จัดกิจกรรม "Financial Consulting Clinic" ร่วมกับสถานประกอบการ
PLO 8	เห็นว่านักศึกษามีความรู้พื้นฐานดี แต่ควรเสริมการวางแผนภาษีและการประกันชีวิต	สูง	เพิ่มหัวข้อ Financial Planning & Risk Management ในรายวิชาเลือก
PLO 9	เห็นพ้องว่าจรรยาบรรณนักการเงินเป็นพื้นฐานของการทำงานทางการเงิน	สูงมาก	บูรณาการจริยธรรมในทุกหมวดรายวิชา
PLO 10	ควรส่งเสริมทัศนคติใฝ่รู้สิ่งใหม่ทางการเงินและการพัฒนาดตนเอง	สูง	จัดอบรมระยะสั้น e-Learning และ Project-based Learning
PLO 11	ผู้ประกอบการพึงพอใจในความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้จริง	ปานกลาง – สูง	ขยายความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อเพิ่มพื้นที่ฝึกประสบการณ์

ผลการศึกษาตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรทั้ง 11 ข้อ สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการเงินและการลงทุน มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทั้งในด้านองค์ความรู้ทักษะวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน การคิดวิเคราะห์เชิงตรรกะ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความตระหนักในบทบาทของตนในฐานะผู้ประกอบการยุคดิจิทัลมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีทางการเงินได้ดี อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมรายวิชาเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลการเงินเชิงลึก และภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ รวมถึงการออกแบบรายวิชาแบบบูรณาการข้ามสาขา เพื่อพัฒนาความสามารถด้านนวัตกรรมและการแก้ปัญหาในบริบทจริงมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาภาพรวมชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการเงินและการลงทุน มีทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกการเงินในยุคดิจิทัล ซึ่งขับเคลื่อน

ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญญาประดิษฐ์ และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) การพัฒนาหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะเชิงวิเคราะห์และเชิงปฏิบัติที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในภาคธุรกิจการเงินยุคใหม่ สอดคล้องกับรายงานของ OECD (2022) และ World Economic Forum (2023) ที่ชี้ว่า “ทักษะแห่งอนาคต” ได้แก่ การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นสมรรถนะหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปลูกฝังให้ผู้เรียน นอกจากนี้ การบูรณาการเทคโนโลยีทางการเงินในรายวิชา เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลการเงินเชิงลึก การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมทางการเงิน ยังช่วยส่งเสริมให้หลักสูตรมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแนวทางการออกแบบหลักสูตรเชิงสมรรถนะ (Competency-based curriculum design) ของ Stek et al. (2025) และ Birdman et al., 2022 ที่เน้นให้ผู้เรียน “ทำได้จริง” มากกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว

การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-based learning) และการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการจริง ยังเป็นแนวทางสำคัญที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) ของ Kolb (1984) และงานของ Cox (2024) ที่ยืนยันว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงช่วยเพิ่ม

ความพร้อมทำงาน (Employability) ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้ยังสนับสนุนแนวทางของการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrative learning) ซึ่งเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางการเงิน เทคโนโลยี และจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพในโลกการเงินสมัยใหม่ โดยเฉพาะการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับศักยภาพบัณฑิตให้พร้อมทำงานในระดับภูมิภาคและระดับสากล (Bisschoff & Massyn, 2024; Mahmud & Wong, 2022)

ในส่วนของการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบ PLOs ทั้ง 11 ข้อ พบว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างครบถ้วนทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของการออกแบบหลักสูตรตามแนวคิด Competency-based curriculum ที่เน้นผลลัพธ์เป็นตัวชี้วัดคุณภาพของบัณฑิต (Tyler, 1949; Kern et al., 2009) กรอบ PLO จึงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังช่วยให้สามารถประยุกต์แนวคิดของ Stakeholder-based curriculum development (Taba, 1962; Gupta, 2024) ในการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรบนพื้นฐานของเทคโนโลยี สมรรถนะ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ สามารถยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้มีความพร้อมแข่งขันในระดับประเทศและระดับสากลได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบัณฑิตกรรมทางการเงินและการลงทุน ระยะเวลา พ.ศ. 2570 – 2574 โดยเน้นการบูรณาการเทคโนโลยี

ทางการเงินและทักษะดิจิทัลในทุกกลุ่มรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานยุคใหม่

1.2 สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ทั้งนักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้าง และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) กับความต้องการของตลาดแรงงานในระยะยาว

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อหาตัวแบบ (Model) การพัฒนาหลักสูตรด้านนวัตกรรมทางการเงินที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. งานวิจัยนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในหลายมิติ โดยเฉพาะในเชิงการประยุกต์ใช้และการสร้างแนวทางที่จำเพาะเจาะจงกับบริบทของหลักสูตรบัณฑิตกรรมทางการเงินในยุคดิจิทัล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 องค์ความรู้ใหม่ด้านการระบุช่องว่าง (Identifying the gaps) แทนที่จะเป็นการประเมินความพึงพอใจโดยรวมเพียงอย่างเดียว งานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์ข้อมูลจากทุกกลุ่ม (นักศึกษา ศิษย์เก่า นายจ้าง อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ) ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่ชัดเจน ได้แก่ 1) ช่องว่างด้านทักษะปฏิบัติ แม้จะพึงพอใจในความรู้เชิงทฤษฎี แต่ทุกกลุ่มสะท้อนตรงกันว่ายังขาดรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติจริง (Practical experience) ด้านนวัตกรรมทางการเงิน (FinTech) โดยเฉพาะ 2) ช่องว่างด้านทักษะเชิงวิเคราะห์ มีความต้องการเร่งด่วนสำหรับทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินเชิงลึก ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมการเงินยุคใหม่ และ 3) ช่องว่างด้านทักษะสากล ระบุชัดเจนว่า ภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ และทักษะ Soft skills โดยเฉพาะจากมุมมองนายจ้างเป็นจุดที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

1.2 องค์ความรู้ใหม่ด้านการยืนยันจุดแข็ง (Validating strengths) ในทางกลับกัน งานวิจัยนี้สร้างองค์ความรู้ที่ชัดเจนว่าสิ่งใดที่ได้ดีอยู่แล้วและควรรักษาไว้ การยืนยันนี้มีความสำคัญเทียบเท่ากับการหาจุดอ่อน เพราะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรไม่หลงทาง โดยจุดแข็งที่ได้รับการยืนยัน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) ทักษะการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1.3 องค์ความรู้ใหม่ด้านแนวทางการพัฒนา (Actionable guidelines) นี่เป็นส่วนที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญที่สุดของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ การไม่หยุดแค่ผลการศึกษา (Findings) แต่สังเคราะห์ต่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร (Guidelines for curriculum development) ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งได้แก่ แนวทางที่ 1 (เนื้อหา) ต้องเพิ่มรายวิชาเชิงปฏิบัติการด้านนวัตกรรมทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน และภาษาอังกฤษ แนวทางที่ 2 (กระบวนการ) ต้องส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated learning) และการฝึกประสบการณ์จริง (Practical training) มากขึ้น

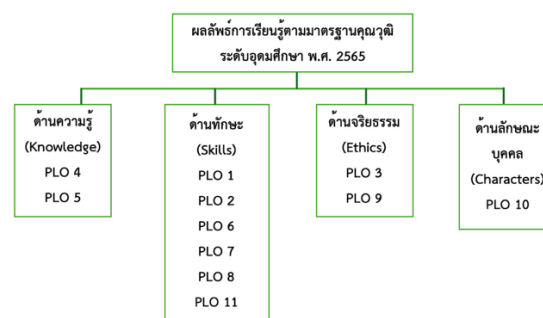
2. แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 มีดังนี้

ข้อ 1 ควรพัฒนาหลักสูตรโดยเน้น Active Learning เพื่อเสริมการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้ ตาม (PLO 1, 2, 5, 7)

ข้อ 2 จัดโครงการแลกเปลี่ยนหรือทำงานร่วมกับนักศึกษาต่างคณะ ผ่านกิจกรรมจำลองธุรกิจและขยายความร่วมมือกับภาคเอกชนและหน่วยงานวิชาชีพ ตาม (PLO 3, 4, 11)

ข้อ 3 เพิ่มเนื้อหา Data Analytics, FinTech, Financial Planning & Risk Management รวมถึงการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง ตาม (PLO 6, 8)

ข้อ 4 บูรณาการ จริยธรรมทางการเงิน และส่งเสริม Lifelong Learning ผ่าน e-Learning ตาม (PLO 9–10)

ภาพประกอบ 2 แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง

- Bank of Thailand. (2024). *Virtual bank licensing framework for Thailand*. Bank of Thailand.
- Becker, G. S. (1993). *Human capital: A theoretical and empirical analysis with special reference to education* (3rd ed.). University of Chicago Press.
- Birdman, J., Barth, M., & Lang, D. (2022). Connecting curricula and competence through student learning journeys. *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 18(1), 560–575. <https://doi.org/10.1080/15487733.2022.2097773>
- Bisschoff, Z. S., & Massyn, L. (2024). *A conceptual soft skills competency framework for enhancing graduate intern employability* [Master's thesis, University of the Free State]. University of the Free State Scholar.
- Bruner, J. (1986). *Actual minds, possible worlds*. Harvard University Press.
- Cox, P. (2024). Outcomes from an educational fintech course on multi-asset investment. *Educational Media International*, 61(4), 429–439. <https://doi.org/10.1080/09523987.2024.2436758>
- Dordevic, B. (2025). Impact of the digital skills on employability. *Economies*, 13(7), Article 196. <https://doi.org/10.3390/economies13070196>

- Gupta, P. (2024). Investigating stakeholder perceptions of graduate employability. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 14(3), 512–528. <https://doi.org/10.1108/HESWBL-11-2022-0239>
- KaiZhi, C., & Khodi, A. (2025). Toward curriculum–industry alignment in FinTech education: A conceptual framework linking digital competence and critical thinking. *Journal of Information Systems Engineering and Management*, 10(1), Article 25. <https://doi.org/10.52783/jisem.v10i3.8113>
- Kern, D. E., Thomas, P. A., Hughes, M. T., & Chen, B. Y. (2009). *Curriculum development for medical education: A six-step approach* (2nd ed.). Johns Hopkins University Press.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Mahmud, M. M., & Wong, S. L. (2022). Stakeholders' perspectives of the twenty-first century skills. *Frontiers in Education*, 7, Article 931488. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.931488>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2022). *OECD skills outlook 2022: Skills for the digital transition*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/10/skills-for-the-digital-transition_6b5e0b05/38c36777-en.pdf
- Piaget, J. (1972). *The principles of genetic epistemology*. Basic Books.
- Poon, P. L., Ng, T. K., & Lau, S. K. (2024). Employment and career prospects of technical-oriented FinTech graduates. *Journal of Information Systems Education*, 35 (2), 203–217.
- PricewaterhouseCoopers. (2022). *Asset and wealth management revolution 2022: Embracing exponential change*. PricewaterhouseCoopers.
- Securities and Exchange Commission Thailand. (2023). *Digital asset development and regulatory framework*. Securities and Exchange Commission Thailand.
- Stek, K., Picaud-Bello, K., Koch, V., & Johnsen, T. (2025). Rethinking purchasing and supply management education for sustainability and innovation challenges: Crafting a future-ready competency-based curriculum design. *Journal of Purchasing and Supply Management*, 31(2), Article 100974. <https://doi.org/10.1016/j.pursup.2024.100974>
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.
- Tapscott, D., & Tapscott, A. (2016). *Blockchain revolution*. Portfolio.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. University of Chicago Press.
- World Economic Forum. (2023). *The future of jobs report 2023*. World Economic Forum.

ผลการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

The effect of non-computer coding activities on problem-solving ability of early childhood

สรวงกมล สุเทวี (Suangkamon Sutawee)¹ อัญชลี ไสยวรรณ (Unchalee Saiyawan)²
เชวง ช้อนบุญ (Chaweng Sonboon)³

Received: August 30, 2025

Revised: October 5, 2025

Accepted: October 8, 2025

¹ Corresponding author, Email: suangkamon.gnun@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 3 อายุ 5 – 6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ที่โรงเรียนอนุบาลมาเรียลัย จำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 1 ห้องเรียน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ มีค่าความสอดคล้อง 0.67 – 1.00 และแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่น .88 ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 40 นาที สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ด

โดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ ด้านระบุปัญหามีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 6.65 และมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 9.30 ด้านเสนอวิธีการแก้ปัญหาได้หลายทาง มีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 6.50 และมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 9.55 และด้านตัดสินใจเลือกวิธีการคิดแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 6.40 และมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 10.45 มีความแตกต่างกันที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์, ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา, เด็กปฐมวัย

Abstract

This research aimed to compare the problem-solving ability of preschool children before and after organizing a non-computer coding activity. The sample group used in the study was preschool children studying in kindergarten 3, aged 5-6 years, in the second semester, academic year 2024 at Marialai Kindergarten School, 20 people were selected from a random sampling group, 1 classroom, with the research

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Master of Education Program,
Phranakhon Rajabhat University

^{2, 3} คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Faculty of Education, Phranakhon Rajabhat University

tool used as a plan for organizing computer-free coding activities, with a consistency value of 0.67 - 1.00. And the test of early childhood children's problem-solving ability has a reliability value of .88. The experiment was conducted in the second semester of the academic year 2024 for 8 weeks, 4 days per week, 40 minutes per day. The statistics used in data analysis are as follows: Mean, standard deviation, and dependent t-test

The research results found that early childhood children had a significantly higher problem-solving ability after being organized for non-computer coding activities than before being organized for learning at a level of .05, which was in accordance with the research hypothesis. In terms of identifying the problems found The aspect of proposing a problem-solving method that is consistent with the problem in many ways, the aspect of deciding to choose a problem-solving method, and the aspect of implementing the chosen method, had different mean scores before and after the test, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Non-computer coding activities, Problem-solving ability, Early childhood

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยกำลังปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้ก้าวทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สื่อออนไลน์และดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญ การคิดแก้ปัญหาจึงเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัยช่วยพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยที่ต้องการการกระตุ้นให้คิดและเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและการทำงานของสมอง การที่เด็กได้ฝึกคิดและแก้ไขปัญหาจะส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้และปรับตัวในอนาคต ครูจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางการคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2563) กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญที่สะท้อนถึงบุคลิกภาพของ

เรา เป็นรากฐานในการตัดสินใจ และช่วยให้เราเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสติปัญญา และสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาสมองและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถเรียนรู้คิด และทำงานแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องรู้วิธีการเรียนรู้ รู้จักคิด และเรียนรู้การทำงานเพื่อแก้ปัญหาซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและพร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคตการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยจากผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนมาเรียลัย (2566) พบว่า การประเมินพัฒนาการมีกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา สมวัย ผลการประเมินอยู่ในระดับดี และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ เด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาด้วยการจัดกิจกรรมที่มีเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการพัฒนาส่งเสริมเด็กปฐมวัย กระดาษชุดคำสั่ง และเลือกวิธีการแก้ปัญหาบอกเหตุผลในการเลือกตัดสินใจในลงมือปฏิบัติตามวิธีการเลือกไว้ ขั้นที่ 4 การสะท้อนคิด เป็นการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกการแสดงความรู้สึกและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังจากทำภารกิจได้สำเร็จ การนำเสนอขั้นตอนการออกแบบและการวางแผน สนทนาแลกเปลี่ยนปัญหาและอุปสรรคที่พบขณะทำกิจกรรม

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้การเรียนรู้แบบ การเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ยังเป็นการฝึกความท้าทาย ความสนุกสนานและเกิดสมาธิและความอดทนของเด็ก ๆ สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็ก อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่ช่วยลดสิ่งรบกวนต่าง ๆ จากอุปกรณ์ดิจิทัล เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ปราศจากหน้าจอเทคโนโลยี ทำให้เด็กมีความจดจ่อในสิ่งที่ทำอยู่ได้มากขึ้น เมื่อเด็กเป็นผู้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้ และสามารถปรับตัวเรียนรู้การแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

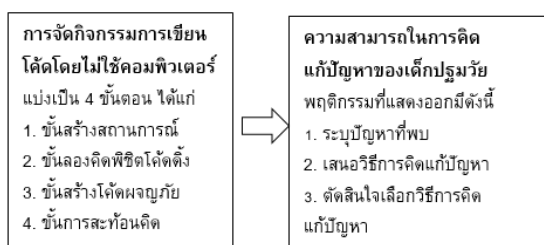
ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ได้จากการเลือกแบบสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีการแบ่งกลุ่มและแบบสุ่มอย่างง่าย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการแบบทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

2567 จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 40 นาที โดยจัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

2. แบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ข้อ 5 ชุด ข้อละ 3 คะแนน รวม 45 คะแนน

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

2. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

3. ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสอดคล้อง

0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง

จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ซึ่งได้ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ระดับ 0.67 – 1.00 ขึ้นไป (ไพศาล วรคำ, 2561) ซึ่งถือว่าเชื่อถือได้

4. ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ซึ่งได้ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ ระดับ 0.67 – 1.00

5. ทดลองใช้ (Try out) แผนการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ กับเด็กชั้นอนุบาล

ปีที่ 3 โรงเรียนมาเรียลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้

6. ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์

7. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ ฉบับสมบูรณ์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

2. สร้างแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

3. หาคุณภาพของแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่สร้างเสร็จแล้วโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์พิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น ว่าสอดคล้อง

0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น ว่าไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น ว่าไม่สอดคล้อง

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ซึ่งได้ค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ ระดับ 0.67 – 1.00

5. ทดลองใช้ (Try out) แบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่โรงเรียนมาเรียลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อ

ตรวจสอบความเป็นไปได้ของแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

6. นำแบบทดสอบสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยมาปรับปรุงแก้ไข

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยปฐมวัยโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ไพศาล วรคำ, 2561) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.88

8. นำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest – posttest)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ระหว่างการทดลอง	หลังการทดลอง
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T1 แทน การทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนการทดลอง

X แทน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

T2 แทน การทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลองผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบภาคปฏิบัติบนที่ทดลองโดยใช้ในแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้เขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต

และบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพหลังสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่ใช้ระหว่างการทดลอง

3. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. หาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรง (IOC)

2.2 ค่าความยาก (p)

2.3 ค่าอำนาจจำแนก (r)

2.4 ค่าความเชื่อมั่น

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ดังแสดงใน ตาราง 2

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยจำแนกตามข้อของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยภาพรวม

ระยะเวลา	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	D	t	df	Sig
ก่อนการทดลอง	20	45	22.40	1.78	16.30	32.738*	19	.000
หลังการทดลอง	20	45	38.70	2.27				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยจำแนกตามด้านของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

ข้อที่	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	D	t	df	Sig
ระบุปัญหาที่พบ								
ก่อนการทดลอง	20	45	6.65	1.09	2.65	12.698*	19	.000
หลังการทดลอง	20	45	9.30	1.08				
เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้หลายทาง								
ก่อนการทดลอง	20	45	6.50	1.05	3.05	12.411*	19	.000
หลังการทดลอง	20	45	9.55	0.75				

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	D	t	df	Sig
ตัดสินใจเลือกวิธีการคิดแก้ปัญหา								
ก่อนการทดลอง	20	45	6.40	0.82	4.05	13.354*	19	.000
หลังการทดลอง	20	45	10.45	0.99				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้หลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยจำแนกตามรายด้านพบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือตัดสินใจเลือกวิธีการคิดแก้ปัญหา และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือ ระบุปัญหาที่พบ

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ใช้สัญลักษณ์แทนการดำเนินงาน อาจเป็นภาพ ตัวอักษร ตัวเลข คำ รหัส เครื่องหมาย หรืออักขระพิเศษ เน้นการลงมือปฏิบัติตามวิธีการเลือกไว้ ความสามารถที่แสดงออกในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริงตามแผนการแก้ปัญหาตามวิธีการที่เลือกไว้ ทั้งนี้กระบวนการการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่

ใช้คอมพิวเตอร์ แบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ที่ประกอบไปด้วย

ขั้นที่ 1 สร้างสถานการณ์ เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียน โดยนำเสนอข้อสังเกต ประสบการณ์และความรู้ของนักเรียนแต่ละคนในเบื้องต้นเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะเรียน ผ่านกิจกรรมที่ครูออกแบบอย่างมีเป้าหมายทุกคนได้มีส่วนร่วมโดยการตั้งคำถาม และทบทวนประสบการณ์เดิมเพื่อให้นักเรียนตระหนักว่าตนเองรู้อะไรบ้างแล้วเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน ยอมรับในตนเอง ตัดสินใจเลือกหัวข้อเรื่อง แบ่งคำถามใหญ่ออกเป็นคำถามย่อย ๆ คาดคะเนคำตอบ ยอมรับความแตกต่างและเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างไตร่ตรอง ด้วยการเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยครูมีหน้าที่เป็นโค้ช ชี้ชวน ชี้แนะ และเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโลกทัศน์ของนักเรียนให้ค้นพบสิ่งใหม่ สนใจใคร่รู้ และกระหายจะหาคำตอบจากความไม่รู้ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Piaget กล่าวว่า กระบวนการทางสติปัญญาเป็นกระบวนการทางสมองในการรับรู้ประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป และ กระบวนการปรับและจัดระบบคือ กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็นระบบหรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้ การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา เป็นพัฒนาการตามวัยมีลำดับขั้นตอน พัฒนาการเป็นไปตามธรรมชาติ (ทศนา เขมมณี, 2562, น. 64)

ขั้นที่ 2 ลองคิดพิชิตโค้ดดิ้ง เด็กลองคิดโค้ดโดยให้เด็กเรียนรู้สัญลักษณ์ (ลูกศร) ช่วยให้นักเรียนร่วมความคิด ความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ เลือกวิธีการค้นหาคำตอบ สืบค้นข้อมูลโดยการลองใช้ลูกศรวางลงบนโค้ดดิ้ง บอร์ด การเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาหลาย ๆ แนวทางการสร้างชุดคำสั่งโดยใช้เสียงพูด การสร้างชุดคำสั่งโดยไม่ใช้เสียง และการสร้างชุดคำสั่งโดยใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน

อภิปรายกิจกรรมการสั่งให้ตัวละครทำตามคำสั่งจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดหมายด้วยชุดคำสั่ง การวางแผนขั้นตอนการลงมือทำอย่างไ้ตรงตรง บอกวิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยครูมีหน้าที่เป็นโค้ช ชี้ชวน ชี้แนะ เชื่อมโยงและแก้ไขจนนักเรียนเกิดการตกผลึกของความรู้และทักษะด้วยตนเอง รวมไปถึงการเชื่อมโยง สร้างองค์ความรู้ ทฤษฎีและหลักความจริงอันเป็นปัจจุบันแก่นักเรียนอย่างถ่องแท้ สอดคล้องกับทฤษฎี Vygotsky (1978, p. 25) กล่าวว่า การให้การช่วยเหลือและแนะนำการคิดแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการให้การช่วยเหลือต่อเด็กเมื่อเด็กคิดแก้ปัญหาโดยลำพังไม่ได้ เป็นการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมเพื่อให้เด็กคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองวิธีการที่ครูเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก

ขั้นที่ 3 สร้างโค้ดผจญภัย เด็ก ๆ ลงมือสร้างโค้ดการเดินทางไปโดยใช้สัญลักษณ์ (ลูกศร) เดินบนแผนตารางที่ครูกำหนด โดยการเขียนโปรแกรมชุดคำสั่งโค้ดด้วยสัญลักษณ์เพื่อให้ตัวละครทำตามภารกิจให้เด็กคิดชุดคำสั่งโดยใช้สัญลักษณ์ตามที่กำหนดให้ และเขียนสัญลักษณ์คำสั่งลงบนกระดาษโพสต์อิทแล้วนำมาเรียงติดลงในตารางกระดาษชุดคำสั่ง โดยเรียงลำดับคำสั่งจากซ้ายไปขวา และจากบรรทัดบนลงล่างตามภารกิจของตัวละคร เพื่อสร้างชุดคำสั่ง อ่านชุดคำสั่งแล้วตัวละครทำงานตามภารกิจโค้ดดิ้งบอร์ด และเลือกวิธีการแก้ปัญหาบอกเหตุผลในการเลือกตัดสินใจในลงมือปฏิบัติตามวิธีการเลือกไว้ การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ หรือผู้เรียนสร้างแผนที่สำหรับการเดินทางตามทิวางแผนอย่างไ้ตรงตรงร่วมกันตรวจสอบคุณสมบัติของเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ จัดกลุ่มข้อมูลและสิ่งของตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง และเปรียบเทียบแบบรูปที่เหมือนและแตกต่างกันของเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปรับปรุงแก้ไขชิ้นงานอธิบายการลงความคิดเห็นจากข้อมูล นำเสนอผลงานจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ หรือแผนภูมิอย่างง่าย เรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์การลงมือทำงานตามช่วงเวลา โดยครูมีหน้าที่เป็นโค้ช ชี้ชวน ชี้แนะ เชื่อมโยงเพื่อดำเนินความรู้ ทักษะ ไปปฏิบัติ ด้วยความปรารถนาพิสูจน์ตนเองเผย

แสดงออกมาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนตามที่วางแผนไว้ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Piaget อธิบายว่า เมื่อมนุษย์ได้รับประสบการณ์ผ่านประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมหรือข้อมูลต่าง ๆ โดยจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สำรวจ สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ช่วยพัฒนาการคิดของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (ทศนา แวมณี, 2562, น. 64)

ขั้นที่ 4 สะท้อนคิด เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียน โดยนำเสนอข้อสังเกต ประสบการณ์ ความรู้ของนักเรียนแต่ละคนในเบื้องต้นเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะเรียน ผ่านกิจกรรมที่ครูออกแบบอย่างมีเป้าหมายทุกคนได้มีส่วนร่วมโดยการตั้งคำถาม และ ทบทวนกระบวนการแก้ปัญหาระหว่างเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งพบว่า เด็กนำเสนอกระบวนการแก้ปัญหาตั้งแต่การระบุปัญหาหลังจากครูเล่าเนื้อหาเรื่องแมวกับไก่ เด็กระบุปัญหาได้ว่าในเรื่องมีอุปสรรคคือเสือเป็นสัตว์ดุร้ายที่แอบซ่อนอยู่ระหว่างทาง เด็กเสนอวิธีการคิดแก้ปัญหากับครูได้หลายวิธี เช่น ลงเดินไปทางหลังพุ่มไม้ เดินไปทางซ้ายอ้อมไปทางก้อนหินใหญ่ จากนั้นเด็กระดมความคิดร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการคิดแก้ปัญหาเพียงหนึ่งวิธีและอธิบายเมื่อเจอปัญหาอุปสรรค ควรจะคิดวิธีการแก้ปัญหา ขั้นตอนการเดินทางอย่างไรให้ถึงจุดหมายอย่างปลอดภัย

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เนื่องจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2563, น. 12-9) อธิบายว่า การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิด ช่วยให้เด็กได้รับการส่งเสริมความสามารถคิดแก้ปัญหาได้ เด็กสามารถรับรู้และระบุปัญหาที่พบ เด็กสามารถเสนอวิธีการคิดแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาได้หลาย ๆ แนวทาง เด็กสามารถเลือกวิธีการคิดแก้ปัญหาและสามารถบอกเหตุผลในการเลือกได้ เด็กลงมือปฏิบัติตามวิธีการ

เลือกไว้ นอกจากนี้ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เป็นการนำความรู้เดิมมาใช้ในการคิดหาวิธีการที่ทำให้ปัญหาหมดไป การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิดแก้ปัญหา มีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้เด็กสามารถคิดแก้ปัญหาที่เผชิญในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือกับปัญหา สามารถดำรงชีวิตและปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ควรเข้าใจลักษณะการคิดแก้ปัญหาของเด็กก่อนซึ่งเด็กปฐมวัยในระหว่างการคิดก่อนปฏิบัติการจะคิดแก้ปัญหาแบบลองถูกลองผิดโดยเปลี่ยนวิธีคิดแก้ปัญหาไปเรื่อย ๆ ต่อมาเมื่อเด็กมีประสบการณ์จะนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการคิดแก้ปัญหาแต่การคิดแก้ปัญหาเป็นไปตามการรับรู้ และมีความจำกัดในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยใน

การวิจัยครั้งนี้มีความสามารถย่อย 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) ระบุปัญหาที่พบ เป็นการบอกหรืออธิบายเจาะจงสิ่งที่ได้พบเห็นให้มองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นหรือบอกสิ่งที่ต้องการรู้เป็นการ เจาะเจาะจงในเรื่องนั้น ๆ รู้และคิดว่าเป็นปัญหาและถือว่าเป็นหน้าที่ของตนที่ต้องลงมือและแก้ปัญหาและถือว่าเป็นหน้าที่ของกระบวนการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 สร้างสถานการณ์ ซึ่งเด็กได้คิดจากสถานการณ์ที่ครูจัดขึ้น โดยสามารถอธิบายเหตุการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะเหตุใด ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2563, น. 8-25) กล่าวว่า เมื่อเด็กอายุ 5 – 6 ปี จะสามารถแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลมากขึ้นและสามารถพูดคุยเกี่ยวกับผลของวิธีการแก้ปัญหาได้ และเด็กสามารถคิดวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างอิสระและสร้างสรรค์โดยนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ ดัดแปลง แก้ไข ปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ จนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ 2) เสนอวิธีการคิดแก้ปัญหา แสดงการเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดสอดคล้องกับปัญหาได้หลายแนวทาง โดยการบอกหรืออธิบาย เด็กสามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้และเสนอวิธีการแก้ปัญหาได้หลายวิธี ซึ่งสอดคล้องกับทิตนา แคมมณี (2562: น.312 – 313) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อแยกแยะประเด็นปัญหา สภาพ สาเหตุ และลำดับความสำคัญของปัญหาและสร้างทางเลือก โดยแสวงหาทางเลือกในการ

แก้ปัญหาอย่างหลากหลาย ซึ่งมีการทดลอง ค้นคว้า ตรวจสอบ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทำกิจกรรมกลุ่มและควรกำหนดหน้าที่ในการทำงานให้แก่ผู้เรียน 3) ตัดสินใจเลือกวิธีการคิดแก้ปัญหา เป็นการแสดงการตัดสินใจเลือกวิธีการเพียงหนึ่งวิธีจาก 2 วิธีเป็นอย่างน้อย พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบการตัดสินใจสามารถเลือกวิธีที่ดีที่สุดเพราะเหตุใด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 33) กล่าวว่า การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เกิดขึ้นในระหว่างการเล่นหรือทำกิจกรรมซึ่งปรากฏในการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ เล่นเกมการศึกษาต่าง ๆ แก้ปัญหาในการเล่นกับเพื่อน แก้ปัญหาในการแบ่งของเล่นให้เพียงพอจำนวนของเพื่อนในกลุ่ม แก้ปัญหาในการจัดวางหรือเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบ ร่วมกับครูและเพื่อนวางแผนและลงมือแก้ปัญหาเกี่ยวกับการกำจัดหรือลดปริมาณขยะ เศษวัสดุเหลือใช้ การประดิษฐ์สิ่งของหรือทำชิ้นงานให้ได้ตามเงื่อนไขสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วุฒิรัตน์ รอดทอง และคณะ (2567, น. 1) พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กลงมือปฏิบัติโดยเริ่มต้นจากการระบุปัญหาที่นำมาจากเรื่องราวในชีวิตจริงทำให้เด็กเกิดความสนใจเรียนรู้กับสภาพปัญหาจริงในชีวิตประจำวันส่งผลต่อการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่เด็กมีโอกาสได้ระบุปัญหาด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนที่จะดำเนินกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ควรทำความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิคและวิธีดำเนินการให้เข้าใจ ควรศึกษาเพิ่มเติมหลักการทางคณิตศาสตร์จากหนังสือ การจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย

1.2 ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วยกระตุ้น อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ โดยการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจขั้นของการสอนที่ชัดเจน และจะต้องมีความกระตือรือร้นในการจัดเตรียม

สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้การเรียนรู้เกิด
ความน่าสนใจมากขึ้น

1.3 การจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ควรคำนึงถึง
ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็ก
ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่นในการทำกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้
บอร์ดเกมที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

2.2 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรม Loose
parts การสร้างบ้านจากสื่อวัสดุพาร์ทที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

2.3 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการ
เขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีต่อทักษะพื้นฐาน
ทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

2.4 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการ
เขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีต่อพฤติกรรมกลุ่ม
ของเด็กปฐมวัย

ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย

การจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้
คอมพิวเตอร์ช่วยเสริมสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหา
การวางแผน การแก้ปัญหา การแยกย่อยปัญหา และ
การจัดจำรูปแบบ เน้นการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มจะทำให้
กิจกรรมมีความน่าสนใจ สนุก และจดจำมากขึ้นได้
สนทนาร่วมกัน การทำงานร่วมกันใช้กระบวนการคิด
แก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้
คอมพิวเตอร์ เป็นการเล่นที่ไม่ต้องใช้หน้าจอดิจิทัล
และลดสิ่งรบกวนสายตา สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นวิธีการ
ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาทั้งด้านการคิดเชิงคำนวณ
และกระบวนการคิดแก้ปัญหาแบบเป็นระบบ เรียนรู้ได้
จากการเล่นของจับต้องได้ สนุก ง่ายต่อการจัด และ
เหมาะกับเด็กเล็กมากกว่า จึงเหมาะเป็นฐานเตรียม
ความพร้อมการคิดสำหรับศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). *การคิด
เชิงวิเคราะห์*. ชัดเชส.
- จิตติรัตน์ รอดทอง, และคณะ. (2567). ผลการจัด
ประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็ก
ปฐมวัย. *วารสารฐานข้อมูลงานวิจัยมหาวิทยาลัย
นอร์ทกรุงเทพ*, 42(1), 32–35.
- ทิสนา เขมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้
เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*
(พิมพ์ครั้งที่ 18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล วรคำ. (2561). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์
ครั้งที่ 9). ตักสิลาการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2563). *เอกสารการ
สอนชุดวิชาการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิด =
Think development in early childhood* หน่วยที่
8–15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โรงเรียนมาเรียลัย. (2566). *รายงานการประเมินตนเอง
ของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566*.
[https://sites.google.com/view/marialai-
school/home?authuser=0](https://sites.google.com/view/marialai-school/home?authuser=0)
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The
development of higher psychological
processes*. Harvard University Press.

การพัฒนาไมโครวิดีโอตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
วิชา นาฏศิลป์จีน เพื่อส่งเสริมความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สถาบันวิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยีเจียงซี
Development of video micro-learning with activity-based learning concept on
Chinese Dance to enhance the creative ability of undergraduate students
at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology

หยุนหลง จ้าว (Yunlong Zhao)¹ ธิดารัตน์ กุลนัฏรวงศ์ (Thidarat Kulnattarawong)²

Received: November 4, 2025

Revised: December 15, 2025

Accepted: December 30, 2025

² Corresponding author, Email: thidarat_c@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาไมโครวิดีโอตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิชา นาฏศิลป์จีน เพื่อส่งเสริมความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University 2) เปรียบเทียบคะแนนความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในวิชา นาฏศิลป์จีน ด้วยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้แบบไมโครวิดีโอตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิชา นาฏศิลป์จีน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา นาฏศิลป์จีน สาขาการเต้น คณะดนตรีและนาฏศิลป์ Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University ประเทศจีน จำนวน 30 คน

ในปีการศึกษา 2568 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ไมโครวิดีโอตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิชา นาฏศิลป์จีน 2) แบบประเมินคุณภาพเนื้อหาและด้านสื่อ 3) แบบประเมินความสามารถเชิงสร้างสรรค์ในวิชา นาฏศิลป์จีน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพเนื้อหาของไมโครวิดีโอตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานโดยผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}=4.67$, $S.D. = 0.45$) และผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.33$, $SD = 0.40$) 2) คะแนนความสามารถเชิงสร้างสรรค์ในวิชา นาฏศิลป์จีน หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อไมโครวิดีโอตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, $S.D. = 0.47$)

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Master of Education Program,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Technical Education,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบไมโครวิดีโอ, การใช้กิจกรรมเป็นฐาน, ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์, การเต้นรำจีน, ความพึงพอใจ

Abstract

The objectives of this study were to: 1) develop video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University, 2) compare the creative ability of Chinese dance of students between pre-test and post-test scores, and 3) study the satisfaction of students who used video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance. The sample group included 30 1st year students enrolled in Chinese Dance subject of major of Dance, Faculty of Music Dance at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University, China, during the academic year 2025. They were selected by purposive sampling method.

The research instruments consisted of 1) video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, 2) a set of content and media quality questionnaire, 3) a set of questionnaires of the creative ability of Chinese dance, and 4) a set of questionnaires of student's satisfaction. The research results revealed that: 1) An evaluation of the content quality on video micro learning by the experts showed the appropriateness at the excellent level ($\bar{X}=4.67$, $S.D. = 0.45$) and an evaluation of media quality by the experts also showed the appropriateness at the good level ($\bar{X} = 4.33$, $S.D. = 0.40$). 2) The post-test scores of the creative ability of Chinese dance test were higher than the pre-test scores at the statistical significance level of .05. 3) The students satisfaction on using video micro learning was at a very high level ($\bar{X}=4.68$, $S.D. = 0.47$).

Keywords: Video micro-learning, Activity-based learning, Creative ability, Chinese dance, Satisfaction

Introduction

With the rapid development of information technology, especially the popularization of the Internet and mobile devices, micro-video teaching, as an emerging teaching mode, is gradually showing its unique advantages and potential in the field of education. The Chinese government has attached great importance to the informatization of education and has issued a series of policies to promote the development of micro-video teaching, aiming to improve the quality of teaching, promote educational equity, and cultivate innovative talents to meet the needs of future society through modern technological means. China's education policy on micro-video teaching has taken several specific measures to promote its development. These measures aim to improve the quality of teaching, promote educational equity, enhance students' interest in learning and self-directed learning ability, and promote the balanced distribution of educational resources. The government has formulated and issued relevant policy documents to clarify the status and role of micro-video teaching in the education system and encourage educational institutions and teachers at all levels to actively adopt micro-video teaching methods. For example, documents such as the "Education Informatization 2.0 Action Plan" issued by the Ministry of Education emphasize the deep integration and application of information technology in education (Yan & Yang, 2020).

Chinese dance has a history spanning thousands of years, and throughout this extensive period, its expression continues to evolve.

Restricted by folk culture, the style of improvisation is relatively stable, with self-entertainment as the main function. "Creation comes from life." The creation of Chinese dance is closely related to life, and all aspects of life are enhanced and created through body movements. The creator bases most of his dance creations on his momentary inspiration, which often draws from real life. During the dance creation process, the choreographer has the freedom to unleash their imagination and expand the duration and scope of the art. Dance creation should also keep up with the trend of the times, firmly control the details of dance art, and highlight the richness of dance content. Dance creation needs to stimulate the expressiveness of the actors as much as possible so that they can convey emotional messages through body language and achieve spiritual resonance with the audience. Creativity is the ability to think creatively to solve problems. It involves thinking differently than others, leading to new approaches or methods for solving problems effectively and with positive impact. Creative people tend to exhibit the following four characteristics more than others: 1) Flexibility: The ability to think from multiple perspectives on a given problem. 2) Fluency: The ability to generate a large number of ideas in a short period of time, demonstrating rapid response to various problems. 3) Originality: The ability to generate new and unique ideas. 4) Elaboration: The ability to pay attention to details, allowing for a clearer and more complete picture of an idea (Hengsadeeikul, 2023)

Micro learning refers to a study of concise content units that emphasize important content that is linked together. Learners can understand and remember knowledge easily and can review it many times. They can learn by themselves through various types of learning channels (Sae-

tae & Sae-tae, 2022) that engage students and obtain microcontent for flexible learning environments, such as mobile learning and mobile applications (Robles et al., 2023). Micro-learning makes knowledge transformation less arbitrary and more practical (Beste, 2023). For activity-based learning (ABL), the simplest is to create tasks, situations, activities, and other teaching modalities that guide children in acquiring, understanding, and applying new information and skills that will help them learn and live. ABL wants learners to not only think but also to do and feel. It engages them practically, personally, and socially. Research clearly shows that children learn better when they learn with all five senses, (ii) they are able to process and apply their lessons, and (iii) they have a clear sense of purpose (Geneva Global, 2021).

Despite the recognized benefits of both micro learning and activity-based learning, traditional offline teaching methods, particularly in the nuanced field of Chinese dance, often struggle with the limitations of real-time correction for students' body language mistakes and a singular learning atmosphere. While offline instruction is crucial for immediate feedback, the classroom environment can sometimes become monotonous, leading to reduced student engagement and less efficient learning. Conversely, current micro-video teaching approaches, though offering flexibility for students to learn anytime and anywhere, often operate in isolation. Relying solely on either offline or online methods risks creating a detached or overly rigid learning experience, making it challenging to simultaneously foster creativity, sustain student interest, and effectively address individual learning needs.

Furthermore, micro-learning effectively reduces cognitive load by breaking down complex Chinese dance movements into digestible units,

while activity-based learning transforms this foundational knowledge into practical mastery through active experimentation. Unlike traditional methods, this synergy bridges the gap to a flexible framework essential for fostering high-level creative ability in undergraduates.

Therefore, this study focuses on combining video micro learning with the activity-based learning concept within the context of Chinese dance instruction to improve the creative ability of undergraduate students. This integrated approach addresses the aforementioned gaps by leveraging the strengths of both methodologies. Through this method, activity-based learning will serve as the main body of the classroom, actively exploring the problems in learning, which is intended to lead to the improvement of students' learning ability, foster good interaction between teachers and students, more effectively activate the classroom atmosphere, and enhance students' interest in learning.

Research Objectives

1. To develop of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University.

2. To compare the creative ability of Chinese dance of students between pre-test and post-test scores using video micro learning with activity-based learning concept.

3. To study the satisfaction of students who using video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University.

Scope of the Research

Population and sample group

The population of this study were 120 undergraduate students in the academic year 2025 majoring in dance in the Faculty of Music Dance at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University in China. The sample of this study were 30 students of Year 1 with the Chinese dance subject of the major of Dance, Faculty of Music Dance, at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University, in China, during the school year 2025. They were selected through purposive sampling because they have a background in Chinese dance and they are students of the researcher working at Jiangxi University of Applied Science and Technology in China.

Content scope

Content is gradual, the first is the basic warm-up training, the basic soft opening training was carried out, body control and strength training will be carried out, the initial and in-depth training of body rhythm will be conducted, basic footwork training is carried out, the stage review and assessment will be conducted, deepens the body rhyme training, motor connection and spatial sense training were conducted, comprehensive technical skills training was carried out.

Research Methodology

Research Design

The researcher used a quantitative approach in experimental design for conducting this study. The data was collected in a quantitative or numerical form derived from the test, and the researcher used a one-group pretest-posttest design. This design included a pretest measure followed by a treatment and a posttest for a single group.

Research instruments

1. Video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University.

2. Content and media quality questionnaire for video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, 10 items each.

3. Creative ability questionnaire of students between pre-test and post-test scores using video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, 10 items.

4. Satisfaction questionnaires for video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, 10 items.

The process of creating and evaluating tools

1. The development of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance.

Using the ADDIE Model as a guideline for creating and finding quality of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, the details of which are as follows:

Step 1 Analysis: The researcher conducted a study and analyzed the relevant data as follows:

(1) Analyzing the design of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance according to Guilford's concept (Guilford, 1950, as cited in Panmanee, 2014) consisting of 4 creative elements as follows:

1. Originality is the ability of students to think of answers and create new and different dance moves. It is a new and unique behavior that will not be repeated of other classmates' ideas to convey ideas in a specified format or situation.

2. Fluency is the ability of students to think of ways to solve problems and create diverse, fast, unique dance moves in the same subject. Ideas are conveyed in all activities quickly, immediately, prominently and enthusiastically according to the specified format or situation.

3. Flexibility is the ability of students to think of ways to solve problems and create dance moves with various forms, angles and characteristics. Not sticking to anything that exists alone can be classified into groups according to the specified format or situation. The conveyed idea is to modify existing postures to create many new postures or use materials to create new postures according to the specified conditions.

4. Elaboration is the ability of students to think of ways to solve problems and create dance moves in every detail. Expand the main dance elements to be as complete as possible according to the given form or situation. The idea is conveyed through ordered postures and detailed into a continuous story or creates a clear movement pattern.

(2) Specify content of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, including the subject of Chinese dance consisted of Classical dance, Uygur dance and Korean dance. Each topic consists of the following subtopics: body control and strength training will be carried out, the initial and in-depth training of body rhythm will be conducted, basic footwork training is carried out, the stage review and assessment will be conducted, deepens the body rhyme training, motor connection and spatial sense training were conducted.

(3) Analyzing the objectives to be consistent with the format in order to cover the measurement and evaluation that promotes learner creativity and academic achievement.

(4) Analyze the content to determine the content that is consistent with the objectives of Chinese dance.

Step 2 Design: The researcher conducted designing the relevant data as follows:

(1) Determine the theme and objectives of the video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, such as introducing basic dance, body control and strength training will be carried out, the initial and in-depth training of body rhythm will be conducted, basic footwork training is carried out, etc.

(2) Develop a detailed video script, including the introduction, main content, conclusion, etc., ensuring clarity and coherence of the content.

(3) Choose suitable filming locations and prepare the necessary filming equipment, audio devices, props, etc.

(4) Choose appropriate presenters to ensure they can effectively convey knowledge in a clear and engaging manner.

Step 3 Develop: The researcher conducted developing the relevant data as follows:

(1) Conducting video shooting and recording. Then, create graphics to visually present Chinese dance enhancing students' understanding and retention.

(2) Recording audio, including voiceovers, background music, etc., ensuring clear audio quality, and add appropriate sound effects as needed.

(3) Editing and compiling the recorded video materials to ensure the flow and coherence of the content, adding necessary transition effects and subtitles. Then, process and mix the recorded audio to enhance clarity and realism, matching it with the video content.

(4) Exporting the completed video in appropriate formats for playback and sharing on different devices and platforms.

(5) Conducting quality checks on the completed video micro learning for Chinese dance to ensure accuracy and clarity of the content, making revisions and improvements as necessary.

Step 4 Implement: Utilize pre-recorded materials with students before the video micro learning begins. Communicate clear expectations and deadlines for completing pre-recorded assignments. Actively engage with students during video micro learning, answer their questions, provide guidance, and facilitate discussions and collaborative learning experiences.

Step 5 Evaluate: Regularly assess student progress and learning outcomes, creative ability questionnaire and satisfaction questionnaire provide timely feedback to ensure students understand their strengths and areas for improvement. Use this feedback to make necessary adjustments to the video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance.

2. Content and media quality questionnaire, the details of which are as follows:

Step 1: Study, review, analyze, and synthesize research documents related to the quality assessment of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance in a comprehensive and comprehensive manner.

Step 2: Identify topics, issues, and indicators related to the assessment of content quality and media quality. These are defined as the conceptual framework for the study and include relevant questions.

Step 3: Develop content and media quality questionnaire form using a 5-point Likert scale.

The evaluation results of three measurement and evaluation experts found that the project objective consistency index (IOC) value of content quality questionnaire was 1.00. The results obtained have a consistency index of 0.50-1.00, it shows that it can be used, and the evaluation were submitted to the content experts for further evaluation. And the evaluation results of three measurement and evaluation experts found that the project objective consistency index (IOC) value of media quality questionnaire was 0.97. The results obtained have a consistency index of 0.50-1.00, it shows that it can be used, and the evaluation were submitted to the media experts for further evaluation.

3. Creative ability questionnaire, the details of which are as follows:

Step 1: Study principles, theories, methods of creating a creativity questionnaire form of Chinese dance, and the criteria for scoring creativity in order to develop a creative thinking assessment form that is consistent with the definition of the term and the purpose of the research.

Step 2: Create a creative ability questionnaire in the form of a scoring rubric that has a 3-level rating scale (very good, fair, improve) divided into 4 topics: Flexibility, Flexibility, Initiative, and Elaboration based on the concept of Guilford (1950).

Step 3: A creativity measure was developed, which was an adapted assessment from Guilford's (1950) criteria and creativity scale, consisting of 10 items for practical use 4 elements.

Step 4: The evaluation results of three measurement and evaluation experts found that

the project objective consistency index (IOC) value of creative ability questionnaire was 0.97. The results obtained have a consistency index of 0.50-1.00, it shows that it can be used, and the questionnaire were submitted to the sample group for further evaluation.

Step 5: Both the pre-test and post-test were conducted on 30 student's faculty of Music Dance at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University, in China, during the school year 2025, but these students were not the sample of this study.

Step 6: Pre-test and post-test were conducted on the sample group to explore their before and after video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability.

4. Satisfaction questionnaires, the details of which are as follows:

Step 1: Study, review, analyze, and synthesize research documents related to the satisfaction questionnaire of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance in a comprehensive and comprehensive manner.

Step 2: Identify topics, issues, and indicators related to the questionnaire of satisfaction. These are defined as the conceptual framework for the study and include relevant questions.

Step 3: Develop satisfaction questionnaire form using a 5-point Likert scale.

The evaluation results of three measurement and evaluation experts found that the project objective consistency index (IOC) value of satisfaction questionnaire was 0.93. The results obtained have a consistency index of 0.50-1.00, it shows that it can be used, and the questionnaire were submitted to the sample group for further evaluation.

Data collection

Step 1: Introduce video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance.

Step 2: Conduct a pre-test on students and obtain scores.

Step 3: Use video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance.

Step 4: Conduct a post-test and satisfaction after students learn video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance and use statistical methods to analyze the scores.

Statistics used to analyze data

1. Data analysis from content quality assessments by content experts and media quality assessments by media experts on the video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance. Descriptive statistics were used, including means ($\bar{X}$) and standard deviations (S.D.).

Quality interpretation criteria were divided into five levels (Srisaad, 2017):

A mean of 4.51-5.00 indicates excellent

A mean of 3.51-4.50 indicates well

A mean of 2.51-3.50 indicates moderate

A mean of 1.51-2.50 indicates poor

A mean of 1.00-1.50 indicates very poor

2. Compare the creative ability of Chinese dance of students between pre-test and post-test scores by t-test. The creativity questionnaire is in the form of a scoring rubric that has a 3-level rating scale (very good, fair, improve) divided into 4 topics: Flexibility, Flexibility, Initiative, and Elaboration, based on the concept of Guilford (1950).

3. Data analysis of students' satisfaction with the video micro learning with the activity-based learning concept on Chinese dance was

conducted using descriptive statistics, including mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

Quality interpretation criteria were divided into five levels (Srisaad, 2017):

Table 1 Quality interpretation criteria

Mean Score Range	Level of Satisfaction	Interpretation
4.51-5.00	Very High	Respondents are very highly satisfied
3.51-4.50	High	Respondents are highly satisfied
2.51-3.50	Moderate	Respondents are moderately satisfied
1.51-2.50	Low	Respondents have low satisfaction
1.00-1.50	Very Low	Respondents have very low satisfaction

Results

1. The results of three content experts' assessment of the quality of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students. The overall quality reached an excellent level ($\bar{X}=4.67$, $S.D.=0.45$). When considering each item, it was found that, the video micro learning content was explained in detail, the video micro learning content supplemented the classroom content and the video micro learning content made students more interested in learning, all of which reached an excellent level ($\bar{X}=5.00$, $S.D.=0.00$),

respectively. The evaluation results of three media experts on the media quality of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students. The overall quality reached a good level ($\bar{X} = 4.33$, $S.D.=0.40$). When considering each item, it was found that the content of the video micro learning was consistent with the teaching instructions, the narration of the video micro learning was clear and the content of the video micro learning was consistent with the narration, reaching an excellent level ($\bar{X}=4.67$, $S.D.=0.58$), respectively.

2. The compare of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students. The pre-test average score was 9.17, and the score of Standard Deviation ($S.D.$) was 1.39. The results of average scores of using video micro learning based on activity-based learning to improve undergraduate Chinese dance performance showed that students' post-test scores significantly improved, with an average score of 26.00 and Standard Deviation ($S.D.$) was 4.05 and t-test analysis pre-test and post-test the treatment 0.154 which demonstrated a considerable difference was statistically significant at the .05 level.

Table 2 Comparison of average scores pre-test and post-test

Test	n	$\bar{X}$	$S.D.$	t - test
Pre-test	30	9.17	1.39	0.154
Post-test	30	26.00	4.05	

* $p<.05$

3. The satisfaction ratings of 30 undergraduate students regarding the satisfaction of students who using video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate

students at Jiangxi Institute of Applied Science and Technology University. Overall student satisfaction was at very high ($\bar{X}=4.68$, $S.D.=0.47$). When considering each item, it was found that through video micro learning, you can learn Chinese dance freely (learn at your own time and place) and learning Chinese dance through video micro learning allows you to quickly engage in learning reach a very high score ($\bar{X}=4.80$, $S.D.=0.41$), respectively.

Conclusion

1. The results of three content experts' assessment of the quality of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students. The overall quality reached an excellent level ($\bar{X}=4.67$, $S.D.=0.45$). When considering each item, it was found that, the video micro learning content was explained in detail, the video micro learning content supplemented the classroom content and the video micro learning content made students more interested in learning, all of which reached an excellent level ($\bar{X}= 5.00$, $S.D.=0.00$), respectively. For the evaluation results of three media experts on the media quality. The overall quality reached a good level ($\bar{X}= 4.33$, $S.D.=0.40$). When considering each item, it was found that the content of the video micro learning was consistent with the teaching instructions, the narration of the video micro learning was clear and the content of the video micro learning was consistent with the narration, reaching an excellent level ($\bar{X}=4.67$, $S.D.=0.58$), respectively.

2. The compare of video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance to enhance the creative ability of undergraduate students. The pre-test average score was 9.17, and the score of standard

deviation (S.D.) was 1.39. The results of average scores post-test scores significantly improved, with an average score of 26.00 and standard deviation (S.D.) was 4.05 and t-test analysis pre-test and post-test the treatment 0.154 which demonstrated a considerable difference was statistically significant at the .05 level.

3. The result of satisfaction of 30 undergraduate students regarding the satisfaction of students who using video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance. Overall student satisfaction was at very high ($\bar{X}=4.68$, S.D.=0.47). When considering each item, it was found that through video micro learning, you can learn Chinese dance freely (learn at your own time and place) and learning Chinese dance through video micro learning allows you to quickly engage in learning reach a very high score ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.41), respectively.

Discussion

1. By incorporating elements of video micro learning with activity-based learning concept in Chinese dance, it has a clear development process according to the design principles of the ADDIE model, systematically developed, a process that is both high-quality and widely accepted consisting of 5 steps: analysis, design, development, implementation and evaluation, measuring and evaluating results using content and media quality assessment, creative ability questionnaire and satisfaction questionnaire forms for the sample group. Every process is quality checked by experts at every step. The results of this experiment are consistent with the results of Khotpratum et al. (2025), who found that the efficiency of the online lesson based on the art-based lateral thinking model met the established criteria, consistent with the results of Numma et

al. (2021), who found that the quality assessment results of digital video media with interactive learning in the classroom to promote attitude for mathematic learning with happiness were at the best level and consistent with the results of Piankarnka et al. (2025), who found that a micro-learning approach with artificial intelligence technology to improve the skills of character movement. Design in game design and using mixed reality. The evaluation found that both the content and the learning materials were of the highest quality. These demonstrate accuracy and up-to-date quality of the data used, which states that high-quality learning materials affect learning performance.

2. Measurement and evaluation tool using a creative ability questionnaire in the form of a scoring rubric that has a 3-level rating scale (very good, fair, improve) according to Guilford's concept (Guilford, 1950, cited in Panmanee, 2014) consisting of 4 creative elements as follows: originality, fluency, flexibility and elaboration. There is a clear process and the content in the video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance includes the basics of dance, consisting of classical dance, Uygur dance, and Korean dance. In addition, the sample group was students in the major of Dance who already had a basic understanding, allowing them to develop their skills quickly, thus affecting of the creative ability of students. The results of this experiment align with those of Aryuphat and Yungsoi (2024), who found that the problem-solving abilities of Mathayom 2 students improved significantly. Mathayom 2 students who studied with the flipped classroom and cloud computing approach demonstrated significantly higher problem-solving abilities compared to the 80% threshold. This improvement achieved statistical significance at the .05 level, and consistent with

the results of Pomusa et al. (2024), found that the comparison of learning outcomes of the control and experiment groups was statistically significant at the .05 level. The learning outcome from the experiment group was higher than the control group. This research can conclude that the developed online learning materials can be applied in professional training to review before practice.

3. Research results indicate very high levels of undergraduate student satisfaction with video micro learning with activity-based learning concept on Chinese dance, a result of the seamless integration of microlearning and activity-based learning approaches. The concise video micro learning allows students to quickly and flexibly review complex Chinese dance movements. Meanwhile, the hands-on activity-based design enhances the sense of relevance of the content to practice, leading to a positive attitude toward the overall learning experience. The results of this experiment are consistent with the results of Numma et al. (2021), who found that the satisfaction of digital video media with interactive learning in the classroom to enhance attitude for mathematic learning with happiness was at the best level. The digital video media helps learners gain a better understanding, stimulates their desire to learn, and responds to the learning needs of today's learners.

This study was limited in terms of a restricted number of participants, which may have affected the general conclusions. Future studies should expand the sample to obtain more reliable results, and studies should be compared with other learning approach to reach complete conclusions.

Recommendations

Recommendation for Implementation

1. Video micro learning applications based on activity-based learning should be gradually referenced by best practices in the field. This will help researchers achieve their goal of building video micro learning courses based on activity-based learning, thereby improving efficiency and achieving greater success.

2. Video micro learning development based on activity-based learning can be designed to be more engaging by adding images, sounds, and video clips. This approach will help engage students and increase their enjoyment of exercise.

3. Chinese dance has had a profound impact on China's surrounding areas. Through the application of video micro learning based on activity-based learning, the impact of this course can be expanded. Furthermore, this research method can also be used as a reference for other disciplines.

4. Video micro learning development based on activity-based learning is suitable for anyone in the education field. This includes teachers, university professors, teachers at educational training institutions, and instructors on online education platforms. Video micro learning based on activity-based learning can help teachers provide a more personalized and interactive learning experience, improving student engagement and learning outcomes.

Recommendations for Future Research

1. New technologies should be introduced into the curriculum to stimulate learning interest. Further research should be conducted on the application of video micro learning in conjunction with other teaching methods, such as cognitive

skills, systems thinking skills, and critical thinking skills.

2. While video micro learning, based on activity-based learning, emphasizes students' ability to learn and solve problems independently, some students may require additional guidance and support. Teachers should adopt appropriate teaching strategies to help students develop their independent learning abilities.

3. While the learning content of video micro learning is typically concise and clear, students may not fully grasp certain key points. Therefore, teachers should establish necessary monitoring and feedback mechanisms to monitor students' learning progress and provide relevant explanations and discussions in class.

References

- Aryuphat, C., & Yuangsoi, P. (2024). Development of the flipped classroom coupled with the utilization of cloud computing to enhance students' problem-solving abilities in computational science. *Journal of Technical and Engineering Education*, 15(3), 34–44. <https://doi.org/10.14416/j.ftce.2024.12.04>
- Beste, T. (2023). Knowledge transfer in a project-based organization through micro-learning on cost-efficiency. *Journal of Applied Behavioral Science*, 59(2), 288–313. <https://doi.org/10.1177/00218863211033096>
- Geneva Global. (2021). *Introduction to activity-based learning*. <https://www.genevaglobal.com/wp-content/uploads/2021/10/Activity-Based-Learning.GenevaGlobal.2021-07.pdf>
- Hengsadeekul, C. (2023). Creative thinking: Nature or nurture. *Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University*, 13(2), 122–130.
- Khotpratum, P., Simmatun, P., & Teemauangsai, S. (2025). Development of an online lesson based on the art-based lateral thinking model to enhance creative thinking for undergraduate students. *Journal of Technical and Engineering Education*, 16(2), 76–90. <https://doi.org/10.14416/j.ftce.2025.08.07>
- Numma, K., Siripipattanakul, S., & Srifa, P. (2021). Development of digital video media with interactive learning in classroom to enhance attitude for mathematic learning with happiness. *Journal of Technical and Engineering Education*, 12(2), 1–11.
- Panmanee, A. (2014). *Training to think, thinking creatively (การฝึกคิด, คิดสร้างสรรค์)*. Chulalongkorn University Press.
- Piankarnka, V., Nilsook, P., & Wannapiroon, P. (2025). A micro-learning approach with artificial intelligence for improving skills in designing the movement of in-game characters and using mixed reality. *International Journal of Information and Education Technology*, 15(4), 847–857. <https://doi.org/10.18178/ijiet.2025.15.4.2291>
- Pomusa, C., Intakut, R., & Khamkhonsanr, P. (2024). Development of online learning materials for review before practicing the disassembly and assembly of small engines for enlisted soldiers in professional training. *Journal of Technical and Engineering Education*, 15(3), 97–111. <https://doi.org/10.14416/j.ftce.2024.12.09>
- Robles, H., Jimeno, M., Villalba, K., Mardini, I., Vilorio-Nuñez, C., & Florian, W. (2023). Design of a micro-learning framework and mobile application using design-based research. *PeerJ Computer Science*, 9, e1223. <https://doi.org/10.7717/peerj-cs.1223>

- Sae-tae, R., & Sae-tae, K. (2022). Micro-learning: Learning trends in the digital age. *Suratthani Rajabhat Journal*, 9(2), 1–19.
- Srisaad, B. (2017). *Preliminary research* (10th ed.). Suwiriyan.
- Yan, S., & Yang, Y. (2020). Education informatization 2.0 in China: Motivation, framework, and vision. *ECNU Review of Education*, 4(2), 410–428. <https://doi.org/10.1177/2096531120944929>

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Academic administration model of school administrators

in the western region under office of the basic education commission

ไอลวรรค์ บุญสังข์ (Aisawan Boonsang)¹ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (Nitwadee Jirarotephinyo)²

สมศักดิ์ จันทอง (Somsak Chanphong)³

Received: October 11, 2025

Revised: October 26, 2025

Accepted: October 29, 2025

¹ Corresponding author, Email: aisawanpongpha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนา และ 3) หาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบวิจัยเป็นแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ขั้นตอนการวิจัยดังนี้ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากองค์ความรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึกข้อมูลและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 306 คน

ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพื้นฐาน และสถิติอนุมาน ส่วนระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากองค์ความรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 12 องค์ประกอบ 84 ตัวบ่งชี้ 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้น มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนประสบการณ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และควรมีการพัฒนาใน 7 ประเด็น 3) แนวทางในการพัฒนารูปแบบบริหารวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Doctor of Education Program, Bangkokthonburi University.

^{2,3} คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education, Bangkokthonburi University

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรกำหนดแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำเทคนิคการสอนที่หลากหลาย การบูรณาการข้ามศาสตร์ และการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) มาใช้ 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพัฒนาระบบนิเทศภายในที่เน้นการมีส่วนร่วม ใช้วิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และการนิเทศเชิงพัฒนา 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ต้องส่งเสริมการสร้างระบบติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และใช้ข้อมูลจากการประเมินมาวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารงานวิชาการ
สถานศึกษาในภาคตะวันตก สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน

Abstract

The research objectives were: 1) to determine components and appropriate indicators for academic administration model of school administrators in the Western Region under Office of the Basic Education Commission; 2) to develop academic administration model of school administrators in the Western Region under Office of the Basic Education Commission, and determine the administrative issues that should be developed; and 3) to examine the guidelines for development of academic administration model of school administrators in the Western Region under Office of the Basic Education Commission. This research used a mixed methodology consisting of qualitative and quantitative research. The research procedures have been conducted; 1) qualitative research conducting from review of literature, related researches, and semi structured interview of qualified experts in academic administration, as well as content analysis was

employed; 2) quantitative research conducting from samples of 306 private school administrators in academic administration, obtained by stratified sampling method, the instrument used for data collection was a five rating scale questionnaire, the statistics used for data analysis were descriptive, and inferential statistics; and 3) qualitative research conducting from 12 qualified experts of academic administration affairs in Western Region under Office of the Basic Education Commission, semi-structured interview form was used to collect data and content analysis was employed.

The research findings were revealed as follows: 1) The components and appropriate indicators for academic administration model of school administrators in the Western Region under Office of the Basic Education Commission, consist of 12 components, totaling 84 indicators; 2) The academic administration model of school administrators in the Western Region under Office of the Basic Education Commission that has been developed a total of seven components in order; development of learning processes; educational supervision; development of internal quality assurance systems; educational guidance; measurement; evaluation and transfer of experience, development of educational curriculum; development of media use, innovation and educational technology, also should be developed in 7 issues. 3) The guidelines for development of academic administration model of school administrators in the Western Region under Office of the Basic Education Commission were found as follows; 1) In the development of the curriculum, educational institutions should establish guidelines to promote student-centered learning by utilizing diverse teaching techniques, cross-disciplinary integration, and active learning. 2) In the development of the learning process,

internal supervision systems should be developed that emphasize participation, employing the Kalyanamitra supervision method and developmental supervision. 3) In the measurement, evaluation, and transfer of academic results, the creation of a clear monitoring and evaluation system must be promoted, quality indicators consistent with educational standards must be established, and data from the evaluations must be used to systematically plan the development of the educational institution.

Keywords: Academic administration model, School administrators in the Western Region, Office of the Basic Education Commission

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และจากปัญหาการบริหารที่ยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนโดยรวม เพื่อเพิ่มสมรรถนะทางการบริหารงานวิชาการ ภายใต้ขอบข่ายงานบริหารวิชาการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพการศึกษาที่มั่นคง มีประสิทธิภาพสูงสุดอย่างยั่งยืน ตามบริบทของสถานศึกษาผู้บริหารต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การมีศักยภาพในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เครื่องมือสอดแทรกเพื่อให้การบริหารสัมฤทธิ์ผล ภายใต้สภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ที่ซับซ้อน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นที่พึงพอใจของครูผู้ปกครอง ชุมชน ในท้องถิ่น มีการบริหารงานแบบเป็นทีมเพื่อผลักดันบุคลากรในโรงเรียนให้มีความร่วมมือประกอบกิจกรรมทุกอย่างด้วยความเต็มใจและรักที่จะทำ หมวด 6 มาตรา 47 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับทั้งภายในและภายนอก โดยสำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพในมาตรฐานที่ 10 ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 ว่าต้องมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้มาตรฐานต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมการแสดงควมใส่ใจอย่างมากของผู้นำต่อพฤติกรรมของครูที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งผู้นำที่เป็นผู้บริหารจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งตามนัยนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการแยกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และ 3) การส่งเสริมบรรยากาศของโรงเรียน (Cunningham & Cordeiro, 2003) รวมทั้งการมอบหมายให้ผู้อื่นกระทำเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้การนิเทศการสอนการพัฒนาบุคลากรและมีกระบวนการดำเนินการประเมินผลตามมาตรฐานของหน่วยงานภาครัฐที่ควบคุมคุณภาพการศึกษา (Drago-Severson, 2004)

การบริหารและการจัดการที่ดีต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ครู ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ใหม่ที่จะเป็นการพัฒนาตัวครูและส่งผลลัพธ์ต่อการพัฒนานักเรียนนั้น Ruff and Shoho (2005) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เข้าใจ เข้าถึง และมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถนำผลที่ได้นำไปสู่การจัดการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ และในการพัฒนาภาวะผู้นำนั้นทำได้หลายรูปแบบ หลายวิธีการ ที่จะยกระดับคุณภาพของครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้ทั้งระบบจากการศึกษาของ Yates (2000), Supovitz and Poglinco (2001), Williams (2004), and Alig-Mielcarek and Hoy (2005) พบว่า ความเป็นผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการสอน โดยผู้บริหารควรแสดงออกให้ครูรับรู้ถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าและยังส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในปัจจุบัน ซึ่งจากการรายงานผลการศึกษาดังได้กล่าวมา ก็พบว่าการจัดการศึกษาของไทยยังอยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ และจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งในด้านระบบ รูปแบบ ความรู้ความคิดและทักษะความสามารถคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาคตะวันตกของประเทศไทย ประกอบด้วย 5 จังหวัด โดยมีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 446 โรงเรียน จังหวัดตาก จำนวน 253 โรงเรียน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 228 โรงเรียน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 240 โรงเรียน จังหวัดราชบุรี จำนวน 350 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,517 โรงเรียน และจากผลวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 จำแนกตามภูมิภาค พบว่า วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่ จัดอยู่ในอันดับที่ 4 จากคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2567)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยจะเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และกำหนดประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนา
3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และกำหนดประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนา

ระยะที่ 3 การหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ที่ควรมีการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

รูปแบบวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ทางด้านบริหารการศึกษา เพื่อกำหนด

กรอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่เหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ ตำรา และเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งของไทยและต่างประเทศ โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาใช้ศึกษา อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา ได้เจาะจงเลือกมาศึกษาเช่นเดียวกัน จำนวน 7 คน จากอาจารย์มหาวิทยาลัย และจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีประสบการณ์สูงในการบริหารงานวิชาการมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบบันทึกข้อมูล เพื่อบันทึกข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องที่เป็นตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบและตัวบ่งชี้ในการบริหารงานวิชาการ โดยเครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความตรงจากคณะกรรมการที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ภายใต้การควบคุม ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นระยะ เช่น การบันทึกข้อมูล การนำข้อมูลบันทึกลงใน Table matrix และการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของ Secondary data โดยผ่านทางช่องทางห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ต่างๆ ฐานข้อมูลงานวิจัยจากการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ส่วนที่เป็น Primary data จากองค์ความรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางออนไลน์จากการติดต่อนัดหมายล่วงหน้าแบบไม่เป็นทางการ และมีหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ ส่งให้ภายหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาจัดกระทำด้วยวิธีการทางวิจัยคุณภาพ หรือการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อแยกแยะและจัดหมวดหมู่ ตามลักษณะของข้อมูลที่มีการลงรอยกัน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และกำหนดประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนา

รูปแบบวิจัย ใช้แบบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงพรรณนาความ โดยนำกรอบองค์ประกอบและตัวแปรที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำผลไปพัฒนาต่อเป็นรูปแบบ และศึกษาหาประเด็นการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบเขตและเป้าหมายหลักในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารที่ทำหน้าที่กำกับ ติดตามและดูแลงานวิชาการ สถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดตาก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรี รวมหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) เป็นประชากรทั้งหมด 1,517 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน โดยการแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) แล้วนำมาสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ที่	สถานศึกษา ในจังหวัด	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
1	กาญจนบุรี	446	90
2	ตาก	253	51
3	ประจวบคีรีขันธ์	228	46
4	เพชรบุรี	240	48
5	ราชบุรี	350	71
รวม		1,517	306

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ตามที่ได้สุ่มไว้ โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามการรับรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม

2) การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าคะแนน IOC ของแต่ละข้อคำถามระหว่าง 0.60 – 1.00 และนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3) การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient: α) เท่ากับ .962

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและให้คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

2) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อทดลองเครื่องมือวิจัย

3) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4) ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยส่งแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา

ในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ปฏิบัติงานอยู่ จำนวน 306 ฉบับ โดยใช้ Google form ผ่านทางออนไลน์ ส่วนบางแห่งผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยเดินทางไปโรงเรียนโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด มาตรวจสอบแยกแยะเฉพาะที่สมบูรณ์ และจัดทำรหัส เตรียมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ

1) สถิติพื้นฐาน (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าตัวกลางเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปรที่ศึกษา

2) สถิติอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ ค่าสถิติ one sample t-test เพื่อประเมินค่าตัวแปรที่สังเกตได้กับเกณฑ์ Point criteria ที่กำหนด

ระยะที่ 3 การหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ควรมีการพัฒนา

รูปแบบวิจัย ใช้แบบวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ ประสพการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารงานวิชาการ นำผลการวิจัยที่ได้ในระยะที่ 2 มายืนยันรูปแบบ และให้ความคิดเห็นในบางประเด็นของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการพัฒนา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารงานสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้วิจัยได้เลือกมาแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 12 คน เพื่อให้ความคิดเห็นในการยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาได้จากการวิจัยในระยะที่ 2 และให้แนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงและพัฒนา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกมีคุณสมบัติ คือ

เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือเป็นผู้มีประสบการณ์สูงเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบบันทึกข้อมูล เพื่อบันทึกข้อมูลสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ประสบการณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัย ในระยะที่ 2 ได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเด็นการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการพิจารณา รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางในการพัฒนาการบริหารในประเด็นที่ควรมีการพัฒนารวมทั้งการเข้าร่วมสัมมนา

2. ผู้วิจัยส่งผลการวิจัยระยะที่ 2 ร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเด็นการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 12 คน พิจารณาล่วงหน้า พร้อมนัดหมายวันเวลาในการเข้าร่วมสัมมนา

3. ผู้วิจัยจัดทีมงานเป็นผู้ช่วยในการจดบันทึกข้อมูล จากการสัมภาษณ์ประสบการณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ภายใต้การควบคุม ให้คำแนะนำจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดกระทำด้วยวิธีการทางวิจัยคุณภาพ หรือการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อ

ปรับปรุงและสรุปรูปแบบการบริหารงานวิชาการ และแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารในประเด็นที่ควรพัฒนา

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนตามลำดับ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก และกำหนดประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนา ซึ่งต้องมุ่งเน้นความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูออกแบบกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติ สนับสนุนครูและนักเรียนให้ใช้สื่อดิจิทัล แพลตฟอร์มออนไลน์ และนวัตกรรมการเรียนรู้ นำทรัพยากรชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเชื่อมโยงกับหลักสูตร เพื่อสร้างเอกลักษณ์ทางการเรียนรู้ มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ มีเวทีแสดงออก และมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการสอนและใช้การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพ และใช้การประเมินที่หลากหลาย มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนมากกว่าการวัดผลเพียงผลสัมฤทธิ์

2) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรจัดระบบนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง เน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร พัฒนาครูให้มีมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และใช้เทคโนโลยีช่วยในการติดตามและสะท้อนผลการสอน

3) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารควรสร้างระบบติดตาม ตรวจสอบ และ

ประเมินผลที่ชัดเจน โปร่งใส และมีการมีส่วนร่วม นำข้อมูลจากการประเมินภายในมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน และเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติ และของสถานศึกษาเข้ากับการดำเนินงานจริง

4) ด้านการแนะแนวการศึกษา ผู้บริหารควรจัดระบบการแนะแนวที่ตอบสนองความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ประสานงานกับชุมชน และสถานประกอบการ เพื่อแนะแนวอาชีพที่ตรงกับบริบทท้องถิ่น และใช้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์ เช่น ผลสัมฤทธิ์ และความต้องการตลาดแรงงานประกอบการแนะแนว

5) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนประสบการณ์ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการประเมินผลที่หลากหลาย เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา จัดทำแนวทางการเทียบโอนประสบการณ์การเรียนรู้จากระบบและตามอัธยาศัย และส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนประกอบการประเมิน

6) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และเศรษฐกิจท้องถิ่น บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้เชิงโครงการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการพัฒนาหลักสูตร

7) ด้านการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและนวัตกรรมที่ทันสมัย เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและนักเรียน เพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัลและคลังสื่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. แนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยอาศัยองค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูงทางด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก จำนวน 12 ท่าน พบว่า ประเด็นและแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก ควรมีการพัฒนา ประเด็นหลักได้แก่

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำเทคนิคการสอนที่หลากหลาย การบูรณาการข้ามศาสตร์ และการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน

2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบนิเทศภายในที่เน้นการมีส่วนร่วมใช้วิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการนิเทศเชิงพัฒนา เพื่อติดตามและปรับปรุงการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง อันจะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทั้งในเชิงกระบวนการและผลลัพธ์

3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริมการสร้างระบบติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และใช้ข้อมูลจากการประเมินมาวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ ยังมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในภาคตะวันตกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

1. การวางแผนและกำหนดเป้าหมายชัดเจน การกำหนดเป้าหมายวิชาการ ตัวชี้วัด และแผนปฏิบัติการประจำปี และใช้ข้อมูลเชิงสถิติและผลประเมินนักเรียนเป็นฐานการตัดสินใจ

2. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร จัดอบรม การโค้ชชิ่ง และเวิร์กช็อป ให้ครูและผู้บริหาร และส่งเสริมนวัตกรรมการสอน การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาหลักสูตร

3. การใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล นำระบบสารสนเทศและแพลตฟอร์มออนไลน์ มาใช้ในการติดตามผลและบริหารงานวิชาการ และส่งเสริมการสร้างสื่อการเรียนการสอนดิจิทัลและนวัตกรรมการเรียนรู้

4. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ประสานงานกับสถานศึกษาอื่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานภายนอก และชุมชน และแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากร และกิจกรรมวิชาการร่วมกัน

5. การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ใช้การประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และปรับปรุงแผนและแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างยืดหยุ่น และทันต่อสถานการณ์

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของภูมิภาค โดยองค์ประกอบทั้ง 12 ประการ ล้วนมีความสำคัญ และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้เป็นฐานสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และตลาดแรงงานในพื้นที่ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนประสบการณ์เป็นเครื่องมือสะท้อนคุณภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ขณะที่การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาได้อย่างมีทิศทางและมีหลักฐานรองรับ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลายและทันสมัย การนิเทศการศึกษาและการแนะแนวมีบทบาทในการสนับสนุนครูและผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ขณะเดียวกันการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในช่วยสร้างความเชื่อมั่นและมาตรฐานการจัดการศึกษา ส่วนการส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น รวมทั้งการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นการขยายผลลัพธ์ทางการศึกษาออกไปสู่สังคมในวงกว้าง ดังนั้น องค์ประกอบทั้ง 12 ประการจึงเป็นโครงสร้างที่ครอบคลุมและเหมาะสมต่อการบริหารงานวิชาการในภาคตะวันตก เพราะไม่เพียงมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ยังส่งเสริมความสัมพันธ

ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและสังคม ทำให้การศึกษาในภูมิภาคนี้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมีคุณภาพ ยั่งยืน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กังวาน อุตมะ (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ภาคกลาง ตอนล่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวัฒน์ จันทรสม (2563) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก และกำหนดประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนา ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 4) ด้านการแนะแนวการศึกษา 5) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนประสบการณ์ 6) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 7) ด้านการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างรอบด้าน เริ่มตั้งแต่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การนิเทศเพื่อสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง การสร้างระบบประกันคุณภาพที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การแนะแนวเพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน การวัดและประเมินผลที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริง การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น ตลอดจนการนำสื่อและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มโอกาสและประสิทธิภาพการเรียนรู้ ทั้งหมดนี้ช่วยให้สถานศึกษาในภาคตะวันตกสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ 8 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการวิจัยและการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการตามวงจรคุณภาพ (PDCA) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา จันทรประเสริฐ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนด้านวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) การวัดผลและประเมินผล 5) การนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ 7) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. แนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยสร้างระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย สนับสนุนครูผ่านการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการประเมินและรับรองคุณภาพที่ตรวจสอบได้ รวมถึงการแนะแนวที่ช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตและการตัดสินใจของผู้เรียน อีกทั้งยังสนับสนุนการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและตลาดแรงงาน พร้อมทั้งพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ

แนวทางดังกล่าวจึงเหมาะสมต่อการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของภาคตะวันตกให้ก้าวทันการพัฒนาในระดับชาติและนานาชาติ แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการดังกล่าว เน้นการพัฒนาอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน และสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการศึกษา ในภาคตะวันตกให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ มีพร และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2560) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สหวิทยาเขตน้ำพอง-กระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สหวิทยาเขตน้ำพอง-กระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีดังนี้ 1) พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการนิเทศการศึกษา ควรจัดประชุมวางแผนการนิเทศการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน สถานศึกษา และนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสรุปผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราภรณ์ คล้ายแก้ว (2561) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา พัฒนาการกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมครูร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์ สร้างเครือข่ายการนิเทศการศึกษา และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงนภา เตป๋า (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท้าวบุญเรือง อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงาน วิชาการจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีใน 5 ด้าน มีดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมครูให้มีความรู้ในการ วิเคราะห์หลักสูตร และควรให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม

ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีเทคนิควิธีการการสอนที่เน้นผู้เรียน และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ในการวัดผลและประเมินผลจากสภาพจริง ด้วยวิธีที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรส่งเสริมครูให้พัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ จัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีความเหมาะสมตรงกับความต้องการของครูและผู้เรียน ด้านการนิเทศการศึกษา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยกำหนดปฏิทินการนิเทศอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และสนับสนุนกิจกรรมเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน

1.2 ด้านการนิเทศการศึกษา ควรจัดให้มีระบบนิเทศที่ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศเชิงพัฒนา และการใช้ข้อมูลสะท้อนผลการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายใน แนะนำให้สร้างระบบประเมินตนเอง และติดตามผลที่ชัดเจน ใช้ตัวบ่งชี้คุณภาพที่วัดผลได้จริง พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาตามข้อมูลเพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่มั่นคง

1.4 ด้านการแนะแนวการศึกษา ควรพัฒนาระบบแนะแนวที่ครอบคลุมทั้งด้านการเรียน การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ รวมทั้งใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสมกับความสนใจและศักยภาพของตน

1.5 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนประสบการณ์ ผู้บริหารควรสนับสนุนการประเมินที่หลากหลาย ยุติธรรม และโปร่งใส พร้อมทั้งสร้างระบบ

เทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการยอมรับตามศักยภาพ

1.6 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรส่งเสริมการปรับปรุงหลักสูตรที่ยืดหยุ่น บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้สมัยใหม่ และทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน

1.7 ด้านการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารควรผลักดันการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ทั้งสื่อมัลติมีเดีย แพลตฟอร์มดิจิทัล และสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ รวมถึงการศึกษาข้ามภูมิภาคเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 นำผลการวิจัยไปทดลองใช้จริง ในสถานศึกษา เพื่อติดตามผลลัพธ์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ศึกษาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนโยบายการศึกษาใหม่ ๆ มาเป็นปัจจัยในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ

2.4 ควรมีการวิจัยเชิงติดตาม (Longitudinal study) เพื่อตรวจสอบผลกระทบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการต่อคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- กั้ววาน อุตมะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ภาคกลางตอนล่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน [ปริญญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี].
- ชุตินา จันทรประเสริฐ. (2563). รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา [ปริญญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี].
- ดวงนภา เตป้า. (2562). การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท้าวบุญเรือง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- ภัทรภรณ์ คล้ายแก้ว. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์].
- วิภาภรณ์ สร้อยคำ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฐ์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2567). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวัฒน์ มีพร, และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สหวิทยาเขตน้ำพอง-กระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 (น. 2953–2964).
- อภิวัดน์ จันทรสม. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- Alig-Mielcarek, J. M., & Hoy, W. K. (2005). Instructional leadership: Its nature, meaning, and influence. In W. K. Hoy & C. G. Miskel (Eds.), *Educational leadership and reform* (pp. 29–51). Information Age Publishing.
- Cunningham, W. G., & Cordeiro, P. A. (2003). *Educational leadership: A problem-based approach*. Allyn & Bacon.
- Drago-Severson, E. (2004). *Becoming adult learners: Principles and practices for effective development*. Teachers College Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Ruff, W. G., & Shoho, A. R. (2005). Understanding instructional leadership through the mental models of three elementary school principals. *Educational Administration Quarterly*, 41(3), 554–577. <https://doi.org/10.1177/0013161X04269621>
- Supovitz, J. A., & Poglinco, S. M. (2001). Instructional leadership and the school principal: A passing fancy that refuses to fade away. *Leadership and Policy in Schools*, 1, 221–249.
- Williams, S. L. (2004). *A meta-analysis of the effectiveness of distance education in allied health science programs* [Doctoral dissertation, University of Cincinnati]. OhioLINK Electronic Theses and Dissertations Center. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=fucin1085017370

Yates, P. (2000). *Instructional leadership behaviors of principals and the effects of a balanced beginning reading program in exemplary elementary schools in Northeast North Carolina* [Doctoral dissertation, Regent University].

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ ในน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

Analysis of factors influencing air traffic density at Suvarnabhumi International Airport controlled airspace

อมรเทพ อินทสร (Amornateb Intasorn)*

Received: October 12, 2025

Revised: November 24, 2025

Accepted: November 30, 2025

Corresponding author, Email: Cathay@stic.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ 2) วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการความหนาแน่นของการจัดการจราจรทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ จำนวน 132 คน คัดเลือกโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม 2568 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบ Stepwise (Stepwise multiple regression)

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) จากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบ Stepwise พบว่า มี 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพล

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการขนส่ง ($\beta = 0.44$) 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน ($\beta = 0.35$) 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($\beta = 0.29$) และ 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ ($\beta = 0.19$) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศได้ร้อยละ 62.2 ($R^2 = 0.622$, Adjusted $R^2 = 0.61$) ข้อเสนอแนะ คือ บริษัท วิทยุการบิน แห่งประเทศไทย จำกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมต่อและโครงสร้างพื้นฐานเป็นลำดับแรก รวมทั้งนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้และจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ, น่านฟ้าควบคุม, เขตควบคุมบริเวณท่าอากาศยาน, เขตควบคุมประชิดท่าอากาศยาน, ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

Abstract

This research aims to 1) examine the level of opinions of air traffic controllers regarding various factors that may influence air traffic density in controlled airspace at Suvarnabhumi International Airport, 2) analyze and prioritize factors with

* คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
Faculty of Business Administration,
St. Theresa International University

statistically significant influence, and 3) propose guidelines for the development and management of air traffic density at Suvarnabhumi International Airport. This research is quantitative research. The sample group consisted of 132 air traffic controller's selected using purposive sampling. Data were collected between May to July 2025 and analyzed using descriptive statistics, including mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that air traffic controllers had a high level of agreement on all six factors. ($\bar{x} = 4.10$). Stepwise multiple regression analysis revealed that four factors had a statistically significant influence ($p < .05$) on air traffic density, ranked from most to least influential: (1) transportation factors ($\beta = 0.44$), (2) airport infrastructure factors ($\beta = 0.35$), (3) economic factors ($\beta = 0.29$), and (4) air traffic control technology factors ($\beta = 0.19$). All four factors could explain 62.2% of the variance in air traffic density ($R^2 = 0.622$, Adjusted $R^2 = 0.61$). It is recommended that Aeronautical Radio of Thailand Co., Ltd. and related agencies prioritize the development of connected transportation systems and infrastructure, including the introduction of modern technology and continuous training for personnel.

Keywords: Air traffic density, Controlled airspace, Control zone (CTR), Terminal control area (TMA), Suvarnabhumi International Airport

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รายงานสถิติการขนส่งทางอากาศของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้า โดยมีจำนวนผู้โดยสารทั้งสิ้น 36.86 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.04 จากช่วงไตรมาสก่อนหน้า ขณะที่ปริมาณเที่ยวบินมีจำนวน 211,852 เที่ยวบิน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.66 จากไตรมาสก่อนหน้า เนื่องจากความ

ต้องการการเดินทางที่เพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงเทศกาลที่ผ่านมา ขณะที่ปริมาณการขนส่งสินค้าทางอากาศภาพรวมมีปริมาณใกล้เคียงกับไตรมาสก่อนหน้า (Civil Aviation Authority of Thailand [CAAT], 2024)

ตาราง 1 ภาพรวมการขนส่งทางอากาศ ไตรมาสที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2567

ภาพรวมการขนส่งทางอากาศ ไตรมาสที่ 1 ประจำปี 2567					
จำนวนผู้โดยสาร		ปริมาณเที่ยวบิน		ปริมาณขนส่งสินค้าทางอากาศ	
ภายในประเทศ	ระหว่างประเทศ	ภายในประเทศ	ระหว่างประเทศ	ภายในประเทศ	ระหว่างประเทศ
16.58 (ล้านคน)	20.28 (ล้านคน)	113.07 (พันเที่ยวบิน)	108.78 (พันเที่ยวบิน)	7.72 (พันตัน)	349.34 (พันตัน)

ที่มา: บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), กรมท่าอากาศยาน, วิเคราะห์โดยกองเศรษฐกิจการบิน (CAAT, 2024)

ส่วนในไตรมาสที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2567 ภาพรวมการขนส่งทางอากาศมีการลดลงเล็กน้อย โดยมีจำนวนผู้โดยสารทั้งสิ้น 32.75 ล้านคน ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 11.13 ขณะที่ปริมาณเที่ยวบินมีจำนวน 211,479 เที่ยวบิน ลดลงร้อยละ 4.68 จากไตรมาสก่อนหน้า โดยจำนวนผู้โดยสารและจำนวนเที่ยวบินลดลงอย่างมีนัยสำคัญทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่ช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวของประเทศไทย สอดคล้องกับศูนย์การวิจัยกสิกรไทย เรื่องธุรกิจสนามบินไทยปี พ.ศ. 2568 ที่กล่าวว่า ปี พ.ศ. 2568 คาดว่ารายได้ธุรกิจสนามบินจะอยู่ที่ 80,700 ล้านบาท หรือขยายตัว 0.2% เป็นอัตราที่ชะลอลงจากปี พ.ศ. 2567 โดยมีปัจจัยสนับสนุนรายได้มาจาก 1.จำนวนผู้โดยสารที่คาดว่าจะอยู่ที่ประมาณ 145.4 ล้านคน เพิ่มขึ้น 3.4% แม้ชะลอลงจากปี 2567 เนื่องจากชาวต่างชาติเที่ยวไทยมีทิศทางลดลงจากปีที่ผ่านมา และ 2.แผนเที่ยวบินจากสายการบินระหว่างประเทศมาไทยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2568 ยังสะท้อนภาพบวก (Kasikorn Research Center, 2025) และสนามบินในไทยหลายแห่งยังมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และความปลอดภัยของสนามบินให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านการบินสากล เช่น แผนการขยายอาคารรองรับผู้โดยสารและการขยายรันเวย์ เพื่อลดความแออัดในสนามบินและการให้บริการการนาระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน

การทำงานและความปลอดภัย รวมไปถึงการลงทุนเรื่องสิ่งแวดล้อม หรือ Green Airport โดยเฉพาะสนามบินหลักของไทยอย่างท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิที่ได้มีการก่อสร้างและเปิดใช้ทางวิ่งเส้นที่ 3 เพื่อรองรับปริมาณจราจรทางอากาศที่มีแนวโน้มขยายเที่ยวบินเพิ่มขึ้นจาก 68 เที่ยวบินต่อชั่วโมง เป็น 94 เที่ยวบินต่อชั่วโมง และในกรณีทางวิ่งทางขับสมบูรณ์และสภาพอากาศปกติดีจะมีเที่ยวบินเฉลี่ยวันละ 800-1,000 เที่ยวบิน หรือ ประมาณ 365,000 เที่ยวบินต่อปี (Airports of Thailand [AOT], 2021) เทียบเท่ากับปริมาณความหนาแน่นของเที่ยวบิน ณ ท่าอากาศยานนานาชาติชางงีของสิงคโปร์ ที่มีเที่ยวบินกว่า 370,000 เที่ยวบินต่อปี (Ang et al., 2020) และเนื่องด้วยประเทศไทย เป็นประเทศแห่งการท่องเที่ยวส่งผลให้ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิเป็นท่าอากาศยานที่มีสายการบินให้บริการมากที่สุดในโลก ด้วยจำนวนสายการบินทั้งสิ้น 113 สายการบิน นำหน้าสนามบินใหญ่ ๆ อย่างท่าอากาศยานนานาชาติปารีส-ชาร์ล เดอ โกล ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และ ท่าอากาศยานนานาชาติดูไบของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (Suvamabhum International Airport, 2025) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการใช้งานสนามบินที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยช่วงเวลาที่มีการจราจรหนาแน่นที่สุด ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ คือ ช่วงเช้านี้ (ประมาณ 05.00 – 07.00 น.) และช่วงเย็นถึงค่ำ (ประมาณ 17.00 – 21.00 น.) ทำให้บางครั้งเกิดความล่าช้าเฉลี่ย 15-20 นาทีต่อเที่ยวบิน และมีผลกระทบเชิงเศรษฐกิจในด้านต้นทุนโดย Eurocontrol ระบุว่า ทุก ๆ 1 นาทีของความล่าช้าต่อเที่ยวบิน ก่อให้เกิดต้นทุนเฉลี่ย 72-86 ดอลลาร์สหรัฐต่อเที่ยวบิน และผลกระทบต่อต้นทุนสายการบินในด้านเชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายบริหารจัดการ Slot และค่าปรับจากความล่าช้า (Eurocontrol, 2004)

ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับปริมาณเที่ยวบินที่กำลังเพิ่มขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงต้องมีการวางแผนที่รอบคอบ รัดกุม ครบคลุม และต่อเนื่องในการแก้ปัญหา ซึ่งการบริการการเดินอากาศ (Air Navigation Service) เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบการดำเนินกิจกรรมการขนส่งทางอากาศที่สำคัญ โดยมีหน้าที่ในการให้บริการจัดการจราจรทางอากาศ บริการระบบสื่อสาร ระบบช่วยในการเดินอากาศ ระบบติดตามอากาศยาน การบริการ

อุตุนิยมวิทยา การบริการข่าวสารการบิน รวมถึงการให้บริการด้านการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยาน ปลอดภัย (Civil Aviation Authority of Thailand [CAAT], 2017) ซึ่งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการควบคุมจราจรทางอากาศตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้คำแนะนำและป้องกันการชนกันระหว่างเครื่องบิน รับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยของเครื่องบินขณะทำการบิน และจัดการจราจรทางอากาศให้เป็นไปด้วยความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (Intasorn et al., 2021)

จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายด้านการบริหารจัดการระบบการขนส่งทางอากาศของประเทศไทยที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงที่มีความผันผวนของปริมาณผู้โดยสารและเที่ยวบินตามฤดูกาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการให้บริการและความปลอดภัยทางการบิน แม้มีการขยายโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การเพิ่มรันเวย์และอาคารผู้โดยสาร รวมถึงการลงทุนในเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสนามบิน แต่การดำเนินการเหล่านี้ยังต้องพึ่งพาการจัดการจราจรทางอากาศที่มีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะการให้บริการการเดินอากาศ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรักษาความปลอดภัยและความต่อเนื่องของระบบการบิน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ เพื่อวิเคราะห์ความต้องการด้านทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และกระบวนการทำงานในระบบบริการการเดินอากาศ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ
2. เพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการความหนาแน่นของการจัดการจราจรทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและมีการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการจราจรทางอากาศ (Aeronautical Radio of Thailand [AEROTHAI], 2025) มุ่งเน้นที่การรับประกันความปลอดภัยและประสิทธิภาพของการเคลื่อนที่ของอากาศยาน โดยมีหัวใจหลักคือการควบคุมจราจรทางอากาศ (ATC) เพื่อป้องกันการชนกันและรักษาความปลอดภัยของเที่ยวบิน นอกจากนี้ยังมีการบริหารการจราจรทางอากาศ (ATFM) เพื่อบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทานให้สมดุล ลดความแออัด และการบริหารจัดการน่านฟ้า (ASM) เพื่อจัดสรรน่านฟ้าให้มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้ใช้งานทั้งพลเรือนและทหาร การนำเทคโนโลยีอย่างปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของระบบ แต่ยังคงให้ความสำคัญกับองค์ประกอบมนุษย์อย่างผู้ควบคุมจราจรทางอากาศ (ATCO) เป็นหลัก และปัจจัยสำคัญในการจัดการจราจรทางอากาศ ได้แก่ เทคโนโลยีและนวัตกรรม บทบาทของมนุษย์ ความร่วมมือระดับสากล และการวางแผนแบบแบ่งระดับ เช่น ระดับกลยุทธ์ (นโยบาย) ระดับยุทธการ (วางแผนประจำวัน) ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ (บริหารจัดการแบบเรียลไทม์) เพื่อให้การใช้ประโยชน์น่านฟ้าเป็นไปอย่างราบรื่นปลอดภัย

2. มาตรฐานการจัดการความปลอดภัยในเขตการบิน (International Civil Aviation Organization [ICAO], 2001) ให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบน่านฟ้าอย่างเป็นระบบ โดยยึดแนวทางขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO) และหน่วยงานกำกับดูแล เช่น FAA และกรมการบินพลเรือน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าน่านฟ้ามีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการปฏิบัติการ การตรวจครอบคลุมพื้นที่เคลื่อนไหว ทางวิ่ง ทางขับ ลานจอด พื้นที่ห้วย รั้วกัน และระบบระบายน้ำ โดยกำหนดบุคลากร หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ความถี่ และวิธีการตรวจอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ยังเน้นการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย การบันทึกและเก็บข้อมูลการตรวจ รวมถึงการรายงานผลและการติดตามแก้ไขสิ่งบกพร่องอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์สากลและเสริมสร้างมาตรฐานความปลอดภัยในการปฏิบัติการบินอย่างยั่งยืน

3. ทฤษฎีความจุ (Intasom, 2024) อธิบายว่าระบบใดๆ มีขีดจำกัดในการรองรับปริมาณงาน หรือการไหลเข้าของข้อมูลข่าวสาร เปรียบเสมือนคอขวดที่จำกัดปริมาณน้ำที่ไหลผ่านได้ ระบบของสนามบินก็เช่นเดียวกัน มีขีดจำกัดในการรองรับจำนวนเที่ยวบินโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้ 1) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) บุคลากร (Personnel) 4) มาตรฐานความปลอดภัย (Safety standards)

4. ทฤษฎีความจุ น่านฟ้า (Airspace capacity theory) (International Civil Aviation Organization [ICAO], 2018) ระบุว่า ทฤษฎีความจุ น่านฟ้าเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้อธิบาย “ปริมาณการจราจรทางอากาศสูงสุดที่น่านฟ้าหนึ่งสามารถรองรับได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ” โดยพิจารณาปัจจัยด้านโครงสร้างน่านฟ้า เทคโนโลยีการควบคุมการบิน ข้อจำกัดทางกายภาพ และพฤติกรรมจิตสำนึกของผู้ควบคุมอากาศยาน (Air traffic controllers: ATC) ทฤษฎีนี้เป็นรากฐานสำคัญของการบริหารความแออัด ความปลอดภัย และการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบินพลเรือนทั่วโลก

5. ทฤษฎีการขนส่ง (สินทร ชาราทักดี, 2557) อธิบายว่า ปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบสามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ทางกายภาพ “โครงสร้าง” ที่รองรับการขนส่งประกอบด้วย จุดหรือสถานที่รับ-ส่ง (terminals) เส้นทางขนส่ง (routes) และระบบ (mode) ที่ใช้ขนส่ง เพื่อพิจารณาว่าโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นมีความเหมาะสม มีการบำรุงรักษา มีความจุพอเพียงกับปริมาณการขนส่ง หรือสร้างปัญหาจราจรติดขัดมากน้อยเพียงใด

2) การขนส่งระหว่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับท่าเรือ ท่าอากาศยาน และชายแดนต่างๆ รวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น การเปิดเสรีการบิน การยินยอมให้รถบรรทุก/รถไฟผ่านแดน การปรับปรุงกฎระเบียบ พิธีการศุลกากร การออกนโยบายของรัฐที่จะสนับสนุนการค้าเสรี ลดการผูกขาด และการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

3) การออกเอกสาร (MT document) กำกับ การขนส่งสินค้าจากต้นทางถึงปลายทางระบุดความ

รับผิดชอบของ MTOs การยอมชดใช้ค่าเสียหายและการประกันตามแนวทางและกฎเกณฑ์สากลจากการประชุมระดับชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ โดยเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง กฎระเบียบ เศรษฐกิจ และสภาพอากาศ

2. ขอบเขตประชากร/กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจราจรทางอากาศของ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำนวน 132 คน

3. ขอบเขตเวลา เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2568 ถึง วันที่ 31 กรกฎาคม 2568 เป็นระยะเวลา 3 เดือน

4. ขอบเขตสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ หอบังคับการบินท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พร้อมทั้งนำเสนอรายงานในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจราจรทางอากาศของ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ที่ให้การจัดการจราจรทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศเขตบริเวณท่าอากาศยาน และ 2) เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศเขตประชิดท่าอากาศยานจำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศที่ให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศแก่อากาศยานที่เข้ามาทำการ

บินเพื่อลงจอด และบินออกจากท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิในเขตบริเวณท่าอากาศยานและเขตประชิดท่าอากาศยาน จำนวน 132 คน ตามตารางการสุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1. เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ (ATCOs) ของบริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด 2. ปฏิบัติงานอยู่ที่ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ 3. มีหน้าที่ให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศ ทั้งเครื่องบินขาเข้า และเครื่องบินขาออก ซึ่งเป็นเที่ยวบินภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ในเขตบริเวณท่าอากาศยาน (Control zone) ครอบคลุมรัศมี 5 - 10 ไมล์ทะเลโดยรอบท่าอากาศยาน ที่ความสูงตั้งแต่พื้นดินถึง 2,000 ฟุต และเขตประชิดท่าอากาศยาน (Terminal control area) ครอบคลุมรัศมีประมาณ 50 ไมล์ทะเลโดยรอบท่าอากาศยาน ณ ที่ความสูงตั้งแต่พื้นดินจนถึง 16,000 ฟุต

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพสมรส, ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน, และขอบเขตงานที่ปฏิบัติในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ มีลักษณะแบบสอบถามเป็น Rating scale จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ, ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน, ปัจจัยด้านการขนส่ง, ปัจจัยด้านกฎระเบียบ, ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ, และปัจจัยด้านสภาพอากาศ

ส่วนที่ 3 ความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตบริเวณท่าอากาศยานและเขตประชิดท่าอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ มีลักษณะแบบสอบถามเป็น Rating scale จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามทั้งหมด 2 ขั้นตอน คือ

1. นำแบบสอบถามไปหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ IOC เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ว่าข้อคำถามในแบบสอบถามสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบินจำนวน 3 คน

2. การทดสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยหาค่า IOC (Index of item-objective congruence) ของแบบสอบถามที่ได้รับการจัดอันดับแสดงผล 0.66-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.5 ถือว่าเชื่อถือได้ (Rovinelli & Hambleton, 1977) โดยการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 30 ชุด เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศที่ให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศแก่อากาศยานในเขตบริเวณท่าอากาศยาน (Aerodrome control) และเขตประชิดท่าอากาศยาน (Approach control) และใช้การหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) เท่ากับ .891 ซึ่งมากกว่า .5 คิดเป็นความเชื่อมั่นระดับสูง สรุปได้ว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือในระดับที่ยอมรับได้ (Cronbach, 1990)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอลงหนังสือมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปแจกให้เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศในเขตบริเวณท่าอากาศยานและเขตประชิดท่าอากาศยานจำนวน 132 ชุด ณ หอบังคับการบิน ศูนย์การควบคุมจราจรทางอากาศสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ และบริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสนับสนุนศูนย์ควบคุมจราจรทางอากาศ และผู้อำนวยการใหญ่ (ทรัพยากรบุคคล) บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในการแจกจ่ายและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3. หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 132 ชุด อัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์

4. นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์แปรผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) บรรยายลักษณะของข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมมาประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการทดสอบผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และนำเสนอเป็นตารางคำบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ (แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) ลักษณะของข้อคำถามใช้มาตรวัดแบบ Likert scale 5 ระดับ มาใช้ในการกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็น และใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (stepwise model) ในการทดสอบผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เนื่องจากสามารถคัดเลือกตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศได้อย่างเป็นลำดับ ลดความซ้ำซ้อนของตัวแปร และทำให้ได้แบบจำลองที่กระชับแต่มีประสิทธิภาพสูง พร้อมนำเสนอเป็นตารางคำบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม

ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ เช่น แนวคิดการจัดการจราจรทางอากาศ หมวดหมู่การให้บริการการจัดการจราจรทางอากาศ มาตรฐานการจัดการความปลอดภัยในเขตการบิน ทฤษฎีความจุ และทฤษฎีการขนส่ง มาทำการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบต่าง ๆ และเป็นแนวทางในการพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการขนส่ง ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน ปัจจัยด้านกฎระเบียบ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ และปัจจัยด้านสภาพอากาศ จากนั้นผู้วิจัยนำปัจจัยดังกล่าว มาทำการสำรวจและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน โดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติ สุวรรณภูมิในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.10) และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ในแต่ละด้านทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นที่ว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19) ลำดับถัดมา คือ ปัจจัยด้านการขนส่ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18) ปัจจัยด้านกฎระเบียบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03) และลำดับสุดท้ายคือปัจจัยด้านสภาพอากาศ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74) โดยมีรายละเอียดในปัจจัยแต่ละด้านเรียงตามลำดับดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ			
ความหนาแน่นของ			
การจราจรทางอากาศใน เขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่า อากาศยานนานาชาติ สุวรรณภูมิ	$\bar{x}$	S.D.	การแปล ความหมาย
1. ด้านเทคโนโลยีการควบคุม จราจรทางอากาศ	4.33	0.65	มาก
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่า อากาศยาน	4.19	0.59	มาก
3. ด้านการขนส่ง	4.18	0.54	มาก
4. ด้านกฎระเบียบ	4.11	0.60	มาก
5. ด้านเศรษฐกิจ	4.03	0.42	มาก
6. ด้านสภาพอากาศ	3.74	0.78	มาก
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	4.10	0.41	มาก

จากผลการวิจัยเจ้าหน้าที่ควบคุมการจราจรทางอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมาก โดยทุกปัจจัยมีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของช่วงเวลาในการทำการบิน เวลาที่ออกจากสนามบินต้นทาง เวลาที่ถึงสนามบินปลายทาง และเหตุผลส่วนบุคคล

ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.10 - 0.76 ซึ่งไม่เกิน 0.905 ตามที่คาดไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทดสอบ multi-collinearity problem และผลที่ได้คือ VIF ของตัวแปรอิสระอยู่ระหว่าง 1.39 – 3.69 ซึ่งน้อยกว่า 5.00 (Hair et al., 2010) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบหลายกลุ่ม ดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ตัวแปร	ความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านขนส่ง	ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน	ด้านกฎระเบียบ	ด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ	ด้านสภาพอากาศ	VIF
ความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ		.58	.68	.61	0.53	.37	.22	
ด้านเศรษฐกิจ			.52	.37	.41	.38	.23	1.46
ด้านการขนส่ง				.59	.65	.59	.18	2.28
ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน					.76	.55	.27	2.80
ด้านกฎระเบียบ						.54	.21	3.69
ด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ							.10	2.22
ด้านสภาพอากาศ								1.39
$\bar{x}$	.	.	4.19	4.18	4.11	4.03	3.74	
S.D.			0.59	0.54	0.60	0.42	0.78	

ผลการวิเคราะห์การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ (โดยรวม) พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน ปัจจัยด้านการขนส่ง ปัจจัยด้านกฎระเบียบ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสภาพอากาศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตาม คือความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและสามารถทำนายสมการได้ดังนี้

Model 1 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างง่ายของตัวแปรต้น 1 ตัว คือ ปัจจัยด้านการขนส่ง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.69 สามารถทำนายได้ว่าปัจจัยด้านการขนส่ง มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ คิดเป็นร้อยละ 47.40 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 โดยประมาณการ

Model 2 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างง่ายของตัวแปรต้น 2 ตัว คือ ปัจจัยด้านการขนส่งและด้านเศรษฐกิจ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.74 สามารถทำนายได้ว่าปัจจัยด้านการขนส่งและด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ คิดเป็นร้อยละ 54.40 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 โดยประมาณการ

Model 3 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างง่ายของตัวแปรต้น 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านการขนส่งด้านเศรษฐกิจ และด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.78 สามารถทำนายได้ว่าปัจจัยด้านการขนส่ง ด้านเศรษฐกิจ และด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ คิดเป็นร้อยละ 60 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 โดยประมาณการ

Model 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างง่ายของตัวแปรต้น 4 ตัว คือ ปัจจัยด้านการขนส่งด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยานและด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.79 สามารถทำนายได้ว่าปัจจัยด้านการขนส่ง ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยานและด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ คิดเป็นร้อยละ 62.20 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 โดยประมาณการดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปผลการทดสอบโดยรวมของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Model 1	0.69	0.47	0.47	0.38
Model 2	0.74	0.54	0.53	0.36
Model 3	0.78	0.60	0.59	0.34
Model 4	0.79	0.62	0.61	0.33

ผลการวิเคราะห์โดยรวมพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ โดยมีปัจจัยทั้งหมด 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ คือ ปัจจัยด้านการขนส่ง ในแบบจำลองที่ 1 ปัจจัยด้านการขนส่งและด้านเศรษฐกิจในแบบจำลองที่ 2 ปัจจัยด้านการขนส่งด้านเศรษฐกิจ และด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยานในแบบจำลองที่ 3 และปัจจัยด้านการขนส่ง ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน และด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศในแบบจำลองที่ 4 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 4 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ โดยสามารถอธิบายผลลัพธ์ได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 สรุปผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเชิงเส้นของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

	Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
1	ด้านการขนส่ง	0.67	0.63	0.68	10.83*	.00
2	ด้านการขนส่ง	0.51	0.69	0.52	7.51*	.00
	ด้านเศรษฐกิจ	0.39	0.08	0.31	4.44*	.00
3	ด้านการขนส่ง	0.36	0.07	0.36	4.83*	.00
	ด้านเศรษฐกิจ	0.35	0.08	0.28	4.28*	.00
	ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน	0.26	0.06	0.29	4.23*	.00
4	ด้านการขนส่ง	0.43	0.07	0.44	5.58*	.00
	ด้านเศรษฐกิจ	0.37	0.08	0.29	4.55*	.00
	ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน	0.31	0.64	0.35	4.96*	.00
	ด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ	0.15	0.5	0.19	2.69*	.02

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัย มาอภิปรายโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศต่อปัจจัยที่ส่งผล

ต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเติบโตของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยส่งผลให้ความต้องการเดินทางทางอากาศเพิ่มขึ้น และสายการบินต้นทุนต่ำเข้ามาแข่งขันในตลาดอุตสาหกรรมการบิน ทำให้ค่าตัวโดยสารมีราคาที่ถูกลงและเข้าถึงผู้โดยสารได้มากขึ้น รวมถึงสายการบินต่าง ๆ ได้ขยายเส้นทางบินทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ทำให้มีเที่ยวบินในหัวงอากาศเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งทำเลที่ตั้งของสนามบินสุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางการบินที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้มีเที่ยวบินเชื่อมต่อกับหลายประเทศรวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรอบ ๆ สนามบิน เช่น รถไฟฟ้าความเร็วสูง รถไฟฟ้า Airport rail link ทำให้การเดินทางเข้าถึงสนามบินสะดวกขึ้น และระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันทำให้เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศสามารถระยะห่างของอากาศยานในการเข้ามาลงจอดหรือออกจากสนามบินได้มากกว่าที่มาตรฐานขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศกำหนด ส่งผลให้สามารถรองรับจำนวนเที่ยวบินต่อชั่วโมงได้มากขึ้น ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของ (Lertkojchasee, 2015) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสายการบินการบินไทยสำหรับการให้บริการภายในประเทศผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสายการบินการบินไทยสำหรับการให้บริการภายในประเทศ ได้แก่ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านกระบวนการและศูนย์บริการ ปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่ายและบริการและกิจกรรมส่งเสริมการขาย และสอดคล้องกับรายงานการวิเคราะห์แนวโน้มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการบินและการบินที่ระบุว่า การเติบโตของอุตสาหกรรมการบินและขนส่งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั่วโลก ดังเห็นได้จากผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจของสายการบินเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การขนส่งสินค้าทางอากาศที่เพิ่มขึ้น ประชาชนใช้การเดินทางทางอากาศมากขึ้น ส่งผลให้การบินพาณิชย์มีความต้องการเพิ่มขึ้น

อย่างต่อเนื่อง จากการคาดการณ์ความต้องการใช้เครื่องบินทั่วโลกภายในปีพ.ศ. 2578 จะมีการสั่งซื้อเครื่องบิน 45,240 ลำ ซึ่งเป็นเครื่องบินในเอเชียมากถึง 16,970 ลำ และมีอัตราการเติบโตในเอเชียสูงถึงร้อยละ 167 (Chulalongkorn University Intellectual Property Institute, 2017) และสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการควบคุมความซับซ้อน การจราจรทางอากาศระหว่างสนามบินสุวรรณภูมิและดอนเมืองของ (สมศักดิ์ สว่างอารมย์ และประเมิน อินชนบท, 2559) ที่ได้ระบุไว้ว่า ประสิทธิภาพการให้บริการควบคุมการจราจรทางอากาศเขตประชิดสนามบินกรุงเทพในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

จากผลการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าปัจจัยทั้งหมด 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ได้แก่ ปัจจัยด้านการขนส่ง ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยาน และด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ เนื่องจากปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์และเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน โดยปัจจัยด้านการขนส่งสะท้อนถึงการเชื่อมโยงของระบบการเดินทางทั้งทางอากาศ บก และราง ที่เอื้อต่อการเดินทางของผู้โดยสารและการขนส่งสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สินทร ธาราทักดี, 2557) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง อุปสงค์การเดินทางทางอากาศจากความไวต่อเชื้อใจของผู้โดยสาร ที่ได้ระบุไว้ว่า การขนส่งหมายถึง การเคลื่อนย้ายคนหรือสิ่งของจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง โดยมีการวางแผนและมีการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อคนหรือสิ่งของน้อยที่สุด และใช้งบประมาณที่ไม่มากเกินไป อีกทั้งสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิมีที่ตั้งที่ได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ในการขนส่งและเชื่อมต่อไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงสามารถดึงดูดให้สายการบินเลือกใช้ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

เป็นศูนย์กลางในการทำการบิน และเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเติบโตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศและภูมิภาค ทำให้เกิดความต้องการการเดินทางและขนส่งทางอากาศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลโดยตรงต่อจำนวนเที่ยวบินที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งโครงสร้างพื้นฐานของท่าอากาศยานที่ทันสมัยและมีขนาดใหญ่ สามารถรองรับการให้บริการเที่ยวบินได้จำนวนมาก ทั้งทางด้านลานจอด ทางวิ่ง อาคารผู้โดยสาร และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับปริมาณเที่ยวบินสอดคล้องกับแผนแม่บทโครงการก่อสร้างทางวิ่งเส้นที่ 3 ของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิจะสามารถรองรับปริมาณจราจรทางอากาศได้ 94 เที่ยวบินต่อชั่วโมง หรือ เฉลี่ยวันละ 800 - 1,000 เที่ยวบิน (AOT, 2021) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้ระบบเรดาร์ และระบบนำร่องดาวเทียมขั้นสูง ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเที่ยวบิน ลดระยะห่างระหว่างอากาศยานอย่างปลอดภัย ทำให้สามารถรองรับเที่ยวบินในปริมาณมากขึ้นได้โดยไม่ลดระดับความปลอดภัย ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization [ICAO], 2011) ที่กล่าวว่า 1) เพื่อป้องกันการชนกันระหว่างอากาศยานและอากาศยาน 2) เพื่อป้องกันการชนกันระหว่างอากาศยานบนพื้นที่ขั้วเคลื่อนและสิ่งกีดขวาง 3) เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและราบรื่นในการจัดการจราจรทางอากาศ 4) ให้คำแนะนำข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพแก่อากาศยาน และ 5) แจ้งเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก่อากาศยานที่ต้องการความช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานที่ร้องขอ

เมื่อพิจารณาร่วมกันทั้ง 4 ปัจจัย จึงสามารถสรุปได้ว่า ความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในเขตน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิเกิดจากการบูรณาการของหลายปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ท่าอากาศยานแห่งนี้กลายเป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาค และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการทั้งในและต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อทำการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับ Perception reality gap ของงานวิจัย พบช่องว่างระหว่างสิ่งที่เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อความหนาแน่นผันแปรกับ

ข้อมูลเชิงสถิติที่แสดงว่ามีอิทธิพลจริง โดยเฉพาะการประเมินที่สูงเกินจริงของปัจจัยด้านเทคโนโลยี แต่ค่าสัมประสิทธิ์เชิงมาตรฐาน (Standardized Coefficients: β) ของงานวิจัยตารางที่ 5 (Model 4) สรุปผลค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (ด้านการขนส่ง ($\beta = 0.44$) > ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\beta = 0.35$) > ด้านเศรษฐกิจ ($\beta = 0.29$) > ด้านเทคโนโลยี ($\beta = 0.19$) ตามลำดับ และการมองว่าทุกปัจจัยมีผลระดับมาก ทั้งที่แบบจำลองจริงอธิบายได้เพียงส่วนหนึ่งของความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ นอกจากนี้ยังมีช่องว่างระหว่างประสบการณ์ของเจ้าควบคุมจราจรทางอากาศกับข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในระบบจราจรทางอากาศที่ซับซ้อนกว่าการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน เช่น Runway capacity, Airspace sector, หรือ Separation minima ที่จำกัดโดย ICAO เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Haojie Ang, Qing Cai & Sameer Alam, 2020) ที่กล่าวว่า การจัดการขอบทางวิ่งเชิงคำนวณที่ใช้ข้อมูลจริงสามารถช่วยเพิ่ม Landing distance available (LDA) ให้กับสนามบินที่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่หรือสิ่งกีดขวางได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยผลการคำนวณ พบว่า การลดระยะขอบทางวิ่งของทางวิ่ง 20R สามารถทำได้สูงสุดประมาณ 100 เมตร โดยยังคงรักษาระดับความปลอดภัยตามมาตรฐาน ICAO สำหรับการปฏิบัติการแบบ Precision approach CAT I/II และสำหรับอากาศยานรหัส 3/4

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ: จากผลการวิจัยต่อ บริษัท วิทยุการบิน แห่งประเทศไทย จำกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตามลำดับดังนี้

1. พัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมต่อเป็นลำดับแรก จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการขนส่ง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เชิงมาตรฐาน $\beta = 0.44$ ดังนั้นควรเร่งพัฒนาและปรับปรุงระบบการเดินทางมายังท่าอากาศยาน โดยเฉพาะการเชื่อมต่อกับระบบขนส่ง

มวลชน เช่น รถไฟฟ้า รถโดยสารประจำทางและระบบขนส่งสาธารณะอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงท่าอากาศยานของผู้โดยสาร ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณผู้โดยสารและความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ

2. เสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานท่าอากาศยาน โดยควรเร่งดำเนินการด้านโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการก่อสร้างทางวิ่งเส้นที่ 3 และ 4 การขยายทางขับ (Taxiway) และการพัฒนาระบบ Airport Collaborative Decision Making (A-CDM) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับปริมาณเที่ยวบินที่เพิ่มขึ้น

3. สนับสนุนและกระตุ้นปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนนโยบายที่เอื้อต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการบิน เช่น มาตรการยกเว้นวีซ่า การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุนสายการบินต้นทุนต่ำ (Low-cost carriers) เพื่อกระตุ้นความต้องการเดินทางทางอากาศ และโปรโมทการท่องเที่ยวให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

4. พัฒนาเทคโนโลยีการควบคุมจราจรทางอากาศ โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เช่น ระบบ Air traffic management (ATM), Automatic dependent surveillance-broadcast (ADS-B) และ Dynamic airspace management รวมทั้งจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาตัวแปรแทรกซ้อนเพิ่มเติมด้านปัจจัยมนุษย์และภาวะการทำงานของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ จากผลวิจัยพบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านมนุษย์ เช่น ภาระงาน (workload), ความเครียด, ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมถึงทักษะการใช้เทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ ยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรสำรวจตัวแปรเหล่านี้เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างองค์ประกอบมนุษย์กับความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศได้ชัดเจนขึ้น

2. ขยายขอบเขตตัวอย่างไปยังหลายท่าอากาศยานเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการจราจรและปัจจัยที่มีอิทธิพล โดยงานวิจัยปัจจุบันมุ่งศึกษาเฉพาะท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ซึ่งมีโครงสร้างพื้นฐานและขีดความสามารถสูง การศึกษาต่อไปควรเปรียบเทียบกับท่าอากาศยานประเภทต่าง ๆ เช่น สนามบินขนาดกลางหรือสนามบินภูมิภาค เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศ อันจะช่วยสร้างแบบจำลองที่ครอบคลุมและสามารถประยุกต์ใช้เชิงนโยบายได้หลากหลายมากขึ้น

3. พัฒนาแบบจำลองเชิงคาดการณ์ (Predictive modeling) เพื่อประเมินความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในอนาคต ผลวิจัยพบความสัมพันธ์เชิงสถิติที่มีนัยสำคัญของตัวแปรด้านการขนส่ง เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี การวิจัยในอนาคตควรนำข้อมูลเชิงปริมาณเหล่านี้มาพัฒนาเป็นแบบจำลองทำนายด้วยเทคนิค Machine learning หรือแบบจำลองเชิงอนาคตศาสตร์ เพื่อประเมินระดับความหนาแน่นในช่วงต่าง ๆ ของวันหรือในภาวะการขยายเที่ยวบิน ช่วยให้ผู้ใช้บริการการเดินทางสามารถจัดการทรัพยากรและวางแผนเพิ่มขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สินทร ธาราทักดี. (2557). อุปสงค์การเดินทางทางอากาศจากความไวต่อเชื้อของผู้โดยสาร [วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- สมศักดิ์ สว่างอารมณ์, และประเมิน อินชนบท. (2559). ประสิทธิภาพการควบคุมความซับซ้อนการจราจรทางอากาศระหว่างสนามบินสุวรรณภูมิและดอนเมือง. *Journal of Logistics and Supply Chain College*, 2(2), 65–76.
- Aeronautical Radio of Thailand. (2025). *Air traffic services*. <https://www.aeroradio.co.th/th/services>
- Airports of Thailand. (2021). *Third runways at Bangkok*. <https://www.bkk-runway3.com/>
- Ang, H., Cai, Q., & Alam, S. (2020). A collision risk assessment method for runway threshold management: A case study of Singapore Changi Airport. *Case Studies on Transport*

- Policy*, 8 (3) , 7 8 4 –7 9 5 .
<https://doi.org/10.1016/j.cstp.2020.06.004>
- Civil Aviation Authority of Thailand. (2 0 1 7) .
Regulations of the Civil Aviation Authority of Thailand 2017. <https://www.caat.or.th/>
- Civil Aviation Authority of Thailand. (2 0 2 4) .
Air transport statistics report 2 0 2 4 .
<https://www.caat.or.th/>
- Chulalongkorn University Intellectual Property Institute. (2 0 1 7) . *Technology and industry trends analysis report for transportation and aviation*. <https://shorturl.asia/Anxz2>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. Harper & Row.
- Eurocontrol. (2 0 0 4) . *Evaluating the true cost to airlines of one minute of airborne or ground delay*. <http://www.eurocontrol.int/prc>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective* (7th ed.). Pearson.
- Intasorn, A. (2024). The factors affecting air traffic control at Suvarnabhumi International Airport after COVID-19 pandemic. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 2 4 (2) , 125–141.
- Intasorn, A., Khamproh, T., Srisomwong, S., & Moungsawad, A. (2021). Factors affecting flight delays of aerodrome and approach control services at Don Mueang International Airport. In *RSU International Research Conference 2 0 2 1* (pp. 3 0 3 –3 0 9) .
<https://rsucon.rsu.ac.th/proceedings>
- International Civil Aviation Organization. (2 0 0 1) .
Aerodrome control service (Doc. 9 7 7 4 , Aerodrome Certificate App. 1, Section 4.5).
- International Civil Aviation Organization. (2 0 1 1) .
Objective of air traffic control (Annex 1 4 , Chapter 2, Items 2.2–2.3).
- International Civil Aviation Organization. (2 0 1 8) .
Air traffic services (Annex 11, Chapter 2, Items 2.6).
- Kasikom Research Center. (2 0 2 5) . Thai airport business 2025. <https://www.kasikomresearch.com/th/>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1 9 7 0) .
 Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Lertkojchasie, M. (2 0 1 5) . *Factors affecting consumer choice of Thai Airways domestic flights* [Master's thesis, Thammasat University].
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, 2(2), 49–60.
- Suvarnabhumi International Airport. (2 0 2 5) .
Suvarnabhumi Airport Facebook page. Facebook. Retrieved June 1 5 , 2 0 2 5 , from <https://www.facebook.com/SuvarnabhumiAirport/>

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย รวมทั้งกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 30 เมษายน ของทุกปี)

บทความที่ส่งมาเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. งานวิจัย (Research Papers) เป็นผลงานจากการค้นคว้าทดลองหรือวิจัยทางวิชาการที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง
2. บทความวิชาการ (Articles) ซึ่งอาจแยกเป็นบทความปริทัศน์ (Review Articles) และบทความเทคนิค (Technical Articles) ซึ่งเรียบเรียงจากการตรวจสอบเอกสารวิชาการในสาขานั้นๆ
3. บทความอื่นๆ ที่คณะผู้จัดทำเห็นสมควร เช่นงานแปล รวมถึงจดหมายถึงบรรณาธิการ (Letters to Editor)

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์บนกระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย 1.25 นิ้วและขอบขวา 1 นิ้ว ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point จำนวน 1 ชุด และควรแนบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกลงแผ่นซีดี (CD-ROM) พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word หรือโปรแกรมที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์ จำนวน 1 ชุด

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 บทคัดย่อ (Abstract) ให้เขียนนำหน้าตัวเรื่อง เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการและผลสรุป ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือร้อยละ 3 ของตัวเรื่อง และให้ระบุคำสำคัญ (Key word) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษท้ายบทคัดย่อ จำนวนไม่เกิน 3 คำ และไม่ควรใช้คำย่อในบทคัดย่อสำหรับบทความที่ต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ต้องส่งบทคัดย่อภาษาไทยด้วย

2.2 บทนำ ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการทดลอง

2.4 สรุปและอภิปรายผล

2.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.6 กรณีมีรูปภาพ และกราฟ กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ จะไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับและภาพสแกน เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะลงภาพสีเมื่อจำเป็น เช่น แสดงสีของดอกไม้ เป็นต้น ในกรณีที่เปลี่ยนรูปถ่ายให้ขาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง และอยู่ด้านล่างกึ่งกลางของรูปภาพและกราฟ

2.7 การพิมพ์ตาราง กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง อยู่ด้านบนชิดซ้ายของตาราง

2.8 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (Author – date on text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง รวมทั้งให้มีการอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีการรับรองจากประธานหรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาถึงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์: บรรณธิการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220
2. ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: nbu.journal@northbkk.ac.th หรือ nbu.journal@gmail.com
3. ทางโทรศัพท์ สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย 0-2972-7200 ต่อ 202
4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัครได้ที่ <http://www.northbkk.ac.th/journal/>
5. การชำระค่าพิจารณาบทความ ให้โอนเงินเข้าบัญชี ออมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสะพานใหม่-ดอนเมือง เลขที่ 134-5567-992 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2”

ใบสมัครส่งบทความลงตีพิมพ์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย):

.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ):

.....

ผู้เขียน (ชื่อที่ 1)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 2)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 3)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ประเภทบทความที่นำเสนอ

- ☐ บทความวิชาการ (Academic article)
- ☐ บทความวิจัย (Research article)
- ☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)
- ☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

คำรับรองจากผู้เขียน

“ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์พิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

..... ลายมือชื่อ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันที่

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว
นักศึกษาระดับ หลักสูตร
ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง.....
.....
.....

โดยมี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอ
พิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความวิจัยเรื่อง
เดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ
(.....)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และได้
พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรให้ลงพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้

ลงชื่อ
(.....)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

■ Contents

บทความวิชาการ

1	รูปแบบและแนวทางการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล	■ ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ ■ มินมาส พรานป่า ■ ปัญญา วีระวิทย์เลิศ
บทความวิจัย		
11	แนวทางการพัฒนาการรับรองมาตรฐานอาคารในอุตสาหกรรมอาหารเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย	■ กมล วรรณคณิน ■ จริญญา มะลูลิม
23	การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการส่งเสริมความเข้าใจต่อประชากรสัตว์ป่า : กรณีศึกษาแนวเชื่อมรอยต่อสัตว์ป่าทางหลวงหมายเลข 304 (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-ทับลาน)	■ กฤษฎา วงศ์วัฒนเกียรติ ■ กิตติมา สุรสนธิ ■ ดริยรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล
30	การพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายร่วมด้วยกับคู่มือการออกกำลังกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ	■ คราวุธ ศรียา ■ มัทนา แวงวรรณ ■ ศุภณัฐ นุตมากุล
41	การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม	■ จักรพันธ์ จันทรเจริญ ■ ขอบฟ้า จันทรเจริญ ■ พัทธกษ พลคชา
51	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	■ จิรพร มหาอินทร์ ■ ผุสดี วัฒนเมธา ■ ปาริชาติ ช้วนรักธรรม ■ ปณณภัทร์ เลิศวิรัชกุล ■ พิเชษฐ์ หาคี ■ ทศนัย ฉุนชื่นจิตต์
66	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบภาวะผู้นำด้านการสอนของอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีในเมืองชียงาน มณฑลส่านซี	■ เขาลิง ■ สุธิดา หอวัฒนกุล ■ สมศักดิ์ จันผ่อง
77	การจัดการขยะของเทศบาลนครเกาะสมุย	■ ณัฐภัสสร ธนาบรรพพานิชย์ ■ พิศมัย จารุจิตติพันธ์
88	ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรซื้อสินค้าตกแต่งบ้านผ่านทางแอปพลิเคชันช้อปปี้	■ ดวงเดือน ศรีสอาด ■ วิศนันท อูปรมย์ ■ นฤปดี วรรณาคม
98	ผลกระทบของขนาดบริษัท การเติบโตของบริษัท และการผูกพันทางการเงินของบริษัทที่มีผลต่อการจ่ายเงินปันผล โดยมีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเป็นตัวแปรกำกับ	■ ประภาพร กิจดำรงธรรม
108	การพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานหล่อในแบบหล่อทราย: กรรมวิธีการผลิต	■ ปริญา คุ่มมา
117	แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านนาสะอึ่ง เพื่อเป้าหมายแห่งความยั่งยืนทางธุรกิจและชุมชน	■ ปัญญวัฒน์ จุฑามาต
130	กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เขตภาคใต้	■ พงณีย์ ภักดีวิสัย ■ ชนะเกียรติ สมนนบุตร
140	การประเมินความพึงพอใจและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมทางการเงินและการลงทุนให้ตรงตามสมรรถนะยุคดิจิทัล	■ ศิริภรณ์ ศิลพานิช ■ กรรณิการ์ กลิ่นสุคนธ์ ■ พิรณัฐ ยาทิพย์
154	ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย	■ สรวงกมล สุเทวี ■ อัญชลี ไสยวรรณ ■ เชวง ช่อนบุญ
163	การพัฒนาโมเดลวัดตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิชา นาฏศิลป์จีนเพื่อส่งเสริมความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันวิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยีเจียงซี	■ หยันทอง จำ ■ ธิติรัตน์ กุลณัฐรวงศ์
176	รูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันตกสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	■ ไอลวรรค์ บุญสังข์ ■ นิษฐ์วิทย์ จิโรจน์ปัญญา ■ สมศักดิ์ จันผ่อง
189	การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหนาแน่นของการจราจรทางอากาศในน่านฟ้าควบคุม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ	■ อมรเทพ อินทร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
NORTH BANGKOK UNIVERSITY

- วิทยาเขตสะพานใหม่ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220 Tel. 0-2972-7200 Fax. 0-2972-7751
- วิทยาเขตรังสิต 59 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 3) อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130 Tel. 0-2533-1000 Fax. 0-2533-1020
- ศูนย์การศึกษานนทบุรี 49/178 หมู่ 8 ถ.รัตนวิเบศร์ ต.บางกระสอ อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี 11000 Tel. 0-2589-1133 ต่อ 534 Fax. 0-2589-5808